

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GÜMÜŞHANE VALİLİĞİ
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ**

GÜMÜŞHANE İLİ 2022 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

**HAZIRLAYAN:
GÜMÜŞHANE ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ İL MÜDÜRLÜĞÜ
ÇED VE ÇEVRE İZİNLERİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ**

GÜMÜŞHANE - 2023

ÖN SÖZ

Genel anlamıyla çevre; canlıların içinde yaşadığı ve yararlandığı tüm doğal varlıklar ile meydana getirdiği tarih ve kültürün birbiriyle ilişki içinde bulunduğu sistemler bütünü olarak ifade edilebilir. Çevrenin kirlenmesi sonucu yaşanan sorunlar ise sanayileşen Avrupa ve gelişmekte olan diğer ülkelerin gündemine 1960'lı yıllarda girmiş ve 1970'li yılların başında ivme kazanarak uluslararası platformlarda tartışılır hale gelmiştir. Çevre kirliliği dünyada olduğu gibi ülkemizde de her geçen gün artan boyutlarıyla hava, su ve toprak kirlenmesi olarak önemini korumaktadır. Belli bölgelerdeki aşırı nüfus yoğunlaşması, plansız sanayileşme ve çarpık kentleşme ile aynı zamanda kaynakların gereksiz ve aşırı kullanımı sonucu oluşan atık ve artık maddelerin miktarı, çeşit ve özellikleri son yıllarda öylesine artmıştır ki hiç bir önlem alınmadan ve kontrolsüz bir şekilde alıcı ortamlara atılan bu atıkları, doğanın kendi kendine özümlemesi çoğu kez mümkün olmamakta ve çevre kirliliği günümüzde artarak sürmektedir. Günümüz toplumları; gelecek nesillere bırakılmasında hassasiyet gösterdikleri tarihi ve kültürel varlıkların korunması ile birlikte aynı zamanda çevre ve doğal varlıkların korunmasını da asli bir görev olarak kabul etmektedir.

İl Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Müdürlüğümüzün uygulamadaki çalışmalarının ve yürüttüğü çabaların yanında istatistiki ve envanter çalışmalarının bir ürünü olarak "Gümüşhane İl Çevre Durum Raporu" önemli bir yer tutmakta ve ilimizin çevresel önlemler açısından ulaştığı seviyeyi göstermektedir. Bilgiye sahip olmanın, çözüm üretmenin en önemli adımı olduğu bilinciyle, bu çabayı gösteren tüm kamu kurum ve kuruluşları ile Müdürlüğümüz personeline yoğun emeklerinden dolayı teşekkür eder ve çabalarının devamını dilerim.

Cemil BAYRAM
Çevre, Şehircilik ve İklim
Değişikliği İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
GİRİŞ	10
A. HAVA	13
A.1. HAVA KALİTESİ	13
A.2. HAVA KALİTESİ ÜZERİNE ETKİ EDEN KİRLİTİCİLER	18
A.3. HAVA KALİTESİNİN KONTROLÜ KONUSUNDAKİ ÇALIŞMALAR	21
A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları	21
A.4. ÖLÇÜM İSTASYONLARI	22
A.5. ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ	25
A.6. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANI ÇERÇEVESİNDE YAPILAN ÇALIŞMALAR	26
A.7. ULAŞIM VE HAREKETLİLİK	27
A.8 SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	28
B. SU VE SU KAYNAKLARI	29
B.1. İLİN SU KAYNAKLARI VE POTANSİYELİ	29
B.1.1. Yüzeysel Sular	29
B.1.1.1. Akarsular	29
B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar	31
B.1.2. Yeraltı Suları	38
B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri	38
B.2. SU KAYNAKLARININ KALİTESİ	39
B.3. SU KAYNAKLARININ KİRLİLİK DURUMU	43
B.3.1. Noktasal kaynaklar	43
B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar	43
B.3.1.2. Evsel Kaynaklar	43
B.3.2. Yayılı Kaynaklar	43
B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar	43
B.3.2.2. Diğer	43
B.4. DENİZLER	43
B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu	43
B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu	44
B.4.3. Acil Müdahale Planları	44
B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri	44
B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri	44
B.4.6. Deniz Çöpleri	44
B.5. SEKTÖREL SU KULLANIMLARI VE YAPILAN SU TAHSİSLERİ	44
B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu	44
B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	44
B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti	45
B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.	45
B.5.2. Sulama	45
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	49
B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı	49
B.5.3. Endüstriyel Su Temini	50
B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	50
B.5.5. Rekreatyonel Su Kullanımı	51

B.6. ÇEVRESEL ALTYAPI	51
<i>B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri</i>	51
<i>B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri</i>	53
<i>B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi</i>	53
<i>B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı</i>	53
B.7. TOPRAK KİRLİLİĞİ VE KONTROLÜ	54
<i>B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar</i>	54
<i>B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi</i>	54
<i>B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar</i>	55
<i>B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği</i>	55
B.8. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	56
C. ATIK	57
C.1. BELEDİYE ATIKLARI	57
C.2. HAFRİYAT TOPRAĞI, İNŞAAT VE YIKINTI ATIKLARI	61
C.3. SIFIR ATIK YÖNETİMİ	61
<i>C.3.1. Eğitimler</i>	61
<i>C.3.2. Atık Getirme Merkezleri</i>	62
<i>C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı</i>	63
C.4. AMBALAJ ATIKLARI	64
C.5. TEHLİKELİ ATIKLAR	65
C.6. ATIK YAĞLAR	67
C.7. ATIK PİL VE AKÜMÜLATÖRLER	67
C.8. BİTKİSEL ATIK YAĞLAR	68
C.9. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER	68
C.10. ATIK ELEKTRİKLİ VE ELEKTRONİK EŞYALAR	69
C.11. ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ ARAÇLAR	70
C.12. TEHLİKESİZ ATIKLAR	70
<i>C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları</i>	71
<i>C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül</i>	71
<i>C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları</i>	71
C.13. TIBBİ ATIKLAR	72
C.14. MADEN ATIKLARI	72
C.15. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	73
Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI	75
Ç.1. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALAR	75
Ç.2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	75
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	76
D.1. FLORA	76
D.2. FAUNA	170
D.3. ORMANLAR, MİLLİ PARKLAR VE TABİAT PARKLARI	193
<i>D.3.1. Ormanlar</i>	193
<i>D.3.2. Milli Parklar</i>	193
<i>D.3.3. Tabiat Parkları</i>	194
D.4. ÇAYIR VE MERA	202
D.5. SULAK ALANLAR	213
D.6. TABİAT VARLIKLARINI KORUMA ÇALIŞMALARI	213
<i>D.6.1. Tabiat Anıtları</i>	213

<i>D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları</i>	219
<i>D.6.3. Anıt Ağaçlar</i>	221
<i>D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri</i>	221
<i>D.6.5. Doğal Sit Alanları</i>	221
D.7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	222
E. ARAZİ KULLANIMI	223
E.1. ARAZİ KULLANIM VERİLERİ	223
E.2. MEKÂNSAL PLANLAMA	225
<i>E.2.1. Çevre Düzeni Planı</i>	225
E.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	227
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	228
F.1. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ İŞLEMLERİ	228
F.2. ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	230
F.3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	230
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI	231
G.1. ÇEVRE DENETİMLERİ	231
G.2. ŞİKÂyetLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	232
G.3. İDARİ YAPTIRIMLAR	233
G.4. ÇEVRE KANUNU UYARINCA DURDURMA CEZASI UYGULAMALARI	234
G.5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	234
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ	235

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge A.1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri	16
Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları	17
Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi.....	17
Çizelge A.4 –2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri	18
Çizelge A.5 – 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları.....	20
Çizelge A.6 - 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyonunun yeri ve ölçülen parametreler.....	22
Çizelge A.7 - 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerin aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3).....	25
Çizelge A.8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri	26
Çizelge A.9- 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı	27
Çizelge A.10– Tamamlanan Bisiklet Yolları	27
Çizelge A.11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları.....	27
Çizelge A.12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak	28
Çizelge B.13 –İlin akarsuları	29
Çizelge B.14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar	31
Çizelge B.15 – Yeraltı suyu potansiyeli	38
Çizelge B.16 - 2022 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları	39
Çizelge B.17 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi	43
Çizelge B.18 – 2022 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı.....	44
Çizelge B.19 – 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu.....	52
Çizelge B.20 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu	53
Çizelge B.21 – 2022 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı	53
Çizelge B.22 – 2022 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu ...	54
Çizelge B.23 - 2022 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler	54
Çizelge B.24 – 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları	55
Çizelge B.25 - 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)	55
Çizelge B.26 - 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları.....	56
Çizelge C.27 - 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri.....	58
Çizelge C.28 – 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi	61
Çizelge C.29 – 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri....	62
Çizelge C.30 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı	63

Çizelge C.31 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı.....	63
Çizelge C.32 - 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları	65
Çizelge C.33 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı	65
Çizelge C.34 - 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı.....	65
Çizelge C.35 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı	65
Çizelge C.36 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*	66
Çizelge C.37 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları	67
Çizelge C.38 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*	68
Çizelge C.39 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler	68
Çizelge C.40 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler	68
Çizelge C.41 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl).....	69
Çizelge C.42 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar	70
Çizelge C.43 – 2021 yılı teslim alınan ÖTA sayısı	70
Çizelge C.44 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri	71
Çizelge C.45 –2020 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi	71
Çizelge C.46- 2021 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı	71
Çizelge C.47 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı	72
Çizelge C.48 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı.....	72
Çizelge C.49 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı	72
Çizelge C.50 – 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı	73
Çizelge Ç.51 – 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı	75
Çizelge Ç.52 – 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı.....	75
Çizelge E.53 – Arazi kullanım sınıflandırması	224
Çizelge F.54 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı*	228
Çizelge F.55 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı	229
Çizelge F.56 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı	229
Çizelge F.57 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları.....	230
Çizelge G.58 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı.....	231
Çizelge G.59 – 2022 yılında ÇŞİDİM’e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları	232
Çizelge G.60 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	233

GRAFİKLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Grafik A.1 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu PM ₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği....	23
Grafik A.2 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu SO ₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği.....	23
Grafik A.3 – 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı	26
Grafik B.5 - 2022 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı	45
Grafik B.6 – 2022 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı	50
Grafik C.12 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2023)	61
Grafik C.13 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır).....	64
Grafik C.16 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*	66
Grafik C.17 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &	67
Grafik C.19 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)	69
Grafik C.21 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi	70
Grafik C.23 – 2022 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı	73
Grafik E.24 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması	223
Grafik F.25 – 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	228
Grafik F.26 – 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı	229
Grafik F.27 – 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı.....	230
Grafik G.28 – ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı.....	231
Grafik G.29 – 2022 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı	232
Grafik G.30 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı.....	233
Grafik G.31 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı.....	234

HARİTALAR DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Harita A.1-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)	14
Harita A.2- NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli	15
Harita A.3 – Gümüşhane ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri	22
Harita E.4 – Gümüşhane ilinin Çevre Düzeni Planı (ÇŞİDİM, 2023)	226

RESİMLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Resim B.1- Köse Barajı.....	32
Resim B. 2- Koruluk Barajı.....	34
Resim B.3- Kürtün Barajı.....	36
Resim B.4- Torul Barajı.....	37
Resim D.5- Aquilegia olympica (Haseki Küpesi).....	166
Resim D.6- Geum coccineum (Kızıl meryemotu).....	166
Resim D. 7- Myosotis alpestris (Boncukotu).....	167
Resim D. 8- Lilium ciliatum (Kirno).....	167
Resim D. 9- Campanula betulifolia (Çıngırakotu).....	168
Resim D. 10- Linum aroanium (Çam keteni).....	168
Resim D. 11- Ruta suaveolens (Taş sedefotu).....	168
Resim D. 12- Fritillaria latifolia (Yayla lalesi).....	169
Resim D. 13- Colchicum speciosum(Şepart).....	169
Resim D. 14- Pisum sativum (Boylu bezelye).....	169
Resim D. 15- Ursus arctos (Ayı).....	172
Resim 16- Vulpes vulpes (Tilki).....	172
Resim D. 17- Capra aegagrus (Yaban Keçisi).....	173
Resim D. 18- Rupicapra rupicapra (Çengelboynuzlu Dağkeçisi).....	173
Resim D. 19- Nannospalax xanthodon (Körfare).....	173
Resim D. 20- Dryomys nitedula (Hasancık).....	174
Resim D. 21- Spermophilus xanthophrymnus (Tarla Sincabı).....	174
Resim D. 22- Sciurus anomalus (Kafkas Sincabı).....	174
ResimD. 23- Plecotus macrobullaris (Uzunkulaklı Kafkas Yarasa).....	175
Resim D. 24 - Eptesicus serotinus Genişkanatlı Yarasa).....	175
Resim D. 25 - Cricetellus migratorius (Cüce Avurtlak).....	175
Resim D. 26 - Allactaga williamsi (Arap tavşanı).....	176
Resim D. 27- Egretta garzetta (Küçük Ak Balıkçıl).....	183
Resim D. 28- Ardea cinerea (Gri Balıkçı).....	183
Resim D. 29- Tadorna ferruginea (Angıt).....	183
Resim D. 30- Milvus migrans (Kara Çaylak).....	184
Resim D. 31- Neophron percnopterus (Küçük Akbaba).....	184
Resim D. 32- Circus pygargus (Saz Delicesi).....	184
Resim D. 33- Buteo rufinus (Kızıl Şahin).....	185
Resim D. 34- Clanga pomarina (Küçük Orman Kartalı).....	185
Resim D. 35- Falco tinnunculus (Kerkenez).....	185
Resim D. 36- Streptopelia turtur (Üveyik).....	186
Resim D. 37- Parvilacerta parva(Cüce kertenkele).....	187
Resim D. 38- Darevskia valentini(Valentin kertenkelesi).....	187
Resim D. 39- Trachylepis vittata (Şeritli kertenkele).....	187
Resim D. 40- Lacerta media (Sivas kertenkelesi).....	188

Resim D. 41- <i>Dolichopchis caspius</i> (Hazer Yılanı)	188
Resim D. 42- <i>Anguis fragilis</i> (Yılan kertenkele).....	188
Resim D. 43- <i>Darevskia rudis</i> (Trabzon kertenkelesi)	189
Resim D. 44- <i>Darevskia clarkorum</i> (Klark kertenkelesi)	189
Resim D. 45 - <i>Bufo bufo</i> (Siğilli Kurbağa)	190
Resim D. 46- <i>Pelophlax ridibundus</i> (Ova Kurbağası).....	190
Resim D. 47- <i>Rana macrocnemis</i> (Şeritli Kurbağa).....	191
Resim D. 48 - <i>Mertensiella caucasica</i> (Kafkas Semenderi)	191
Resim D. 49- <i>Alburnoides fasciatus</i> (İnci balığı).....	192
Resim D. 50- <i>Barbus tauricus</i> (Bıyıklı balık).....	192
Resim D. 51- <i>Capoeta banarescui</i> (Siraz).....	192
Resim D. 52- <i>Oxynoemacheilus kosswigi</i> (Çöpçü Balığı).....	193
Resim D. 53- <i>Squalius cephalus</i> (Tatlısu Kefali)	193
Resim D. 54- <i>Salmo trutta</i> (Alabalık).....	193
Resim D. 55- Artabel Gölleri	194
Resim D. 56- Artabel Gölleri	195
Resim D. 57- Limni Gölü.....	196
Resim D. 58- Limni Gölü.....	196
Resim D. 59- Tomara Şelalesi.....	197
Resim D. 60- Tomara Şelalesi.....	197
Resim D. 61- Tomara Şelalesi.....	198
Resim D. 62- Çağlayandibi Şelalesi.....	199
Resim D. 63- Çağlayandibi Şelalesi.....	199
Resim D. 64- Çağlayandibi Şelalesi.....	200
Resim D. 65- Karşıyaka Tabiat Parkı.....	201
Resim D. 66- Köse Tabiat Parkı.....	202
Resim D.67- Köse Tabiat Parkı.....	202
Resim D. 68- Kıranı Evliya Ardıcı.....	213
Resim D. 69- Ali Ağa'nın Kavağı.....	214
Resim D. 70- Örümcek Ormanı Göknar 1.....	214
Resim D.71– Örümcek Ormanı Göknar 2.....	215
Resim D. 72- Örümcek Ormanı Göknar 3.....	216
Resim D. 73- Örümcek Ormanı Göknar 4.....	216
Resim D. 74- Örümcek Ormanı Ladin 1	217
Resim D.75- Örümcek Ormanı Ladin 2	218
Resim D.76- Örümcek Ormanı Ladin 3	218
Resim D. 77- Örümcek Ormanı Ladin 4	219
Resim D.78- Örümcek Ormanı	220
Resim D.79- Örümcek Ormanı	220

GİRİŞ

Gümüşhane ili; Doğu Karadeniz Bölgesinde yer almaktadır. İlimiz doğusunda Bayburt, batısında Giresun, kuzeyinde Trabzon ve güneyinde Erzincan ile komşudur. Gümüşhane 38, 45' - 40° 12' doğu boylamları ile 39' 45' - 40' 50' kuzey enlemleri arasında olup, yüzölçümü 6.575 kilometrekare(km²), deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1400 metredir. Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer almakta olan Gümüşhane ilinin ilçeleri: Kelkit, Torul, Köse, Kürtün ve Şiran'dır. 2022 yılı Gümüşhane ilinin toplam nüfusu 144.544 kişidir.

Gümüşhane'nin iklimi, Kara iklimi ile Doğu Karadeniz iklimi arasında bir geçiş özelliği gösterir. Kuzeydeki dağlar soğuk ve nemli kuzey rüzgârlarını engeller. Yağışlar kışın ve ilkbaharda daha çoktur. Senelik yağış 469,9 mm civarındadır.

Gümüşhane İli her yönüyle olduğu gibi iklim özellikleri bakımından da Doğu Anadolu ile Doğu Karadeniz bölümü arasında bir geçiş teşkil etmektedir. İl genelinde hem karasal hem de Karadeniz ikliminin genel özellikleri görülmesine rağmen birbirine yakın kesimlerde bile iklimde büyük farklılaşmalara rastlanır. Bu da jeomorfolojik özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Genel olarak Gümüşhane'de iklim yazları oldukça kurak, kış ve bahar ayları ise yağışlı geçen bir karaktere sahiptir. Deniz seviyesinden yükseldikçe ve Doğu Anadolu Bölgesi'ne sınır teşkil eden yörelere ve Bayburt İl sınırına yaklaştıkça karasal iklimin kendisini bariz şekilde hissettirdiği gözlenirken, aynı durum ilin iç kesimlerinde de görülmektedir. Merkez ilçeden batı ve kuzeybatıya doğru gidildikçe Harşit Vadisi boyunca iklim elemanlarında bir geçiş özelliği gözlenir.

Gümüşhane topraklarının %32,99 ü çayır ve meralarla, %17,29'si ekili dikili alanlarla ve % 25,04'i orman ve fundalıklarla kaplıdır. Gümüşhane merkezine yakın yerlerde geniş meyve bahçeleri bulunur. Gümüşhane elması, armudu, kömesi ve pestiliyle meşhurdur.

Deniz etkisinden uzak kalındığından karaların çabuk ısınması nedeniyle temmuz ve ağustos ayları sıcak ve kurak aylardır. En yüksek sıcaklık ortalamasına ağustos ayında ulaşılır ki son beş yıllık meteorolojik veriler incelendiğinde 19,9°C'dir. Yine aynı veriler ışığı altında en soğuk ayın ocak ayı olduğu (-1,2°C) söylenebilir. Kış ve ilkbahar yağışlı mevsimlerdir. Ancak kışları yağış genellikle kar şeklindedir. Kar yağışları kasım ayı ortalarında başlar, mart ayı ortasına kadar devam eder. Fakat karın yerde kalma süresi fazla değildir. Yıllık ortalama yağış miktarı son beş yılın verilerine göre 462 mm'dir. Son altmışbeş (1950-2015) yıllık ortalamalar baz alındığında Ekstrem (en düşük-en yüksek) sıcaklıklar 22.02.1985 tarihinde -25,7°C, 30.07.2000 tarihinde 41°C olarak ölçülmüştür.

Gümüşhane'nin içinden geçen Harşit ile Kelkit vadisini boydan boya kat eden Kelkit Çayı ilin başlıca akarsularıdır. Arazinin % 60'ını dağlar, % 29'unu platolar, % 11'ini ovalar teşkil etmektedir.

Gümüşhane İlinde Zigana, Soğanlı, Balaban, Gümüşhane ve Kop dağları yer alır. Başlıca dağlarını şöyle sıralayabiliriz; 3000 m den yüksek Çakırgöl Dağı, 2180 metre Alacadağ, 2919 metre Sarıyer Tepesi'dir.

Oldukça engebeli olan Gümüşhane arazisi içerisinde ovaların payı % 11'dir. Bu alan içerisinde de iki önemli ova yer almaktadır. Bu iki önemli ova Kelkit ve Şiran ovaları olup, her ikisinin toplam alanı, il genelindeki ova oranının % 8'ini oluşturmaktadır. Geri kalan % 3'lük alan ise parçalanmış olarak, dağınık düzlük alanları ifade etmektedir.

Kelkit Çayı vadi tabanını oluşturan ve Kelkit-Şiran ovaları olarak tanınan ovalardan Kelkit Ovası, yaklaşık 1450-1750 m'ler arasında yer almaktadır. Doğuda Mormuş Düzlüğü üzerinde bir eşik ile Bayburt Ovası'ndan ayrılan Kelkit Ovası, doğu-batı yönünde eğimli olup, toplam yüz ölçümü yaklaşık 280 km² kadardır. Pleistosen'e ait eski alüvyonların hakim olduğu Kelkit Ovası, batıda engebeli bir saha ile Şiran Ovası'ndan ayrılır. Şiran Çayı'nın drenaj alanını oluşturan Şiran Ovası yaklaşık 1250-1500 m'ler arasında yer alır. Eosen yaşlı flişlerin yaygın olduğu ovanın yüz ölçümü 256 km²'yi bulur. Söz konusu her iki ovanın toplam yüz ölçümleri de 536 km² olup, 6.575 km²'lik il yüz ölçümü içerisinde kayda değer bir yer tutmamaktadır.

Kabaca akarsular tarafından derince yarılmış, yüksek düzlükler olarak adlandırabileceğimiz platolar-yaylalar il genelinde oldukça önemli ölçüde yer tutarlar. (%29.4) Genel arazi yapısı içerisinde plato-yaylaların daha düzlük bir yapıda olmaları, yaz sıcaklarında serin olması ve otlakların mevcudiyeti gibi nedenlerden dolayı yaylalar mayıs ayının ortasından ekim ayının ortalarına kadar yoğun olarak kullanılan mekanlardır. 321 adet köy yerleşmesi ve 683 adet yerleşme ünitesinin bulunduğu Gümüşhane'de yayla sayısı da oldukça fazladır. Merkez ilçede 95, Torul'da 46, Köse'de 4, Kelkit'te 36, Şiran'da 31, Kürtün 'de 71 olmak üzere 283 adet yayla bulunmaktadır. Başka bir deyişle bütün köy yerleşmelerinin yaylası bulunmaktadır.

Gümüşhane'de büyük göller yoktur. Ama bazı dağların tepesinde buzul gölleri vardır. Bunlar Balaban Dağı Üzerinde Balıklı Göl, Aygır ve Yıldız Gölleri; Zigana Dağlarında Çakırgöl' dür.

İlimizin 657.500 hektarlık toplam arazisinin ancak 113.685 hektar (% 17,29) kadarı tarıma elverişlidir. Geriye kalan 216.915 hektarı (% 32,99) çayır ve mera, 164.655 hektarı (% 25,04) orman ve fundalık, 162.245 hektarı (% 24,68)'da faydalanılamayan alanlar oluşturmaktadır.

İlimiz; hububat, bakliyat, yem bitkileri, ıtri bitkiler, pestil-köme, dut pekmezi ve balıkçılık alanlarında organik tarım yapmaya elverişlidir. Mevcut durumda Ülkemizin en büyük organik süt işletmesi Kelkit ilçemizde bulunmaktadır.

Gümüşhane'nin sanayi altyapısının ve sanayi tesislerinin yeterli olmaması nedeniyle Doğu Karadeniz Bölgesi'nde en çok göç veren il konumundadır. 2015 yılında il genelinde istihdam sağlayan 81 işletme olmuştur. Organize sanayi bölgesinde 55 parselden 23 parsel tahsisi yapılmış olup, bunlardan 8 işletme faaliyettedir. Bu işletmelerde 250 civarında istihdam sağlanmaktadır. Teşvik yasalarında yapılan değişiklik sonrası ilimizin çevre illerle aynı kapsama alınması ilimiz sanayisinin gelişmesini yavaşlatmıştır.

Madencilik ilimiz sanayisinin geleceği için en önde gelen sektör olarak görülmektedir. İlimizde MTA tarafından tespit edilen madenler Cu, Pb, Zn, Fe, Au, Ag, barit, kil, kireçtaşı ve kömürdür.

Coğrafi konumu itibariyle de Karadeniz'i doğuya bağlayan geçiş noktası üzerinde konumlanmış, her uygarlıktan bir parçayı bünyesinde barındıran eşsiz doğal ve tarihi değerleri olan bir İlimizdir.

Gümüşhane tarihi mimarisinin en ilgi çekici unsuru olan konaklar, ziyaretçilerini tarihin derinliklerine sürükler. İl'de tescilli bulunan 44 adet konak mevcuttur.

Gümüşhane tarihi kalıntılar bakımından oldukça zengin bir yapıya sahiptir. İl genelinde 2863 sayılı yasa kapsamında tescilli bulunan 24 adet cami, 5 adet türbe ve kümbet, 14 adet kale, 6 adet minare, Höyük ve Peri Bacası, 6 adet Han ve Hamam, 6 adet mezarlık, 32 adet çeşme, 39 adet köprü, 99 adet kilise ve şapel, 5 adet okul ve medrese, 7 adet mağara, 2 adet göl ve şelale, 20 adet Sit alanı tarihi ve

doğal değerlerimizdendir. İl genelinde toplam 405 tarihi eser bulunmakta olup; bunların 277 adedi koruma altına alınan tarihi eserler kapsamındadır.

Müdürlüğümüzde **Çevre Yönetimi, Denetimi Şube Müdürlüğü'nde** 1 Şube Müdürü, 2 Çevre Mühendisi ve 1 Biyolog ve **ÇED ve Çevre İzin Denetim Şube Müdürlüğü'nde** 1 Şube Müdürü, 1 Çevre Mühendisi, 1 Jeoloji Mühendisi, olmak üzere 7 personeli bünyesinde bulundurmaktadır.

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirletici konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd, 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır.

Ülkemizde dış ortam hava kalitesine ilişkin parametrelerin yönetimi Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği gereğince gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda, 2022 yılı itibarıyla geçerli olan hava kalitesi limit değerlerine ilişkin bilgi Çizelge A.1'te verilmektedir.

Hava kalitesi limit değerlerinin sağlanması amacıyla hava kalitesi yönetiminin bileşenleri; emisyon envanteri, hava kalitesi modelleme ve hava kalitesi ölçümleri olarak çalışılmaktadır. Son yıllarda gelişen bilgi teknolojileri hava yönetimi alanında kullanılmaya başlanmış web tabanlı coğrafi bilgi teknolojilerini kullanan "Hava Emisyon Yönetim (HEY) Portalı" Bakanlığımız sunucularında devreye alınmıştır. Bu portalda tüm kirletici kaynakların coğrafi lokasyonları ve bilgileri kayıt altına alınmakta ve hava kirliliğine katkıları ortaya konulmaktadır. Meteorolojik/topoğrafik etmenler ve sınır ötesi kirlilik taşınımı, şehirlerimizin kirliliğe katkıları bütüncül olarak değerlendirilmekte ve hava kalitesi haritaları hazırlanmaktadır. HEY Portalı aracılığıyla hava kalitesini iyileştirmek üzere Bakanlığımız önderliğinde yerel politikalar geliştirilmektedir.

Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir bilim insanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesi için iyi, orta, kötü, tehlikeli vb şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

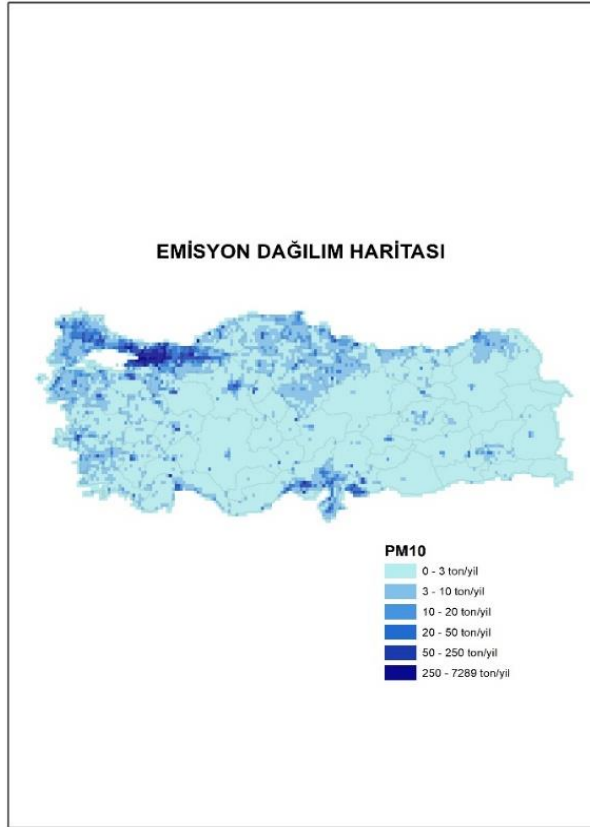
Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği sorunları ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd, 2003a). Bir bölgedeki kirletici seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd, 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı

verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirletici için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uygun olarak oluşturulmuştur. 5 temel kirletici için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesi yönetimine esas değerlendirme ve politika üretme amaçlı çalışmalar için sadece ölçüm sonuçları yeterli olmamaktadır. Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hava kalitesi modelleme araçları ile ulusal ölçekli bütüncül değerlendirmeye altlık oluşturacak hava kalitesi haritaları elde edilmektedir. HEY Portalı aracılığıyla hava yönetimi alanında bilgi işlem teknolojilerinin etkin olarak kullanımıyla, vatandaşlarımızın soludukları ve yarın soluyacakları hava kalitesi hakkında yüksek çözünürlüklü harita bilgisi edinebilmeleri amaçlanmaktadır.

Harita A.1-HEY Portalı Ulusal PM Emisyonları Dağılım Haritası; (ton/yıl)

Hava kalitesi yönetimi bileşeni olan modelleme çalışmaları Bakanlığımızca hem ulusal/bölgesel /yerel ölçekte yürütülmekte; hem de geliştirilen yerli ve milli NEFES yazılımıyla sokak seviyesinde hava kalitesi değerlerinin 3 Boyutlu ortamda tespit edilmesi için kullanılmaktadır.

Harita A.2- NEFES Yazılımı İstanbul İli Kağıthane İlçesi Görseli

Bakanlığımızca, 5 metreye kadar kısa mesafeleri dahi modelleyebilen 3 boyutlu NEFES yazılımıyla hava kirliliğine neden olan noktalar ve kirlilik kaynağı tespit edilebilmektedir. Geliştirilen yerli ve milli yazılım NEFES ile stratejik hava kalitesi haritaları, 3 boyutlu bina modeli, kent atlası, topoğrafya, trafik yoğunluğu, kavşaklar, binaların yakıt tipi gibi çok sayıda etmen ele alınarak 3 boyutlu ortamda hava kalitesi değerleri halihazırda 37 ilimiz için ortaya konulmaktadır. Şehirlerimizde politikalar için uygulama sürecinin bu yöntemle etkinleştirilmesi planlanmış olup, kalan 44 il için çalışmalar sürdürülmektedir.

NEFES yazılımıyla evsel ısınma, sanayi, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşımına bağlı hava kirliliği kaynak noktaları tespit edilip, kaynağa özgü önlemler geliştirilebilmektedir.

Hava kalitesi tahminlerinin Bakanlık kaynakları ve altyapısıyla gerçekleştirilmesine 2021 yılı itibarıyla başlanmış olup, çalışmaların 81 ilimizde yaygınlaştırılması planlanmaktadır. Bu amaçla hava yönetimine esas faaliyette olan Operasyonel Merkez günlük olarak teknik işlemleri sürdürmektedir.

Çizelge A.1 – Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği limit değerleri ve uyarı eşikleri

KİRLLETİCİ	ORTALAMA SÜRE	LİMİT DEĞER	UYARI EŞİĞİ
		($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	
SO ₂	saatlik -insan sağlığının korunması için-	350	500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	125	
	yıllık ve kış dönemi (Ekosistemin korunması) -insan sağlığının korunması için-	20	
NO ₂	aatlik-insan sağlığının korunması için- (2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	220	400 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (hava kalitesinin temsili bölgelerinde bütün bir “bölge” veya “alt bölge”de veya en azından 100 km ² 'de –hangisi küçükse- üç ardışık saatte ölçülür)
	yıllık -insan sağlığının korunması için-(2024 yılı itibarıyla hedeflenen sınır değer mevcuttur)	40	
NO _x	yıllık -vejetasyonun korunması için-	30	----
PM ₁₀	24 saatlik -insan sağlığının korunması için-	50	----
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	40	
Pb	yıllık -insan sağlığının korunması için-	0,5	----
Benzen	yıllık -insan sağlığının korunması için-	5	----
CO	maksimum günlük 8 saatlik ortalama (mg/m^3)-insan sağlığının korunması için-	10	----

(Kaynak: Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği)

Çizelge A.2 - Ulusal hava kalite indeksi kesme noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer
B: Bilgi Eşiği
U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.3 - Ulusal hava kalitesi indeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi iyi seviyededir.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun olup, hava kirliliğine hassas gruplar orta düzeyde etkilenebilir.
101- 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel halkın etkilenmesi beklenmemektedir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Hassas gruplar ciddi sağlık sorunları yaşayabilir. Genel halkın bazı sağlık etkileri yaşaması muhtemeldir.
201 - 300	Kötü	Mor	Nüfusun tamamının hava kirliliğinden etkilene olasılığı yüksek olup, hassas gruplar açık hava etkinliklerini kısıtlamalıdır.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Herkes, ciddi sağlık etkileri yaşayabilir. Açık hava etkinliklerinden kaçınılmalıdır.

Çizelge A.4 –2022 yılı itibariyle sürekli emisyon ölçüm sistemleri (ÇŞİDİM, 2023)

SEKTÖR	TESİS SAYISI	BACA SAYISI
Ağaç İşleme		
Atık Yakma		
Cam		
Çimento	1	1
Enerji		
Gıda		
Gübre		
Kağıt		
Kimya		
Kireç		
Lastik		
Maden		
Metalurji		
Otomotiv		
Rafineri		
Şeker		
Tekstil		
Jeotermal Enerji (JES)		
TOPLAM		

Bu bilgiler Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerimiz tarafından ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Laboratuvar, Ölçüm ve İzleme Dairesi Başkanlığı'nca oluşturulan Sürekli İzleme Merkezinden – (<https://sim.csb.gov.tr/>) elde edilebilir.

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Kirleticiler

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO₂), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO₂ ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO₂), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO₂'den ozon veya radikallerle (OH veya HO₂ gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO₂ kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO₂ derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO₂ derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM₁₀), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM₁₀- 10 µm'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) 2,5 µm'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM₁₀ için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM₁₀ solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkayıcı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM₁₀'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM₁₀ maruziyetine karşı hassastır. PM₁₀ yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler %100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de enverziyon durumudur. CO'nin global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m³ arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

Enverziyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO'nin ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xylene (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.5 – 2022 yılında kullanılan yakıt türleri ve miktarları
(ÇŞİDİM, 2023)

		Katı Yakıt			Doğalgaz		Fuel Oil	
		Kullanım Yeri	Cinsi	Tüketim Miktarı (ton)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (sm ³)	Kullanım Yeri	Tüketim Miktarı (kg)
Sanayi		Çimento Fabrikası	Yerli Linyit	93.036,782	OSB	383.755,16		
		Çimento Fabrikası	İthal Linyit	41.113,195				
		Çimento Fabrikası	Petrokok	59.313,632				
		Kireç Fabrikası	Petrokok	5.429,8				
		Tüketim Miktarı (ton)			Tüketim Miktarı (sm ³)		Tüketim Miktarı (m ³)	
Konut		12.679,456			32.974.029,50			

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

A.3.1. Temiz Hava Eylem Planları

Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği çerçevesinde hazırlanan ve halen yürürlükte olan 2013/37 sayılı Genelge ve 20/03/2014 tarih ve 88462725/125.02/3552 sayılı yazı ile yüksek kirlilik ve düşük kirlilik potansiyeline sahip illerimiz belirlenmiş ve bu çerçevede İl Müdürlüğümüz hava kalitesini iyileştirmeye yönelik eylemlerin yer alacağı Temiz Hava Eylem Planı hazırlamıştır.. Bu kapsamda İl Müdürlüğümüz tarafından hazırlanan Temiz Hava Eylem Planında kirliliği azaltmak için uygulanacak proje ve önlemler belirlenmiştir:

Sanayi

Noktasal kirlilik kaynakları olarak adlandırılan sanayiden kaynaklı hava kirliliği için alınacak tedbirler kapsamında kullanılan kömürün kalitesi ve içeriğindeki maddede bulunan kirlilik emisyon değerleri belirlenmelidir. Sanayide kullanılan enerjilerin, alternatif olan yenilenebilir enerjilerin kullanılmasına yönlendirilmesiyle salınan emisyon miktarında azalma sağlanmalıdır.

Evsel Isınma

Alansal kirlilik kaynakları bakımından evlerde kullanılan kömür, odun, vb. yakıtlardan kaynaklı emisyon oluşmaktadır. Evlerin yalıtımları iyi yapılmamış olduğundan dolayı daha fazla yakıt kullanılmakta, bundan dolayı da hava kalitesine olumsuz yönde etki edilmektedir. Bu yönde alınacak tedbirler kapsamında evlerin yalıtımı yapılması için teşvik ve projeler geliştirilmelidir. Merkezi ısınma sistemleri kullanan yerlerde ise yakma işini yapan kişilere kazanları yakma konusunda eğitimlerin yapılması ve sınava tabi tutularak sınavı geçenlere sertifika verilmesi gerekmektedir. Böylelikle eğitilmiş kişiler tarafından doğru yakma sonucunda oluşan emisyon miktarında azalma olacaktır. Lokanta, fırın vb. yerlerde baca temizliği ve yüksekliğinin kontrolleri düzenli bir şekilde yapılmalıdır.

Trafik

Çizgisel kaynaklı kirliliklerde araçların yoğunluğu, modeli, türü vb. birçok etkene bağlı olarak havaya salınan gazların miktarı ve yoğunluğu değişmektedir. Bu sebepten dolayı araçların muayenesi düzenli olarak yapılmalıdır. Halk toplu taşıma araçlarına yönlendirilerek trafiğe çıkacak olan araç sayısı düşürülmeli ve trafiğin yoğunluğu azaltılmalıdır. Şehirlerarası yollar, şehrin iç kısmından geçtiğinden dolayı kirlilik oluşumuna etki etmektedir. Yeni yapılacak şehirlerarası yollarla birlikte şehir içerisinde akan trafiğin yoğunluğu azalacak ve emisyon değerlerinde de iyileşme olacaktır.

A.4. Ölçüm İstasyonları

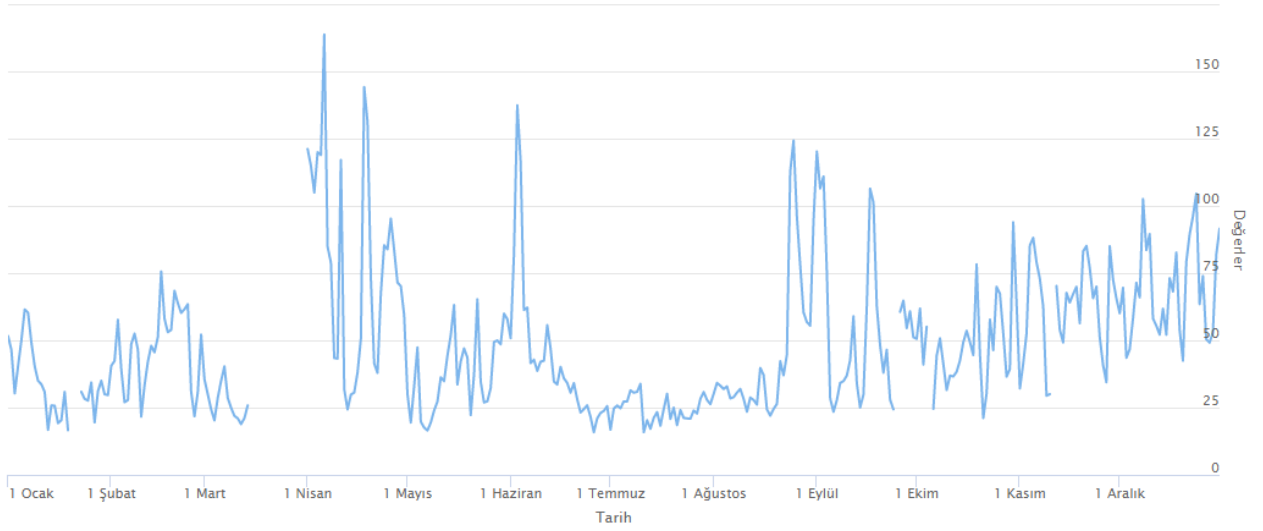
Harita A.3 – Gümüşhane ilinde bulunan hava kirliliği ölçüm cihazlarının yerleri

İlimizde bir adet mevcut bulunan Hava kalitesi izleme istasyonunda PM10-Toz, SO₂-Kükürtdioksit, NO₂-Azotdioksit, NO_x-Azotoksit ve O₃-Ozon parametreleri ölçümü yapılmakta olup, düzenli yapılan denetimler sonucunda yılsonu itibariyle standart değerler sağlanmıştır.

Çizelge A.6 - 2022 yılında hava kalitesi ölçüm istasyonunun yeri ve ölçülen parametreler
(sim.csb.gov.tr, 2023)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO ₂	CO	O ₃	HC	PM
Merkez	40.4597 39.4804	X	X	-	X	-	X

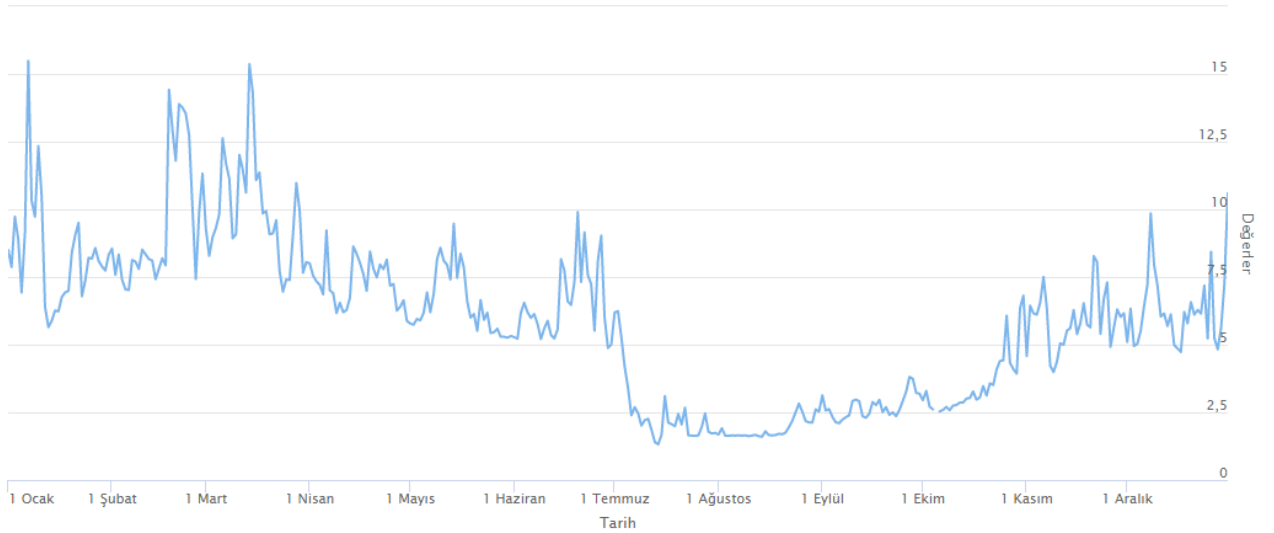
2022 Ocak 01 – Cumartesi & 2022 Aralık 31 – Cumartesi tarihleri arasında (PM10) parametreleri için grafik raporu.

Grafik A.1 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu PM₁₀ parametresi günlük ortalama değer grafiği

(sim.csb.gov.tr, 2023)

2022 Ocak 01 – Cumartesi & 2022 Aralık 31 – Cumartesi tarihleri arasında (SO₂) parametreleri için grafik raporu.

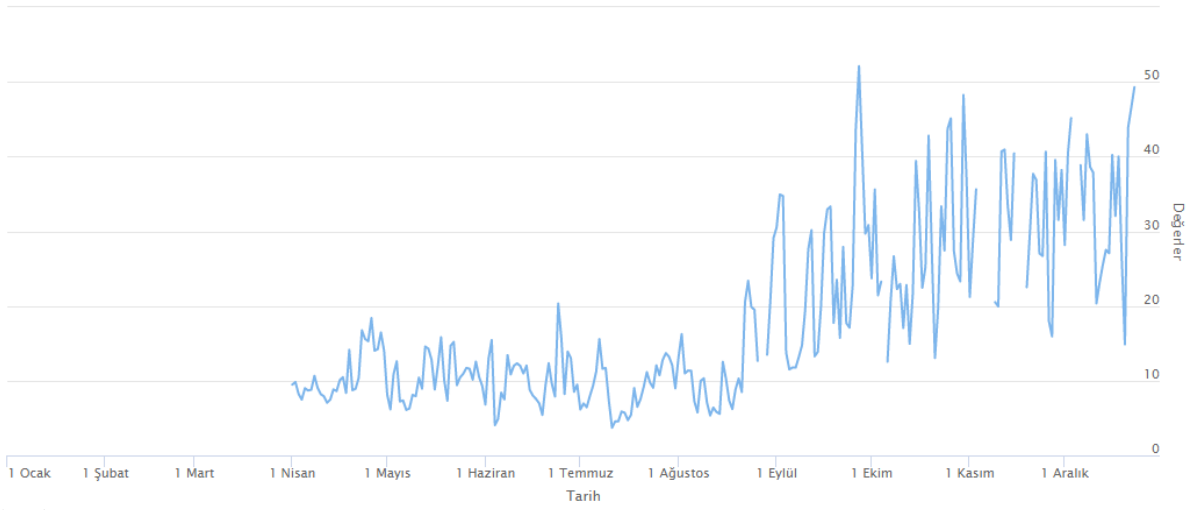

Grafik A.2 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu SO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği

(sim.csb.gov.tr, 2023)

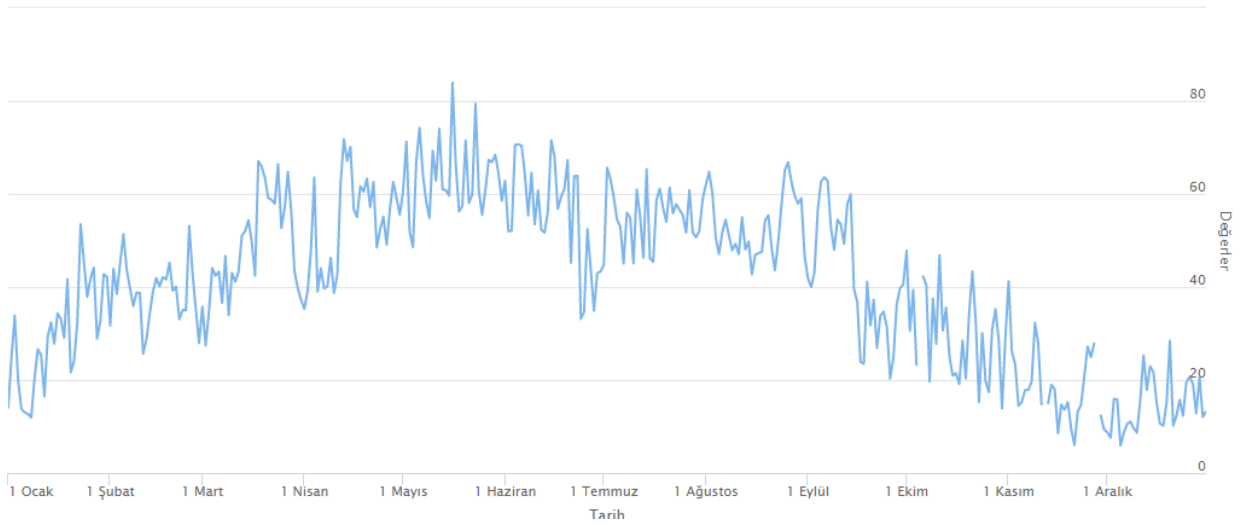

2022 Ocak 01 – Cumartesi & 2022 Aralık 31 – Cumartesi tarihleri arasında (NO₂) parametreleri için grafik raporu.

Grafik A.3 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu NO₂ parametresi günlük ortalama değer grafiği (sim.csb.gov.tr, 2023)

2022 Ocak 01 – Cumartesi & 2022 Aralık 31 – Cumartesi tarihleri arasında (O₃) parametreleri için grafik raporu.

Grafik A.4 - 2022 yılında Gümüşhane istasyonu O₃ parametresi günlük ortalama değer grafiği (sim.csb.gov.tr, 2023)

Çizelge A.7 - 2022 yılı hava kalitesi parametreleri aylık ortalama değerleri ve sınır değerini aşıldığı gün sayıları ($\mu\text{g}/\text{m}^3$; CO : mg/m^3)
(sim.csb.gov.tr, 2023)

GÜMÜŞHANE	SO ₂	AGS*	PM10	AGS*	CO	AGS*	NO	AGS*	NO ₂	AGS*	NO _x	AGS*	OZON	AGS*
Ocak	8,34	0	34,05	4	-	-	-	-		0	-	-	29,3	0
Şubat	9,51	0	47,07	13	-	-	-	-		0	-	-	38,85	0
Mart	9,94	0	28,86	0	-	-	-	-	12,5	0	-	-	48,78	0
Nisan	7,29	0	78,67	21	-	-	-	-	10,75	0	-	-	53,45	0
Mayıs	6,57	0	37,51	5	-	-	-	-	10,39	0	-	-	63,68	0
Haziran	6,53	0	43,32	7	-	-	-	-	13,31	0	-	-	55,94	0
Temmuz	2,53	0	24,35	0	-	-	-	-	9,03	0	-	-	54,98	0
Ağustos	1,89	0	44,93	8	-	-	-	-	11,89	0	-	-	53,24	0
Eylül	2,72	0	55,01	14	-	-	-	-	24,55	3	-	-	42,61	0
Ekim	3,54	0	48,28	12	-	-	-	-	26,87	4	-	-	29,82	0
Kasım	5,92	0	62,9	22	-	-	-	-	34,89	7	-	-	18,24	0
Aralık	6,31	0	68,57	27	-	-	-	-	35,33	8	-	-	14,7	0

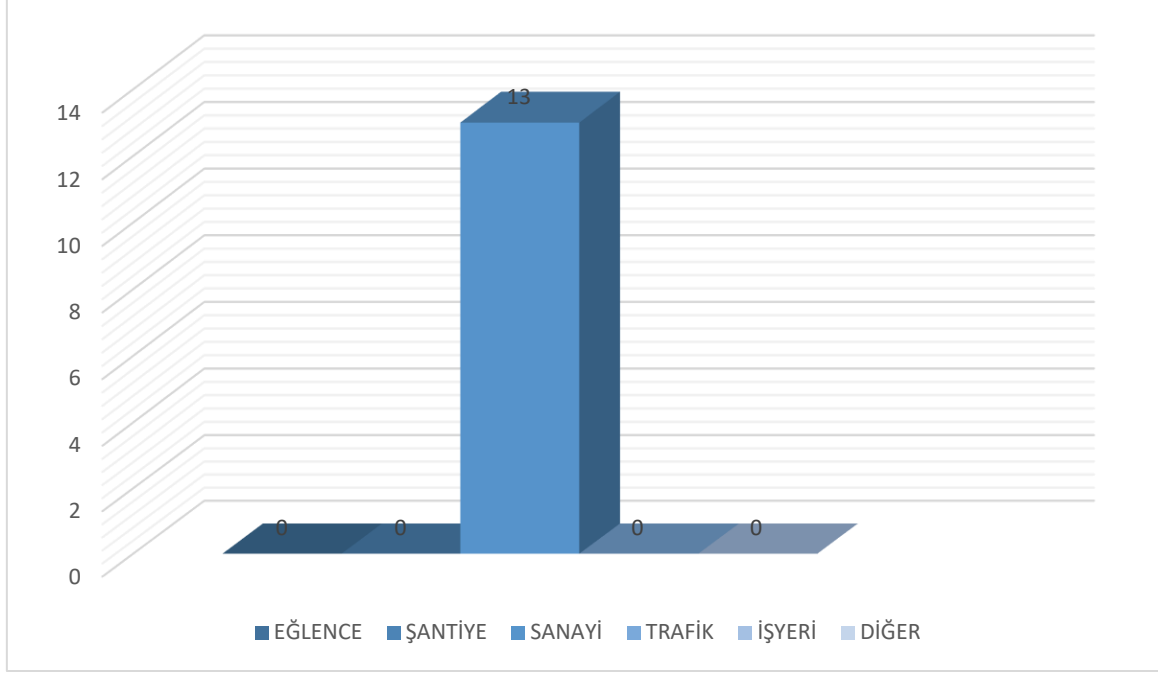
*AGS: Sınır değerini aşıldığı gün sayısı

A.5. Çevresel Gürültü

Gürültü, insan ve çevre sağlığını olumsuz olarak etkileyen en yaygın çevre kirliliği türüdür. Bu nedenle gürültü kirliliği deyimi kullanılmaktadır. Ses, “titreşim yapan bir kaynağın hava basıncında yaptığı dalgalanmalar ile oluşan ve insanda işitme duyusunu uyaran fiziksel” bir olay olarak tanımlanmaktadır. Ses dalgalarının birim zamandaki titreşim sayısına ise *frekans* denir. İnsan kulağı frekansı 16-20.000 arasındaki sesleri duyabilmektedir. Gürültüyle ilgili pek çok tanım yapılmıştır. Bu tanımları hepsinde gürültünün düzensiz ve istenmeyen ses olduğu belirtilmiştir. Gürültünün tanımı; Türkiye Çevre Sorunları Vakfının yayınlamış olduğu Türkiye Çevre Sorunları adlı kitapta,

”İnsanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz etkileyen, fizyolojik ve psikolojik dengeleri bozabilen, iş performansını azaltan, çevrenin boşluğu ve sakinliğini yok ederek niteliğini değiştiren, önemli bir çevre kirliliğidir.” şeklindedir. Bu tanımlama TÇSV(1986) tarafından yayınlanan gürültü kontrol yönetmeliğindeyse “gelişi güzel bir yapısı olan ses spektrumudur ki; subjektif olarak, istenmeyen ses biçiminde tanımlamak demektir.” ifadeleri ile açıklanmıştır.

Kent gürültüsünü artıran sebeplerin başında trafiğin yoğun olması, sürücülerin yersiz ve zamansız klakson çalmaları ve belediye hudutları içerisinde bulunan endüstri bölgelerinden çıkan gürültüler gelmektedir. Meskenlerde ise televizyon ve müzik aletlerinden çıkan yüksek sesler, zamansız yapılan bakım ve onarımlar ile bazı işyerlerinden kaynaklanan gürültüler insanların işitme sağlığını ve algılamasını olumsuz yönde etkilemekte, fizyolojik ve psikolojik dengesini bozmakta, iş verimini azaltmaktadır.

Grafik A.3 – 2022 yılında gürültü konusunda yapılan şikayetlerin dağılımı
(e-Denetim Uygulaması, 2023)

Çizelge A.8 – Tamamlanan Gürültü Bariyerleri

İli/İlçesi	Konumu	Tamamlandığı Yıl	Bariyer Alanı (m ²)	Bariyer Tipi

İlimizde gürültü bariyeri bulunmamaktadır.

A.6. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı; Özel İdare İl ve İlçe Belediyeleri Orman Bölge Müdürlüğü ve Karayolları Genel Müdürlüğü ortaklığında yürütülmektedir. Eylem planı iki başlıktan oluşmakta olup bu başlık ve alt başlıkları şu şekildedir:

Sera Gazı Emisyon Kontrolü Eylem Planı:

- Enerji
- Ulaştırma
- Sanayi
- Atık
- Tarım
- Arazi Kullanımı ve Ormancılık

İklim Değişikliğine Uyum Eylem Planı:

- Su Kaynakları Yönetimi
- Tarım Sektörü ve Gıda Güvencesi
- Ekosistem Hizmetleri, Biyolojik Çeşitlilik ve Ormancılık
- Doğal Afet Risk Yönetimi
- İnsan Sağlığı

Yukarıda belirtilen başlıklar kapsamında toplam 541 eylem mevcuttur. Bu eylemler doğrultusunda ilimizde kısa, orta ve uzun vadede gerçekleşmesi planlanan çalışmalar şu şekildedir:

İklim değişikliği Eylem Planında kısa vadede; kent ormanlarının ve yeşil alanların korunması, dere ıslahı çalışmalarına ekolojik öğelerin dahil edilmesi, kanallaştırmanın önüne geçilerek derelerin bitkisel öğelerle restorasyonunun özendirilmesi, kirleten öder prensibinin etkin hale getirilmesi, kent içi lojistik kapsamında ağır yük araçlarının sadece belli saatler içinde kente girmesi yapılmaya çalışılmaktadır.

Orta vadede; düzenli depolama sahalarının mevzuata uygun işletilmesi, sahada oluşacak depo gazının hesaplanarak fizibilite etüdünün değerlendirilmesi, toplu taşıma sistemlerinin birbiriyle ve kentsel ulaşım türleriyle entegre edilmesi, kent merkezlerinde otomobillerden arındırılmış yaya yolları ve alanların oluşturulması, kent bütününde bisiklet yolları ağının oluşturulması sağlanmaya çalışılmaktadır.

Katı atık toplama, taşıma bertaraf sisteminin en az mesafe kat edecek şekilde optimizasyonunun sağlanması, Entegre Atık Yönetim Planını(EAYP) etkin bir şekilde kullanılması, kaynağında ayrı toplama konusunda eğitim, tanıtım ve bilinçlendirmenin yapılması, vahşi depolama sahalarının rehabilitasyonunun yapılması, kentlerde elektrikli otomobiller için dolun istasyonlarının kurulması, akıllı ulaşım sistemi merkezlerinin kurulması, yağmur suyu ve kanalizasyon suyu toplama sistemlerinin ayrılması, şebeke suyunun içilebilir nitelikte tüketiciye ulaştırılmasının sağlanması uzun vadede planlarımız dâhilindedir.

A.7. Ulaşım ve Hareketlilik

Çizelge A.9- 2022 yılındaki araç sayısı ve egzoz ölçümü yaptıran araç sayısı
(egzoz.csb.gov.tr, 2023)

Egzoz Gazı Emisyon Ölçüm Yetki Belgesi Düzenlenen Firma Sayısı	İldeki Toplam Araç Sayısı	Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı
3	26.736	13.758

Çizelge A.10– Tamamlanan Bisiklet Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)
Gümüşhane		1.9

Çizelge A.11– Tamamlanan Yeşil Yürüyüş Yolları
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

Çizelge A.12– Tamamlanan Çevre Dostu Sokak
(Kaynak, Yıl)

İli	Güzergâhı	Mesafe (km)

A.8 Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde hava kalitesi üzerinde etkili olan kaynaklar; ısınma ve motorlu araçlardan kaynaklanmaktadır. Bu kaynaklardan, motorlu araçlardan kaynaklı hava kirliliği hava kalitemiz üzerindeki etkisi yıl içerisinde pek değişmese de ısınma kaynaklı hava kirliliğinin hava kalitesi üzerindeki etkisi yaz ve kış dönemlerinde çok büyük farklılık göstermektedir.

Hava kalite istasyonunun aylık verileri incelediğinde de açıkça görüleceği üzere hava kirlilik değerleri kış döneminde yükseliş göstermektedir. Bu durumun sebebi kuşkusuzdur ki ısınma kaynaklı hava kirliliğidir. Bu kirliliğin temel nedenleri; yakma sistemlerinden kaynaklanmakta olup, yakıt uygun yakılmadığından, ısı yalıtımlı binaların az olması, yakma tekniklerinin yanlış tatbik edilmesi, bireysel ısınmanın daha yoğun olması, Fon kömürünün fazla dağıtılması, doğalgazın yavaş yaygınlaşması, ekmek fırınlarında fındık kabuğunun yaygın bir şekilde yakılması, ve baca temizliğinin düzenli yapılmamasıdır.

Isınma kaynaklı hava kirliliğini daha aza indirebilmek için;

- Kaliteli yakıt kullanımına devam edilmesi,
- Binalara ısı yalıtımının yapılması,
- Soba ve kaloriferlerin doğru yakma teknikleri ile yakılması,
- Bireysel ısınmadan merkezi ısıtma sistemlerine geçilmesi,
- Doğalgaza geçiş sürecinin hızlandırılması,
- Fırınlarda fındık kabuğu yakılmasının yasak edilmesi,
- Kalorifer ve bacaların temizliğinin rutin olarak yapılması, sağlanmalıdır.

Kaynaklar

sim.csb.gov.tr

egzoz.csb.gov.tr

e-Denetim Uygulaması

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Gümüşhane ilinin başlıca akarsuları; Harşit Çayı ve Kelkit Çayı'dır. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsuların il çıkışı toplam ortalama akımları 1 314 hm³/yıl'dır.

Harşit Çayı	:	850,0 hm ³ /yıl
Kelkit Çayı	:	464 hm ³ /yıl
TOPLAM	:	1 314 hm ³ /yıl

Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsuların en önemlilerinin toplam yüzeyleleri ise 642 ha'dır.

Harşit Çayı	:	312,0 ha
Kelkit Çayı:	:	330,0 ha
Toplam	:	642,0 ha

Çizelge B.13 –İlin akarsuları
(DSİ, 2023)

AKARSU İSMİ	Toplam Uzunluğu (km)	İl Sınırları İçindeki Uzunluğu (km)	Debisi (m ³ /sn)	Kolu Olduğu Akarsu	Kullanım Amacı
Harşit Çayı	160		26,95	-	Çok amaçlı
Kelkit Çayı	320		14,7	Yeşilirmak	Çok amaçlı

Gümüşhane ilinde bulunan yüzeysel su kaynaklarında yapılan su ürünleri faaliyetine ilişkin bilgiler aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gülaçar Köyü	Karagöl Deresi	Yüzeysel Suyu	1740	60
Su Ürünleri Suyu	Torul		Karagöl Deresi	Yüzeysel Suyu	1676	130
Su Ürünleri Suyu	Şiran	Yukarı Kulaca	Çayırlar (Yayla) Deresi	Yüzeysel Suyu	1948	40
Su Ürünleri Suyu	Torul	Zigana Köyü	Soğuksu kaynağı	Yüzeysel Suyu	1490	1.2

Su Ürünleri Suyu	Şiran	Seydibaba Köyü	Gözeler Deresi	YüzeY Suyu	1226	12
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Balıca Köyü	Balıca Deresi	YüzeY Suyu	1431	20
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Gümüşkaya	Büyük(Nivana) Deresi	YüzeY Suyu	1119	24
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Yeşilköy	Güçükdere	YüzeY Suyu	1105	100
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kocadal	Galis Deresi	YüzeY Suyu	1581	100
Su Ürünleri Suyu	Şiran	Kocadal	Galis Deresi	YüzeY Suyu	2110	16
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kalecik	Gözeler Kaynağı	Kaynak	1315	80
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli Köyü	Balahor Deresi	YüzeY Suyu	1759	53
Su Ürünleri Suyu	Şiran		Hacıoğlu kaynak suyu	Kaynak	1648	10
Su Ürünleri Suyu	Torul	Altınpınar	Çit Deresi	YüzeY Suyu	960	40
Su Ürünleri Suyu	Torul	Kalecik	Nivana Deresi	YüzeY Suyu	1303	235
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gülaçar	Karagöl Deresi	YüzeY Suyu	1820	116
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi	YüzeY Suyu	1529	34
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Söğüteli Köyü	Söğüteli Deresi	YüzeY Suyu	1645	100
Su Ürünleri Suyu	Merkez		Gözeler Kaynakları(5 adet kaynak suyu)	Kaynak	1775	17.5
Su Ürünleri Suyu	KÜRTÜN		Sümüklü D.	YüzeY Suyu	1909	116
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Günyüzü	Çayır Deresi	YüzeY Suyu	406	150
Su Ürünleri Suyu	Kürtün		Süme Deresi	YüzeY Suyu	700	100
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli	Balahor Deresi	YüzeY Suyu	1725	68
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Kalecik Köyü	Gülaçar (Nivana) Deresi	YüzeY Suyu	1350	150
Su Ürünleri Suyu	Torul	Gümüştuğ	Gümüştuğ Deresi	YüzeY Suyu	1820	100
Su Ürünleri Suyu	Torul		İkisü	YüzeY Suyu	1651	40
Su Ürünleri Suyu	Torul		Güzeloluk Deresi	YüzeY Suyu	1801	40
Su Ürünleri Suyu	Kürtün	Yaylalı Köyü	Sümüklü Deresi	YüzeY Suyu	1892	116
Su Ürünleri Suyu	Merkez	Erdemler	Arap Deresi	YüzeY Suyu	1550	20
Su Ürünleri Suyu	Kelkit	Çimenli Köyü	Balahor Deresi	YüzeY Suyu	1723	60

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Gümüşhane ilinin başlıca gölleri; Karanlık Göl, Beş Göller, Çakır Göl'dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 25,0 ha olup dağılımı aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.14 - Mevcut göl, gölet ve rezervuarlar
(DSİ, 2023)

Gölün/Göletin/Rezervuarın Adı	Yüzey Alanı (ha)	Sulama Alanı (net-ha)	Kullanım Amacı
Karanlık Göl	3,0	-	Doğal
Beş Göller	6,0	-	Doğal
Çakır Göl	5,0	-	Doğal
Diğer Göller	11,0	-	Doğal
Kürtün Barajı	280	-	Enerji
Torul Barajı	362	-	Enerji
Köse Barajı	309	5 079	Sulama
Sadak Barajı	189	6 220	Sulama
Koruluk Barajı	70	4 074	Sulama
Gölet Rezervuarı	177,7	2 989	Sulama-içme suyu
TOPLAM	1 412,7	18 362	

Köse Barajı ve Sulaması

Köse Barajı

Projenin Yeri

: Gümüşhane ili Köse ilçesinin 3 km kuzeybatısında Köse Deresi üzerindedir.

Projenin Amacı

: Sulama 5 079 ha

İşletmeye Açıldığı Tarih

: 2011

Resim B.1- Köse Barajı

Proje Karakteristikleri

Gövde Tipi	: Kil çekirdekli kum - çakıl dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden)	: 82 m
Gövde Yüksekliği (Temelden)	: 93 m
Gövde Dolgu Hacmi	: 2,7 hm ³
Kret Kotu	: 1 678 m
Kret Uzunluğu	: 316 m
Max. Su Kotu ve Hacmi	: -
Aktif Hacim	:
Yağış Alanı	: 91 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 18,55 hm ³ /yıl
Dolusavak Deşarj Kapasitesi	: 105 m ³ /s
Dipsavak Deşarj Kapasitesi	: 7,20 m ³ /s

KÖSE SULAMASI

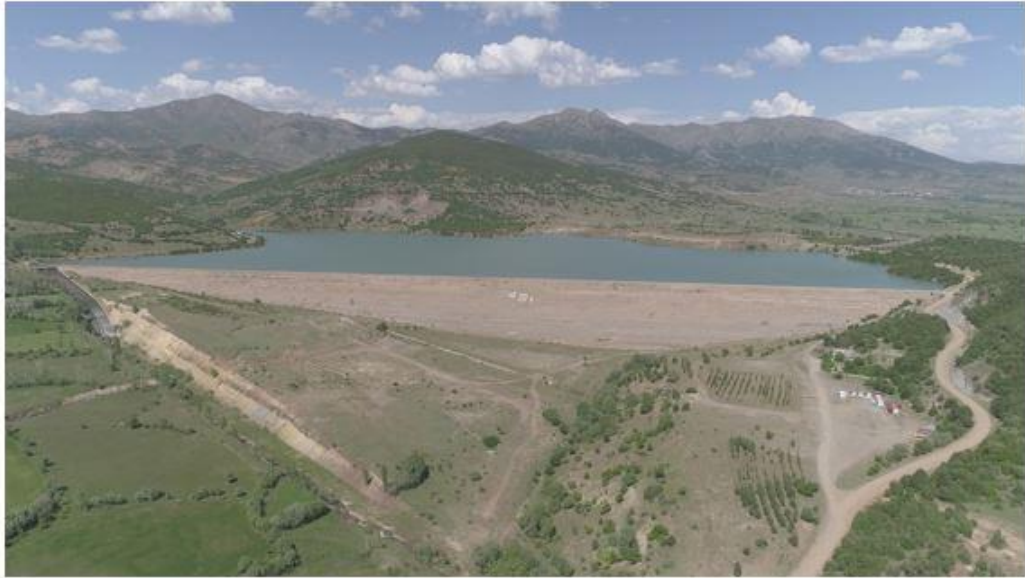
1. YERİ	: Gümüşhane İli Kelkit ve Köse ilçeleri sınırları içerisinde.
2. AMACI	: Sulama
3. İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2016
4. PROJENİN KARAKTERİSTİKLERİ	
4.1- Sulama Alanı	: 5 079 ha
4.2- Sulamanın Tipi	: Borulu Şebeke
4.3- Sulama Modülü	: 0,41 l/s/ha
4.4- Toplam Şebeke Uzunluğu	: 27 220 km
4.5- Ana Boru Başlangıç Kapasitesi	: 2,55 m ³ /s
4.6- Toplam Sulama Şebekesi Uzunluğu	: 176 km
4.7- Toplam Tahliye ve Drenaj Şebekesi Uzunluğu	: 16 km
4.8- Projeli Durumda Ürün Deseni	: Buğday, arpa, şekerpancarı, fasulye, patates, soğan, bostan, ayçiçeği, meyve, sebze
4.9- Net Gelir Artışı (TL/da)	: 464,72
Projesiz Durumdaki Net Gelir	: 505,72
Projeli Durumdaki Net Gelir	: 41,00
4.10- İstihdam Artışı (Kişi/gün/da)	: 5,09

Tesis DSİ tarafından işletilmektedir.

KORULUK BARAJI

1 - PROJENİN YERİ	: Gümüşhane-Şiran ilçesinin 7 km kuzeyinde ve Ceviz deresi üzerindedir.
2 – PROJENİN AMACI	: Sulama 4 074 ha
3 - İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2004
4 - PROJE KARAKTERİSTİKLERİ	
Gövde Tipi	: Kil çekirdekli kum - çakıl dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden)	: 46 m
Gövde Yüksekliği (Temelden)	: 51 m
Gövde Dolgu Hacmi	: 4,0 hm ³
Kret Kotu	: 1 585 m
Kret Uzunluğu	: 1 079,22 m
Maksimum Su Kotu ve Hacmi	: 1 583,40 – 11,50 hm ³
Aktif Hacim	: 10,622 hm ³
Yağış Alanı	: 83 km ²
Yıllık Ortalama Akım	: 13,5 hm ³ /yıl
Dolusavak Deşarj Kapasitesi	: 80,45 m ³ /s
Dipsavak Deşarj Kapasitesi	: 4,73 m ³ /s

Tesis DSİ tarafından işletilmektedir.

Resim B. 2- Koruluk Barajı

KORULUK SULAMASI

1- YERİ	: GÜMÜŞHANE İli Şiran İlçesi
2- AMACI	: Sulama
3- İŞLETMEYE AÇILDIĞI YIL	: 2009
4- PROJENİN KARAKTERİSTİKLERİ	:
4.1- Brüt Sulama alanı	: 4 074 ha
4.2- Net Sulama alanı	: 3 447 ha
4.3- Sulamanın Tipi	: Cazibe
4.4- Sulama Modülü	: 0,57 lt/s/ha
4.5- Toplam Şebeke Uzunluğu	: 52 225 m
	Sağ ana k=19 955 m
	Sarıca ana k=11 845 m
	Sol ana k=20 425 m
4.6- Ana kanalların Başlangıç Kapasiteleri	: (S1 sağ ana kanal = 2,106m ³ /s)
	: (S1 sol ana kanal = 1,300m ³ /s)
4.7- Toplam Sulama Şebekesi Uzunluğu	: 97 652 m
4.8- Toplam Tahliye ve Drenaj Şebekesi Uzunluğu	: 23 992 m
4.9- Proje Durumunda Ürün Deseni	:Şekerpancarı, patates, fasulye, lahana, kavak, yonca, mısır, sebze, hayvancılık, (Nadas kalkacak)

Kürtün Barajı ve HES

Projenin Yeri yer alır.	: Gümüşhane İli Özkürtün Beldesinin 2 km mansabında
Projenin Amacı	: Enerji
İşletmeye Açıldığı Yıl	: 2003
Kurulu Güç	: 85 MW
Yıllık Üretim	: 198 GWh

Resim B.3- Kürtün Barajı

Proje Karakteristikleri

<i>Yağış alanı</i>	: 2 686 km ²
<i>Yıllık ortalama su</i>	: 829 hm ³
<i>Tipi</i>	: Ön yüzü beton kaplamalı kaya dolgu
<i>Yükseklği (talvegten)</i>	: 110,00 m
<i>Yükseklği (temelden)</i>	: 133,00 m
<i>Max, Su kotu ve hacmi</i>	: 644,00 – 109,505 hm ³
<i>Min, Su kotu ve hacmi</i>	: 610,00 – 46,84 hm ³
<i>Aktif hacim</i>	: 61,40 hm ³
<i>Kret kotu</i>	: 650,00
<i>Kret uzunluğu</i>	: 300 m
<i>Kret genişliği</i>	: 12,00 m
<i>Türbin gücü</i>	: 2 X 42,5 MW
<i>Yıllık enerji üretimi</i>	: 198 GWh
<i>Dolusavak deşarj kapasitesi</i>	: 3775 m ³ /s
<i>Dipsavak deşarj kapasitesi</i>	: 46,00 m ³ /s

Torul Barajı ve HES

Projenin Yeri : Gümüşhane İlinin Torul ilçesine 14 km uzaklıkta Harşit Çayı üzerinde
Projenin Amacı ve Faydası : Enerji
İşletmeye Açıldığı Yıl :2008
Kurulu Güç : 105,6 MW
Yıllık Üretim : 322,28 GW

Resim B.4- Torul Barajı

Proje Karakteristikleri

Yağış Alanı : 2 096 km²
Yıllık Ortalama Akım : 546 hm³
Gövde Tipi : Ön yüzü beton kaplı kaya dolgu
Gövde Yükseldiği (Talvegden): 134 m
Gövde Yüksekliği (Temelden): 144 m
Kret Kotu : 920 m
Kret Uzunluğu : 320 m
Deşarj Kapasitesi : 3 000 m³/s

B.1.2. Yeraltı Suları

Gümüşhane ili emniyetli olarak çekilebilir su 10,0 hm³/yıl, fiili olarak tüketilen su miktarı ise 4,1 hm³/yıl'dır.

Çizelge B.15 – Yeraltı suyu potansiyeli
(DSİ,2023)

Kısa Kod	YSK Kodu	YSK Adı	Alan (km ²)	Verim (hm ³ /yıl)
YSI-0329	TR14050329	Doğankavak YSK	62	3.63
YSI-330	TR14050330	Belenli YSK	--	12.11
YSI-0331	TR14050331	Köse YSK	147	7.23
YSI-0332	TR14050332	Kavakpınarı YSK	61	3.66
YSI-0333	TR14050333	Kelkit YSK	31	132.84
YSI-0334	TR14050334	Sögütlü YSK	1.413	3.09
		ARTABEL	--	0.19
		TOMARA	--	0.56
		ŞALGAM PINARI	--	--
Toplam				163.31

Gümüşhane ilinde Salyazı YAS sulaması aktif olup, 9 adet kuyudan yılda 2,18 hm³/yıl tahsis ile birlikte 300 ha'lık bir alan sulanmaktadır.

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri

İldeki yeraltı su seviyesi ve bunun yıllar içerisindeki değişimi hakkında bilgi elde edilememiştir.

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Çizelge B.16 - 2022 yılı yüzey ve yeraltı sularında tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliği ile ilgili analiz sonuçları
(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2023)

Su Kaynağı	Cinsi	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
			İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları YSKY (Tablo-5)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
(Yüzey/ Yeraltı)											
Yerüstü		Harşit Çayı Hacıemin Mevkii - Merkez					29-001		Merkez Hacıemin K	39.410704676346 40.517859705193	6,66
yerüstü		Kodil Deresi İkisu Mevkii - Merkez					29-002		Merkez İkisu Köyü	39.366513941722 40.501178408837	2,41
yerüstü		Çit Deresi Belediye Tesisleri Mevkii - Torul					29-003		Torul	39.295335490549 40.549336891474	2,5
yerüstü		Kürtün Barajı - Kürtün					29-004		Kürtün	39.143928512994	2,83

									40.680244542455	
yerüstü	Kelkit Çayı Dereyüzü Köyü - Kelkit					29-005		Kelkit Dereyüzü K	39.373286000000 40.122267000000	6,05
yeraltı	Köycük köyü - Kelkit					29-006		Kelkit Köycük K	39.419230446245 40.148099302316	13,66
yerüstü	Köse Deresi Dört Yol Mevkii - Köse					29-007		Köse	39.658192102113 40.179550312409	6,16
yerüstü	Şiran Çayı Mezbaha mevkii - Şiran					29-008		Şiran Sarıca K	39.086252000000 40.167344000000	6,75
yerüstü	Telme Göleti - Şiran					29-009		Şiran Telme K	39.191032000000 40.206185000000	2,09
yerüstü	Salyazı Göleti - Köse					29-010		Köse Salyazı K	39.803074304241 40.241516755627	5,63
yerüstü	Nivene Deresi - Torul					29-011		Torul	39.368374053677 40.463303813702	2,25
yerüstü	Balahor Deresi Çimenli Köyü Mevkii- Kelkit					29-012		Kelkit Çimenli K	39.416752085115 39.962464405589	6,25

yerüstü	Balahor Deresi Deredolu Beldesi - Kelkit					29-013	Kelkit Deredolu B	39.50549900000 0 40.04121400000 0	5,33
yerüstü	Akbaba Göleti - Köse					29-014	Köse Akbaba K	39.59339900000 0 40.19217100000 0	3
yerüstü	Harşit Çayı DSİ Mevkii - Merkez					29-015	Merkez	39.53121267260 2 40.42336394435 7	2,33
yeraltı	Kılıçtaşı Köyü Kelkit					29-016	Kelkit Kılıçtaşı K	39.30918477479 7 40.13942013283 7	13,66
yerüstü	Çit Deresi Altınpınar Kavşağı - Torul					29-017	Torul Altınpınar K	39.27646718924 2 40.52469864582 1	6,58
yerüstü	Kürtün Barajı 2 - Kürtün					29-018	Kürtün	39.13697116480 8 40.67228635566 1	2,66
yerüstü	Köse Deresi Öbektaş Mevkii - Köse					29-019	Köse Öbektaş K.	39.60350722472 4 40.15022290230 1	5,08
yerüstü	Kelkit - Söğütlü					29-021	Kelkit Söğütlü	40,09716000000 0 - 39,25841400000 0	5,5

yerüstü								Şiran Paşapınarı	40,14453100000 0 - 38,99046200000 0	5,25
	Şiran Çamoluk-Paşapınarı					29-020				

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İl genelinde endüstriden kaynaklı atık suyun bulunduğu ancak bu atıksular geri dönüşümlü olup atık barajında toplanmaktadır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

Bakanlığımızca yaptırılan atık su arıtma tesisi Gümüşhane il merkezinin atık sularının toplanması ve arıtılması amacıyla Mart 2014 tarihinde faaliyete başlamıştır. Arıtılan atık su Harşit Çayına deşarj edilmektedir.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimiz genelinde buğday, arpa, korunga, yonca, fiğ, fasulye, mısır, patates, şeker pancarı, fındık gibi ürünlerde Amonyum Sülfat (%21 N), Kalsiyum Amonyum Nitrat (%26 N), Amonyum Nitrat (%33 N), DAP, ÜRE, 15.15.15 (Kompoze), 20.20.0 (Kompoze), Nitropower (%33N) gibi gübreler kullanılmaktadır.

İlimizde tarımsal üretimde kimyasal mücadele en son çare olarak kullanılmakta olup daha çok fungal hastalık ve yabancı otlar ile mücadelede pestisitlerden faydalanılmaktadır.

B.3.2.2. Diğer

Merkez ilçesi Topal mevkinde bulunan vahşi depolama alanının rehabilitasyon çalışmaları devam etmektedir. Atıklarımız İkisü mevkinde bulunan katı atık aktarma istasyonuna gönderilmektedir.

B.4. Denizler

B.4.1. Deniz Kıyı Sularının Kirlilik Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır

Çizelge B.17 – Kıyı su kütlelerinin ekolojik kalite değerlendirmesi
(Kaynak, yıl)

Su Yönetim Birimi Kodu	Su Yönetim Birimi Kapsadığı Alan	Ekolojik Kalite Durumu		
		2018	2019	2022

B.4.2. Plajların Su Kalitesi ve Mavi Bayrak Durumu

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.3. Acil Müdahale Planları

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

Çizelge B.18 – 2022 yılı itibariyle acil müdahale planı hazırlaması gereken ve onaylı plana sahip kıyı tesisi sayısı

(Kaynak, Yıl)

Şehir	Acil Müdahale Planı Hazırlaması Gereken Kıyı Tesis Adedi	Onaylı Plana Sahip Kıyı Tesis Adedi

B.4.4. Atık Kabul Tesisleri ve Atık Alma Gemileri

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.5. Denizdeki Balık Çiftlikleri

İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.4.6. Deniz Çöpleri

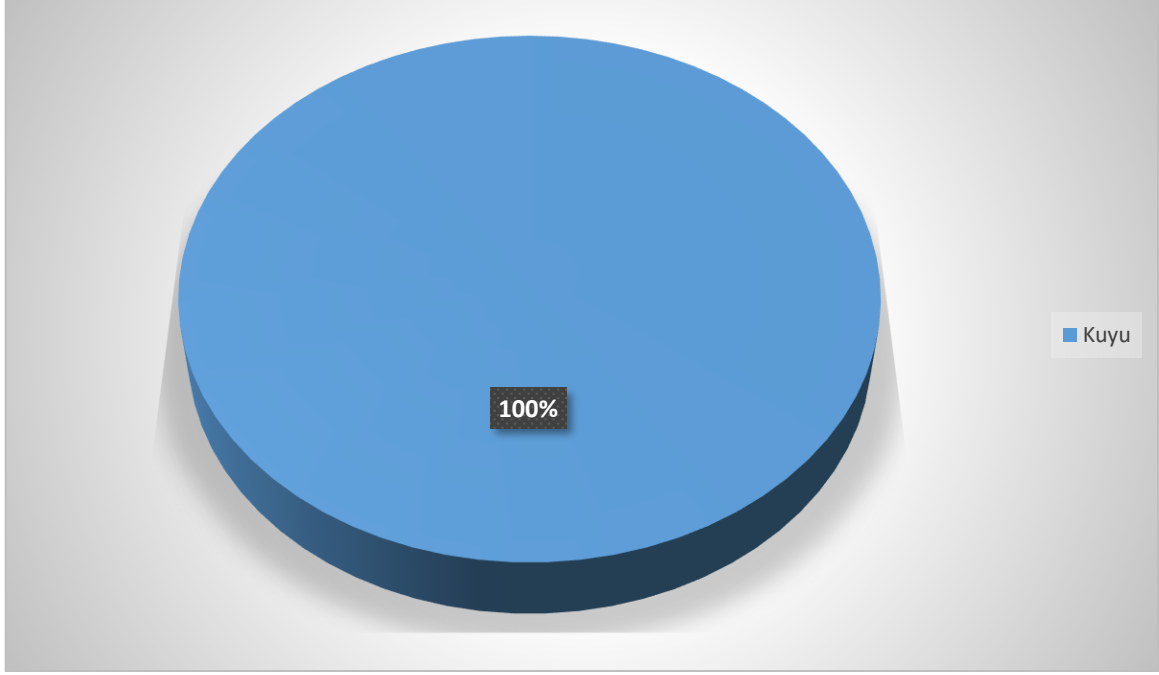
İlimizin denize kıyısı bulunmamaktadır.

B.5. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.5.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.5.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içme suyu arıtım tesisi mevcudiyeti

İlimizde yüzeysel su kaynaklarından su temini yapılmayarak keson kuyulardan su temin edilmektedir. Gümüşhane içme suyu isale hattı ve arıtma tesisi tamamlandığında; il merkezi, Arzularkabaköy beldesi ve 5 adet köyün 2055 yılı içme suyu ihtiyacı olarak tahmin edilen 7.92 hm³/yıl'lık içme suyu, Bahçecik Barajı'ndan karşılanacaktır. İş kapsamında 2 adet depo, 30.000 m³/gün kapasiteli Arıtma Tesisi ve yaklaşık 40 km uzunluğundaki isale hattı projeleri hazırlanacaktır. Gümüşhane il merkezi ve civar yerleşimlerin 2050 yılına kadar içme suyu ihtiyacının Bahçecik Barajından karşılanması için gerekli uygulama projeleri yapılacaktır.

Grafik B.4 - 2022 yılı belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu şebekesi ile dağıtılmak üzere temin edilen su miktarının kaynaklara göre dağılımı
(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Keson kuyulardan temin edilen sular, terfi istasyonları aracılığıyla yaklaşık 50000 kişilik mücavir alan sınırlarında nüfusa kullanılmaktadır. Bahçecik İçme Suyu barajı ve bahçecik içme suyu arıtma tesisi çalışmaları sürdürülmekte olup hali hazırda tamamlanmamıştır.

B.5.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içme suyu arıtma tesisi mevcudiyeti

Hâlihazırda Gümüşhane il merkezinin içme, kullanma ve sanayi suyu ihtiyacı 2.30 hm³/yıl olup, mevcut YAS kaynaklarının toplamı 9.46 hm³/yıl'dır. İçmesuyu terfi tesislerinden beklenen verim alınmadığından hâlihazırda şehre bu kaynaklardan ancak 2.95 hm³/yıl içmesuyu iletebilmektedir.

İçme suyu keson kuyulardan temin edilmektedir. Gümüşhane Belediyesine ait hali hazırda içme suyu arıtma tesisi bulunmamaktadır.

B.5.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb konularından bahsedilmelidir.

B.5.2. Sulama

İlimizde tarıma elverişli arazi 113 685 ha olup, DSİ tarafından gerçekleştirilen çalışmalar sonucu; etüt edilen arazi 41 538 ha, sulamaya elverişli arazi 39 965 ha ve ekonomik olarak sulanabilir arazi varlığı ise 36 293 ha olarak hesaplanmıştır. Gümüşhane ilindeki işletmede olan sulamalara ait bilgiler aşağıdaki çizelgede gösterilmektedir.

Tahsis Amacı	İlçesi	Köyü	Su Kaynağı Adı	Su Kaynağı Türü	Su Kaynağı Kotu	Tahsis Edilen Su Miktarı (l/s)
Sulama Suyu	Torul	Demirkapı	Derindere Kaynağı	Kaynak	1350	1.2
Sulama Suyu	Merkez	Çamlıköy	Çamlı Deresi	Yüzey Suyu	1600	2.102
Sulama Suyu	Köse	BİZGİLİ	HASANŞEY H DERESİ	Yüzey Suyu	1678	0.26
Sulama Suyu	Torul		Torul Baraj Gölü	Doğal Göl	883	1.2
Sulama Suyu	Merkez	İkisü Köyü	Korum Deresi	Yüzey Suyu	1030	
Sulama Suyu	Merkez	GÖZELER KÖYÜ	GÖZELER DERESİ	Yüzey Suyu	1650	2,997
Sulama Suyu	Torul		Tilkidelikleri Deresi	Yüzey Suyu	1805	6,6
Sulama Suyu	Merkez	Tekke Köyü	Kocapınar Deresi	Yüzey Suyu	1289	3,304
Sulama Suyu	Şiran	Sadık Köyü	Kavaklı Deresi	Yüzey Suyu	1256	0,01
Sulama Suyu	Kelkit	Büyükcami Mah.	Karasu Deresi	Yüzey Suyu	1437	4,14
Sulama Suyu	Merkez		Çamlı Dere	Yüzey Suyu	1267	3,13
Sulama Suyu	MERKEZ	Bahçelik Köyü	Büyük Deresi	Yüzey Suyu	1146	0,3
Sulama Suyu	TORUL		Galis Deresi	Yüzey Suyu	1618	2,9
Sulama Suyu	TORUL		Dörene Deresi	Yüzey Suyu	1430	0,1
Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah	Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1406	3,04
Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1394	1,63

Sulama Suyu	Kelkit	Cumhuriyet Mah.	Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1390	2,11
Sulama Suyu	Torul	Kocadal Köyü	Elma Deresi	Yüzey Suyu	1527	0,8
Sulama Suyu	Kelkit	Gerdekhisar Köyü	Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1358	0,83
Sulama Suyu	Köse	Gökçe Köyü	Koşmaşat Deresi	Yüzey Suyu	1593	0,13
Sulama Suyu	Kelkit	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi	Yüzey Suyu	1496	0,17
Sulama Suyu	KELKİT	Babakonağı Köyü	Karapınar Deresi	Yüzey Suyu	1493	0,16
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Kaynarca Deresi	Yüzey Suyu	1564	0,21
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Cin Deresi	Yüzey Suyu	1694	0,24
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık Köyü	Çamlı Deresi	Yüzey Suyu	1585	0,13
Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit çayı	Yüzey Suyu	1396	4,16
Sulama Suyu	Kelkit	Aksöğüt Köyü	Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1372	1,06
Sulama Suyu	KELKİT		Karaçayır Deresi	Yüzey Suyu	1397	1,77
Sulama Suyu	Kelkit	Küçükcami Mah.	Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1418	1,03
Sulama Suyu	Kelkit	Aydoğdu Köyü	Kom Deresi	Yüzey Suyu	1736	6,21
Sulama Suyu	Kelkit	Aydoğdu Köyü	Palut Deresi	Yüzey Suyu	1794	1,66
Sulama Suyu	Kelkit		Kelkit Çayı	Yüzey Suyu	1351	0,21
Sulama Suyu	Kelkit		Karasu(Dayısı) Deresi	Yüzey Suyu	1436	1,72

Sulama Suyu	Kelkit		Karasu (Dayısı) Deresi	Yüzey Suyu	1432	1,09
Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1418	2,1
Sulama Suyu	Kelkit		Karasu (Dayısı) Deresi	Yüzey Suyu	1418	3,55
Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1394	2,93
Sulama Suyu	Merkez	Tekke Köyü	Harşit Çayı	Yüzey Suyu	1173	0,07
Sulama Suyu	Torul	Işık Köyü	Tilkidelikleri (Kuruyan Dere)Deresi	Yüzey Suyu	1815	4,4
Sulama Suyu	Merkez	Çamlıca Mah.	Kurt Kaynak Suyu	Kaynak	1600	0,1
Sulama Suyu	Köse	Kabaktepe	İbiklerin Deresi	Yüzey Suyu	1718	1,98
Sulama Suyu	Kürtün	Yukarıuluköy	Şişeçayırı Mevkii-1	Kaynak	1570	0,07
Sulama Suyu	Kürtün	Yukarıuluköy	Şişeçayırı Mevkii-2	Kaynak	1570	0,03
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Cin deresi	Yüzey Suyu	1694	1,02
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Çamlı Deresi	Yüzey Suyu	1585	0,69
Sulama Suyu	Köse	Yuvacık	Kaynarca Deresi	Yüzey Suyu	1564	1,7
Sulama Suyu	Kelkit		Keskin Kaynak suyu	Kaynak	1970	0,114
Sulama Suyu	Torul		Harşit Çayı	Yüzey Suyu	990	0,083
Sulama Suyu	Merkez	Bahçelik Köyü	Büyük (Nivena) Deresi	Yüzey Suyu	1139	2,7
Sulama Suyu	Kelkit		Yakup Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.4

Sulama Suyu	Kelkit		Balahor Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.15
Sulama Suyu	Kelkit		Kom Deresi	Yüzey Suyu	1500	0.06

DSİ Sulamaları	Sulama Alanı (ha)	Sulama Tipi
İşletmede Olan Büyük Su İşleri Projeleri	15 373 ha	
Şiran Koruluk Barajı ve Sulaması	4074 ha	Cazibe
Köse Barajı ve Sulaması	5079 ha	Cazibe
Sadak Barajı Sulaması	6 220 ha	Cazibe
İşletmede Olan Küçük Su İşleri Projeleri	2 989 ha	
Salyazı Göleti ve Sulaması	242 ha	Cazibe
Telme Göleti ve Sulaması	160 ha	Cazibe
Şiran Yeşilbük Kızlarkalesi Göleti ve Sulaması	260 ha	Cazibe
Mine Sultan Göleti ve Sulaması	159 ha	Cazibe
Aşağı Alıçlı Göleti ve Sulaması	102 ha	Cazibe
Köse Yaylım Şehit Osman Yıldız Göleti ve Sulaması	569 ha	Cazibe
Oylumdere Göleti ve Sulaması	394 ha	Cazibe
Kabaktepe Göleti ve Sulaması	583 ha	Cazibe
Örenbel Göleti ve Sulaması (Kısmi açılan)	160 ha	Cazibe
Salyazı Kooperatifi (yer altı suyu)	360 ha	Cazibe

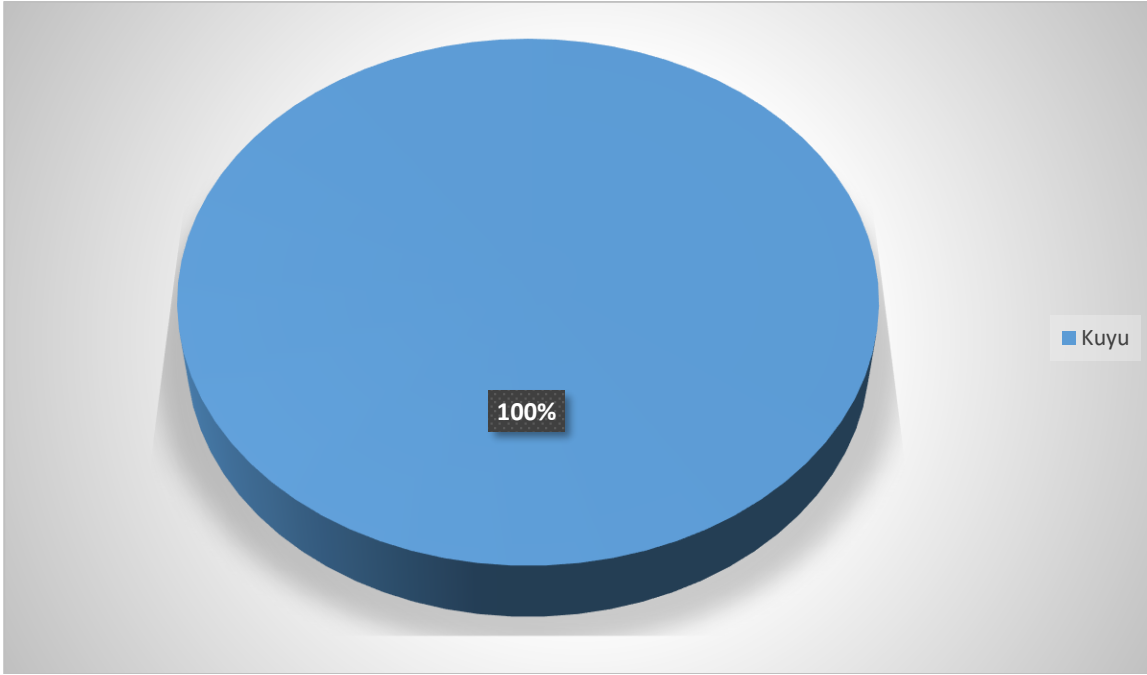
B.5.2.1. Salma sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu hakkında ilgili kurumdan veri alınamamıştır.

B.5.2.2. Damla, yağmurlama veya basınçlı sulama yapılan alan ve kullanılan su miktarı

Konu hakkında ilgili kurumdan veri alınamamıştır.

B.5.3. Endüstriyel Su Temini

Grafik B.5 – 2022 yılında endüstrinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı
(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Arıtılmış atıksuların yeniden kullanılıp kullanılmadığının, suyun nereden (yüzeysel veya yer altı suyu) ne kadar tahsis edildiği, soğutma suyu olarak kullanılan suyun miktarı ve nereye deşarj edildiğine ilişkin herhangi bir veriye ulaşılammıştır.

B.5.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Belirli bir yerde biriktirilen ya da kendiliğinden birikmiş olan suların belli bir potansiyel enerjisi vardır. Su biriktiği ya da biriktirildiği yerden daha alçak bir yere belirli bir hızda düşürülecek olursa ortaya bir kinetik enerji çıkar. Bu kinetik enerji türbin kanatlarında bir mekanik enerji oluşturur ve alternatörde dönme hareketi meydana getirir. Alternatörün hareket etmesiyle elektrik enerjisi elde edilmiş olur. Gümüşhane ilinde 17 adet projenin toplam kurulu gücü 544 MW, yıllık ortalama enerji üretimi 1 512 GWh/yıl'dır.

ENERJİ	Kurulu Güç (MW)	Yıllık Ortalama Enerji Üretimi (GWh/yıl)
İşletmede Olan Enerji Projeleri	428,58	1 231,87

Kürtün Barajı ve HES	85,00	198,00
Torul Barajı ve HES	105,60	322,30
Akköy I Cansuyu HES	0,50	1,50
Akköy I HES	101,00	315,00
Değirmen Reg. ve HES	13,00	45,00
Elmalı Taşoba Reg. ve Büyükdüz HES	68,86	192,00
Fındık Reg. ve HES	19,75	36,00
Güzeloluk HES	13,58	32,07
Köprübaşı Reg. ve HES	14,66	60,00
Mor-2 Reg. ve HES	6,63	30,00

B.5.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı

Gümüşhane Merkez İlçe genelinde rekreatiyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su kaynağımız şebeke ve keson kuyular üzerinden gerçekleştirilmektedir.

Şiran, İlçe genelinde rekreatiyonel (örneğin: park, bahçe sulaması, havuz suları vb) amaçlı kullanılan su kaynağımız bulunmaktadır.

B.6. Çevresel Altyapı

B.6.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Atıksu Arıtma Tesisi Hizmetleri

Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfustan, bu nüfusun yıllara göre değişiminden, atıksu arıtma tesisi sayısından ve bu tesislerle hizmet verilen belediye sayısından söz edilmelidir. Atık su arıtma tesisi hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranından ve yıllara göre değişiminden bahsedilmeli ve grafik şeklinde verilmelidir. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı belirtilerek Grafik B.7 ve Grafik B.8 oluşturulmalıdır.

Çizelge B.19 – 2022 yılı itibariyle kentsel atıksu arıtma tesislerinin durumu
(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Yerleşim Adı	Yerinin	Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisi Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m ³ /sn)	Deşarj Noktası	Deniz Deşarjı (var/yok)	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı (ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri							
İl Merkezi	Gümüşhane	X			X	X	X	3960 m3/gün	yok	0,045833	Harşit Deresi	yok	Yaklaşık 40000	-
İlçeler	ŞİRAN	X					X	2450	yok	0,027-0,035	Şiran deresi Y:508950,869 X:4449091,122	-		0,078

B.6.2. Organize Sanayi Bölgeleri ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Çizelge B.20 – 2022 yılı OSB, Serbest Bölgeler ve Sanayi Sitelerinde atıksu arıtma tesislerinin (AAT) durumu

(Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, 2023)

OSB/Serbest Bölge/Sanayi Sitesi Adı	Mevcut Durumu	Kapasitesi (ton/gün)	SAİS Kabini Durumu (var/yok)	AAT Türü	AAT Çamuru Miktarı (ton/gün)	Deşarj Ortamı
GÜMÜŞHANE OSB	FAAL	100	Yok	Paket Kesikli Sistem Arıtma	0.046	Mevsimsel Akışlı Dere

*22.03.2015 tarih ve 29303 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri (SAİS) Tebliği” kapsamında ülke genelinde kurulu kapasitesi 5.000 m³/gün ve üzerinde olan atıksu arıtma tesisinin çıkış sularında debi, pH, İletkenlik, Çözülmüş Oksijen, Sıcaklık ve KOİ (Kimyasal Oksijen İhtiyacı) ile AKM (Askıda Katı Madde) parametreleri 7/24 online izlenmektedir. Bu sayede tesislerin atıksularını arıtmadan su kaynaklarımıza deşarj etmeleri engellenmektedir.

Çizelge B.21 – 2022 yılı itibariyle münferit sanayiye ait atıksu arıtma tesisi (AAT) sayısı

(Gümüşhane Organize Sanayi Bölgesi, 2023)

Tesis Statüsü	Toplam Tesis Sayısı	AAT’si Olan Tesis Sayısı
Üretim Sektörü/Sanayi Tesisi	28	0
Turizm Tesisi veya Site Yönetimi	1	1
Diğer		

B.6.3. Düzenli Depolama Tesislerinde Oluşan Sızıntı Sularının Yönetimi

Gümüşhane ilinde Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi bulunmamakla birlikte il genelinde oluşan evsel atıklar Bayburt İli Katı Atık Düzenli Depolama tesisine Gümüşhane Yerel Yönetimler Birliği tarafından sevk edilmektedir. İlimizde Birliğe ait mevcut 3 adet aktarma istasyonu bulunmaktadır.

B.6.4. Arıtılmış Atıksuların Yeniden Kullanılması veya Bertarafı

Atık su arıtma tesisinde arıtılan atık su Harşit deresine deşarj edilmektedir. Atık su direkt sulama amaçlı vs. kullanılmamaktadır. Harşit deresinden sulama amaçlı faydalanmaktadır.

Çizelge B.22 – 2022 yılı itibariyle yeniden kullanılan veya bertaraf edilen arıtılmış atıksu durumu
(Kaynak, yıl)

ARITILMIŞ ATIKSULARIN YENİDEN KULLANILMASI VEYA BERTARAFI								
Alıcı Ortama Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kanalizasyona Deşarj Edilen (m ³ /yıl)	Kentsel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Tarımsal Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Endüstriyel Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Çevresel/Ekolojik Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	Başka Bir Tesise Su Kaynağı (m ³ /yıl)	Diğer Yeniden Kullanım (m ³ /yıl)	TOPLAM (m ³ /yıl)

İlgili kurumdan veri alınamadığı için tablo doldurulamamıştır.

B.7. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.7.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar

İlimizde 68 faaliyet ön bilgi formu işletme sahiplerince doldurulmuştur. Bu formların 61 adeti İl Müdürlüğümüzce onaylanmış olup onaylanan bu bilgi formlarının 12 adeti takip gerektirmeyen 49 adeti takip gerektiren olarak sınıflandırılmıştır.

Çizelge B.23 - 2022 yılı için tespit edilen noktasal kaynaklı toprak kirliliğine ilişkin veriler
(Kaynak, yıl)

1. Sıra No	2. Tespit Edilmiş Kirlenmiş Sahanın Yeri (İlçe/Mevki)	3. Kirlenmenin Oluş Şekli	4. Sürecin Bulunduğu Aşama*	5. Temizleme Kararı Alınan Sahadaki Hedef Kirlenme Göstergesi Parametreleri	6. Uygulanan/Uygulanacak Olan Temizleme Yöntemi

*Saha Örneklemesi ve Analiz Planı, Birinci Aşama Değerlendirme, İkinci Aşama Değerlendirme, Temizleme, İzleme

B.7.2. Arıtma Çamurlarının Bertaraf Yöntemi

Belediyelerden kaynaklanan arıtma çamurunu geri devir ile havalandırma havuzunda tekrar kullanımı sağlanmaktadır. Tehlikesiz atık niteliğinde arıtma çamuru gerektiğinde evsel atık düzenli depolama tesisine kurutma işleminden sonra sevk edilmektedir.

B.7.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında mevcut planlar incelenmiş olup, İlimizde henüz kapanan bir tesis olmadığı için herhangi bir çalışma mevcut değildir.

B.7.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

Çizelge B.24 – 2022 yılında kullanılan ticari gübre tüketiminin bitki besin maddesi bazında ve yıllık tüketim miktarları

(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2023)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	809	57760 (2022 TÜİK)
Fosfor	415	
Potas	26	
TOPLAM	1250	

Çizelge B.25 - 2022 yılında tarımda kullanılan girdilerden gübreler haricindeki diğer kimyasal maddeleri (tarımsal ilaçlar vb)

(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2023)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler	Böceklerle müc.	0,095258	192,5
Herbisitler	Yabancı otlarla müc	0,508305	262,5
Fungisitler	Hastalıklarla müc.	2,546686	110,8
Rodentisitler	Tarla Faresi ile müc.	0,00409	321
Nematositler	--	--	--
Akarisitler	Akarlarla müc.	0,00033	0,084
Kışlık ve Yazlık Yağlar	--	--	---

Mollussit	Salyangoz, sümüklü böceklerle müc.	0,025	0,6
TOPLAM		3,180	887,484

Çizelge B.26 - 2022 yılında topraktaki pestisit vb tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analizin sonuçları
(Kaynak, yıl)

Analizi Yapan Kurum/Kuruluş	Analiz Yapılan Yer (İlçe, Köy, Mevkii, Koordinatları)	Analiz Tarihi	Analiz Edilen Madde	Tespit Edilen Birikim Miktarı (µg/kg- fırın kuru toprak)

İlgi kurumdan veri alınamadığı için tablo doldurulamamıştır.

B.8. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

- Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
- Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
- DSİ
- Gümüşhane Belediye Başkanlığı
- Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü
- sim.csb.gov.tr

C. ATIK

C.1. Belediye Atıkları

Gümüşhane Belediyesi'nde, üretilen belediye atık miktarı miktarı nüfus ile orantılı olarak günlük yaklaşık 45-50 ton arasında değişiklik göstermekte olup pandemi dolayısıyla nüfus düşüşü yaşanmaktadır. Bu sebeple günlük evsel atık miktarı 30- 35 ton civarında olduğu tespit edilmiştir. Bahse konu evsel atıklar Gümüşhane Yerel Yönetimler Birliğine bağlı Gümüşhane Merkez, Kürtün ve Kelkit katı atık transfer istasyonlarında toplanıp buradan Bayburt İli Evsel Atık Düzenli Depolama Tesisine sevk edilmektedir.

Çizelge C.27 - 2022 yılı için il/ilçe belediyelerince toplanan ve yerel yönetimlerce (büyükşehir belediyesi/ belediye/ birliklerce) yönetilen belediye atığı miktarı ve toplanma, taşınma ve bertaraf yöntemleri
(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi / Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Birlik Üyesi Olmayan İlçe Belediyeleri	Nüfus* (*)		Toplanan Atık Miktarı (ton/gün)		Sıfır atık yönetim sistemi çerçevesinde kaynağında ayrı toplanan Atık Miktarı (ton/gün)	Tesis İşletmecisi (*) (Belediye (B), Özel Sektör (OS), Belediye Şirketi (BŞ))*	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi Türü					
			Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Düzenli Depolama Öncesi Yapılan Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon, ATY vb.)	Atık Yakma	Depo Gazından Enerji Üretimi	Diğer	
Gümüşhane Bel.	Gümüşhane-Bayburt Katı Atık Düzenli Depolama		45000	33000	45	30	0,9	B						
Kürtün Bel.	Gümüşhane-Bayburt Katı Atık Düzenli Depolama		17500	12000	2,5	1,5		B	var					
Şiran Bel.	Gümüşhane-Bayburt Katı Atık Düzenli Depolama				6,5	6		B						

Deredolu Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		2000	1500	0,09	0,06		B						
Gümüşgöze Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		5000	1000	0,33	0,08		B						
Öbektaş Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		2000	1000	0,1	0,05		B						
Söğütlü Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		4000	2500	1,56	0,8		B						

Ünlüpnar Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		4000	200	0,14	0,01		B					
Yeşilbük Belediyesi	Gümüşhane ve Bayburt İlleri Yerel Yönetimler Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği		5000	2000	0,1	0,05		B					
İl Geneli													

*TÜİK nüfus verilerinde mevsim ayrımı (yaz/kış) bulunmamaktadır.

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

Çizelge C.28 – 2022 yılı itibariyle hafriyat toprağı, inşaat ve yıkıntı atıkları yönetimi
(Kaynak, yıl)

Belediye Adı	Üretilen İnşaat /Yıkıntı Atığı Miktarı (m ³ /yıl)	Ortaya Çıkan Hafriyat Toprağı Miktarı (m ³ /yıl)	İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Yönetimi		Hafriyat Toprağı Yönetimi
			Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Düzenli Depolama Tesisi Sayısı	Döküm Sahası Sayısı
İl Geneli (Toplam)					

İlgili kurumdan veri elde edilemediği için tablo doldurulamamıştır.

C.3. Sıfır Atık Yönetimi

Sıfır Atık Yönetmeliği ile Atık Getirme Merkezlerinin Kurulması ve İşletilmesi ile Sıfır Atık Uygulamalarına İlişkin Usul ve Esaslar kapsamında hedef kitlelere yönelik eğitimler, ilde yer alan atık getirme merkezleri ve mobil atık getirme merkezlerine ilişkin bilgileri, sıfır atık sistemini uygulayan ve temel seviye sıfır atık belgesini alan belediyeler ile bina ve yerleşkelerin sayıları ve yıl bazında karşılaştırma grafikleri yapılmalıdır.

C.3.1. Eğitimler

2022 yılında Sıfır Atık kapsamında il genelinde 73 faaliyette 6.061 kişiye eğitim verilmiştir.

Grafik C.6 – Yıllar bazında sıfır atık yönetimi kapsamında verilen eğitimlere katılan kişi sayısı (Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2023)

C.3.2. Atık Getirme Merkezleri

Çizelge C.29 – 2022 yılı itibariyle Atık Getirme Merkezleri/ Mobil Atık Getirme Merkezleri

(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Atık Getirme Merkezi (AGM) /Mobil AGM	Belediye/AVM	Atık Getirme Merkezi Sayısı	AGM Alan Bilgisi(m ²)	Toplanan Atık Grupları
Atık Getirme Merkezi	Gümüşhane Belediyesi	1	750 m ²	*Kağıt karton ambalaj *Plastik ambalaj *Metalik ambalaj *Cam ambalaj *Ahşap ambalaj *Tekstil ürünleri *Kurşunlu piller *Diğer piller ve akümülatörler *Flüoresan lambalar ve diğer cıva içeren atıklar *Diğer tehlikeli parçalar içeren ve ıskartaya çıkmış elektrikli ve elektronik ekipmanlar *Sitotoksik ve sitostatik ilaçlar *Bitkisel atık yağlar *Ömrünü tamamlamış lastikler
Mobil Atık Getirme Merkezi	Gümüşhane Belediyesi	3	34,56 m ³	*Kağıt karton ambalaj *Plastik ambalaj *Metalik ambalaj *Cam ambalaj *Yenilebilir sıvı ve katı yağlar Diğer tehlikeli parçalar içeren ve ıskartaya çıkmış elektrikli ve elektronik ekipmanlar *Kurşunlu piller *Bitkisel atık yağlar
Mobil Atık Getirme Merkezi	AVM	-	-	-

C.3.3. Sıfır Atık Belgesi Alan ve Sisteme Geçen Kuruluş Sayısı

Çizelge C.30 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini kuran ve belediye geneli temel seviye sıfır atık belgesini alan belediye sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2023)

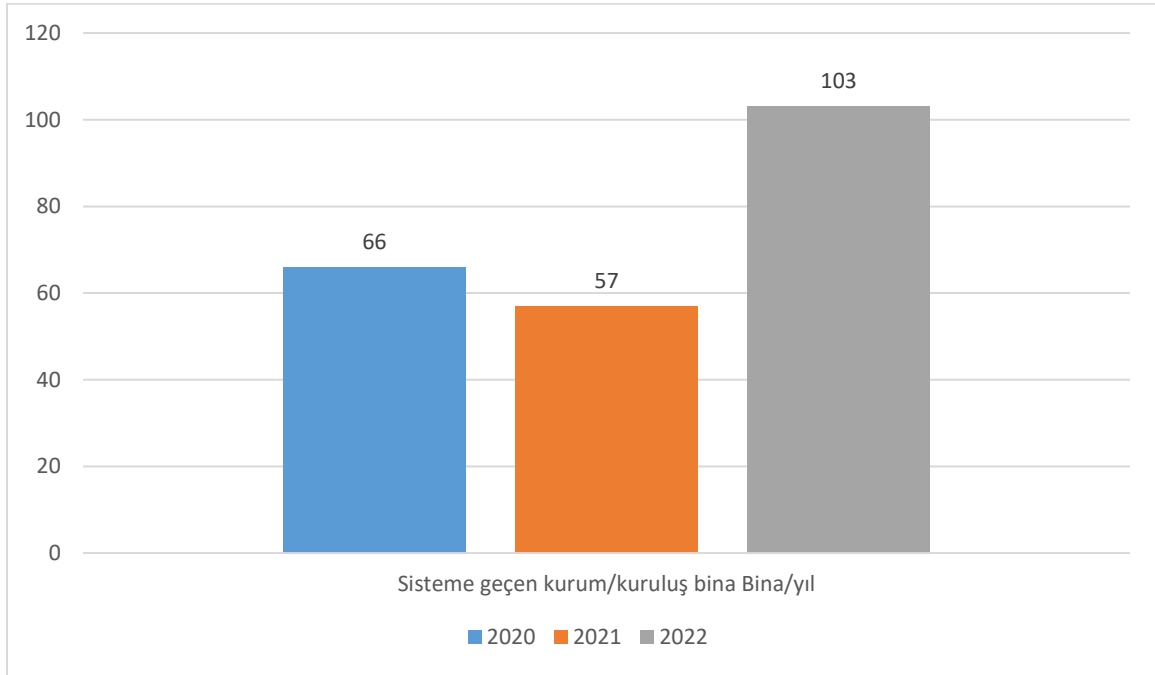
Sıfır Atık Yönetim Sistemine Geçmesi Gereken Mahalli İdareler	İl Genelindeki Toplam Sayı	Sıfır Atık Belgesi Alan Belediye Sayısı
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus ve üzeri)		
Büyükşehir İlçe Belediyeleri (250.000 Nüfus altı)		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri		
Belediye Birlikleri		
Büyükşehir Dışındaki İl, İlçe, Belde Belediyeleri İl Merkez İlçe Belediyeleri Dışındaki Diğer Belediyeler	1	3
İl Özel İdareleri Mücavir Alan Dışı		

Çizelge C.31 – 2022 yılı itibariyle sıfır atık sistemini uygulayan (faaliyet bildiren) ve temel seviye sıfır atık belgesini alan il genelindeki bina yerleşkelerin sayısı
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2023)

Kurum Türü	Toplam Kurum Sayı	Sıfır Atık Belgesi alan bina/yerleşke sayısı
300 ve üzeri Konuta Sahip Siteler	1	1
Akaryakıt istasyonları ve Dinlenme Tesisleri	16	10
Alışveriş Merkezleri	0	0
Belediyeler	10	4
ÇŞİD İl Müdürlüğü	1	1
Eğitim Kurumları ve Yurtlar	149	84
Havalimanları	0	0
İl Özel İdareleri	1	0
İş merkezi ve Ticari Plazalar	0	0
Kamu Kurum ve Kuruluşları	75	50
Konaklama İşletmeleri	6	3
Limanlar	0	0
Organize Sanayi Bölgeleri	1	1
Sağlık Kuruluşları	10	8
Tren ve Otobüs Terminalleri	0	0
Zincir Marketler	64	57

Serbest Bölgeleri, Sanayi Siteleri	0	0
Laboratuvarlar, Hukuk Büroları, Dernek, Kooperatif, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Meslek Kuruluşları, Tüzel Kişiliğe Sahip Kuruluşlar	1	0
Kafeterya ve Restoranlar	0	0
Kargo Şirketleri	4	4
27/11/2014 tarihli ve 29188 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mesafeli Sözleşmeler Yönetmeliği kapsamında ambalajlı ürün satışı yapan yerler	0	0

Grafik C.7 – Yıllar itibariyle sıfır atık sistemine geçen il genelindeki bina ve yerleşkelerin sayısı (aynı şekilde belediyeler içinde hazırlanmalıdır)
(Sıfır Atık Bilgi Sistemi, 2023)

C.4. Ambalaj Atıkları

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında İlimizde 1 adet ambalaj üreticisi, 38 adet ambalaj piyasaya süren işletme bulunmaktadır. Gümüşhane Belediye Başkanlığı adına faaliyet gösteren 1 adet lisanslı ambalaj atığı toplama ve ayırma (TİP-3) tesisi bulunmaktadır.

Çizelge C.32 - 2022 yılı ambalaj ve ambalaj atıkları istatistik sonuçları
(Gümüşhane Belediyesi, 2023)

Ambalaj Cinsi	Toplanan Ambalaj Atığı Miktarı	Geri Kazanılan Ambalaj Atığı Miktarı
Plastik	75000 kg	75000 kg
Metal	15520 kg	15520 kg
Kompozit	-	-
Kağıt Karton	178043 kg	178043 kg
Cam	12130 kg	12130 kg
Ahşap	-	-
Karışık	-	-
Toplam	280693 kg	280693 kg

Çizelge C.33 - Kayıtlı ekonomik işletme sayısı
(ambalajbilgi.csb.gov.tr, 2023)

Piyasaya Süren İşletme Sayısı	1
Ambalaj Üreticisi Sayısı	38
Tedarikçi Sayısı	-

Çizelge C.34 - 2022 yılında kayıtlı ambalaj atığı toplama ayırma tesisi sayısı
(eizin.cevre.gov.tr, 2023)

Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi (TAT) Sayısı Toplam	1. Tip TAT Sayısı	2. Tip TAT Sayısı	3. Tip TAT Sayısı
1			1

Çizelge C.35 - 2020 yılında ambalaj atığı geri kazanım tesisi sayısı
(e-İzin Uygulaması, 2023)

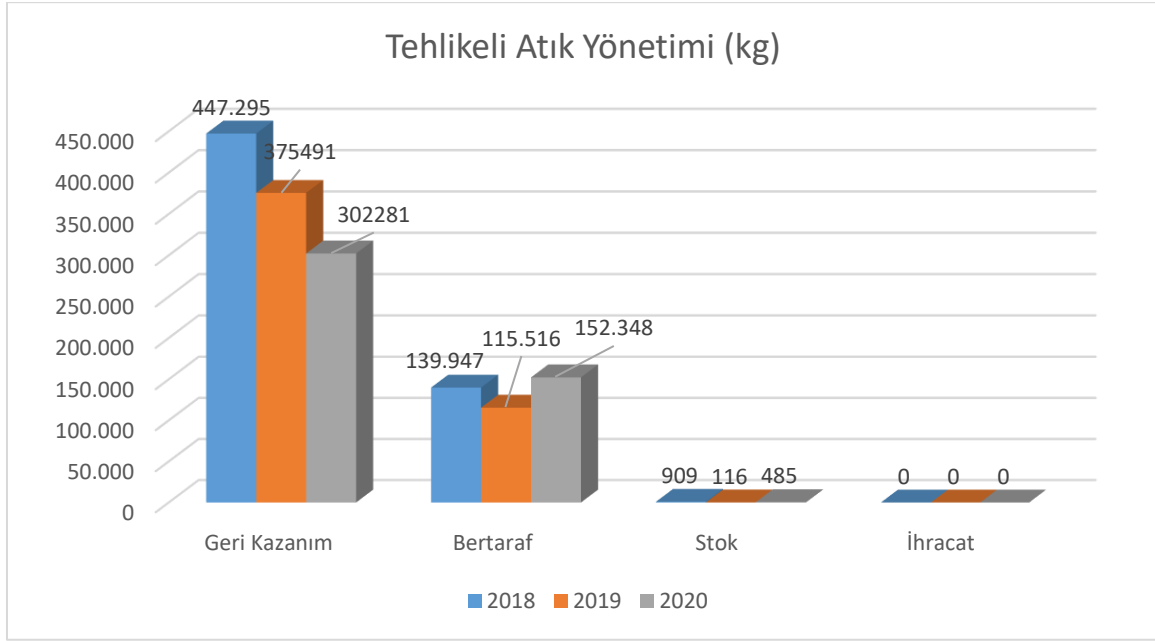
Ambalaj Atığı Geri Kazanım Tesisi (GKT) Sayısı Toplam*	Plastik Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kağıt-Karton Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Cam Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Metal Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Ahşap Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Kompozit Ambalaj Atığı GKT Sayısı	Tekstil Ambalaj Atığı GKT Sayısı

*Bir geri kazanım tesisi birden fazla ambalaj atığı işleyebileceğinden toplam Geri Kazanım Tesis Sayısı farklı olabilir.

İlimizde ambalaj atığı geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

C.5. Tehlikeli Atıklar

İlimizde Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Bulunmamaktadır.

Grafik C.8 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikeli atık yönetimi*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

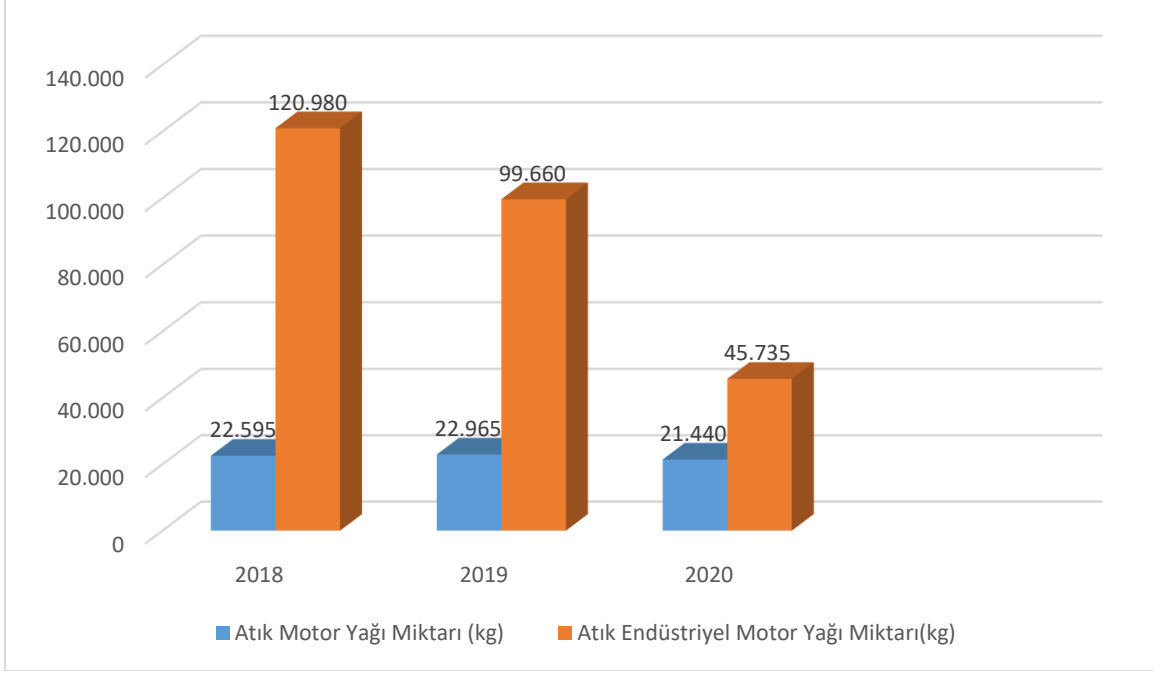
Çizelge C.36 - 2020 yılında atık işleme yöntemine göre atık miktarları*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)
R1	Enerji üretimi amacıyla başlıca yakıt olarak veya başka şekillerde kullanma	4.918
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	36.492
R9	Kullanılmış yağların yeniden rafine edilmesi veya diğer tekrar kullanımları	29.460
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	465.670
R13	R1 ile R12 arasında belirtilen işlemlerden herhangi birine tabi tutuluncaya kadar atıkların stoklanması (atığın üretildiği alan içinde geçici depolama, toplama hariç)	17.372
D9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	133.402
D10	Yakma (karada)	18.946

*Atık Beyan Sisteminde yer alan tehlikeli atık verisi, atık üreticilerinin gerçekleştirdikleri beyanlardan oluşmakta olup edilen yılda atık üreticisinin tesisinde oluşan ve geri kazanım/bertaraf amacıyla atık işleme tesisine gönderilen tehlikeli atık verisini içermektedir.

C.6. Atık Yağlar

İlimizde 30 adet Motor yağı değişim noktası bulunmaktadır.

Grafik C.9 – Yıllar itibariyle ilinde atık madeni yağ miktarları &
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge C.37 – 2020 yılı için atık madeni yağ geri kazanım ve bertaraf miktarları
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Geri kazanım ^{&} (kg)	Nihai bertaraf (kg)	İhracat (kg)	Stok (kg)
67.175	-	-	300

[&] Ek yakıt olarak kullanım dahildir.

C.7. Atık Pil ve Akümülatörler

Atık üreticileri tarafından Atık Beyan Sisteminde gerçekleştirilen beyanlardan elde edilen atık pil ve akümülatörlerin toplam miktarını göstermektedir.

Çizelge C.38 – Yıllar itibariyle atık akü ve pil miktarı (kg)*
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
100	7.700	6.455	9.828	7.916	23.138	8.892

*Atık kodları:

160601 Kurşunlu piller ve akümülatörler

160602 Nikel kadmiyum piller

160603 Cıva içeren piller

160604 Alkali piller (16 06 03 hariç)

160605 Diğer piller ve akümülatörler

160606 Piller ve akümülatörlerden ayrı toplanmış elektrolitler

200133 16 06 01, 16 06 02 veya 16 06 03'un altında geçen pil ve akümülatörler ve bu pilleri içeren sınıflandırılmamış karışık pil ve akümülatörler

200134 20 01 33 dışındaki pil ve akümülatörler

C.8. Bitkisel Atık Yağlar

“Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında, ilde gerçekleştirilen çalışmalardan, lisanslı bitkisel atık yağ geri kazanım tesislerinden ve bunların ürettiği ürünlerden ve miktarlarından aşağıda verilmiştir. İlimizde bitkisel atık yağ ara depolama tesisi ve geri kazanım tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.39 – 2020 yılı için atık bitkisel yağlarla ilgili veriler

(Atık Yönetimi Uygulaması, 2023)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesisi Sayısı ¹	Bitkisel Atık Yağ Miktarı (kg) ²		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi Sayısı
	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	
0	2.210	375	0

¹ Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

² Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok hariç olarak değerlendirilmektedir.

C.9. Ömrünü Tamamlamış Lastikler

Çizelge C.40 – 2020 yılında oluşan ömrünü tamamlamış lastikler ile ilgili veriler

(Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)					
ÖTL Geçici Depolama Alanı Sayısı	Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi Sayısı	Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi Sayısı	Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)

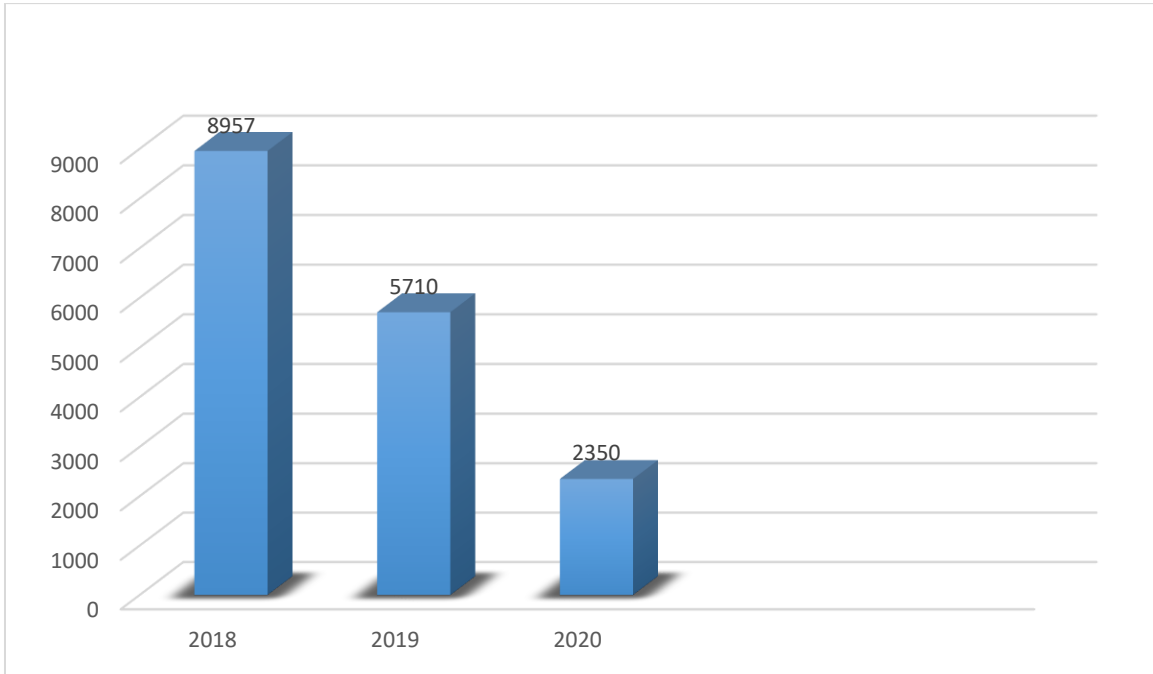
Çizelge C.41 – Yıllar itibariyle toplam ÖTL miktarları (ton/yıl)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Geri Kazanım Tesisi						
AYT Tesisi						

C.10. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü (AEEE) Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmeliğin Ek-1/A'sında yer alan büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat kategorilerine dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyaları kapsamaktadır.

Grafik C.10 - Yıllar itibariyle atık elektrikli ve elektronik eşya miktarları (ton)
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

İlimizde AEEE işleyen tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.42 – 2020 yılı AEEE toplanan ve işlenen miktarlar

(Kaynak, yıl)

AEEE'nin Biriktirildiği Atık Getirme Merkezleri Sayısı	AEEE'lerin Biriktirildiği Aktarma Merkezleri Sayısı	AEEE İşleme Tesisi Sayısı	Atık Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriktirilen AEEE Miktarı (ton)	İşlenen AEEE Miktarı (ton)

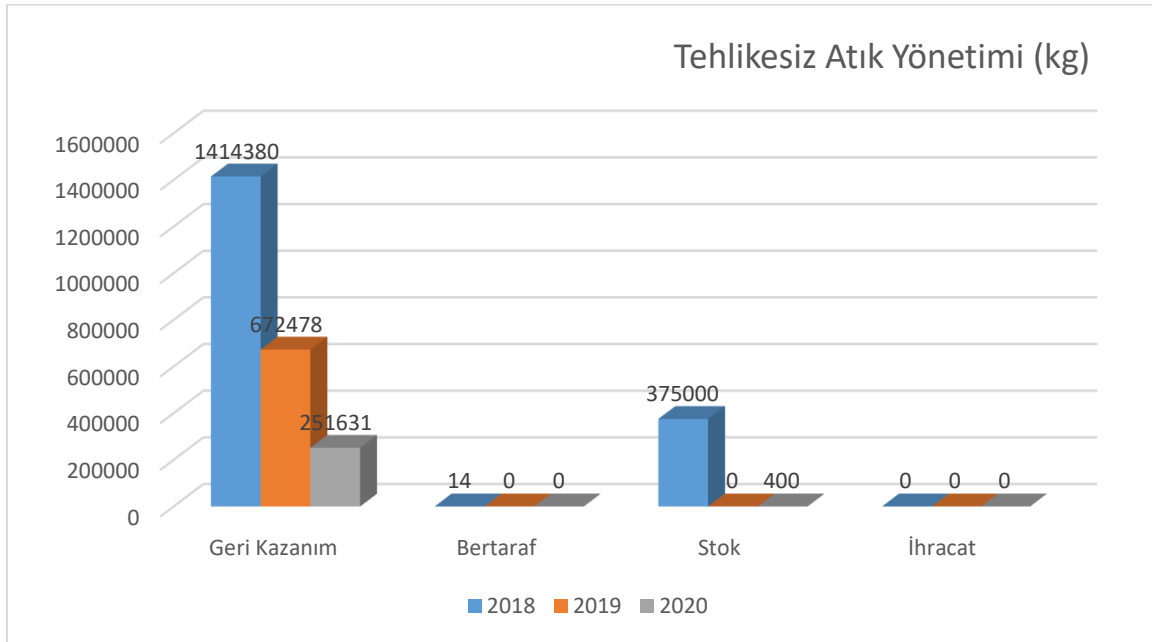
C.11. Ömrünü Tamamlamış Araçlar

Çizelge C.43 – 2021 yılı teslim alınan ÖTA sayısı

(Kaynak, yıl)

ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	Teslim Alınan ÖTA Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
1	-	-	0	-

C.12. Tehlikesiz Atıklar

Grafik C.11 – Atık yönetim uygulaması verilerine göre ilimizdeki tehlikesiz atık yönetimi
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

Çizelge C.44 – 2020 yılı tehlikesiz atıkların miktarı ve bertaraf edilmesi ile ilgili verileri
(Atık Yönetim Uygulaması, 2023)

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (Kg.)
R4	Metallerin ve metal bileşiklerinin ıslahı/geri dönüşümü	11
R12	Atıkların R1 ile R11 arasındaki işlemlerden herhangi birine tabi tutulmak üzere değişimi	251.245
R9	D1 ile D12 arasında verilen işlemlerden herhangi biri ile bertaraf edilen nihai bileşiklere veya karışımlara uygulanan ve bu ekin başka bir yerinde ifade edilmeyen fiziksel-kimyasal işlemler (örn: buharlaştırma, kurutma, kalsinasyon ve benzeri)	375

C.12.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektörü bulunmamaktadır.

Çizelge C.45 –2020 yılı için ildeki demir ve çelik üreticileri, cüruf ve bertaraf yöntemi
(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Hammadde Miktarı (ton/yıl)	Cüruf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi

C.12.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

Çizelge C.46- 2021 yılı termik santrallerde kullanılan kömür, oluşan cüruf ve uçucu kül miktarı

(Kaynak, yıl)

Toplam Tesis sayısı	Kullanılan Kömür Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Uçucu Kül Miktarı (ton/yıl)	Oluşan Cüruf (ton/yıl)

C.12.3 Atıksu Arıtma Çamurları

İlimizde Gümüşhane Belediyesine ait Gümüşhane Belediyesine atık su arıtma tesisinde oluşan arıtma çamurunu geri devir ile havalandırma havuzunda tekrar kullanımı sağlanmaktadır. Tehlikesiz atık niteliğinde arıtma çamuru gerektiğinde evsel atık düzenli depolama tesisine kurutma işleminden sonra sevk edilmektedir.

Şiran Belediyesine ait Şiran Belediyesi Atık su arıtma tesisinde oluşan fazla çamur dekantörde susuzlaştırılmaktadır.

C.13. Tıbbi Atıklar

Çizelge C.47 – 2022 yılında il sınırları içinde oluşan yıllık tıbbi atık miktarı
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2023)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atık Taşıma araç sayısı		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/yıl	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesisi Sterilizasyon / Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Gümüşhane Belediyesi	var				118,251		x		Erzincan Tıbbi Atık SAN. TİC. LTD. ŞTİ (Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi)	Erzincan

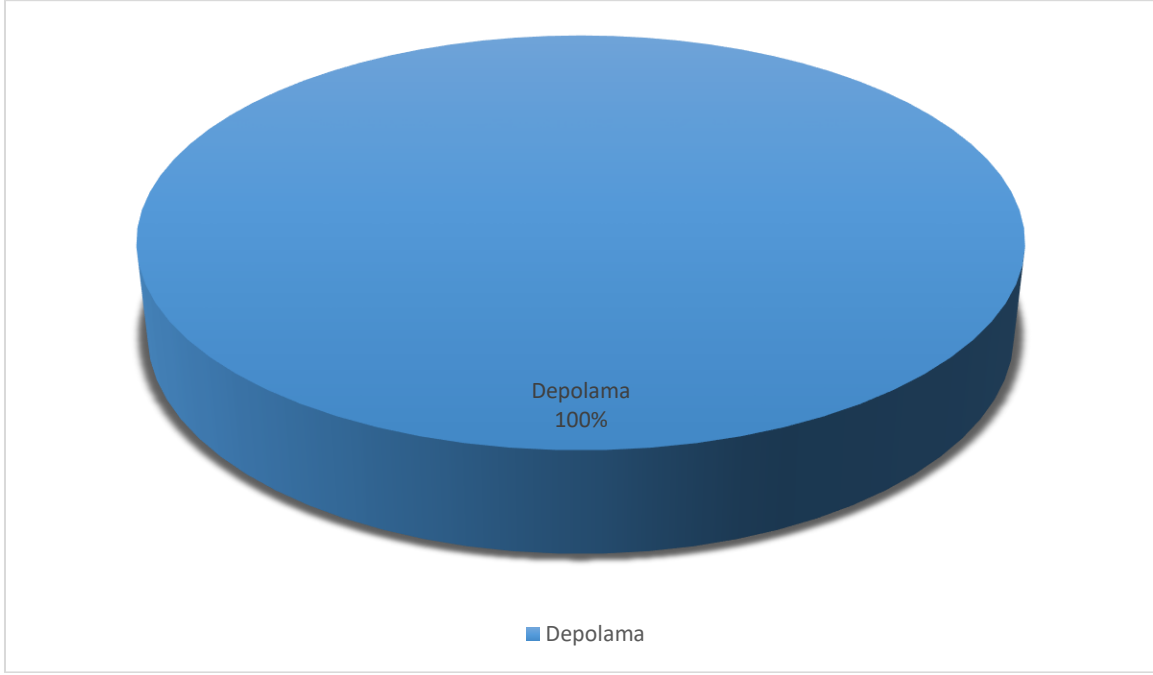
Çizelge C.48 - Yıllara göre tıbbi atık miktarı
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2023)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	109,568	95,151	49,950	84,717	91,585	153,099	135,126	118,276

C.14. Maden Atıkları

Çizelge C.49 – 2022 yılında maden zenginleştirme tesislerinden kaynaklanan atık miktarı
(Atık Yönetimi Uygulaması, 2023)

İşlenen Cevherin Adı	Toplam Tesis Sayısı	Zenginleştirme Atığı Miktarı (ton/yıl)	Kategori A Tesis Sayısı	Kategori B Tesis Sayısı
Altın-Gümüş	1	103.964	1	-
Kurşun-Çinko-Bakır	1	1.072.944	1	-
Kurşun- Çinko-Altın	1	464.924,2	1	-

Grafik C.12 – 2022 yılında madencilikte proses atıklarının bertarafı
(ÇŞİDİM, 2023)

	Maden Atık Depolama Tesisleri (Atık Barajı, Yıgın Liçi, Asit Üreten Pasa Depolama Alanı) Sayısı	İnert Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı	Kapatılmış ve Rehabilitasyon Edilmiş Maden Atık Depolama Tesisleri Sayısı (Atık Barajı, Yıgın Liçi (Özütlemesi), Pasa Depolama Alanı)	Terkedilmiş Maden Atık Depolama Sahaları Sayısı (Atık Barajı, Pasa Depolama Alanı)
2022	6	-	-	-

C.15. Sonuç ve Değerlendirme

Çizelge C.50 – 2022 yılı itibariyle bulunan atık işleme tesisi sayısı
(Kaynak, 2023)

Düzenli Depolama Tesisi Sayısı (Belediye)	-
Lisanslı Ambalaj Atığı Toplama Ayırma Tesisi ve Geri Kazanım Tesisi Sayısı	1
Tehlikeli Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Bitkisel Atık Yağ Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Pil ve Akümülatör Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Lastik Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç Geçici Depolama Alanı Sayısı	-
Ömrünü Tamamlamış Araç İşleme Tesisi Sayısı	-
Tıbbi Atık Sterilizasyon Tesisi Sayısı	-
Tehlikesiz Atık Geri Kazanım Tesisi Sayısı	-
Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya İşleme Tesisi Sayısı	-
Maden Atığı Bertaraf Tesisi Sayısı	6
Atık Yağ Rafinasyon Tesisi Sayısı	-

Kaynaklar

Atık Yönetim Uygulaması

Ambalaj Bilgi Sistemi

Gümüşhane Belediyesi Başkanlığı

Ç. BÜYÜK ENDÜSTRİYEL KAZALARIN ÖNLENMESİ ÇALIŞMALARI

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

“Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” kapsamında tehlikeli maddeleri bulunduran ya da bulundurması muhtemel kuruluşlar Yönetmeliğin bildirim maddesi uyarınca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Entegre Çevre Bilgi Sistemi altında çalışan BEKRA Bildirim Sistemine bildirimlerini yapmakla yükümlüdür.

Çizelge Ç.51 – 2022 yılında BEKRA kuruluşlarının sayısı
(Bekra Bildirim Sistemi, 2023)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	2
TOPLAM	3

Çizelge Ç.52 – 2022 yılında BEKRA denetimi yapılan kuruluş sayısı

KURULUŞ	DENETİM SAYISI
Alt Seviye	-
Üst Seviye	-
Kapsam Dışı	-
TOPLAM	-

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde 1 tane Alt seviye 2 tane Üst seviye Kuruluş bulunmaktadır. 3 Adet Kuruluş mevcut olup “Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik” 18.madde 2.fıkrasına göre: “Denetim planı/programı alt ve üst seviyeli tüm kuruluşlar göz önünde bulundurularak üst seviyeli kuruluşlar için 2 takvim yılı içerisinde en az bir kez, alt seviyeli kuruluşlar için 4 takvim yılı içerisinde en az bir kez olacak şekilde hazırlanır” denilmekte olup, İl Müdürlüğümüzce alt seviyeli ve üst seviyeli kuruluşlara 2023 Eylül- Ekim aylarında denetim gerçekleştirilecektir.

Kaynaklar

BEKRA Bildirim Sistemi ve E-Denetim Uygulaması

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Gümüşhane ili nemli ve ılık Doğu Karadeniz ile yüksek ve kurak Doğu Anadolu iklim kuşağında bulunduğundan farklı bitki topluluklarının gelişmesine ortam hazırlamıştır. İl sınırları içerisinde bulunan ormanlar ve ağaç türleri yayılış bakımından farklılık arz etmektedir. Harşit havzasında birçok bitki türü yaygın olarak bulunmaktadır. En belirgin türler sahile yakın nemi bulunan bölgelerde orman gülü, defne, ayı üzümü, şimşir ve böğürtlendir. Kürtün ilçesinde hâkim ağaç türü ladin ve kayın olmakla birlikte sarıçam, göknar, meşe, kestane, kızılbaş, gürgen ve titrek kavağa da rastlanmaktadır. Torul ilçesinde hâkim ağaç türü sarıçam olmakla birlikte yukarıda sayılan ağaç türlerine de rastlanmaktadır. Şiran, Kelkit ve Köse ilçelerinde bitki çeşitliliği azalmakla birlikte yine de geniş sarıçam ve meşe türleri mevcut ormanlık alanlarda hâkim ağaç türlerini oluşturmaktadır.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” ile ülke genelinde biyolojik çeşitlilik çalışmaları başlamıştır. Bu proje ile “Gümüşhane İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşleri” kapsamında gerekli bütün arazi ve literatür çalışmaları tamamlanmış, Gümüşhane İlinin bütün flora ve fauna zenginliği ortaya koyulmuştur. Bu proje kapsamında yapılan literatür ve arazi çalışmaları sonucunda Gümüşhane İlinde 2569 bitki taksonu tespit edilmiştir. Literatür taramasında 1.863 tür belirlenmiş olup bunlardan 1.627 tanesi arazi çalışmalarında da gözlemlenmiştir. Gümüşhane ilinde tespit edilen türlerden 706 tanesi, il için yeni kayıttır. Gümüşhane’de saptanan toplam endemik sayısı 326 olup, bu endemiklerin 187 tanesi LC kategorisinde yer almakta ve koruma gerektirmemektedir. Toplam 326 endemik taksondan 6 tanesi lokal endemiktir. Endemik ve ender taksonlardan IUCN’e göre 4 tanesi Kritik Tehlikede (CR), 19 tanesi Tehlikede (EN), 27 tanesi Zarar Görebilir (VU), 19 tanesi Tehlike Altına Girebilir (NT), 5 tanesi Az Tehdit Altında (LR) kategorilerinde yer alırken 10 tanesinin durumu bugüne kadar açıklığa kavuşturulmamış olmasına (DD) karşılık bunlar üzerinde çalışmalar devam etmektedir.

Endemizm oranı incelendiğinde, ilde flora açısından bu oranın % 12,7 olduğu tespit edilmiştir.

Tablo- Gümüşhane İli Flora Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	IUCN	Endemik
1	<i>Abies nordmanniana nordmanniana</i>	Doğu Karadeniz köknarı	NE	-
2	<i>Acantholimon acerosum</i>	Pişikkeveni	NE	-
3	<i>Acantholimon armenum armenum</i>	kurre diken	NE	-
4	<i>Acantholimon caesareum</i>	Köslü keveni	LC	Endemik
5	<i>Acantholimon calvertii</i>	Keşiş kardiken	LC	-
6	<i>Acantholimon caryophyllaceum</i>	kirpidiken	NE	-

7	<i>Acantholimon hypochaerum</i>	Domuz kardikeni	NT	Endemik
8	<i>Acantholimon kotschy</i>	Tespih kardikeni	VU	Endemik
9	<i>Acantholimon puberulum</i>	Çoban yastığı	NE	-
10	<i>Acantholimon ulicinum</i>	Kardiken	NE	-
11	<i>Acantholimon venustum venustum</i>	Kınalı kirpiotu	NE	-
12	<i>Acanthus dioscoridis dioscoridis</i>	Lokman Ayıpençesi	NE	-
13	<i>Acanthus spinosus</i>	sivri ayıpençesi	NE	-
14	<i>Acer campestre leiocarpum</i>	ova akçaağacı	NE	-
15	<i>Acer campestre campestre</i>	ova akçaağacı	NE	-
16	<i>Acer cappadocicum</i>	Beşparmak ağacı	NE	-
17	<i>Acer heldreichii trautvetteri</i>	balkan akçaağacı	NE	-
18	<i>Acer hyrcanum hyrcanum</i>	Taraklıkağacı	NE	-
19	<i>Acer platanoides</i>	çınar akçaağacı	NE	-
20	<i>Achillea arabica</i>	hanzabel	NE	-
21	<i>Achillea biserrata</i>	aksırıkotu	NE	-
22	<i>Achillea kotschy kotschy</i>	Ayvadana	NE	-
23	<i>Achillea magnifica</i>	Karcıvanı	NT	Endemik
24	<i>Achillea millefolium millefolium</i>	civanperçemi	NE	-
25	<i>Achillea santolinoides wilhelmsii</i>	kardaşkınası	NE	-
26	<i>Achillea schischkinii</i>	Deli civanperçemi	LC	Endemik
27	<i>Achillea setacea</i>	ayvabala	NE	-
28	<i>Achillea sintenisii</i>	Kuruçay perçemi	LC	Endemik
29	<i>Achillea sipikorensis</i>	Sipikor perçemi	LC	Endemik
30	<i>Achillea teretifolia</i>	Beyaz civanperçemi	LC	Endemik
31	<i>Achillea vermicularis</i>	püşan	NE	-
32	<i>Aconitum nasutum</i>	boğanotu	NE	-
33	<i>Aconitum orientale</i>	kurtboğan	NE	-
34	<i>Actaea spicata</i>	domuzüzümü	NE	-
35	<i>Adiantum capillus-veneris</i>	baldırıkara	NE	-

36	<i>Adonis aestivalis aestivalis</i>	Kanavcıotu	NE	-
37	<i>Adonis annua</i>	kanavcıotu	NE	-
38	<i>Adonis cyllenea paryadricea</i>	Horozgülü	DD	Endemik
39	<i>Adonis eriocalycina</i>	kızıl kandamlası	NE	-
40	<i>Adonis flammea</i>	cinlâlesi	NE	-
41	<i>Aegilops geniculata</i>	konbaş	NE	-
42	<i>Aegilops triuncialis triuncialis</i>	üçkılçık	NE	-
43	<i>Aegonychon purpurocaeruleum</i>	göktaşkesen	NE	-
44	<i>Aegopodium podagraria</i>	keçiyacağı	NE	-
45	<i>Aethionema arabicum</i>	arap taşçantası	NE	-
46	<i>Aethionema armenum</i>	taşçantası	NE	-
47	<i>Aethionema caespitosum</i>	Demet kayagülü	NT	Endemik
48	<i>Aethionema cordatum</i>	kalpçantası	NE	-
49	<i>Aethionema eunomioides</i>	Kayagülü	LC	Endemik
50	<i>Aethionema grandiflorum sintenisii</i>	koca kayagülü	EN	Endemik
51	<i>Aethionema grandiflorum</i>	koca kayagülü	NE	-
52	<i>Aethionema iberideum</i>	ak kayagülü	NE	-
53	<i>Aethionema membranaceum</i>	etekli kayagülü	NE	-
54	<i>Aethionema oppositifolium</i>	bodur kayagülü	NE	-
55	<i>Aethionema schistosum</i>	Göksun Kayagülü	LC	Endemik
56	<i>Aethionema speciosum speciosum</i>	Som kayagülü	NE	-
57	<i>Aethusa cynapium</i>	it kişnişi	NE	-
58	<i>Agrimonia eupatoria</i>	fıtıkotu	NE	-
59	<i>Agropyron cristatum incanum</i>	otlak ayrığı	NE	-
60	<i>Agropyron cristatum pectinatum</i>	otlak ayrığı	NE	-
61	<i>Agrostemma githago</i>	buğday karamuğu	NE	-
62	<i>Agrostis capillaris capillaris</i>	karahasanotu	NE	-
63	<i>Agrostis gigantea</i>	koca tavusotu	NE	-
64	<i>Agrostis lazica</i>	bodur tavusotu	NE	-

65	<i>Agrostis olympica</i>	ulu tavusotu	NE	-
66	<i>Agrostis stolonifera</i>	tavusotu	NE	-
67	<i>Ailanthus altissima</i>	kokarağaç	NE	-
68	<i>Aira elegantissima elegantissima</i>	tül çiçeği	NE	-
69	<i>Ajuga chamaepitys</i>	Acıgıcı	NE	-
70	<i>Ajuga chamaepitys chia</i>	Acıgıcı	NE	-
71	<i>Ajuga orientalis</i>	dağmayasılı	NE	-
72	<i>Ajuga reptans</i>	meryemsaçı	NE	-
73	<i>Ajuga salicifolia</i>	sivrimayasıl	NE	-
74	<i>Alcea apterocarpa</i>	Gülhatmi	LC	-
75	<i>Alcea biennis</i>	fatmaanagülü	NE	-
76	<i>Alcea calvertii</i>	Hıraçiçeği	LC	-
77	<i>Alcea hohenackeri</i>	hevur	NE	-
78	<i>Alchemilla abchasica</i>	abaza pençesi	NE	-
79	<i>Alchemilla barbatiflora</i>	beyadiza	NE	-
80	<i>Alchemilla caucasica</i>	kaf şebnemlisi	NE	-
81	<i>Alchemilla daghestanica</i>	dağ pençesi	NE	-
82	<i>Alchemilla dura</i>	balaban pençesi	NE	-
83	<i>Alchemilla ellenbergiana</i>	çayır keltatı	NE	-
84	<i>Alchemilla epipsila</i>	Al şebnemli	NE	-
85	<i>Alchemilla erythropoda</i>	al şebnemli	NE	-
86	<i>Alchemilla gigantodus</i>	Yıldızpençesi	NE	-
87	<i>Alchemilla heterophylla</i>	oyalı keltat	NE	-
88	<i>Alchemilla hirtipedicellata</i>	kılıpençe	NE	-
89	<i>Alchemilla holotricha</i>	Kılıpençe	NE	-
90	<i>Alchemilla minusculiflora</i>	bodur keltat	NE	-
91	<i>Alchemilla mollis</i>	su keltatı	NE	-
92	<i>Alchemilla orthotricha</i>	Dokuztepe	VU	-
93	<i>Alchemilla oxysepala</i>	sivri keltat	NE	-

94	<i>Alchemilla plicatissima</i>	Eteklipençe	NE	-
95	<i>Alchemilla pseudocartalinica</i>	kartal pençesi	NE	-
96	<i>Alchemilla retinervis</i>	damarlı keltatı	NE	-
97	<i>Alchemilla sericata</i>	ipek keltatı	NE	-
98	<i>Alchemilla sericea</i>	akpençe	NE	-
99	<i>Alchemilla sintenisii</i>	Supençesi	NT	Endemik
100	<i>Alchemilla smirnovii</i>	Kaya keltatı	NE	-
101	<i>Alchemilla speciosa</i>	Kaya keltatı	NE	-
102	<i>Alchemilla straminea</i>	ılgaz pençesi	NE	-
103	<i>Alchemilla stricta</i>	şebnemli	NE	-
104	<i>Alchemilla surculosa</i>	dere keltatı	NE	-
105	<i>Alchemilla trabzonica</i>	Trabzon pençesi	NE	Endemik
106	<i>Alchemilla transcaucasica</i>	Rize pençesi	NE	-
107	<i>Alchemilla ziganadagensis</i>	Zigana pençesi	VU	Endemik
108	<i>Alisma gramineum</i>	ince çobandüdüğü	NE	-
109	<i>Alisma lanceolatum</i>	kurbağakaşığı	NE	-
110	<i>Alisma plantago-aquatica</i>	çobandüdüğü	NE	-
111	<i>Alkanna orientalis</i>	Sarı sormuk	NE	-
112	<i>Alliaria petiolata</i>	sarmısak hardalı	NE	-
113	<i>Allium ampeloprasum</i>	pırasa	NE	-
114	<i>Allium armenum</i>	Pembe sıırım	LC	Endemik
115	<i>Allium atroviolaceum</i>	lifli körmən	NE	-
116	<i>Allium cardiostemon</i>	yamaç körmeni	NE	-
117	<i>Allium decipiens</i>	gelin soğanı	NE	-
118	<i>Allium djimilense</i>	Cimil Soğanı	LC	Endemik
119	<i>Allium flavum tauricum</i>	Sarisoğan	NE	-
120	<i>Allium kunthianum</i>	kuş körmeni	NE	-
121	<i>Allium rupestre</i>	taş körmeni	NE	-
122	<i>Allium schoenoprasum</i>	peynir sirnosu	NE	-

123	<i>Allium scorodoprasum jajlae</i>	it soğanı	NE	-
124	<i>Allium scorodoprasum scorodoprasum</i>	it soğanı	NE	-
125	<i>Allium scorodoprasum rotundum</i>	it soğanı	NE	-
126	<i>Allium sphaerocephalon</i>	yılan sarmısağı	NE	-
127	<i>Allium szovitsii</i>	yayla körmeni	NE	-
128	<i>Allium tauricola</i>	Toros Soğanı	LC	Endemik
129	<i>Allium tchihatschewii</i>	Saklı Soğan	LC	Endemik
130	<i>Allium vineale</i>	sirmo	NE	-
131	<i>Allium zebdanense</i>	çarşak sarmısağı	NE	-
132	<i>Alnus glutinosa glutinosa</i>	Yeykin Kızılağaç	NE	-
133	<i>Alnus glutinosa barbata</i>	Yeykin Kızılağaç	NE	-
134	<i>Alopecurus aequalis</i>	kınalı tilkikuyruğu	NE	-
135	<i>Alopecurus arundinaceus</i>	kamış tilkikuyruğu	NE	-
136	<i>Alopecurus glacialis</i>	yayla tilkikuyruğu	NE	-
137	<i>Alopecurus myosuroides</i>	Tilkikuyruğu	NE	-
138	<i>Alopecurus textilis textilis</i>	saçaklı tilkikuyruğu	NE	-
139	<i>Alopecurus vaginatus</i>	benekli tilkikuyruğu	NE	-
140	<i>Althaea officinalis</i>	deli hatmi	NE	-
141	<i>Alyssoides utriculata</i>	deli kuduzotu	NE	-
142	<i>Alyssum aizoides</i>	Kuduzotu	NE	Endemik
143	<i>Alyssum alyssoides</i>	deliotu	NE	-
144	<i>Alyssum armenum</i>	ağrı kevkese	NE	-
145	<i>Alyssum blepharocarpum</i>	Tarla Kevkese	LC	Endemik
146	<i>Alyssum callichroum</i>	Boz Kuduzotu	LC	-
147	<i>Alyssum contemptum</i>	tarla kevkese	NE	-
148	<i>Alyssum dasycarpum</i>	Boz Kuduzotu	NE	-
149	<i>Alyssum desertorum</i>	dumanotu	NE	-
150	<i>Alyssum gehamense</i>	yayla kuduzotu	NE	-
151	<i>Alyssum hirsutum</i>	Kıllı Kuduzotu	NE	-

152	<i>Alyssum huetii</i>	Tortuk kuduzotu	LC	Endemik
153	<i>Alyssum linifolium linifolium</i>	Çıplak kuduzotu	NE	-
154	<i>Alyssum longistylum</i>	öbek kuduzotu	NE	-
155	<i>Alyssum minutum</i>	gıllık kuduzotu	NE	-
156	<i>Alyssum murale murale</i>	Seki kuduzotu	NE	-
157	<i>Alyssum paphlagonicum</i>	Kokar kuduzotu	LC	Endemik
158	<i>Alyssum pateri</i>	Kanatlı Kevke	NE	-
159	<i>Alyssum peltarioides peltarioides</i>	Sipikor kuduzotu	NE	Endemik
160	<i>Alyssum peltarioides virgatiforme</i>	Sipikor kuduzotu	LC	Endemik
161	<i>Alyssum pseudomouradicum</i>	yoluk kuduzotu	NT	Endemik
162	<i>Alyssum sibiricum</i>	kedidili	NE	-
163	<i>Alyssum simplex</i>	sade kuduzotu	NE	-
164	<i>Alyssum stapfii</i>	acem kuduzotu	NE	-
165	<i>Alyssum strigosum strigosum</i>	dökük kuduzotu	NE	-
166	<i>Alyssum stylare</i>	Dallı kuduzotu	LC	Endemik
167	<i>Alyssum szovitsianum</i>	çar kuduzotu	NE	-
168	<i>Alyssum trichocarpum</i>	Akça Kevke	NE	Endemik
169	<i>Alyssum umbellatum</i>	şişkin kevke	NE	-
170	<i>Alyssum virgatum</i>	Çöp Kuduzotu	NE	Endemik
171	<i>Amaranthus albus</i>	kömüş mancarı	NE	-
172	<i>Amaranthus cruentus</i>	horozibiği	NE	-
173	<i>Amelanchier ovalis integrifolia</i>	kurtağacı	NE	-
174	<i>Amygdalus communis</i>	badem	NE	-
175	<i>Anacamptis pyramidalis</i>	sivrisalep	NE	-
176	<i>Anagallis arvensis</i>	farekulağı	NE	-
177	<i>Anagallis arvensis caerulea</i>	farekulağı	NE	-
178	<i>Anchonium elichrysifolium</i>	Süsün	NE	-
179	<i>Anchusa azurea azurea</i>	sığırdili	NE	-
180	<i>Anchusa leptophylla incana</i>	Ballık	LC	Endemik

181	<i>Anchusa leptophylla leptophylla</i>	Ballık	LC	-
182	<i>Andrachne telephioides</i>	duvarnohutu	NE	-
183	<i>Andromeda polifolia</i>	gelinbohçası	NE	-
184	<i>Androsace albana</i>	arınca	NE	-
185	<i>Androsace armeniaca macrantha</i>	Dağ arıncası	LC	Endemik
186	<i>Androsace intermedia</i>	yoz arınca	NE	-
187	<i>Androsace maxima</i>	tavukursağı	NE	-
188	<i>Androsace multiscapa</i>	yedi arınca	NE	-
189	<i>Androsace villosa</i>	catili	NE	-
190	<i>Anemone blanda</i>	dağlâlesi	NE	-
191	<i>Anemone caucasica</i>	Kır dağlalesi	NE	-
192	<i>Anemone narcissiflora</i>	mayısçiçeği	NE	-
193	<i>Anemone narcissiflora narcissiflora</i>	mayısçiçeği	NE	-
194	<i>Angelica purpurascens</i>	melekotu	NE	-
195	<i>Angelica sylvestris sylvestris</i>	Kekire	NE	-
196	<i>Antennaria dioica</i>	kediyağı	NE	-
197	<i>Anthemis anthemiformis</i>	Yayla papatyası	VU	Endemik
198	<i>Anthemis armeniaca</i>	Özge papatya	VU	Endemik
199	<i>Anthemis arvensis</i>	tarla papatyası	NE	-
200	<i>Anthemis cretica argaea</i>	Dağ papatyası	NE	-
201	<i>Anthemis cretica umbilicata</i>	Dağ papatyası	VU	-
202	<i>Anthemis cretica albida</i>	Dağ papatyası	LC	-
203	<i>Anthemis cretica pontica</i>	Dağ papatyası	NE	-
204	<i>Anthemis cretica cassia</i>	Dağ papatyası	NE	-
205	<i>Anthericum ramosum</i>	dallı örümcekotu	NE	-
206	<i>Anthoxanthum odoratum alpinum</i>	kokuotu	NE	-
207	<i>Anthriscus kotschyi</i>	çahır	NE	-
208	<i>Anthriscus nemorosa</i>	peçek	NE	-
209	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Çobangülü	NE	-

210	<i>Apium graveolens</i>	kereviz	NE	-
211	<i>Apium nodiflorum</i>	bendik	NE	-
212	<i>Aquilegia olympica</i>	hasekiküpesi	NE	-
213	<i>Arabidopsis thaliana</i>	fenotu	NE	-
214	<i>Arabis alpina</i>	kazteresi	NE	-
215	<i>Arabis brachycarpa</i>	göl kazteresi	NE	-
216	<i>Arabis hirsuta</i>	tüylü kazteresi	NE	-
217	<i>Arabis nova</i>	tıfıl kazteresi	NE	-
218	<i>Arbutus andrachne</i>	sandal ağacı	NE	-
219	<i>Arceuthobium oxycedri</i>	ardıç güveleği	NE	-
220	<i>Archanthemis marschalliana pectinata</i>	sarı sırgıgözü	NE	-
221	<i>Arctium minus</i>	löşlek	NE	-
222	<i>Arctium platylepis</i>	baldikeni	NE	-
223	<i>Aremonia agrimonoides</i>	kasikotu	NE	-
224	<i>Arenaria rotundifolia</i>	yer kumotu	NE	-
225	<i>Arenaria serpyllifolia leptoclados</i>	tarla kumotu	NE	-
226	<i>Arenaria serpyllifolia</i>	tarla kumotu	NE	-
227	<i>Argyrobium biebersteinii</i>	acı collik	NE	-
228	<i>Aristolochia bodamae</i>	develiotu	NE	-
229	<i>Aristolochia clematitis</i>	lohusaotu	NE	-
230	<i>Aristolochia pontica</i>	gangırdak	NE	-
231	<i>Arrhenatherum elatius elatius</i>	çayıryulafı	NE	-
232	<i>Artemisia squamata</i>	karabenek	NE	-
233	<i>Artemisia absinthium</i>	acı pelin	NE	-
234	<i>Artemisia campestris</i>	kara yavşan	NE	-
235	<i>Artemisia santonicum</i>	deniz yavşanı	NE	-
236	<i>Artemisia splendens</i>	ocak yavşanı	NE	-
237	<i>Artemisia verlotiorum</i>	laz yavşanı	NE	-
238	<i>Artemisia vulgaris</i>	kaba yavşan	NE	-

239	<i>Arthraxon hispidus hispidus</i>	çakılçimi	NE	-
240	<i>Arum elongatum</i>	Yılançücüğü	NE	-
241	<i>Arum hygrophilum euxinum</i>	ayımarlı	NT	Endemik
242	<i>Arum italicum</i>	domuz lahanası	NE	-
243	<i>Arum maculatum</i>	yılanekmeği	NE	-
244	<i>Arum orientale</i>	Yaldıran	NE	-
245	<i>Arum rupicola</i>	dağsorsalı	NE	-
246	<i>Aruncus vulgaris</i>	hoşkeçisakalı	NE	-
247	<i>Arundo donax</i>	kargı	NE	-
248	<i>Asarum europaeum</i>	afşarotu	NE	-
249	<i>Asparagus officinalis</i>	kuşkonmaz	NE	-
250	<i>Asparagus persicus</i>	mereço	NE	-
251	<i>Asperugo procumbens</i>	nevazilotu	NE	-
252	<i>Asperula affinis</i>	gül belumotu	NE	-
253	<i>Asperula arvensis</i>	tarla belumotu	NE	-
254	<i>Asperula glomerata eriantha</i>	sık yumyumotu	NE	-
255	<i>Asperula glomerata glomerata</i>	sık yumyumotu	NE	-
256	<i>Asperula gracilis</i>	çöp belumotu	NE	-
257	<i>Asperula involucrata</i>	akça belumotu	NE	-
258	<i>Asperula orientalis</i>	gökçe belumotu	NE	-
259	<i>Asperula pestalozzae</i>	Has belumotu	LC	Endemik
260	<i>Asperula pontica</i>	kaçkar belumu	NE	-
261	<i>Asperula prostrata</i>	yayvan belumotu	NE	-
262	<i>Asperula stricta latibracteata</i>	Berit Belumotu	LC	Endemik
263	<i>Asperula suavis</i>	Pak belumotu	LR	Endemik
264	<i>Asperula taurina</i>	küçük fevve	NE	-
265	<i>Asphodeline damascena</i>	Çekiçlik	NE	-
266	<i>Asphodeline lutea</i>	sarı çiriş	NE	-
267	<i>Asphodeline tenuior tenuiflora</i>	Tesbihcik	NE	-

268	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>	kara saçakotu	NE	-
269	<i>Asplenium ceterach</i>	dalakotu	NE	-
270	<i>Asplenium onopteris</i>	kalkan eğreltisi	NE	-
271	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	duvar saçağı	NE	-
272	<i>Asplenium scolopendrium</i>	geyikdili	NE	-
273	<i>Asplenium septentrionale</i>	devesakalı	NE	-
274	<i>Asplenium trichomanes</i>	saçakotu	NE	-
275	<i>Asplenium x alternifolium</i>	herdemcam	NE	-
276	<i>Asplenium x heufleri</i>	irefe otu	NE	-
277	<i>Aster alpinus</i>	yaylapatı	NE	-
278	<i>Aster amellus ibericus</i>	patçıçeği	NE	-
279	<i>Astragalus acmophyllus</i>	yayla geveni	VU	-
280	<i>Astragalus aduncus</i>	çengel geven	NE	-
281	<i>Astragalus albifolius</i>	Süt geven	VU	Endemik
282	<i>Astragalus alyssoides</i>	alaca geven	NE	-
283	<i>Astragalus angustifolius angustifolius</i>	Keçi Geveni	NE	-
284	<i>Astragalus angustifolius pungens</i>	Keçi Geveni	NE	-
285	<i>Astragalus asciocalyx</i>	külâh geveni	NT	-
286	<i>Astragalus aucheri</i>	kır geveni	NT	-
287	<i>Astragalus baibutensis</i>	Eşek geveni	LC	Endemik
288	<i>Astragalus barba-jovis</i>	öküz geveni	NE	-
289	<i>Astragalus bicolor</i>	hoş geven	LC	-
290	<i>Astragalus brachypterus</i>	kuş geveni	LC	-
291	<i>Astragalus bracteosus</i>	Kırk geven	LC	-
292	<i>Astragalus christianus</i>	Dallı geven	LC	-
293	<i>Astragalus cicer</i>	nohut geveni	NE	-
294	<i>Astragalus cinereus</i>	Buzlu geven	LC	-
295	<i>Astragalus compactus</i>	Guni	LC	-
296	<i>Astragalus condensatus</i>	Sıkgeven	LC	Endemik

297	<i>Astragalus crinitus</i>	Kösegeven	NT	Endemik
298	<i>Astragalus densifolius</i>	Gümüşgeven	LC	-
299	<i>Astragalus densifolius densifolius</i>	Gümüşgeven	LC	-
300	<i>Astragalus fragrans</i>	mis geven	NE	-
301	<i>Astragalus fraxinifolius</i>	batak geveni	NE	-
302	<i>Astragalus galegiformis</i>	köpürtgen geven	NE	-
303	<i>Astragalus globosus</i>	Top geven	NE	Endemik
304	<i>Astragalus glycyphyllos</i>	dev geven	NE	-
305	<i>Astragalus halicacabus</i>	sepet geveni	NE	-
306	<i>Astragalus hamosus</i>	koçboynuzu	NE	-
307	<i>Astragalus hirticalyx</i>	tüylüçanak	NE	-
308	<i>Astragalus hyalolepis</i>	pullu geven	NE	-
309	<i>Astragalus incertus</i>	koçtaşağı	NE	-
310	<i>Astragalus lagopodioides</i>	duvaklı geveni	LC	-
311	<i>Astragalus lagopoides</i>	somgeven	NE	-
312	<i>Astragalus lamarckii</i>	Eğın geveni	LC	Endemik
313	<i>Astragalus lineatus longidens</i>	Patpat	NE	-
314	<i>Astragalus lineatus jildisianus</i>	Patpat	LC	-
315	<i>Astragalus lineatus lineatus</i>	Patpat	NE	-
316	<i>Astragalus lycius</i>	Bozkırmumu	NE	Endemik
317	<i>Astragalus macrocephalus macrocephalus</i>	Sarıponpon	NT	-
318	<i>Astragalus maximus</i>	büyük geven	NE	-
319	<i>Astragalus microcephalus</i>	anadolu kitresi	NE	-
320	<i>Astragalus micropterus</i>	Serçe Geveni	LC	Endemik
321	<i>Astragalus mollis</i>	ahu geveni	NE	-
322	<i>Astragalus noaeanus</i>	yeni geven	LC	Endemik
323	<i>Astragalus odoratus</i>	misk geveni	NE	-
324	<i>Astragalus oleifolius</i>	deli geven	NE	-
325	<i>Astragalus onobrychis</i>	korunga geveni	NE	-

326	<i>Astragalus oreades</i>	dağperisi	NE	-
327	<i>Astragalus ornithopodioides</i>	pala geveni	NE	-
328	<i>Astragalus ovatus</i>	Yumurta geveni	DD	-
329	<i>Astragalus pendulus</i>	sırık geveni	NE	-
330	<i>Astragalus pinetorum</i>	Bağadağ geveni	NE	-
331	<i>Astragalus plumosus</i>	tavşantopağı	LC	-
332	<i>Astragalus ponticus</i>	zümra geveni	NE	-
333	<i>Astragalus pseudoutriger</i>	kaplan geveni	NE	-
334	<i>Astragalus psoraloides</i>	Bayburt geveni	NE	-
335	<i>Astragalus strigillosus</i>	sert geven	LC	-
336	<i>Astragalus syringus</i>	Leylak Geveni	NE	Endemik
337	<i>Astragalus tokatensis</i>	Tokat Geveni	LC	Endemik
338	<i>Astragalus trachytrichus</i>	ispir geveni	NE	Endemik
339	<i>Astragalus vexillaris</i>	bayrak geveni	LC	-
340	<i>Astragalus viciifolius</i>	fiğ geveni	NE	-
341	<i>Astragalus viridissimus</i>	Yaşgeven	NE	Endemik
342	<i>Astrantia maxima haradjianii</i>	yıldızca	LC	Endemik
343	<i>Astrantia maxima maxima</i>	yıldızca	NE	-
344	<i>Astrodaucus orientalis</i>	havyıldız	NE	-
345	<i>Asyneuma amplexicaule aucheri</i>	hoşdeğnek	NE	-
346	<i>Asyneuma amplexicaule amplexicaule</i>	hoşdeğnek	NE	-
347	<i>Asyneuma limonifolium pestalozzae</i>	Tavşanekmeği	LC	Endemik
348	<i>Asyneuma lobelioides</i>	bozkırdeğneği	NE	-
349	<i>Asyneuma rigidum sibthorpiatum</i>	Uludeğnek	LC	Endemik
350	<i>Asyneuma rigidum rigidum</i>	Uludeğnek	NE	-
351	<i>Asyneuma virgatum virgatum</i>	Çiçeklideğnek	NE	-
352	<i>Athyrium alpestre</i>	dağyeli	NE	-
353	<i>Athyrium filix-femina</i>	yel eğreltisi	NE	-
354	<i>Atraphaxis spinosa</i>	devekıran	NE	-

355	<i>Atropa belladonna</i>	güzelavratotu	NE	-
356	<i>Aubrieta olympica</i>	Ulu obrizya	EN	Endemik
357	<i>Aurinia rupestris cyclocarpa</i>	Kayaincisi	NT	Endemik
358	<i>Avena fatua fatua</i>	deli yulaf	NE	-
359	<i>Avena sterilis ludoviciana</i>	şifan	NE	-
360	<i>Avena sterilis sterilis</i>	şifan	NE	-
361	<i>Baldellia ranunculoides</i>	sutopuzu	NE	-
362	<i>Ballota nigra</i>	Giripotü	LC	-
363	<i>Ballota nigra nigra</i>	Giripotü	NE	-
364	<i>Ballota rotundifolia</i>	İt nemnemi	LC	Endemik
365	<i>Barbarea auriculata paludosa</i>	Kulaklı Nicarotu	LC	Endemik
366	<i>Barbarea brachycarpa</i>	çatal nicarcık	NE	-
367	<i>Barbarea integrifolia</i>	Göl nicarı	EN	Endemik
368	<i>Barbarea plantaginea</i>	götlezgötü	NE	-
369	<i>Barbarea platycarpa</i>	Öz Nicarotu	DD	Lokal Endemik
370	<i>Bassia pilosa</i>	kilateştopu	NE	-
371	<i>Bassia prostrata</i>	yatık ateştopu	NE	-
372	<i>Bellardiochloa polychroa</i>	kurt çimeni	NE	-
373	<i>Bellevalia forniculata</i>	Yağlıca	VU	Endemik
374	<i>Bellevalia paradoxa</i>	aşpenceri	NE	-
375	<i>Bellis perennis</i>	koyungözü	NE	-
376	<i>Berberis crataegina</i>	karamuk	NE	-
377	<i>Berberis vulgaris</i>	kızılkaramuk	NE	-
378	<i>Berteroa mutabilis</i>	delitere	NE	-
379	<i>Berteroa orbiculata</i>	toptere	NE	-
380	<i>Berula erecta</i>	gendeme	NE	-
381	<i>Beta corolliflora</i>	kır pancarı	NE	-
382	<i>Beta trigyna</i>	kır pazısı	NE	-

383	<i>Betula browicziana</i>	Yaylahuğu	NE	Endemik
384	<i>Betula litwinowii</i>	düzük	NE	-
385	<i>Betula pendula</i>	huğu ağacı	NE	-
386	<i>Bidens tripartita</i>	üç suketeni	NE	-
387	<i>Bifora radians</i>	gısbana	NE	-
388	<i>Bilacunaria microcarpa</i>	sarunotu	NE	-
389	<i>Bituminaria acaulis</i>	alacüer	NE	-
390	<i>Bituminaria bituminosa</i>	asfaltotu	NE	-
391	<i>Blackstonia perfoliata perfoliata</i>	deli şıra	NE	-
392	<i>Blechnum spicant</i>	tarak eğreltisi	NE	-
393	<i>Blysmus compressus</i>	Yassı Hasırotu	NE	-
394	<i>Bolboschoenus maritimus</i>	sandalyesazı	NE	-
395	<i>Bornmuellera cappadocica</i>	Peri seyyahotu	LC	Endemik
396	<i>Bornmuellerantha aucheri</i>	sadırlı davunotu	NE	-
397	<i>Bothriochloa ischaemum</i>	sakalotu	NE	-
398	<i>Botrychium lunaria</i>	gazaldili	NE	-
399	<i>Brachypodium distachyon</i>	tekkılcan	NE	-
400	<i>Brachypodium pinnatum</i>	tüylü kılcan	NE	-
401	<i>Brachypodium sylvaticum</i>	koru kılcanı	NE	-
402	<i>Briza marcowiczii</i>	çingirdak	NE	-
403	<i>Briza maxima</i>	kuşyüreği	NE	-
404	<i>Briza media</i>	zembilotu	NE	-
405	<i>Briza minor</i>	küçükzembil	NE	-
406	<i>Bromus arvensis</i>	tarla bromu	NE	-
407	<i>Bromus cappadocicus cappadocicus</i>	Peri kılcanı	NE	-
408	<i>Bromus commutatus</i>	çayır bromu	NE	-
409	<i>Bromus diandrus</i>	kılçıkotu	NE	-
410	<i>Bromus erectus</i>	dik brom	NE	-
411	<i>Bromus hordeaceus hordeaceus</i>	başakotu	NE	-

412	<i>Bromus intermedius</i>	damiyeotu	NE	-
413	<i>Bromus japonicus japonicus</i>	iyeyotu	NE	-
414	<i>Bromus lanceolatus</i>	kılıç bromu	NE	-
415	<i>Bromus pumilio</i>	bodur kılcan	NE	-
416	<i>Bromus racemosus</i>	salkım kılcan	NE	-
417	<i>Bromus scoparius</i>	ibubuk ekini	NE	-
418	<i>Bromus secalinus</i>	çavdar bromu	NE	-
419	<i>Bromus squarrosus</i>	kirpikli damiye	NE	-
420	<i>Bromus sterilis</i>	sağır ilcan	NE	-
421	<i>Bromus tectorum</i>	Kır bromu	NE	-
422	<i>Bromus tomentellus</i>	Bozkır Bromu	NE	-
423	<i>Bromus variegatus variegatus</i>	sarı brom	NE	-
424	<i>Brunnera orientalis</i>	minik göğce	NE	-
425	<i>Bryonia alba</i>	akhaylin	NE	-
426	<i>Bryonia aspera</i>	şeytan şalgamı	NE	-
427	<i>Buglossoides arvensis</i>	tarla taşkeseni	NE	-
428	<i>Bungea trifida</i>	üç kernekotu	NE	-
429	<i>Bunias orientalis</i>	çırşalgamı	NE	-
430	<i>Bunium microcarpum bourgaei</i>	Adol	NE	-
431	<i>Bunium microcarpum microcarpum</i>	Adol	NE	-
432	<i>Bupleurum boissieri</i>	şeytankirpiği	NE	-
433	<i>Bupleurum falcatum polyphyllum</i>	çataltaşan	NE	-
434	<i>Bupleurum falcatum persicum</i>	çataltaşan	NE	-
435	<i>Bupleurum falcatum cernuum</i>	çataltaşan	NE	-
436	<i>Bupleurum gerardii</i>	çalı şeytanı	NE	-
437	<i>Bupleurum papillosum</i>	Tüylü şeytanayağı	LC	Endemik
438	<i>Bupleurum rotundifolium</i>	soluk şeytanayağı	NE	-
439	<i>Bupleurum sulphureum</i>	Ters şeytanayağı	VU	Endemik
440	<i>Butomus umbellatus</i>	bataklıkgülü	NE	-

441	<i>Buxus sempervirens</i>	şimşir	NE	-
442	<i>Calamagrostis arundinacea</i>	kandıraotu	NE	-
443	<i>Calamagrostis canescens</i>	ak kandıraotu	NE	-
444	<i>Calamagrostis pseudophragmites</i>	sazçimi	NE	-
445	<i>Calepina irregularis</i>	top hardal	NE	-
446	<i>Callipeltis cucullaris</i>	nermik	NE	-
447	<i>Callitriche palustris</i>	dilbersacı	NE	-
448	<i>Callitriche stagnalis</i>	göl dilbersacı	NE	-
449	<i>Caltha palustris</i>	lilpar	NE	-
450	<i>Calystegia sepium</i>	çit sarmaşığı	NE	-
451	<i>Calystegia silvatica</i>	bürük	NE	-
452	<i>Camelina hispida</i>	Kıllı ketentere	LC	-
453	<i>Camelina laxa</i>	eğri ketentere	NE	-
454	<i>Camelina rumelica</i>	ketentere	NE	-
455	<i>Campanula alliariifolia</i>	akçan	NE	-
456	<i>Campanula argentea</i>	Gümüşhane çanı	VU	Endemik
457	<i>Campanula aucheri</i>	yayla çanı	NE	-
458	<i>Campanula betulifolia</i>	Çingirakotu	LC	Endemik
459	<i>Campanula bononiensis</i>	çalı çingırağı	NE	-
460	<i>Campanula collina</i>	çayır çingırağı	NE	-
461	<i>Campanula glomerata hispida</i>	yumak çanı	NE	-
462	<i>Campanula grandis</i>	öküz çingırağı	LC	-
463	<i>Campanula involucrata</i>	sarım çanı	NE	-
464	<i>Campanula lactiflora</i>	kuspida	NE	-
465	<i>Campanula latifolia</i>	çaңçiçeğı	NE	-
466	<i>Campanula olympica</i>	orman çanı	NE	-
467	<i>Campanula pontica</i>	tiryal çanı	NE	-
468	<i>Campanula rapunculoides</i>	elmacık	NE	-
469	<i>Campanula saxonorum</i>	İnce çingirak	LC	Endemik

470	<i>Campanula sibirica hohenackeri</i>	kaba ıngırak	NE	-
471	<i>Campanula stevenii stevenii</i>	yan anıeği	NE	-
472	<i>Campanula stricta stricta</i>	Gür anıeği	NE	-
473	<i>Campanula tridentata</i>	göke anıeği	NE	-
474	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	obanantası	NE	-
475	<i>Cardamine bulbifera</i>	dişlikök	NE	-
476	<i>Cardamine hirsuta</i>	kıllı kodim	NE	-
477	<i>Cardamine impatiens</i>	sultan kodimotu	NE	-
478	<i>Cardamine quinquefolia</i>	hanımömlöği	NE	-
479	<i>Cardamine raphanifolia acris</i>	eykodim	NE	-
480	<i>Cardamine tenera</i>	narin köpükotu	NE	-
481	<i>Carduus acanthoides</i>	Küçük kenger	LC	-
482	<i>Carduus acanthoides acanthoides</i>	Küçük kenger	NE	-
483	<i>Carduus adpressus</i>	tomara	NE	-
484	<i>Carduus lanuginosus</i>	Yünlü kangal	LC	Endemik
485	<i>Carduus nutans nutans</i>	Eşek dikenı	NE	-
486	<i>Carduus onopordioides turcicus</i>	Hoşap kangalı	DD	Endemik
487	<i>Carex acuta</i>	bataklıksazı	NE	-
488	<i>Carex acutiformis</i>	ayırsazı	NE	-
489	<i>Carex atrata atrata</i>	karasaparna	NE	-
490	<i>Carex atrata aterrıma</i>	karasaparna	NE	-
491	<i>Carex brevicollis</i>	yakalısz	NE	-
492	<i>Carex canescens</i>	hanım saparna	NE	-
493	<i>Carex caucasica</i>	kaf ayakotu	NE	-
494	<i>Carex cespitosa</i>	gür ayakotu	NE	-
495	<i>Carex cilicica</i>	Sarkıksaz	NE	-
496	<i>Carex cuprina</i>	kurusz	NE	-
497	<i>Carex diluta</i>	küpelisz	NE	-
498	<i>Carex distans</i>	sına ayakotu	NE	-

499	<i>Carex divisa</i>	zevzirçimeni	NE	-
500	<i>Carex divulsa</i>	Ayakotu	NE	-
501	<i>Carex echinata</i>	küt ayakotu	NE	-
502	<i>Carex flacca</i>	boz çayırsazı	NE	-
503	<i>Carex halleriana</i>	kaba ayakotu	NE	-
504	<i>Carex hirta</i>	tüylü çayırsazı	NE	-
505	<i>Carex hordeistichos</i>	arpa çayırsazı	NE	-
506	<i>Carex leporina</i>	tülü sazotu	NE	-
507	<i>Carex melanostachya</i>	benli ayakotu	NE	-
508	<i>Carex nigra</i>	kara ayakotu	NE	-
509	<i>Carex orbicularis</i>	teker sazotu	NE	-
510	<i>Carex oreophila</i>	yelsaparna	NE	-
511	<i>Carex pallescens</i>	soluksaparna	NE	-
512	<i>Carex panicea</i>	darı ayakotu	NE	-
513	<i>Carex paniculata szovitsii</i>	Çar Ayakotu	NE	-
514	<i>Carex pendula</i>	salkımsaparna	NE	-
515	<i>Carex pyrenaica</i>	alacasaparna	NE	-
516	<i>Carex remota</i>	nazlısaparna	NE	-
517	<i>Carex riparia</i>	yılan sazotu	NE	-
518	<i>Carex stenophylla stenophylloides</i>	çol ayakotu	NE	-
519	<i>Carex sylvatica sylvatica</i>	merasazı	NE	-
520	<i>Carex umbrosa huetiana</i>	kırk ayakotu	NE	-
521	<i>Carlina biebersteinii</i>	kaya dikenini	NE	-
522	<i>Carlina corymbosa</i>	kırkbaş dikenini	NE	-
523	<i>Carlina lanata</i>	keygana	NE	-
524	<i>Carlina oligocephala oligocephala</i>	Domuz dikenini	NE	-
525	<i>Carlina vulgaris</i>	deli domuzdikenini	NE	-
526	<i>Carpinus betulus</i>	gürgen	NE	-
527	<i>Carpinus orientalis</i>	istirç	NE	-

528	<i>Carthamus lanatus</i>	sarıdiken	NE	-
529	<i>Carum carvi</i>	kimyon	NE	-
530	<i>Carum caasicum</i>	halal	NE	-
531	<i>Carum leucocoleon</i>	Keraviye	NE	-
532	<i>Carum meifolium</i>	bağdanaz	NE	-
533	<i>Castanea sativa</i>	kestane	NE	-
534	<i>Catabrosa aquatica</i>	çipil	NE	-
535	<i>Catabrosella araratica</i>	ağrı çipilciği	NE	-
536	<i>Catabrosella parviflora calvertii</i>	çipilcik	NE	-
537	<i>Catapodium rigidum</i>	telekotu	NE	-
538	<i>Caucalis platycarpus</i>	kavkal	NE	-
539	<i>Caucasalia macrophylla</i>	kafkasotu	NE	-
540	<i>Celtis australis australis</i>	çitlenbik	NE	-
541	<i>Celtis planchoniana</i>	dahum	NE	-
542	<i>Centaurea aggregata aggregata</i>	Kümedüğme	NE	-
543	<i>Centaurea amaena</i>	Güldüğmesi	LC	Endemik
544	<i>Centaurea armena</i>	Güldüğmesi	LC	Endemik
545	<i>Centaurea carduiformis carduiformis</i>	kavgalaz	LC	-
546	<i>Centaurea carduiformis</i>	kavgalaz	NE	-
547	<i>Centaurea coronopifolia</i>	çelebi sarıbaş	NE	-
548	<i>Centaurea glastifolia</i>	kotankıran	NE	-
549	<i>Centaurea helenioides</i>	Döknel sarıbaş	LC	Endemik
550	<i>Centaurea iberica</i>	deligözdikeni	NE	-
551	<i>Centaurea jacea</i>	serçebaşı	NE	-
552	<i>Centaurea oltensis</i>	eğri sarıbaş	LC	Endemik
553	<i>Centaurea polypodiifolia polypodiifolia</i>	akbehmen	NE	-
554	<i>Centaurea pseudoscabiosa pseudoscabiosa</i>	yaman kavgalaz	LC	-
555	<i>Centaurea pulchella</i>	gümüştüpürge	NE	-
556	<i>Centaurea rhizocalathium</i>	Engin dikeni	DD	Endemik

557	<i>Centaurea salicifolia abbreviata</i>	rize serçebaşı	NE	-
558	<i>Centaurea solstitialis solstitialis</i>	Çakırdikeni	NE	-
559	<i>Centaurea spectabilis microlopha</i>	turanbaşı	LC	-
560	<i>Centaurea spectabilis spectabilis</i>	turanbaşı	NE	-
561	<i>Centaurea urvillei stepposa</i>	Alakötürüm	NE	-
562	<i>Centaurea urvillei urvillei</i>	Alakötürüm	NE	-
563	<i>Centaurea virgata</i>	acı süpürge	NE	-
564	<i>Centaureum erythraea</i>	kırmızı kantaron	NE	-
565	<i>Centaureum erythraea erythraea</i>	kırmızı kantaron	NE	-
566	<i>Centaureum pulchellum</i>	pembe tukul	NE	-
567	<i>Centaureum tenuiflorum acutiflorum</i>	ince gelindüğmesi	NE	-
568	<i>Centranthus longiflorus longiflorus</i>	mahmuzçiçeği	NE	-
569	<i>Cephalanthera damasonium</i>	ormankuşçuğu	NE	-
570	<i>Cephalanthera longifolia</i>	kuğu salebi	NE	-
571	<i>Cephalanthera rubra</i>	çamçiçeği	NE	-
572	<i>Cephalanthera x schulzei</i>	melez kuğusalebi	NE	-
573	<i>Cephalaria aristata</i>	çoruh pelemiri	NE	-
574	<i>Cephalaria gigantea</i>	dev pelemir	NE	-
575	<i>Cephalaria procera</i>	ganteper	NE	-
576	<i>Cephalaria syriaca</i>	pelemir	NE	-
577	<i>Cerastium armeniacum</i>	Pek boynuzotu	LC	Endemik
578	<i>Cerastium banaticum</i>	hasır boynuzotu	NE	-
579	<i>Cerastium cerastoides</i>	yumak boynuzotu	NE	-
580	<i>Cerastium chlorifolium</i>	parlak boynuzotu	NE	-
581	<i>Cerastium davuricum</i>	koca boynuzotu	NE	-
582	<i>Cerastium dichotomum dichotomum</i>	çatal boynuzotu	NE	-
583	<i>Cerastium dubium</i>	mızrak boynuzotu	NE	-
584	<i>Cerastium fontanum</i>	koru boynuzotu	NE	-
585	<i>Cerastium glomeratum</i>	boynuzotu	NE	-

586	<i>Cerastium gnaphalodes</i>	Dağhıyarı	LC	Endemik
587	<i>Cerastium gracile</i>	küçük boynuzotu	NE	-
588	<i>Cerastium lazicum</i>	Laz boynuzotu	LC	Endemik
589	<i>Cerastium longifolium</i>	taş boynuzotu	NE	-
590	<i>Cerastium perfoliatum</i>	ekin boynuzotu	NE	-
591	<i>Cerastium pumilum</i>	eğri boynuzotu	NE	-
592	<i>Cerastium purpurascens</i>	alaca boynuzotu	NE	-
593	<i>Cerastium semidecandrum</i>	çengel boynuzotu	NE	-
594	<i>Cerasus angustifolia</i>	kızıl kiraz	NE	-
595	<i>Cerasus angustifolia angustifolia</i>	kızıl kiraz	NE	-
596	<i>Cerasus avium</i>	kiraz	NE	-
597	<i>Cerasus incana incana</i>	Dağ Kirazı	NE	-
598	<i>Cerasus mahaleb mahaleb</i>	mahlep	NE	-
599	<i>Ceratocephala falcata</i>	yelotu	NE	-
600	<i>Ceratocephala testiculata</i>	düğün yelotu	NE	-
601	<i>Ceratophyllum demersum</i>	kımalı suboynuzu	NE	-
602	<i>Cerinth glabra</i>	çobansüzeği	NE	-
603	<i>Cerinth minor auriculata</i>	cücegözü	NE	-
604	<i>Chaenorhinum minus anatolicum</i>	Ana balıkağzı	LC	Endemik
605	<i>Chaerophyllum astrantiae</i>	yılandokotu	NE	-
606	<i>Chaerophyllum aureum</i>	sarılakotu	NE	-
607	<i>Chaerophyllum crinitum</i>	saçılakotu	NE	-
608	<i>Chaerophyllum macrospermum</i>	iri handokotu	NE	-
609	<i>Chaerophyllum temulum</i>	dallı handok	NE	-
610	<i>Chaiturus marrubiastrum</i>	aslancık	NE	-
611	<i>Chamaescidium acaule</i>	hamotu	NE	-
612	<i>Chardinia orientalis</i>	çağlaotu	NE	-
613	<i>Cheilanthes persica</i>	paslı eğrelti	NE	-
614	<i>Chelidonium majus</i>	kırlangıçotu	NE	-

615	<i>Chenopodium album album</i>	aksirken	NE	-
616	<i>Chenopodium botrys</i>	kızılacak	NE	-
617	<i>Chenopodium foliosum</i>	cülek	NE	-
618	<i>Chenopodium murale</i>	salmanca	NE	-
619	<i>Chesneya elegans</i>	Hoş çesneya	LC	Endemik
620	<i>Chondrilla juncea</i>	karakavuk	NE	-
621	<i>Chorispora tenella</i>	Kokar külünk	NE	-
622	<i>Chrysopogon gryllus gryllus</i>	buzagiotu	NE	-
623	<i>Chrysosplenium dubium</i>	çağançiçeği	NE	-
624	<i>Chrysothesium aureum</i>	anagüvelek	NE	-
625	<i>Chrysothesium stelleroides</i>	anagüvelek	LC	Endemik
626	<i>Cicer anatolicum</i>	nakaçe	NE	-
627	<i>Cichorium intybus</i>	hindiba	NE	-
628	<i>Cichorium pumilum</i>	dünek	NE	-
629	<i>Cionura erecta</i>	babrik	NE	-
630	<i>Circaea lutetiana</i>	kankurutan	NE	-
631	<i>Cirsium arvense</i>	köygöçüren	NE	-
632	<i>Cirsium cephalotes</i>	baş kangal	NE	-
633	<i>Cirsium echinus</i>	kirpi kangalı	NE	-
634	<i>Cirsium hypoleucum</i>	vişne kangalı	NE	-
635	<i>Cirsium leucocephalum leucocephalum</i>	hamurkesen	NE	-
636	<i>Cirsium macrobotrys</i>	öküz kangalı	NE	-
637	<i>Cirsium osseticum</i>	garip kangal	NE	-
638	<i>Cirsium pseudopersonata pseudopersonata</i>	Koca kangal	LC	Endemik
639	<i>Cirsium pubigerum caniforme</i>	Dere kangalı	NE	-
640	<i>Cirsium pubigerum glomeratum</i>	Dere kangalı	NE	-
641	<i>Cirsium rhizocephalum sinuatum</i>	bargana	NE	-
642	<i>Cirsium rhizocephalum rhizocephalum</i>	bargana	NE	-
643	<i>Cirsium simplex</i>	Posof kangalı	NE	-

644	<i>Cirsium simplex simplex</i>	Posof kangalı	NE	-
645	<i>Cirsium sommieri</i>	Kazankulpu	LC	Endemik
646	<i>Cirsium subinerme</i>	su kangalı	NE	-
647	<i>Cirsium trachylepis</i>	Kaba kazankulpu	LC	Endemik
648	<i>Cirsium vulgare</i>	yaygın kangal	NE	-
649	<i>Cistus creticus</i>	laden	NE	-
650	<i>Cistus salviifolius</i>	kartli	NE	-
651	<i>Clematis orientalis</i>	köpektutağı	NE	-
652	<i>Clematis vitalba</i>	akasma	NE	-
653	<i>Clematis viticella</i>	yakmuk	NE	-
654	<i>Cleome ornithopodioides</i>	taş saçakgülü	NE	-
655	<i>Clinopodium grandiflorum</i>	kaba fesleğen	NE	-
656	<i>Clinopodium graveolens</i>	filiskin	NE	-
657	<i>Clinopodium menthifolium</i>	yabani oğulotu	NE	-
658	<i>Clinopodium nepeta</i>	kedi fesleğeni	NE	-
659	<i>Clinopodium umbrosum</i>	gölge fesleğeni	NE	-
660	<i>Clinopodium vulgare arundanum</i>	yabani fesleğen	NE	-
661	<i>Clinopodium vulgare</i>	yabani fesleğen	NE	-
662	<i>Clypeola jonthlaspi</i>	akçeotu	NE	-
663	<i>Cnicus benedictus</i>	topdiken	NE	-
664	<i>Cnidium silaifolium orientale</i>	galyobişotu	NE	-
665	<i>Coeloglossum viride</i>	kurbağasalebi	NE	-
666	<i>Colchicum kurdicum</i>	yırtık mahrut	NE	-
667	<i>Colchicum speciosum</i>	şepart	NE	-
668	<i>Colchicum szovitsii</i>	katır çiğdemi	NE	-
669	<i>Colchicum trigynum</i>	üç mahrut	NE	-
670	<i>Colchicum triphyllum</i>	öksüzali	NE	-
671	<i>Colchicum umbrosum</i>	şaşortkovan	NE	-
672	<i>Colutea cilicica</i>	patlangaç	NE	-

673	<i>Coluteocarpus vesicaria vesicaria</i>	patarıkotu	NE	-
674	<i>Conium maculatum</i>	baldıran	NE	-
675	<i>Conringia orientalis</i>	kocatelkari	NE	-
676	<i>Conringia persica</i>	acemtelkari	NE	-
677	<i>Conringia planisiliqua</i>	telkariotu	NE	-
678	<i>Consolida armeniaca</i>	Koca mahmuz	VU	Endemik
679	<i>Consolida glandulosa</i>	Yağlı mahmuz	LC	Endemik
680	<i>Consolida hohenackeri</i>	gök mahmuz	NE	-
681	<i>Consolida olopetala</i>	Çullukotu	LC	Endemik
682	<i>Consolida orientalis</i>	morçişek	NE	-
683	<i>Convolvulus arvensis</i>	tarla sarmaşığı	NE	-
684	<i>Convolvulus calvertii</i>	hamıza	NE	-
685	<i>Convolvulus cantabrica</i>	çadıırçięęi	NE	-
686	<i>Convolvulus galaticus</i>	Boz sarmaşık	LC	-
687	<i>Convolvulus holosericeus</i>	Gündüzsefası	LC	-
688	<i>Convolvulus lineatus</i>	top yayılğan	NE	-
689	<i>Convolvulus pseudoscammonia</i>	Melez yayılğan	LC	Endemik
690	<i>Conyza bonariensis</i>	çakalotu	NE	-
691	<i>Conyza canadensis</i>	selviotu	NE	-
692	<i>Corallorhiza trifida</i>	kurbağa salebi	NE	-
693	<i>Cornus mas</i>	kızılıcık	NE	-
694	<i>Cornus sanguinea</i>	kiren	NE	-
695	<i>Coronilla scorpioides</i>	akrep burçadı	NE	-
696	<i>Corydalis alpestris</i>	gök kazgagası	NE	-
697	<i>Corydalis caucasica</i>	Çalıtarlakuşu	NE	-
698	<i>Corydalis conorhiza</i>	yayla kazgagası	NE	-
699	<i>Corydalis oppositifolia oppositifolia</i>	İpar Kazgası	NE	Endemik
700	<i>Corylus avellana pontica</i>	fındık	NE	-
701	<i>Corylus avellana avellana</i>	fındık	NE	-

702	<i>Cota austriaca</i>	babua	NE	-
703	<i>Cota melanoloma melanoloma</i>	kara babua	NT	-
704	<i>Cota melanoloma trapezuntica</i>	kara babua	NT	Endemik
705	<i>Cota tinctoria pallida</i>	boyacı papatyası	NE	-
706	<i>Cota tinctoria tinctoria</i>	boyacı papatyası	NE	-
707	<i>Cota triumfettii</i>	yama papatyası	NE	-
708	<i>Cotoneaster integerrimus</i>	garagat	NE	-
709	<i>Cotoneaster nummularius</i>	dağ muşmulası	NE	-
710	<i>Cousinia aucheri</i>	ince kızan	EN	Endemik
711	<i>Cousinia bicolor</i>	Alacakızan	LC	Endemik
712	<i>Cousinia canescens</i>	kızandiken	NE	-
713	<i>Cousinia decolorans</i>	Suluk kızan	LC	Endemik
714	<i>Cousinia eriocephala</i>	Yünlü kızan	LC	Endemik
715	<i>Crambe orientalis</i>	Akyumak	NE	-
716	<i>Crataegus microphylla</i>	kocakarı armudu	NE	-
717	<i>Crataegus monogyna</i>	yemişen	NE	-
718	<i>Crataegus orientalis</i>	Alı	NE	-
719	<i>Crataegus rhipidophylla rhipidophylla</i>	kızılıcırık	NE	-
720	<i>Crataegus tanacetifolia</i>	Kotanalıcı	LC	Endemik
721	<i>Crataegus x sinaica</i>	öl alıcı	NE	-
722	<i>Crepis armena</i>	Dağ kıskısı	LC	Endemik
723	<i>Crepis bupleurifolia</i>	Has Kıskıs	LC	Endemik
724	<i>Crepis conyzifolia</i>	kuzey kıskısı	NE	-
725	<i>Crepis dioritica</i>	Kaya kıskısı	LC	Endemik
726	<i>Crepis foetida rhoeadifolia</i>	kohum	NE	-
727	<i>Crepis micrantha</i>	yedi kıskıs	NE	-
728	<i>Crepis paludosa</i>	su kıskısı	NE	-
729	<i>Crepis pulchra pulchra</i>	zarif kıskıs	NE	-
730	<i>Crepis saheni</i>	azeri kıskısı	NE	-

731	<i>Crepis sancta</i>	yaban kiskısı	NE	-
732	<i>Crepis setosa</i>	kılçıklı kiskıs	NE	-
733	<i>Crepis willdenowii</i>	boz kiskıs	NE	-
734	<i>Crocus aerius</i>	Laz çiğdemi	VU	Endemik
735	<i>Crocus ancyrensis</i>	Ankara çiğdemi	LC	Endemik
736	<i>Crocus biflorus tauri</i>	İkiz çiğdem	NE	-
737	<i>Crocus kotschyanus suworowianus</i>	Gezgin çiğdem	NE	-
738	<i>Crocus scharojanii</i>	Yaylakovan	VU	-
739	<i>Crocus speciosus ilgazensis</i>	Çayır çiğdemi	NE	Endemik
740	<i>Crocus speciosus</i>	Çayır çiğdemi	VU	-
741	<i>Crocus vallicola</i>	hozmançuk	NE	-
742	<i>Crucianella exasperata</i>	yayla haçotu	NE	-
743	<i>Crucianella gilanica</i>	haçotu	NE	-
744	<i>Cruciata laevipes</i>	sarılıkot	NE	-
745	<i>Cruciata taurica</i>	kırım güzeli	NE	-
746	<i>Crupina crupinastrum</i>	gelindöndüren	NE	-
747	<i>Crupina vulgaris</i>	kır gelindöndüreni	NE	-
748	<i>Crypsis schoenoides</i>	bakakotu	NE	-
749	<i>Cuscuta campestris</i>	kâfırşacı	NE	-
750	<i>Cuscuta epithimum</i>	cinsaçı	NE	-
751	<i>Cuscuta europaea</i>	bostanbozan	NE	-
752	<i>Cyanus depressus</i>	gökbaş	NE	-
753	<i>Cyanus segetum</i>	gelintacı	NE	-
754	<i>Cyanus triumfettii</i>	deli kapele	NE	-
755	<i>Cyclamen coum</i>	yersomunu	NE	-
756	<i>Cyclamen parviflorum</i>	Filizki	LC	Endemik
757	<i>Cydonia oblonga</i>	ayva	NE	-
758	<i>Cymbocarpum wiedemannii</i>	tüysüz aşıotu	LC	Endemik
759	<i>Cymbolaena griffithii</i>	boz kısaayaklı	NE	-

760	<i>Cynanchum acutum acutum</i>	bacırgan	NE	-
761	<i>Cynodon dactylon villosus</i>	köpekdişi	NE	-
762	<i>Cynodon dactylon dactylon</i>	köpekdişi	NE	-
763	<i>Cynoglossum creticum</i>	pisiktetiği	NE	-
764	<i>Cynoglossum montanum</i>	dağ köpekdili	NE	-
765	<i>Cynoglossum officinale</i>	gözpıtrağı	NE	-
766	<i>Cynosurus cristatus</i>	tarakotu	NE	-
767	<i>Cynosurus echinatus</i>	top tarakotu	NE	-
768	<i>Cyperus esculentus</i>	abdülaziz	NE	-
769	<i>Cyperus glaber</i>	kösnüotu	NE	-
770	<i>Cyperus longus</i>	karatopalak	NE	-
771	<i>Cyperus michelianus</i>	hasırotu	NE	-
772	<i>Cyperus rotundus</i>	topalak	NE	-
773	<i>Cyperus serotinus</i>	gelgit hasırı	NE	-
774	<i>Cystopteris fragilis</i>	gevrek eğrelti	NE	-
775	<i>Cytisus pygmaeus</i>	cüce keçitirfilı	NE	-
776	<i>Dactylis glomerata</i>	domuzayrığı	NE	-
777	<i>Dactylis glomerata hispanica</i>	domuzayrığı	NE	-
778	<i>Dactyloctenium aegyptium</i>	yıldızçimi	NE	-
779	<i>Dactylorhiza euxina</i>	laz salebi	NE	-
780	<i>Dactylorhiza iberica</i>	kırım salebi	NE	-
781	<i>Dactylorhiza osmanica osmanica</i>	Osmanlı Salebi	LC	Endemik
782	<i>Dactylorhiza osmanica anatolica</i>	Osmanlı Salebi	LC	Endemik
783	<i>Dactylorhiza romana romana</i>	elçik	NE	-
784	<i>Dactylorhiza romana georgica</i>	elçik	NE	-
785	<i>Dactylorhiza saccifera</i>	keseli salep	NE	-
786	<i>Dactylorhiza umbrosa</i>	gövdeli salep	NE	-
787	<i>Dactylorhiza urvilleana urvilleana</i>	balkaymak	NE	-
788	<i>Danthonia decumbens</i>	bodur deveotu	NE	-

789	<i>Daphne glomerata</i>	ezentere	NE	-
790	<i>Daphne mezereum</i>	kirkat	NE	-
791	<i>Daphne oleoides</i>	gövçek	NE	-
792	<i>Daphne oleoides oleoides</i>	gövçek	NE	-
793	<i>Daphne pontica</i>	sırımağu	NE	-
794	<i>Datisca cannabina</i>	renkotu	NE	-
795	<i>Datura stramonium</i>	boru çiçeği	NE	-
796	<i>Daucus carota</i>	yabani havuç	NE	-
797	<i>Delphinium albiflorum</i>	ak hezaren	NE	-
798	<i>Delphinium crispulum</i>	Toros hezaren	NE	-
799	<i>Delphinium dasystachyon</i>	kirli hezaren	LC	Endemik
800	<i>Delphinium formosum</i>	Gür hezaren	LC	-
801	<i>Deschampsia caespitosa</i>	çayırsaçı	NE	-
802	<i>Deschampsia flexuosa</i>	eğri çayırsaçı	NE	-
803	<i>Descurainia kochii</i>	aksotu	NE	-
804	<i>Descurainia sophia</i>	sadırotu	NE	-
805	<i>Dianthus calocephalus</i>	güzel karanfil	NE	-
806	<i>Dianthus carmelitarum</i>	Samsu	LC	Endemik
807	<i>Dianthus carthusianorum</i>	dağ karanfili	NE	-
808	<i>Dianthus crinitus crinitus</i>	Uzunçanak	NE	-
809	<i>Dianthus floribundus</i>	kırk karanfil	NE	-
810	<i>Dianthus liboschitzianus</i>	köse karanfil	NE	-
811	<i>Dianthus micranthus</i>	kır karanfili	NE	-
812	<i>Dianthus multicaulis</i>	taş karanfili	NE	-
813	<i>Dianthus orientalis</i>	yar karanfili	NE	-
814	<i>Dianthus strictus gracilior</i>	dimisok	NE	-
815	<i>Dianthus zederbaueri</i>	er karanfil	LC	Endemik
816	<i>Dianthus zonatus hypochlorus</i>	kaya karanfili	NE	-
817	<i>Digitalis ferruginea ferruginea</i>	arıkovanı	NE	-

818	<i>Digitalis ferruginea schischkinii</i>	arıkovanı	NE	-
819	<i>Digitalis lamarckii</i>	Yüksükotu	LC	Endemik
820	<i>Digitaria ischaemum</i>	çatalotu	NE	-
821	<i>Digitaria sanguinalis</i>	kızıl çatalotu	NE	-
822	<i>Diospyros lotus</i>	hırnık	NE	-
823	<i>Dipsacus laciniatus</i>	fesçitarığı	NE	-
824	<i>Dipsacus pilosus</i>	fesçisüpürgesi	NE	-
825	<i>Doronicum balansae</i>	Rize kaplanotu	NE	Endemik
826	<i>Doronicum macrolepis</i>	Koca Kaplanotu	LC	Endemik
827	<i>Doronicum orientale</i>	kaplanotu	NE	-
828	<i>Dorycnium graecum</i>	ak kaplanotu	NE	-
829	<i>Dorycnium pentaphyllum herbaceum</i>	Zehirli yonca	NE	-
830	<i>Draba bruniifolia</i>	Kaya dolaması	LC	-
831	<i>Draba bruniifolia bruniifolia</i>	Kaya dolaması	NE	-
832	<i>Draba heterocoma</i>	tüylü dolama	NE	-
833	<i>Draba hispida</i>	kıllı dolama	NE	-
834	<i>Draba huetii</i>	çayır dolaması	NE	-
835	<i>Draba muralis</i>	ak dolama	NE	-
836	<i>Draba nemorosa</i>	orman dolaması	NE	-
837	<i>Draba nuda</i>	cıbil dolama	NE	-
838	<i>Draba polytricha</i>	rize dolaması	NE	-
839	<i>Draba rigida</i>	Diri dolama	NE	-
840	<i>Draba sibirica</i>	sibirya dolaması	NE	-
841	<i>Draba siliquosa</i>	yıldız dolama	NE	-
842	<i>Draba verna</i>	çırçırotu	NE	-
843	<i>Drosera rotundifolia</i>	Güneşgülü	NE	-
844	<i>Dryopteris caucasica</i>	kafkas piluncu	NE	-
845	<i>Dryopteris dilatata</i>	ayu piluncu	NE	-
846	<i>Dryopteris expansa</i>	parpa piluncu	NE	-

847	<i>Dryopteris filix-mas</i>	erkek eğrelti	NE	-
848	<i>Dryopteris pseudomas</i>	yayla piluncu	NE	-
849	<i>Dryopteris x initialis</i>	melez pilunç	NE	-
850	<i>Echinaria capitata</i>	dikenbaşotu	NE	-
851	<i>Echinochloa crus-galli</i>	darıcan	NE	-
852	<i>Echinophora chrysantha</i>	Yıldız Çördüğü	NE	Endemik
853	<i>Echinops orientalis</i>	dağşekeri	NE	-
854	<i>Echinops ossicus</i>	orman topuzu	NE	-
855	<i>Echinops pungens pungens</i>	Bongıl	NE	-
856	<i>Echinops ritro</i>	topuz	NE	-
857	<i>Echinops sphaerocephalus sphaerocephalus</i>	Şeytan Arabası	NE	-
858	<i>Echium italicum</i>	kurtkuyruğu	NE	-
859	<i>Echium orientale</i>	Akşamşavkı	LC	Endemik
860	<i>Echium plantagineum</i>	kırkbatıran	NE	-
861	<i>Echium vulgare</i>	engerek otu	NE	-
862	<i>Elaeagnus angustifolia</i>	iğde	NE	-
863	<i>Elaeagnus rhamnoides</i>	çıçırgan	NE	-
864	<i>Eleocharis palustris</i>	delisaz	NE	-
865	<i>Eleocharis quinqueflora</i>	seyreksaz	NE	-
866	<i>Eleutherospermum cicutarium</i>	kaba kereviz	NE	-
867	<i>Elymus caninus</i>	orman buğdayı	NE	-
868	<i>Elymus hispidus hispidus</i>	elimotu	NE	-
869	<i>Elymus hispidus barbulatus</i>	elimotu	NE	-
870	<i>Elymus hispidus</i>	elimotu	NE	-
871	<i>Elymus lazicus</i>	Yayla buğdayı	VU	Endemik
872	<i>Elymus longearistatus</i>	Kaya buğdayı	VU	-
873	<i>Elymus nodosus caespitosus</i>	Düğmeli Buğday	NE	-
874	<i>Elymus pycnanthus</i>	kumçaydan	NE	-

875	<i>Eminium rauwolffii rauwolffii</i>	Yılanbacağı	NE	-
876	<i>Ephedra distachya distachya</i>	Denizüzümü	NE	-
877	<i>Epilobium algidum</i>	oğulyakısı	NE	-
878	<i>Epilobium anagallidifolium</i>	yayla yakısı	NE	-
879	<i>Epilobium anatolicum prionophyllum</i>	ana yakısı	NE	-
880	<i>Epilobium angustifolium</i>	yakıotu	NE	-
881	<i>Epilobium dodonaei</i>	çayırgülü	NE	-
882	<i>Epilobium gemmascens</i>	sulu yakıotu	NE	-
883	<i>Epilobium hirsutum</i>	hasanhüseyin çiçeği	NE	-
884	<i>Epilobium minutiflorum</i>	körpe yakıotu	NE	-
885	<i>Epilobium montanum</i>	dağyakısı	NE	-
886	<i>Epilobium ponticum</i>	garapil	NE	-
887	<i>Epilobium stevenii</i>	acemyakısı	NE	-
888	<i>Epilobium tetragonum tournefortii</i>	ezberyakısı	NE	-
889	<i>Epilobium tetragonum lamyi</i>	ezberyakısı	NE	-
890	<i>Epilobium tetragonum tetragonum</i>	ezberyakısı	NE	-
891	<i>Epimedium pinnatum colchicum</i>	Keşişkulahı	NE	-
892	<i>Epimedium pubigerum</i>	tekeotu	NE	-
893	<i>Epipactis helleborine</i>	bindallıçiçeği	NE	-
894	<i>Epipactis microphylla</i>	minikbindallı	NE	-
895	<i>Epipactis persica</i>	acem danakıranı	NE	-
896	<i>Epipactis pontica</i>	ince bindallı	LC	-
897	<i>Epipactis tremolsii</i>	türkbindallısı	NE	-
898	<i>Epipogium aphyllum</i>	cazı salebi	NE	-
899	<i>Equisetum arvense</i>	atkuyruğu	NE	-
900	<i>Equisetum fluviatile</i>	kırkboğum	NE	-
901	<i>Equisetum hyemale</i>	ulamotu	NE	-
902	<i>Equisetum palustre</i>	kırkbacak	NE	-
903	<i>Equisetum telmateia</i>	deredoruk	NE	-

904	<i>Eragrostis cilianensis</i>	meşe yulaflı	NE	-
905	<i>Eragrostis minor</i>	bodur yulaf	NE	-
906	<i>Eremogone acutisepala</i>	eğin kumotu	LC	Endemik
907	<i>Eremogone armeniaca</i>	özge kumotu	LC	Endemik
908	<i>Eremogone cucubaloides</i>	çayır kumotu	NE	-
909	<i>Eremogone gypsophiloides</i>	çöven kumotu	NE	-
910	<i>Eremogone ledebouriana</i>	iğne kumotu	LC	Endemik
911	<i>Eremogone lychnidea</i>	topaç kumotu	NE	-
912	<i>Eremogone pseudacantholimon</i>	kirpi kumotu	LC	Endemik
913	<i>Eremogone scariosa</i>	gümüş kumotu	EN	Endemik
914	<i>Eremopoa altaica</i>	dağ salkımı	NE	-
915	<i>Eremopoa persica</i>	acem salkımı	NE	-
916	<i>Eremopyrum distans</i>	kıl tarağı	NE	-
917	<i>Eremopyrum orientale</i>	acem tarağı	NE	-
918	<i>Eremopyrum triticeum</i>	hanım tarağı	NE	-
919	<i>Eremostachys moluccelloides</i>	benlisultan	NE	-
920	<i>Eremurus spectabilis</i>	çiriş	NE	-
921	<i>Erica arborea</i>	funda	NE	-
922	<i>Erica spiculifolia</i>	çirpıntı	NE	-
923	<i>Erigeron acris</i>	mavi şifaotu	NE	-
924	<i>Erigeron acris pycnotrichus</i>	mavi şifaotu	NE	-
925	<i>Erigeron caucasicus caucasicus</i>	kaf şifaotu	NE	-
926	<i>Erigeron caucasicus venustus</i>	kaf şifaotu	NE	-
927	<i>Erigeron nigromontanus</i>	tarla şifaotu	NE	-
928	<i>Eriophorum latifolium</i>	pambıkotu	NE	-
929	<i>Eriophorum vaginatum</i>	bataklıkketeni	NE	-
930	<i>Erodium absinthoides latifolium</i>	Yavşan iğneliği	NE	Endemik
931	<i>Erodium absinthoides</i>	Yavşan iğneliği	NE	-
932	<i>Erodium acaule</i>	leylekgagası	NE	-

933	<i>Erodium amanum</i>	Hatay iğneliği	LC	Endemik
934	<i>Erodium ciconium</i>	kocakarığnesi	NE	-
935	<i>Erodium cicutarium cicutarium</i>	iğnelik	NE	-
936	<i>Erodium hendrikii</i>	Güdük iğnelik	CR	Lokal Endemik
937	<i>Erodium hoefftianum</i>	eşek iğneliği	NE	-
938	<i>Eruca vesicaria</i>	roka	NE	-
939	<i>Eryngium billardierei</i>	hıyarok	NE	-
940	<i>Eryngium bithynicum</i>	Çakırotu	LC	Endemik
941	<i>Eryngium campestre</i>	kırsenet	NE	-
942	<i>Eryngium giganteum</i>	boğadiken	NE	-
943	<i>Erysimum crassipes</i>	zarifeotu	NE	-
944	<i>Erysimum cuspidatum</i>	kuyruklu zarife	NE	-
945	<i>Erysimum leptocarpum</i>	Ovit zarifesi	NE	-
946	<i>Erysimum leucanthemum</i>	bayır zarifesi	NE	-
947	<i>Erysimum pulchellum</i>	kaba zarife	NE	-
948	<i>Erysimum sintenisanum</i>	Çatal zarife	NE	Endemik
949	<i>Erysimum szowitsianum</i>	çar zarifesi	EN	-
950	<i>Erysimum uncinatifolium</i>	Dadaş zarifeotu	LC	Endemik
951	<i>Euclidium syriacum</i>	fındık hardalı	NE	-
952	<i>Euonymus europaeus</i>	iğcik ağacı	NE	-
953	<i>Euonymus latifolius latifolius</i>	İşyanotu	NE	-
954	<i>Euonymus latifolius cauconis</i>	İşyanotu	LC	Endemik
955	<i>Eupatorium cannabinum</i>	koyuntırpağı	NE	-
956	<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Zerana	NE	-
957	<i>Euphorbia anacampseros anacampseros</i>	Sütlüağı	LC	Endemik
958	<i>Euphorbia chamaesyce</i>	şebrem	NE	-
959	<i>Euphorbia condylocarpa</i>	gijeletri	NE	-
960	<i>Euphorbia denticulata</i>	karasütlük	NE	-

961	<i>Euphorbia djimilensis</i>	Cimil sütleğeni	LC	Endemik
962	<i>Euphorbia eriophora</i>	şiremara	NE	-
963	<i>Euphorbia esula tommasiniana</i>	eşek sütleğeni	NE	-
964	<i>Euphorbia falcata falcata</i>	Eğri sütleğeni	NE	-
965	<i>Euphorbia helioscopia</i>	feribanotu	NE	-
966	<i>Euphorbia herniariifolia glaberrima</i>	Boncuk sütleğeni	NE	-
967	<i>Euphorbia herniariifolia herniariifolia</i>	Boncuk sütleğeni	NE	-
968	<i>Euphorbia iberica</i>	gaşil	NE	-
969	<i>Euphorbia macroceras</i>	koru sütleğeni	NE	-
970	<i>Euphorbia macroclada</i>	neblul	NE	-
971	<i>Euphorbia oblongifolia</i>	haladiza	NE	-
972	<i>Euphorbia orientalis</i>	gezer sütleğen	NE	-
973	<i>Euphorbia peplis</i>	kıyı sütleğeni	NE	-
974	<i>Euphorbia peplus minima</i>	bahçe sütleğeni	NE	-
975	<i>Euphorbia peplus peplus</i>	bahçe sütleğeni	NE	-
976	<i>Euphorbia petrophila</i>	Taş Sütleğeni	NE	-
977	<i>Euphorbia platyphyllos</i>	koca sütleğen	NE	-
978	<i>Euphorbia rigida</i>	sütleğen	NE	-
979	<i>Euphorbia squamosa</i>	hemşin sütleğeni	NE	-
980	<i>Euphorbia szovitsii kharputensis</i>	urus sütleğeni	NE	-
981	<i>Euphorbia szovitsii szovitsii</i>	urus sütleğeni	NE	-
982	<i>Euphrasia hirtella</i>	yayla gözotu	NE	-
983	<i>Euphrasia juzepczukii</i>	ağrı gözotu	NE	-
984	<i>Euphrasia lebardensis</i>	yamaç gözotu	NE	-
985	<i>Euphrasia minima</i>	Gözlükkıran	LR	-
986	<i>Euphrasia pectinata</i>	gözotu	NE	-
987	<i>Euphrasia petiolaris</i>	mercan gözotu	NE	-
988	<i>Euphrasia rostkoviana rostkoviana</i>	güzel gözlükotu	NE	-
989	<i>Euphrasia sevanensis</i>	dağ gözotu	NE	-

990	<i>Eutrema parvulum</i>	tuz hardalı	NE	-
991	<i>Fagus orientalis</i>	kayın	NE	-
992	<i>Falcaria vulgaris</i>	orakotu	NE	-
993	<i>Ferula communis communis</i>	Atkasnağı	NE	-
994	<i>Ferula orientalis</i>	Kingor	NE	-
995	<i>Ferula szowitziana</i>	çakşır	NE	-
996	<i>Ferulago galbanifera</i>	gümüş kişniş	NE	-
997	<i>Ferulago pauciradiata</i>	Etekli kişniş	LC	Endemik
998	<i>Ferulago platycarpa</i>	Çelebi kişnişi	LC	Endemik
999	<i>Ferulago setifolia</i>	kıl kişniş	NE	-
1000	<i>Festuca airoides</i>	tül yumağı	NE	-
1001	<i>Festuca amethystina</i>	Zigana yumağı	LC	-
1002	<i>Festuca anatolica borealis</i>	Kaçimi	LC	Endemik
1003	<i>Festuca arundinacea</i>	kamış yumağı	NE	-
1004	<i>Festuca callieri callieri</i>	Çarşakyumağı	NE	-
1005	<i>Festuca chalcophaea chalcophaea</i>	Kara yumak	NE	-
1006	<i>Festuca chalcophaea euryphylla</i>	Kara yumak	NE	-
1007	<i>Festuca djimilensis</i>	Cimil yumağı	NE	-
1008	<i>Festuca drymeja</i>	çalı yumağı	NE	-
1009	<i>Festuca gigantea</i>	koca yumak	NE	-
1010	<i>Festuca lazistanica lazistanica</i>	Laz yumağı	NE	Endemik
1011	<i>Festuca oreophila</i>	parlak yumak	NE	-
1012	<i>Festuca pratensis</i>	çayır yumağı	NE	-
1013	<i>Festuca valesiaca</i>	meşe yumağı	NE	-
1014	<i>Festuca woronowii</i>	Yayla yumağı	LC	-
1015	<i>Festuca woronowii woronowii</i>	Yayla yumağı	NE	-
1016	<i>Festuca xenophontis</i>	-	EN	Lokal Endemik
1017	<i>Festuca ziganensis</i>	Kop yumağı	LC	Endemik

1018	<i>Fibigia clypeata</i>	sikkeotu	NE	-
1019	<i>Fibigia macrocarpa</i>	koca sikkeotu	NE	-
1020	<i>Ficus carica carica</i>	incir	NE	-
1021	<i>Filago arvensis</i>	keçeotu	NE	-
1022	<i>Filago pyramidata</i>	ateşpamuğu	NE	-
1023	<i>Filipendula ulmaria</i>	çayırkıralıçesi	NE	-
1024	<i>Filipendula vulgaris</i>	çayırmelikesi	NE	-
1025	<i>Foeniculum vulgare</i>	rezene	NE	-
1026	<i>Fragaria vesca</i>	dağ çileği	NE	-
1027	<i>Frangula dodonei</i>	barutağacı	NE	-
1028	<i>Fraxinus angustifolia oxycarpa</i>	sivri dişbudak	NE	-
1029	<i>Fritillaria caucasica</i>	kaf lâlesi	NE	-
1030	<i>Fritillaria crassifolia crassifolia</i>	Boynubükük	LC	Endemik
1031	<i>Fritillaria latifolia</i>	yayla lâlesi	NE	-
1032	<i>Fritillaria pinardii</i>	mahçup lâle	NE	-
1033	<i>Fritillaria pontica</i>	eğri lâle	NE	-
1034	<i>Fuernrohria setifolia</i>	yalancı kişniş	NE	-
1035	<i>Fumana aciphylla</i>	kır güneşotu	NE	-
1036	<i>Fumana arabica</i>	Arap güneşotu	NE	-
1037	<i>Fumana procumbens</i>	yer güneşotu	NE	-
1038	<i>Fumaria asepalae</i>	ak şahtere	NE	-
1039	<i>Fumaria officinalis</i>	şahtere	NE	-
1040	<i>Fumaria parviflora</i>	tarla şahteresi	NE	-
1041	<i>Fumaria schleicheri</i>	acer şetere	NE	-
1042	<i>Fumaria vaillantii</i>	güvercingöğsü	NE	-
1043	<i>Gagea bohemica</i>	sarıyıldız	NE	-
1044	<i>Gagea bulbifera</i>	düğmeli yıldız	NE	-
1045	<i>Gagea chrysantha</i>	alyıldız	NE	-
1046	<i>Gagea gageoides</i>	tokalı yıldız	NE	-

1047	<i>Gagea glacialis</i>	buz yıldızı	NE	-
1048	<i>Gagea granatellii</i>	yedi yıldız	NE	-
1049	<i>Gagea luteoides</i>	altın yıldız	NE	-
1050	<i>Gagea taurica</i>	bozkır yıldızı	NE	-
1051	<i>Gagea tenuissima</i>	İnce Yıldız	NE	Endemik
1052	<i>Gagea villosa villosa</i>	tüylü yıldız	NE	-
1053	<i>Gagea villosa hermonis</i>	tüylü yıldız	NE	-
1054	<i>Galanthus alpinus</i>	Kardelen	VU	-
1055	<i>Galanthus fosteri</i>	boynueğrice	VU	-
1056	<i>Galanthus koenenianus</i>	Garipçe	EN	Endemik
1057	<i>Galanthus rizehensis</i>	Rize kardeleni	VU	-
1058	<i>Galanthus woronowii</i>	Akçabardak	VU	-
1059	<i>Galega officinalis</i>	keçisedefi	NE	-
1060	<i>Galeopsis bifida</i>	akkedibaşı	NE	-
1061	<i>Galeopsis ladanum</i>	kedibaşı	NE	-
1062	<i>Galium album prusense</i>	ak iplikçik	NE	-
1063	<i>Galium aparine</i>	çobansüzgeci	NE	-
1064	<i>Galium consanguineum</i>	altın iplikçik	NE	-
1065	<i>Galium divaricatum</i>	kırk yoğurtotu	NE	-
1066	<i>Galium fissurense</i>	Yarık iplikçiği	LC	Endemik
1067	<i>Galium humifusum</i>	çimen iplikçiği	NE	-
1068	<i>Galium incanum</i>	Gür iplikçik	NE	-
1069	<i>Galium margaceum</i>	Saman iplikçiği	LC	Endemik
1070	<i>Galium mite</i>	süpürge iplikçiği	NE	-
1071	<i>Galium odoratum</i>	orman iplikçiği	NE	-
1072	<i>Galium olympicum</i>	Ulu iplikçik	NE	Endemik
1073	<i>Galium palustre</i>	su iplikçiği	NE	-
1074	<i>Galium radulifolium</i>	Kuru yoğurtotu	LC	Endemik
1075	<i>Galium rotundifolium</i>	koru yoğurtotu	NE	-

1076	<i>Galium runcinatum</i>	Dışlek İplikçik	VU	Endemik
1077	<i>Galium spurium spurium</i>	arsız iplikçik	NE	-
1078	<i>Galium subuliferum</i>	kıl iplikçik	NE	-
1079	<i>Galium verum verum</i>	boyalık	NE	-
1080	<i>Gasparrinia peucedanoides</i>	göbek aksar	NE	-
1081	<i>Gastroidium ventricosum</i>	top bekârotu	NE	-
1082	<i>Gaudiniopsis macra macra</i>	Som yulaf	NE	-
1083	<i>Genista albida</i>	ak borcak	NE	-
1084	<i>Genista aucheri</i>	Bayır borcağı	LC	Endemik
1085	<i>Genista tinctoria</i>	boyacı katırtırnağı	NE	-
1086	<i>Gentiana aquatica</i>	su gentiyanı	NE	-
1087	<i>Gentiana asclepiadea</i>	sütlü güşad	NE	-
1088	<i>Gentiana cruciata</i>	yeşilken	NE	-
1089	<i>Gentiana gelida</i>	dağ gentiyanı	NE	-
1090	<i>Gentiana nivalis</i>	kar gentiyanı	NE	-
1091	<i>Gentiana pyrenaica</i>	pir gentiyanı	NE	-
1092	<i>Gentiana septemfida</i>	yedi gentiyan	NE	-
1093	<i>Gentiana verna</i>	gentiyan	NE	-
1094	<i>Gentianella caucasea</i>	kaf boduranı	NE	-
1095	<i>Gentianella ciliata blepharophora</i>	kirpikli boduran	NE	-
1096	<i>Geranium asphodeloides asphodeloides</i>	Yaramerhemi	NE	-
1097	<i>Geranium asphodeloides</i>	Yaramerhemi	LR	-
1098	<i>Geranium collinum</i>	ıtır çiçeği	NE	-
1099	<i>Geranium columbinum</i>	güvercin ıtır	NE	-
1100	<i>Geranium dissectum</i>	dilimli ıtır	NE	-
1101	<i>Geranium divaricatum</i>	çatal ıtır	NE	-
1102	<i>Geranium gracile</i>	narin ıtır	NE	-
1103	<i>Geranium ibericum</i>	Kırmızı ıtır	NE	-
1104	<i>Geranium ibericum jubatum</i>	Kırmızı ıtır	LR	Endemik

1105	<i>Geranium lucidum</i>	dakkaotu	NE	-
1106	<i>Geranium molle</i>	yumuşak ıtır	NE	-
1107	<i>Geranium platypetalum</i>	Koru ıtırı	NE	-
1108	<i>Geranium ponticum</i>	yayla ıtırı	LR	Endemik
1109	<i>Geranium psilostemon</i>	zarif ıtır	NE	-
1110	<i>Geranium purpureum</i>	ebedön	NE	-
1111	<i>Geranium pyrenaicum</i>	geliñçarşafı	NE	-
1112	<i>Geranium robertianum</i>	dağ ıtırı	NE	-
1113	<i>Geranium rotundifolium</i>	helilok	NE	-
1114	<i>Geranium sanguineum</i>	ece ıtırı	NE	-
1115	<i>Geranium subcaulescens</i>	sürmeli ıtırı	NE	-
1116	<i>Geranium sylvaticum</i>	orman ıtırı	NE	-
1117	<i>Geranium tuberosum</i>	Çakmuz	NE	-
1118	<i>Geum aleppicum</i>	arapçiçeği	NE	-
1119	<i>Geum coccineum</i>	kızıl meryemotu	NE	-
1120	<i>Geum rivale</i>	mübarekotu	NE	-
1121	<i>Geum urbanum</i>	meryemotu	NE	-
1122	<i>Gladiolus atrovioleaceus</i>	kıraç süseni	NE	-
1123	<i>Gladiolus italicus</i>	kılıçotu	NE	-
1124	<i>Gladiolus kotschyanus</i>	çayır kılıçotu	NE	-
1125	<i>Glaucium corniculatum</i>	çömlekçatlata	NE	-
1126	<i>Glaucium grandiflorum</i>	Develâlesi	NE	-
1127	<i>Glaucium haussknechtii</i>	güllü gündürme	NE	-
1128	<i>Glaucium leiocarpum</i>	gâvurhaşhaşı	NE	-
1129	<i>Glechoma hederacea</i>	yernanesi	NE	-
1130	<i>Globularia trichosantha</i>	Köse yayılımı	NE	-
1131	<i>Glyceria fluitans</i>	dere tatlıçimi	NE	-
1132	<i>Glyceria notata</i>	kıvrık tatlıçim	NE	-
1133	<i>Glycyrrhiza echinata</i>	pıtırak meyan	NE	-

1134	<i>Glycyrrhiza glabra glabra</i>	meyan	NE	-
1135	<i>Gnaphalium stewartii</i>	yayla bozağanı	NE	-
1136	<i>Gnaphalium supinum</i>	bayır bozağanı	NE	-
1137	<i>Gnaphalium sylvaticum</i>	çam bozağanı	NE	-
1138	<i>Gnaphalium uliginosum</i>	bozağan	NE	-
1139	<i>Goodyera repens</i>	yersalebi	NE	-
1140	<i>Grammosciadium daucoides</i>	kami	NE	-
1141	<i>Grammosciadium pterocarpum</i>	ayaklı kami	NE	-
1142	<i>Groenlandia densa</i>	suteleği	NE	-
1143	<i>Gundelia tournefortii</i>	kenger	NE	-
1144	<i>Gymnadenia conopsea</i>	başaksalebi	NE	-
1145	<i>Gypsophila aucheri</i>	Taş Çöveni	VU	Endemik
1146	<i>Gypsophila elegans</i>	hoş çöven	NE	-
1147	<i>Gypsophila glandulosa</i>	Yer çevgeni	LC	-
1148	<i>Gypsophila hispida</i>	kıllı çöven	NE	-
1149	<i>Gypsophila loricina</i>	alçiotu	NE	Endemik
1150	<i>Gypsophila pilosa</i>	tarla çöveni	NE	-
1151	<i>Gypsophila silenoides</i>	furtuna çöveni	NE	-
1152	<i>Gypsophila tenuifolia</i>	Kaçkar çevgeni	NE	-
1153	<i>Gypsophila tuberculosa</i>	Kabar çevgeni	NE	Endemik
1154	<i>Haplophyllum cappadocicum</i>	Peri sedosu	NE	Endemik
1155	<i>Hedera colchica</i>	kara sarmaşık	NE	-
1156	<i>Hedera helix</i>	duvar sarmaşığı	NE	-
1157	<i>Hedysarum elegans</i>	kır batalağı	VU	-
1158	<i>Hedysarum hedysaroides</i>	ala batalak	NE	-
1159	<i>Hedysarum nitidum</i>	Köse batalak	LC	Endemik
1160	<i>Hedysarum pestalozzae</i>	Horozbaşı	LC	Endemik
1161	<i>Hedysarum pogonocarpum</i>	Taş batağı	LC	Endemik
1162	<i>Hedysarum varium</i>	batalak	NE	-

1163	<i>Heldreichia bupleurifolia bupleurifolia</i>	topaç hardalı	LC	-
1164	<i>Helianthemum ledifolium</i>	kuru güngülü	NE	-
1165	<i>Helianthemum nummularium</i>	Güngülü	NE	-
1166	<i>Helianthemum oelandicum</i>	tüylü güngülü	NE	-
1167	<i>Helianthemum salicifolium</i>	söğüt güngülü	NE	-
1168	<i>Helichrysum arenarium</i>	Yayla Çiçeği	LC	-
1169	<i>Helichrysum armenium araxinum</i>	altınotu	NE	-
1170	<i>Helichrysum armenium armenium</i>	altınotu	NE	-
1171	<i>Helichrysum chionophilum</i>	Yayla hencecalığı	LC	Endemik
1172	<i>Helichrysum graveolens</i>	hencecalık	NE	-
1173	<i>Helichrysum pallasii</i>	kocamançiçeği	NE	-
1174	<i>Helichrysum pallasii</i>	kocamançiçeği	NE	-
1175	<i>Helichrysum plicatum</i>	Mantuvar	NE	-
1176	<i>Helichrysum plicatum plicatum</i>	Mantuvar	NE	-
1177	<i>Helictotrichon argaeum</i>	Erce Yulaf	NE	Endemik
1178	<i>Helictotrichon planiculme</i>	cimil yulafı	NE	-
1179	<i>Helictotrichon pratense</i>	yamaç yulafı	NE	-
1180	<i>Helictotrichon pubescens</i>	Kıllı yulaf	NE	-
1181	<i>Heliotropium dolosum</i>	bambulotu	NE	-
1182	<i>Heliotropium europaeum</i>	akrep otu	NE	-
1183	<i>Helleborus orientalis</i>	çöpleme	NE	-
1184	<i>Helminthotheca echioides</i>	billurdüğme	NE	-
1185	<i>Heracleum antasiaticum</i>	kamşam	NE	-
1186	<i>Heracleum apiifolium</i>	telehaş	NE	-
1187	<i>Heracleum crenatifolium</i>	Sov	LC	Endemik
1188	<i>Heracleum pastinacifolium</i>	Van öğrekotu	LC	Endemik
1189	<i>Heracleum platytaenium</i>	Çember koçuk	NE	-
1190	<i>Heracleum sphondylium</i>	Öğrekotu	NE	-
1191	<i>Heracleum trachyloma</i>	Poğluk	NE	-

1192	<i>Herniaria glabra</i>	atyaran	NE	-
1193	<i>Herniaria incana</i>	kabayaran	NE	-
1194	<i>Hesperis armena</i>	Keşiş yıldızı	NE	Endemik
1195	<i>Hesperis bicuspidata</i>	Gecemenekşesi	NE	Endemik
1196	<i>Hesperis buschiana</i>	Çoruh akşam yıldızı	NE	Endemik
1197	<i>Hesperis matronalis matronalis</i>	akşam yıldızı	NE	-
1198	<i>Hesperis pendula</i>	Dingildek	NE	-
1199	<i>Hesperis schischkinii</i>	Muş akşam yıldızı	LC	Endemik
1200	<i>Hesperis thysoidea</i>	salkım akşam yıldızı	LC	-
1201	<i>Hibiscus trionum</i>	kerkede	NE	-
1202	<i>Hieracium argillaceoides</i>	gökçe şahinotu	NE	-
1203	<i>Hieracium artabirensense</i>	Artabel şahinotu	LC	Endemik
1204	<i>Hieracium asterodermum</i>	Yıldız şahinotu	NT	-
1205	<i>Hieracium erythrocarpum</i>	bayır şahinotu	NE	-
1206	<i>Hieracium foliosissimum</i>	Tok şahinotu	NE	Endemik
1207	<i>Hieracium gentiliforme</i>	Koca şahinotu	VU	Endemik
1208	<i>Hieracium karagoellense</i>	Ana şahinotu	CR	Lokal Endemik
1209	<i>Hieracium labillardierei</i>	kızıl şahinotu	NE	-
1210	<i>Hieracium laevigatum</i>	süslü şahinotu	NE	-
1211	<i>Hieracium lanceolatum</i>	çit şahinotu	NE	-
1212	<i>Hieracium lasiochaetum</i>	Gökçeşahnotu	LC	Endemik
1213	<i>Hieracium lazicum</i>	Laz şahinotu	LC	Endemik
1214	<i>Hieracium macrolepis</i>	mecnun şahinotu	NE	-
1215	<i>Hieracium mannagettae</i>	Körpe Şahinotu	DD	Endemik
1216	<i>Hieracium odontophyllum</i>	Kıllı şahinotu	NT	Endemik
1217	<i>Hieracium onosmopsis</i>	Diken şahinotu	VU	Endemik
1218	<i>Hieracium pannosum</i>	acıkanak	NE	-
1219	<i>Hieracium patentissimum</i>	Kaya şahinotu	LC	Endemik

1220	<i>Hieracium prenanthoides</i>	arsız şahinotu	NE	-
1221	<i>Hieracium reductum</i>	Sinirli şahinotu	LC	Endemik
1222	<i>Hieracium rigens</i>	topaç şahinotu	NE	-
1223	<i>Hieracium sarykamyschense</i>	Kamış şahinotu	DD	Endemik
1224	<i>Hieracium subrosulatum</i>	Demet Şahinotu	DD	Endemik
1225	<i>Hieracium tamderense</i>	Çelebi şahinotu	EN	Endemik
1226	<i>Hieracium umbellatum</i>	herdem şahinotu	NE	-
1227	<i>Himantoglossum comperianum</i>	meşe keşkeşi	NE	-
1228	<i>Hippuris vulgaris</i>	kısrakkuyruğu	NE	-
1229	<i>Hirschfeldia incana</i>	nadas turpu	NE	-
1230	<i>Holcus lanatus</i>	kadifeotu	NE	-
1231	<i>Holosteum marginatum</i>	kaşıkçalan	NE	-
1232	<i>Holosteum umbellatum</i>	şeytan küpesi	NE	-
1233	<i>Holosteum umbellatum umbellatum</i>	şeytan küpesi	NE	-
1234	<i>Hordelymus europaeus</i>	odun arpası	NE	-
1235	<i>Hordeum bulbosum</i>	boncuk arpa	NE	-
1236	<i>Hordeum geniculatum</i>	yatık arpa	NE	-
1237	<i>Hordeum murinum leporinum</i>	Kılçık Arpa	NE	-
1238	<i>Hordeum murinum glaucum</i>	Kılçık Arpa	NE	-
1239	<i>Humulus lupulus</i>	şerbetçiotu	NE	-
1240	<i>Huperzia selago</i>	dik kibritotu	NE	-
1241	<i>Huynhia pulchra</i>	güzel eğrik	NE	-
1242	<i>Hydrocharis morsus-ranae</i>	kurbağazehiri	NE	-
1243	<i>Hylotelephium telephium</i>	mandakulağı	NE	-
1244	<i>Hymenophyllum tunbrigense</i>	Zar eğrelti	NE	-
1245	<i>Hyoscyamus niger</i>	banotu	NE	-
1246	<i>Hyoscyamus reticulatus</i>	kumacıkotu	NE	-
1247	<i>Hypocoum pendulum</i>	tarla düğmeciği	NE	-
1248	<i>Hypericum androsaemum</i>	kamaniça	NE	-

1249	<i>Hypericum armenum</i>	güneşotu	NE	-
1250	<i>Hypericum aviculariifolium</i>	Niğde otu	LC	Endemik
1251	<i>Hypericum bithynicum</i>	uludağ koyunkıranı	NE	-
1252	<i>Hypericum davisii</i>	çelebi kantaron	NE	-
1253	<i>Hypericum elongatum</i>	ülserotu	NE	-
1254	<i>Hypericum linarioides</i>	mideotu	NE	-
1255	<i>Hypericum lydium</i>	cayesancıyan	NE	-
1256	<i>Hypericum montanum</i>	dağ kantaronu	NE	-
1257	<i>Hypericum montbretii</i>	çay kantaronu	NE	-
1258	<i>Hypericum orientale</i>	sandık çiçeği	NE	-
1259	<i>Hypericum perforatum</i>	binbirdelik otu	NE	-
1260	<i>Hypericum perforatum</i>	kantaron	NE	-
1261	<i>Hypericum pruinatum</i>	cimil kantaronu	NE	-
1262	<i>Hypericum pseudolaeve</i>	Keşiş kantaronu	VU	-
1263	<i>Hypericum scabroides</i>	Kepirotu	NE	Endemik
1264	<i>Hypericum scabrum</i>	Karahasañçayı	NE	-
1265	<i>Hypericum spectabile</i>	Tarla Kantaronu	NT	-
1266	<i>Hypericum tetrapterum</i>	Çizgili kantaron	NE	-
1267	<i>Hypericum triquetrifolium</i>	pırpırotu	NE	-
1268	<i>Hypericum venustum</i>	tentürdiyototu	NE	-
1269	<i>Hypericum xylosteifolium</i>	yalı kantaronu	NE	-
1270	<i>Hypochaeris radicata</i>	dağmarulu	NE	-
1271	<i>Hyssopus officinalis</i>	zufaotu	NE	-
1272	<i>Iberis simplex</i>	civanotu	NE	-
1273	<i>Ilex colchica</i>	ışılğan	NE	-
1274	<i>Impatiens noli-tangere</i>	kınaçiçeği	NE	-
1275	<i>Imperata cylindrica</i>	çardakotu	NE	-
1276	<i>Inula acaulis acaulis</i>	bodur andızotu	NE	-
1277	<i>Inula acaulis caulescens</i>	bodur andızotu	NE	-

1278	<i>Inula aschersoniana</i>	kaya yolotu	NE	-
1279	<i>Inula britannica</i>	çayır andızı	NE	-
1280	<i>Inula conyzae</i>	gölge andızotu	NE	-
1281	<i>Inula fragilis</i>	Gevrek andızotu	VU	Endemik
1282	<i>Inula germanica</i>	ekin andızotu	NE	-
1283	<i>Inula graveolens</i>	deli sarıot	NE	-
1284	<i>Inula mariae</i>	yayla andızotu	NE	-
1285	<i>Inula montbretiana</i>	kökçayı	NE	-
1286	<i>Inula oculus-christi</i>	yolotu	NE	-
1287	<i>Inula orientalis</i>	şark andızotu	NE	-
1288	<i>Inula salicina</i>	su andızotu	NE	-
1289	<i>Inula thapsoides</i>	kanatlı andızotu	NE	-
1290	<i>Iris × germanica</i>	göksüsen	NE	-
1291	<i>Iris caucasica</i>	Kaf navruzu	NE	-
1292	<i>Iris danfordiae</i>	Sarı navruz	LC	Endemik
1293	<i>Iris galatica</i>	Kaba navruz	LC	Endemik
1294	<i>Iris kerneriana</i>	Çalı süseni	VU	Endemik
1295	<i>Iris lazica</i>	Laz süseni	NE	-
1296	<i>Iris orientalis</i>	ankara süseni	NE	-
1297	<i>Iris persica</i>	buzala	NE	-
1298	<i>Iris pseudacorus</i>	batak süseni	NE	-
1299	<i>Iris pseudocaucasica</i>	Van navruzu	NE	-
1300	<i>Iris sari</i>	Ana kurtkulağı	LC	Endemik
1301	<i>Iris spuria</i>	yayla süseni	NE	-
1302	<i>Iris stenophylla</i>	Göknavruz	NE	-
1303	<i>Isatis aucheri</i>	Pos çivitotu	LC	Endemik
1304	<i>Isatis candolleana</i>	Temren çivitotu	LC	Endemik
1305	<i>Isatis cappadocica</i>	Peri Çivitotu	NE	-
1306	<i>Isatis glauca sivasica</i>	Sivas Çiviti	LC	Endemik

1307	<i>Isatis tinctoria corymbosa</i>	Eğriboyun	NE	-
1308	<i>Isatis tinctoria tomentella</i>	Eğriboyun	NE	-
1309	<i>Jasione supina</i>	Yayla gökçesi	NE	-
1310	<i>Jasminum fruticans</i>	boruk	NE	-
1311	<i>Juglans regia</i>	ceviz	NE	-
1312	<i>Juncus acutus</i>	kofa	NE	-
1313	<i>Juncus alpigenus</i>	gümüştöpek	NE	-
1314	<i>Juncus alpinoarticulatus</i>	dağ camışotu	NE	-
1315	<i>Juncus articulatus</i>	camışotu	NE	-
1316	<i>Juncus bufonius</i>	kamır	NE	-
1317	<i>Juncus capitatus</i>	topak kofa	NE	-
1318	<i>Juncus compressus</i>	karahasırlık	NE	-
1319	<i>Juncus conglomeratus</i>	hasırsazı	NE	-
1320	<i>Juncus effusus</i>	has kofa	NE	-
1321	<i>Juncus filiformis</i>	kızırsazı	NE	-
1322	<i>Juncus fontanesii</i>	allı kofa	NE	-
1323	<i>Juncus gerardii</i>	erkek kofa	NE	-
1324	<i>Juncus inflexus</i>	sazak	NE	-
1325	<i>Juncus tenageia</i>	kum kofası	NE	-
1326	<i>Juncus tenuis</i>	telsazak	NE	-
1327	<i>Juniperus communis</i>	Ardıç	NE	-
1328	<i>Juniperus excelsa polycarpus</i>	boz ardıç	NE	-
1329	<i>Juniperus excelsa</i>	boz ardıç	NE	-
1330	<i>Juniperus foetidissima</i>	kokar ardıç	NE	-
1331	<i>Juniperus oxycedrus oxycedrus</i>	Katran ardıcı	NE	-
1332	<i>Juniperus sabina</i>	saç ağacı	NE	-
1333	<i>Jurinea alpigena</i>	Kafalı kuşdili	LC	Endemik
1334	<i>Jurinea aucherana</i>	tüylü göbek	NE	-
1335	<i>Jurinea brevicaulis</i>	Çatal göbek	NT	Endemik

1336	<i>Jurinea consanguinea</i>	geyikgöbeği	NE	-
1337	<i>Jurinea pontica</i>	Kavotu	LC	Endemik
1338	<i>Jurinella moschus moschus</i>	dedegülü	NE	-
1339	<i>Jurinella moschus pinnatisecta</i>	dedegülü	NE	-
1340	<i>Kemulariella caucasica</i>	kızanası	NE	-
1341	<i>Kemulariella colchica</i>	hoş kızanası	NE	-
1342	<i>Kickxia spuria</i>	sivri fukaraotu	LC	Endemik
1343	<i>Knautia involucrata</i>	deli eşekkulağı	NE	-
1344	<i>Kyllinga brevifolia</i>	kililotu	NE	-
1345	<i>Lactuca bourgaei</i>	dere marulu	NE	-
1346	<i>Lactuca mulgedioides</i>	muş marulu	NE	-
1347	<i>Lactuca muralis</i>	divar marulu	NE	-
1348	<i>Lactuca orientalis</i>	sızıkamışkan	NE	-
1349	<i>Lactuca quercina</i>	meşe marulu	NE	-
1350	<i>Lactuca racemosa</i>	çayır marulu	NE	-
1351	<i>Lactuca saligna</i>	deli marul	NE	-
1352	<i>Lactuca serriola</i>	eşekhelveası	NE	-
1353	<i>Lactuca tatarica</i>	yağ marulu	NE	-
1354	<i>Lactuca viminea</i>	çukurçitliği	NE	-
1355	<i>Lagotis stolonifera</i>	sururotu	NE	-
1356	<i>Lagurus ovatus</i>	tavşankuyruğu	NE	-
1357	<i>Lallemantia canescens</i>	topajdarbaşı	NE	-
1358	<i>Lallemantia iberica</i>	ajdarbaşı	NE	-
1359	<i>Lallemantia peltata</i>	kalkanbaşı	NE	-
1360	<i>Lamium album crinitum</i>	balıcak	NE	-
1361	<i>Lamium album</i>	balıcak	NE	-
1362	<i>Lamium amplexicaule</i>	baltutan	NE	-
1363	<i>Lamium galactophyllum</i>	Süt balıcak	LC	Endemik
1364	<i>Lamium galeobdolon</i>	sarı balıcak	NE	-

1365	<i>Lamium garganicum striatum</i>	Bol balıcak	NE	-
1366	<i>Lamium garganicum</i>	Bol balıcak	LC	-
1367	<i>Lamium macrodon</i>	balbaşı	NE	-
1368	<i>Lamium maculatum</i>	Benli balıcak	NE	-
1369	<i>Lamium moschatum</i>	Lün lün otu	LR	-
1370	<i>Lamium multifidum</i>	güzelce	NE	-
1371	<i>Lamium orientale</i>	güzelce	NE	-
1372	<i>Lamium purpureum purpureum</i>	Ballıbaba	NE	-
1373	<i>Lamium tomentosum</i>	Boz balıcak	DD	-
1374	<i>Lappula barbata</i>	gürke	NE	-
1375	<i>Lappula squarrosa</i>	sülün gürke	NE	-
1376	<i>Lapsana communis</i>	şebrek	NE	-
1377	<i>Lapsana communis intermedia</i>	şebrek	NE	-
1378	<i>Laser trilobum</i>	kefe kimyonu	NE	-
1379	<i>Lathraea squamaria</i>	gizliot	NE	-
1380	<i>Lathyrus aphaca floribundus</i>	sarı burçak	NE	-
1381	<i>Lathyrus aphaca pseudoaphaca</i>	sarı burçak	NE	-
1382	<i>Lathyrus aureus</i>	koru mürdümüğü	NE	-
1383	<i>Lathyrus czeczottianus</i>	Çalı mürdümüğü	LR	Endemik
1384	<i>Lathyrus digitatus</i>	tavşankanı	NE	-
1385	<i>Lathyrus hirsutus</i>	kaba mürdümük	NE	-
1386	<i>Lathyrus laxiflorus laxiflorus</i>	Deli burçak	NE	-
1387	<i>Lathyrus nissolia</i>	çimen burçak	NE	-
1388	<i>Lathyrus pratensis</i>	yılan gürülü	NE	-
1389	<i>Lathyrus roseus roseus</i>	gül mürdümüğü	NE	-
1390	<i>Lathyrus rotundifolius miniatus</i>	hırığürü	NE	-
1391	<i>Lathyrus tukhtensis</i>	Kuşbaklası	LC	Endemik
1392	<i>Lathyrus vernus</i>	bahar külürü	NE	-
1393	<i>Laurocerasus officinalis</i>	karayemiş	NE	-

1394	<i>Lavatera thuringiaca</i>	yayla saracağı	NE	-
1395	<i>Legousia hybrida</i>	melez kadınaynası	NE	-
1396	<i>Legousia pentagonia</i>	kadınaynası	NE	-
1397	<i>Legousia speculum-veneris</i>	hoş kadınaynas	NE	-
1398	<i>Lemna minor</i>	sumercimeği	NE	-
1399	<i>Lemna trisulca</i>	yivli sumercimeği	NE	-
1400	<i>Lens ervoides</i>	ince mercimek	NE	-
1401	<i>Leontodon asperrimus</i>	aşyemliği	NE	-
1402	<i>Leontodon crispus asper</i>	aslandişi	NE	-
1403	<i>Leontodon hispidus</i>	gulikazer	NE	-
1404	<i>Leontodon oxylepis</i>	Bayır aslandişi	NE	-
1405	<i>Leonurus glaucescens</i>	boz aslankuyruğu	DD	Endemik
1406	<i>Lepidium campestre</i>	horozcuk	NE	-
1407	<i>Lepidium draba</i>	diğnik	NE	-
1408	<i>Lepidium latifolium</i>	nujdar	NE	-
1409	<i>Lepidium perfoliatum</i>	gübreotu	NE	-
1410	<i>Lepidium virginicum</i>	eltere	NE	-
1411	<i>Lepyrodiclis holosteoides</i>	siğaça	NE	-
1412	<i>Leucanthemum vulgare</i>	ay papatya	NE	-
1413	<i>Leymus racemosus sabulosus</i>	sahil çavdar	NE	-
1414	<i>Ligusticum alatum</i>	selamotu	NE	-
1415	<i>Ligustrum vulgare</i>	kurtbağrı	NE	-
1416	<i>Lilium ciliatum</i>	Kirno	VU	Endemik
1417	<i>Lilium monadelphum</i>	bey zambağı	VU	-
1418	<i>Lilium ponticum</i>	hemşin zambağı	VU	-
1419	<i>Limodorum abortivum abortivum</i>	saçuzatan	NE	-
1420	<i>Linaria chalepensis chalepensis</i>	Halep nevrzotu	NE	-
1421	<i>Linaria corifolia</i>	Top nevrzotu	LC	Endemik
1422	<i>Linaria genistifolia confertiflora</i>	Çok nevrzotu	LC	Endemik

1423	<i>Linaria genistifolia linifolia</i>	Çok nevruzotu	NE	-
1424	<i>Linaria genistifolia genistifolia</i>	Çok nevruzotu	NE	-
1425	<i>Linaria kurdica pycnophylla</i>	Körpe nevruzotu	NE	-
1426	<i>Linaria kurdica</i>	Körpe nevruzotu	NE	-
1427	<i>Linaria simplex</i>	yalın nevruzotu	NE	-
1428	<i>Linaria sintenisii</i>	Koç nevruzotu	DD	Endemik
1429	<i>Lindernia procumbens</i>	kutuotu	NE	-
1430	<i>Linum aroanium</i>	çam keteni	NE	-
1431	<i>Linum bienne</i>	deli keten	NE	-
1432	<i>Linum corymbulosum</i>	koru keteni	NE	-
1433	<i>Linum flavum scabrinerve</i>	Kaba Çimit	LC	Endemik
1434	<i>Linum hypericifolium</i>	çayır keteni	NE	-
1435	<i>Linum mucronatum mucronatum</i>	Sarı keten	NE	-
1436	<i>Linum mucronatum</i>	Sarı keten	NE	-
1437	<i>Linum nervosum</i>	bayır keten	NE	-
1438	<i>Linum nodiflorum</i>	yaban keten	NE	-
1439	<i>Linum obtusatum</i>	Akdağ keteni	LC	Endemik
1440	<i>Linum tenuifolium</i>	narin keten	NE	-
1441	<i>Linum trigynum</i>	otlak keteni	NE	-
1442	<i>Linum unguiculatum</i>	Sivas keten	NE	Endemik
1443	<i>Listera ovata</i>	çalı salebi	NE	-
1444	<i>Lithodora hispidula</i>	ebruli çalı	NE	-
1445	<i>Lithospermum arvense</i>	taşkesen	NE	-
1446	<i>Lolium perenne</i>	çim	NE	-
1447	<i>Lolium temulentum temulentum</i>	delice çim	NE	-
1448	<i>Lonicera caucasica</i>	Has Çakkana	LC	-
1449	<i>Lonicera xylosteum</i>	kızıl hanımeli	NE	-
1450	<i>Lotus corniculatus</i>	Gazalboynuzu	NE	-
1451	<i>Lotus corniculatus tenuifolius</i>	Gazalboynuzu	NE	-

1452	<i>Lotus corniculatus corniculatus</i>	Gazalboynuzu	NE	-
1453	<i>Lotus ornithopodioides</i>	civcivayağı	NE	-
1454	<i>Luzula campestris</i>	luzulotu	NE	-
1455	<i>Luzula forsteri</i>	gevşek luzul	NE	-
1456	<i>Luzula multiflora</i>	kırk luzul	NE	-
1457	<i>Luzula pallescens</i>	çayır luzulu	NE	-
1458	<i>Luzula spicata</i>	dölek luzul	NE	-
1459	<i>Luzula stenophylla</i>	acem luzulu	NE	-
1460	<i>Luzula sylvatica</i>	meşe luzulu	NE	-
1461	<i>Lycopodiella inundata</i>	bodur kibritotu	NE	-
1462	<i>Lycopodium clavatum</i>	göbektozu	NE	-
1463	<i>Lycopsis orientalis</i>	öküzdili	NE	-
1464	<i>Lycopus europaeus</i>	kurtayağı	NE	-
1465	<i>Lysimachia verticillaris</i>	hilal kargaotu	NE	-
1466	<i>Lysimachia vulgaris</i>	kargaotu	NE	-
1467	<i>Lythrum maritimum</i>	aklarotu	NE	-
1468	<i>Lythrum salicaria</i>	hevulma	NE	-
1469	<i>Macrosyringion glutinosum</i>	sarı gözotu	NE	-
1470	<i>Macrotomia densiflora</i>	koca eğnik	NE	-
1471	<i>Malabaila dasyantha</i>	dudakpatlatan	NE	-
1472	<i>Malabaila secacul</i>	davarotu	NE	-
1473	<i>Malus sylvestris</i>	Ekşi elma	NE	-
1474	<i>Malva neglecta</i>	çobançöreği	NE	-
1475	<i>Malva sylvestris</i>	ebegümece	NE	-
1476	<i>Marrubium astracanicum astracanicum</i>	Mor yayotu	NE	-
1477	<i>Marrubium cephalanthum</i>	Başlı bozot	LC	Endemik
1478	<i>Marrubium globosum globosum</i>	Bozca boğum	LC	Endemik
1479	<i>Marrubium parviflorum oligodon</i>	Küllü bozotu	LC	Endemik
1480	<i>Marrubium vulgare</i>	karaderme	NE	-

1481	<i>Matricaria chamomilla recutita</i>	Alman papatyası	NE	-
1482	<i>Matteucia struthiopteris</i>	şah eğreltisi	NE	-
1483	<i>Medicago arabica</i>	benli yonca	NE	-
1484	<i>Medicago crassipes</i>	hançer yoncası	NE	-
1485	<i>Medicago falcata</i>	kart yonca	NE	-
1486	<i>Medicago lupulina</i>	bitçikotu	NE	-
1487	<i>Medicago minima</i>	gurnik	NE	-
1488	<i>Medicago monantha</i>	dağ gurniği	NE	-
1489	<i>Medicago papillosa</i>	siğilli yonca	NE	-
1490	<i>Medicago sativa sativa</i>	karayonca	NE	-
1491	<i>Medicago x varia</i>	yaban yoncası	NE	-
1492	<i>Melampyrum arvense</i>	İnekbuğdayı	LR	-
1493	<i>Melampyrum arvense elatius</i>	İnekbuğdayı	LR	Endemik
1494	<i>Melica ciliata ciliata</i>	kirpikli inci	NE	-
1495	<i>Melica persica</i>	acem inciotu	NE	-
1496	<i>Melica uniflora</i>	seyrek inciotu	NE	-
1497	<i>Melilotus officinalis</i>	kokulu yonca	NE	-
1498	<i>Melilotus spicatus</i>	taşyoncası	NE	-
1499	<i>Mentha aquatica</i>	su nanesi	NE	-
1500	<i>Mentha arvensis</i>	kır nanesi	NE	-
1501	<i>Mentha longifolia typhoides</i>	Pünk	NE	-
1502	<i>Mentha longifolia</i>	Pünk	NE	-
1503	<i>Mentha pulegium</i>	yarpuz	NE	-
1504	<i>Mentha spicata</i>	eşek nanesi	NE	-
1505	<i>Mercurialis annua</i>	parşen	NE	-
1506	<i>Mercurialis ovata</i>	ağcaotu	NE	-
1507	<i>Mespilus germanica</i>	muşmula	NE	-
1508	<i>Micromeria myrtifolia</i>	boğumluçay	NE	-
1509	<i>Microthlaspi perfoliatum</i>	giyle	NE	-

1510	<i>Minuartia aizoides</i>	otlak tıstısı	NE	-
1511	<i>Minuartia anatolica arachnoidea</i>	Tıstıotu	LC	Endemik
1512	<i>Minuartia anatolica</i>	Tıstıotu	LC	-
1513	<i>Minuartia circassica</i>	yayla tıstısı	NE	-
1514	<i>Minuartia erythrosepala erythrosepala</i>	dağ tıstısı	NE	-
1515	<i>Minuartia hamata</i>	koruotu	NE	-
1516	<i>Minuartia hirsuta</i>	çengel tıstıs	NE	-
1517	<i>Minuartia hybrida</i>	Ekin tıstısı	NE	-
1518	<i>Minuartia juniperina</i>	hanım şiltesi	NE	-
1519	<i>Minuartia micrantha</i>	kuzey tıstısı	NE	-
1520	<i>Minuartia recurva oreina</i>	Eğri tıstıs	NE	-
1521	<i>Minuartia rimarum rimarum</i>	Yer tıstısı	LC	Endemik
1522	<i>Minuartia rimarum</i>	Yer tıstısı	NE	-
1523	<i>Minuartia subtilis</i>	köse tıstıs	NE	-
1524	<i>Minuartia umbellulifera umbellulifera</i>	Çardak tıstısı	LC	-
1525	<i>Minuartia verna verna</i>	Yaz tıstısı	NE	-
1526	<i>Minuartia woronowii</i>	Gürcü tıstısı	NE	-
1527	<i>Moehringia trinervia</i>	keleşot	NE	-
1528	<i>Moenchia erecta octandra</i>	küçük dörtlü	NE	-
1529	<i>Moenchia mantica</i>	dördüz otu	NE	-
1530	<i>Molinia caerulea</i>	ısır çayırı	NE	-
1531	<i>Moneses uniflora</i>	gelinperçemi	NE	-
1532	<i>Monotropa hypopithys</i>	sarıkuşyuvası	NE	-
1533	<i>Morina persica</i>	Merdiven çiçeği	NE	-
1534	<i>Morus alba</i>	ak dut	NE	-
1535	<i>Murbeckiella huetii</i>	ovitkodimi	NE	-
1536	<i>Muscari armeniacum</i>	gâvurbaşı	NE	-
1537	<i>Muscari aucheri</i>	Gök müşkürüm	LC	Endemik
1538	<i>Muscari bourgaei</i>	Top müşkürüm	NE	Endemik

1539	<i>Muscari coeleste</i>	Kedi boncuğu	LC	Endemik
1540	<i>Muscari comosum</i>	morbaş	NE	-
1541	<i>Muscari neglectum</i>	arapüzümü	NE	-
1542	<i>Muscari parviflorum</i>	güz müşkürümü	NE	-
1543	<i>Muscari tenuiflorum</i>	püsküllübaş	NE	-
1544	<i>Myosotis alpestris</i>	boncukotu	NE	-
1545	<i>Myosotis amoena</i>	Hoş boncukotu	NE	-
1546	<i>Myosotis arvensis</i>	kardeşboncuğu	NE	-
1547	<i>Myosotis heteropoda</i>	çayırboncuğu	NE	-
1548	<i>Myosotis laxa caespitosa</i>	hüthütgözü	NE	-
1549	<i>Myosotis lazica</i>	Kuşgözü	NE	-
1550	<i>Myosotis lithospermifolia</i>	taş boncukotu	NE	-
1551	<i>Myosotis olympica</i>	ulu boncukotu	NE	-
1552	<i>Myosotis propinqua</i>	ayaklı kuşgözü	NE	-
1553	<i>Myosotis sicula</i>	inciboncuk	NE	-
1554	<i>Myosotis stricta</i>	yitik unutmabeni	NE	-
1555	<i>Myosotis sylvatica rivularis</i>	unutmabeni	NE	-
1556	<i>Myosoton aquaticum</i>	vergelotu	NE	-
1557	<i>Myricaria germanica</i>	harbakotu	NE	-
1558	<i>Myriophyllum spicatum</i>	sucivanperçemi	NE	-
1559	<i>Narcissus tazetta tazetta</i>	uslu nergis	NT	-
1560	<i>Nardus stricta</i>	kilotu	NE	-
1561	<i>Nasturtium officinale</i>	suteresi	NE	-
1562	<i>Neottia nidus-avis</i>	asalak salep	NE	-
1563	<i>Nepeta betonicifolia</i>	sivri pisikotu	NE	-
1564	<i>Nepeta italica</i>	eşekçayı	NE	-
1565	<i>Nepeta nuda albiflora</i>	Eşekçayı	NE	-
1566	<i>Nepeta racemosa</i>	pisikotu	NE	-
1567	<i>Nepeta stricta</i>	top pisikotu	NE	-

1568	<i>Nepeta teucriifolia</i>	eşek yarpuzu	NE	-
1569	<i>Neslia paniculata</i>	tophardal	NE	-
1570	<i>Nigella latisecta</i>	ekin çörekotu	NE	-
1571	<i>Nigella segetalis</i>	kara çörekotu	NE	-
1572	<i>Noaea mucronata</i>	hölmezotu	NE	-
1573	<i>Noccaea angustifolia</i>	dar dağarcık	NE	Endemik
1574	<i>Noccaea annua</i>	kuşbaşıotu	NE	-
1575	<i>Noccaea sintenisii</i>	Has Dağarcıkotu	EN	-
1576	<i>Nonea flavescens</i>	Tarla Sormuğu	NE	-
1577	<i>Nonea intermedia</i>	Hoş Sormuk	NE	-
1578	<i>Nonea melanocarpa</i>	gelin sormuğu	NE	-
1579	<i>Nonea persica</i>	acem sormuğu	NE	-
1580	<i>Nonea pulla</i>	kara sormuk	NE	-
1581	<i>Nonea rosea</i>	gül sormuğu	NE	-
1582	<i>Nonea versicolor</i>	çayır sormuğu	NE	-
1583	<i>Oenanthe aquatica</i>	deniz rezenesi	NE	-
1584	<i>Oenanthe pimpinelloides</i>	deli maydanoz	NE	-
1585	<i>Oenanthe silaifolia</i>	attohumu	NE	-
1586	<i>Omphalodes cappadocica</i>	gök süreyre	NE	-
1587	<i>Onobrychis altissima</i>	boylu korunga	NE	-
1588	<i>Onobrychis araxina</i>	Aras korungası	NE	Endemik
1589	<i>Onobrychis cornuta</i>	kuşkaçiran	NE	-
1590	<i>Onobrychis densijuga</i>	Cüce korunga	NT	Endemik
1591	<i>Onobrychis lasistanica</i>	Cimil korungası	NE	Endemik
1592	<i>Onobrychis montana</i>	dağ korungası	NE	-
1593	<i>Onobrychis oxydonta armena</i>	kır korungası	LC	-
1594	<i>Onobrychis radiata</i>	teker korunga	NE	-
1595	<i>Onobrychis tournefortii</i>	Evliyaotu	NT	Endemik
1596	<i>Onobrychis transcaucasica</i>	kaf korungası	NE	-

1597	<i>Ononis spinosa hircina</i>	kayışkırın	NE	-
1598	<i>Onopordum acanthium</i>	galagan	NE	-
1599	<i>Onopordum bracteatum</i>	Sıyırma	NE	-
1600	<i>Onopordum turcicum</i>	bozkangal	NE	-
1601	<i>Onosma ambigens</i>	Ana şıncar	LC	Endemik
1602	<i>Onosma argentata</i>	gümüş emcek	NE	Endemik
1603	<i>Onosma armena</i>	hevajo	LC	Endemik
1604	<i>Onosma aucheriana</i>	emcek	NE	-
1605	<i>Onosma bornmuelleri</i>	Amasya Şıncarı	NE	Endemik
1606	<i>Onosma bourgaei</i>	uzun emcek	NE	-
1607	<i>Onosma bracteosa</i>	küveli emcek	LC	Endemik
1608	<i>Onosma bulbotricha</i>	acem emceği	NE	-
1609	<i>Onosma isaurica</i>	kül emcek	LC	Endemik
1610	<i>Onosma microcarpa</i>	minik emcek	NE	-
1611	<i>Onosma obtusifolia</i>	mera şıncarı	EN	Endemik
1612	<i>Onosma rigida</i>	kırım emceği	NE	-
1613	<i>Onosma sericea</i>	kâğıt emcek	NE	-
1614	<i>Onosma tenuiflora</i>	ince emcek	NE	-
1615	<i>Onosma trapezuntea</i>	duvar emceği	LC	Endemik
1616	<i>Ophrys apifera</i>	arı salebi	NE	-
1617	<i>Ophrys holoserica</i>	Deşdiye salebi	NE	-
1618	<i>Ophrys mammosa</i>	kedikulağı	NE	-
1619	<i>Ophrys oestrifera</i>	Salep	NE	-
1620	<i>Ophrys oestrifera oestrifera</i>	Salep	NE	-
1621	<i>Ophrys sphegodes</i>	tavşan salebi	NE	-
1622	<i>Oplismenus undulatifolius</i>	fırfırlot	NE	-
1623	<i>Opopanax persicus</i>	kaymakotu	NE	-
1624	<i>Orchis anatolica</i>	dildamak	NE	-
1625	<i>Orchis coriophora</i>	pirinççiçeği	NE	-

1626	<i>Orchis laxiflora</i>	salep sümbülü	NE	-
1627	<i>Orchis mascula</i>	er salebi	NE	-
1628	<i>Orchis militaris</i>	asker salebi	NE	-
1629	<i>Orchis morio morio</i>	gelincik salebi	NE	-
1630	<i>Orchis pallens</i>	solgun salep	NE	-
1631	<i>Orchis palustris</i>	çayır salebi	NE	-
1632	<i>Orchis papilionacea</i>	dilçıkık	NE	-
1633	<i>Orchis provincialis</i>	katrancık	NE	-
1634	<i>Orchis punctulata</i>	selef	NE	-
1635	<i>Orchis purpurea</i>	hasancık	NE	-
1636	<i>Orchis simia</i>	salep püskülü	NE	-
1637	<i>Orchis tridentata</i>	katranalacası	NE	-
1638	<i>Oreopteris limbosperma</i>	ifteri	NE	-
1639	<i>Origanum acutidens</i>	Zemul	LC	Endemik
1640	<i>Origanum rotundifolium</i>	yuvarlak mercan	NE	-
1641	<i>Origanum vulgare gracile</i>	karakınık	NE	-
1642	<i>Origanum vulgare</i>	karakınık	NE	-
1643	<i>Orlaya daucoides</i>	dilkanatan	NE	-
1644	<i>Orlaya grandiflora</i>	koca dilkanatan	NE	-
1645	<i>Ornithogalum alpigenum</i>	Akyıldız	LC	Endemik
1646	<i>Ornithogalum montanum</i>	dağ akyıldızı	NE	-
1647	<i>Ornithogalum orthophyllum</i>	bayır yıldızı	NE	-
1648	<i>Ornithogalum sigmoideum</i>	sakarca	NE	-
1649	<i>Ornithogalum sphaerocarpum</i>	salkım sakarca	NE	-
1650	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	sunbala	NE	-
1651	<i>Ornithogalum wiedemannii</i>	Engin yıldız	NE	-
1652	<i>Orobanche alba</i>	boğasak	NE	-
1653	<i>Orobanche arenaria</i>	deli canavarotu	NE	-
1654	<i>Orobanche caesia</i>	mavi veremotu	NE	-

1655	<i>Orobanche caryophyllacea</i>	kokulu süpürgeotu	NE	-
1656	<i>Orobanche caucasica</i>	kaf canavarotu	NE	-
1657	<i>Orobanche coelestis</i>	gök zıpirotu	NE	-
1658	<i>Orobanche elatior</i>	boylu canavarotu	NE	-
1659	<i>Orobanche lutea</i>	sarı canavarotu	NE	-
1660	<i>Orobanche minor</i>	göveotu	NE	-
1661	<i>Orobanche nana</i>	veremotu	NE	-
1662	<i>Orobanche rechingeri</i>	kır canavarotu	NE	-
1663	<i>Orthantha lutea</i>	sarı davunotu	NE	-
1664	<i>Orthilia secunda</i>	keklikdüğmesi	NE	-
1665	<i>Oryzopsis holciformis</i>	kadife piriçotu	NE	-
1666	<i>Oryzopsis miliacea thomasii</i>	yiğit piriçotu	NE	-
1667	<i>Osmanthus decorus</i>	Poci	NE	-
1668	<i>Osmunda regalis</i>	kıral eğreltisi	NE	-
1669	<i>Ostrya carpinifolia</i>	firek	NE	-
1670	<i>Oxalis acetosella</i>	ekşiyonca	NE	-
1671	<i>Oxalis corniculata</i>	sarı ekşiyonca	NE	-
1672	<i>Oxyria digyna</i>	yayla kuzukulağı	NE	-
1673	<i>Oxytropis albana</i>	ak gagageveni	NE	-
1674	<i>Oxytropis lazica</i>	laz gagageveni	NE	-
1675	<i>Oxytropis lupinoides</i>	üç gagageveni	NE	-
1676	<i>Oxytropis persica</i>	acem gagageveni	NE	-
1677	<i>Pachyphragma macrophyllum</i>	kocatere	NE	-
1678	<i>Paeonia mascula</i>	Ayı gülü	NE	-
1679	<i>Paeonia mascula mascula</i>	Ayı gülü	NE	-
1680	<i>Paliurus spina-christi</i>	karaçalı	NE	-
1681	<i>Panicum miliaceum</i>	darı	NE	-
1682	<i>Papaver arachnoideum</i>	Kukumavotu	EN	Endemik
1683	<i>Papaver argemone argemone</i>	Kum Haşhaşı	NE	-

1684	<i>Papaver argemone</i>	Kum Haşhaşı	NE	-
1685	<i>Papaver dubium dubium</i>	köpekyacağı	NE	-
1686	<i>Papaver fugax fugax</i>	Gelingülü	NE	-
1687	<i>Papaver lateritium</i>	Potot	VU	-
1688	<i>Papaver pseudo-orientale</i>	gelinalı	NE	-
1689	<i>Papaver rhoeas</i>	gelincik	NE	-
1690	<i>Papaver triniifolium</i>	Titrekızım	LC	Endemik
1691	<i>Paracaryum ancyritanum</i>	Ankara çarşağı	LC	Endemik
1692	<i>Paracaryum corymbiforme</i>	Gümüş çarşak	VU	Endemik
1693	<i>Paracaryum cristatum cristatum</i>	Ana çarşakotu	LC	Endemik
1694	<i>Paracaryum erysimifolium</i>	Kuru çarşakotu	EN	Endemik
1695	<i>Paracaryum hirsutum</i>	tüylü çarşakotu	NE	-
1696	<i>Paracaryum leptophyllum</i>	Has çarşakotu	EN	Endemik
1697	<i>Paracaryum racemosum racemosum</i>	Köse çarşakotu	LC	Endemik
1698	<i>Paraceterach marantae</i>	telek eğreltisi	NE	-
1699	<i>Parapholis incurva</i>	eğri kiremitotu	NE	-
1700	<i>Parentucellia viscosa</i>	salgılı üçdiliotu	NE	-
1701	<i>Parietaria judaica</i>	duvarfesleğeni	NE	-
1702	<i>Parietaria lusitanica</i>	kaya sırçaotu	NE	-
1703	<i>Parietaria officinalis</i>	Boz Sırçaotu	NE	-
1704	<i>Paris incompleta</i>	tilkiüzümü	NE	-
1705	<i>Parnassia palustris</i>	yürekyaprağı	NE	-
1706	<i>Paronychia argyroloba</i>	Taş Kepekotu	NE	Endemik
1707	<i>Paronychia kurdica</i>	Boz kepekotu	NE	-
1708	<i>Paspalum dilatatum</i>	kürdan darısı	NE	-
1709	<i>Paspalum distichum</i>	yalan darısı	NE	-
1710	<i>Pastinaca armena</i>	Kelemenkeşir	NE	Endemik
1711	<i>Pastinaca sativa urens</i>	şeker havucu	NE	-
1712	<i>Pedicularis atropurpurea</i>	Zafirbitotu	VU	-

1713	<i>Pedicularis caucasica</i>	kesgerotu	NE	-
1714	<i>Pedicularis comosa sibthorpii</i>	hotozlu bitotu	NE	-
1715	<i>Pedicularis comosa acmodonta</i>	hotozlu bitotu	NE	-
1716	<i>Pedicularis condensata</i>	kırk bitotu	NE	-
1717	<i>Pedicularis nordmanniana</i>	mevzetotu	NE	-
1718	<i>Pedicularis pontica</i>	şimal bitotu	NE	-
1719	<i>Pedicularis wilhelmsiana</i>	telekli bitotu	NE	-
1720	<i>Pelargonium endlicherianum</i>	solucanotu	NE	-
1721	<i>Pennisetum orientale</i>	fiskiyeotu	NE	-
1722	<i>Periploca graeca graeca</i>	gariplerurganı	NE	-
1723	<i>Petasites albus</i>	lapaza çiçeği	NE	-
1724	<i>Petasites hybridus</i>	kabalak	NE	-
1725	<i>Petrorhagia alpina</i>	dağferacesi	NE	-
1726	<i>Petrorhagia prolifera</i>	çerikaranfili	NE	-
1727	<i>Petrorhagia saxifraga</i>	şimal zarçiçeği	NE	-
1728	<i>Peucedanum caucasicum</i>	kaf hınzırı	NE	-
1729	<i>Peucedanum chryseum</i>	Hınzırotu	NE	Endemik
1730	<i>Peucedanum longifolium</i>	domuz rezenesi	NE	-
1731	<i>Peucedanum palimbioides</i>	Bahar	LC	Endemik
1732	<i>Peucedanum ruthenicum</i>	uzun rezene	NE	-
1733	<i>Phalaris paradoxa</i>	topuzlu kanyaş	NE	-
1734	<i>Phedimus spurius</i>	al pisikulağı	NE	-
1735	<i>Phedimus stoloniferus</i>	pisikulağı	NE	-
1736	<i>Phegopteris connectilis</i>	papra	NE	-
1737	<i>Phelypaea coccinea</i>	kardaşkanı	NE	-
1738	<i>Phelypaea tournefortii</i>	ayıparmağı	NE	-
1739	<i>Phillyrea latifolia</i>	akçakesme	NE	-
1740	<i>Phleum alpinum</i>	alp itkuyruğu	NE	-
1741	<i>Phleum exaratum</i>	meşe itkuyruğu	NE	-

1742	<i>Phleum exaratum exaratum</i>	meşe itkuyruğu	NE	-
1743	<i>Phleum montanum</i>	dağ itkuyruğu	NE	-
1744	<i>Phleum pratense</i>	çayır itkuyruğu	NE	-
1745	<i>Phleum subulatum subulatum</i>	tel itkuyruğu	NE	-
1746	<i>Phlomis amonica</i>	Arsuz çalbası	NE	Endemik
1747	<i>Phlomis armeniaca</i>	Boz Şavlak	LC	-
1748	<i>Phlomis linearis</i>	Yaylaotu	NE	Endemik
1749	<i>Phlomis pungens hirta</i>	silvanok	NE	-
1750	<i>Phlomis russeliana</i>	Akbaşlı çalba	LC	Endemik
1751	<i>Phlomis tuberosa</i>	yer çalbası	NE	-
1752	<i>Phragmites australis</i>	kamış	NE	-
1753	<i>Phyllocara aucheri</i>	karadindik	NE	-
1754	<i>Physalis alkekengi</i>	güveyfeneri	NE	-
1755	<i>Physocaulis nodosus</i>	hacıkuş	NE	-
1756	<i>Physochlaina orientalis</i>	Taş banotu	NE	-
1757	<i>Physospermum cornubiense</i>	kızbara	NE	-
1758	<i>Phytolacca americana</i>	şekerciboyası	NE	-
1759	<i>Picea orientalis</i>	lâdin	NE	-
1760	<i>Picnomon acarna</i>	kılçık diken	NE	-
1761	<i>Picris hieracioides</i>	deli şiro	NE	-
1762	<i>Picris strigosa</i>	Acı şiro	NE	-
1763	<i>Pilosella caespitosa</i>	kıllı tırnakotu	NE	-
1764	<i>Pilosella cymosa</i>	sülün tırnakotu	NE	-
1765	<i>Pilosella echioides echioides</i>	mamık tırnakotu	NE	-
1766	<i>Pilosella echioides</i>	mamık tırnakotu	NE	-
1767	<i>Pilosella hoppeana</i>	Gül tırnakotu	NE	-
1768	<i>Pilosella hoppeana testimonialis</i>	Gül tırnakotu	NE	-
1769	<i>Pilosella piloselloides</i>	köse tırnakotu	NE	-
1770	<i>Pilosella piloselloides piloselloides</i>	köse tırnakotu	NE	-

1771	<i>Pilosella verruculata</i>	kınalı tırnakotu	NE	-
1772	<i>Pilosella x auriculoides</i>	kulak tırnakotu	NE	-
1773	<i>Pilosella x macrotricha</i>	keçe tırnakotu	NE	-
1774	<i>Pilosella x pannoniciformis</i>	tokalı tırnakotu	NE	-
1775	<i>Pilosella x ruprechtii</i>	kirpi tırnakotu	NE	-
1776	<i>Pilosella x setigera</i>	ebem tırnakotu	NE	-
1777	<i>Pimpinella anisetum</i>	Ezeltere	NE	Endemik
1778	<i>Pimpinella anthriscoides anthriscoides</i>	Mesireotu	NE	-
1779	<i>Pimpinella anthriscoides cruciata</i>	Mesireotu	NT	Endemik
1780	<i>Pimpinella corymbosa</i>	salkım anason	NE	-
1781	<i>Pimpinella nudicaulis</i>	köse anason	NE	-
1782	<i>Pimpinella peregrina</i>	el anasonu	NE	-
1783	<i>Pimpinella rhodantha</i>	gül anason	NE	-
1784	<i>Pimpinella saxifraga</i>	taş anasonu	NE	-
1785	<i>Pimpinella tragiolum lithophila</i>	teke anasonu	NE	-
1786	<i>Pinguicula balcanica</i>	deli yağotu	NE	-
1787	<i>Pinus sylvestris</i>	sarıçam	NE	-
1788	<i>Pistacia terebinthus</i>	menengiç	NE	-
1789	<i>Pisum sativum</i>	bezelye	NE	-
1790	<i>Plantago atrata</i>	dartulotu	NE	-
1791	<i>Plantago coronopus</i>	boğaotu	NE	-
1792	<i>Plantago lanceolata</i>	damarlıca	NE	-
1793	<i>Plantago major</i>	sinirotu	NE	-
1794	<i>Plantago maritima</i>	yılandili	NE	-
1795	<i>Plantago media</i>	şimşekyapağı	NE	-
1796	<i>Plantago scabra</i>	sinirseke	NE	-
1797	<i>Platanthera bifolia</i>	guguk salebi	NE	-
1798	<i>Platanthera chlorantha</i>	çarpık salep	NE	-
1799	<i>Platanus orientalis</i>	çınar	NE	-

1800	<i>Plumbago europaea</i>	karakına	NE	-
1801	<i>Poa alpina fallax</i>	yayla salkımotu	NE	-
1802	<i>Poa angustifolia</i>	dar salkımotu	NE	-
1803	<i>Poa annua</i>	salkımotu	NE	-
1804	<i>Poa bulbosa</i>	yumrulu salkım	NE	-
1805	<i>Poa infirma</i>	hatun salkımotu	NE	-
1806	<i>Poa nemoralis</i>	orman salkımı	NE	-
1807	<i>Poa pratensis</i>	çayır salkımotu	NE	-
1808	<i>Poa sterilis</i>	köse salkımotu	NE	-
1809	<i>Poa trivialis</i>	kaba salkımotu	NE	-
1810	<i>Polygala alpestris</i>	yayla sütotu	NE	-
1811	<i>Polygala anatolica</i>	yı lanyoncası	NE	-
1812	<i>Polygala major</i>	koca sütotu	NE	-
1813	<i>Polygala papilionacea</i>	mor sütotu	NE	-
1814	<i>Polygala pruinosa</i>	Puslu sütotu	NE	-
1815	<i>Polygala supina</i>	gihaye sipirge	NE	-
1816	<i>Polygala transcaucasica</i>	tıbbi sütotu	NE	-
1817	<i>Polygonatum multiflorum</i>	mührüsüleyman	NE	-
1818	<i>Polygonatum orientale</i>	boğumluca	NE	-
1819	<i>Polygonatum verticillatum</i>	bolboğum	NE	-
1820	<i>Polygonum alpinum</i>	elayaz	NE	-
1821	<i>Polygonum arenastrum</i>	bezmeceotu	NE	-
1822	<i>Polygonum aviculare</i>	köyotu	NE	-
1823	<i>Polygonum bistorta bistorta</i>	çimen eveleği	NE	-
1824	<i>Polygonum bistorta carneum</i>	çimen eveleği	NE	-
1825	<i>Polygonum cognatum</i>	madımak	NE	-
1826	<i>Polygonum convolvulus</i>	yayılgan	NE	-
1827	<i>Polygonum dumetorum</i>	çiyanotu	NE	-
1828	<i>Polygonum hydropiper</i>	su biberi	NE	-

1829	<i>Polygonum nepalense</i>	oğlakotu	NE	-
1830	<i>Polygonum patulum</i>	atmercimeleği	NE	-
1831	<i>Polygonum perfoliatum</i>	kaplıçotu	NE	-
1832	<i>Polygonum persicaria</i>	söğütotu	NE	-
1833	<i>Polygonum setosum</i>	ebemekmeği	NE	-
1834	<i>Polypodium vulgare</i>	benli eğrelti	NE	-
1835	<i>Polypodium x mantoniae</i>	melez elverdi	NE	-
1836	<i>Polypogon viridis</i>	tüylüceot	NE	-
1837	<i>Polystichum aculeatum</i>	sivri pilunç	NE	-
1838	<i>Polystichum lonchitis</i>	uzun pilunç	NE	-
1839	<i>Polystichum setiferum</i>	kızıl pilunç	NE	-
1840	<i>Polystichum x luerseni</i>	kaba pilunç	NE	-
1841	<i>Populus alba</i>	akkavak	NE	-
1842	<i>Populus tremula</i>	titrek kavak	NE	-
1843	<i>Portulaca oleracea</i>	semizotu	NE	-
1844	<i>Potamogeton crispus</i>	susümbülü	NE	-
1845	<i>Potamogeton natans</i>	suotu	NE	-
1846	<i>Potamogeton nodosus</i>	düğmeli suotu	NE	-
1847	<i>Potentilla anatolica</i>	Sarı tabusluk	LC	Endemik
1848	<i>Potentilla argentea</i>	gümüş parmakotu	NE	-
1849	<i>Potentilla aucheriana</i>	bayır parmakotu	NE	-
1850	<i>Potentilla bifurca</i>	kertik parmakotu	NE	-
1851	<i>Potentilla cappadocica</i>	Peri parmakotu	NT	Endemik
1852	<i>Potentilla crantzii</i>	beşparmakotu	NE	-
1853	<i>Potentilla elatior</i>	ak parmakotu	NE	-
1854	<i>Potentilla erecta</i>	kurtpençesi	NE	-
1855	<i>Potentilla fruticosa</i>	pençe çalısı	NE	-
1856	<i>Potentilla geranioides</i>	kuvvetotu	NE	-
1857	<i>Potentilla humifusa</i>	yatık parmakotu	NE	-

1858	<i>Potentilla lazica</i>	Laz parmakotu	NE	-
1859	<i>Potentilla micrantha</i>	cüce parmakotu	NE	-
1860	<i>Potentilla pannosa</i>	Yün Parmakotu	NE	-
1861	<i>Potentilla recta</i>	su parmakotu	NE	-
1862	<i>Potentilla reptans</i>	reşatınotu	NE	-
1863	<i>Potentilla rupestris</i>	yaman parmakotu	NE	-
1864	<i>Potentilla ruprechtii</i>	mis parmakotu	NE	-
1865	<i>Potentilla speciosa</i>	kaya parmakotu	NE	-
1866	<i>Potentilla thuringiaca</i>	koç parmakotu	NE	-
1867	<i>Potentilla umbrosa decrescens</i>	Kus parmakotu	EN	Endemik
1868	<i>Potentilla umbrosa</i>	Kus parmakotu	NE	-
1869	<i>Prangos ferulacea</i>	eşek çakşırı	NE	-
1870	<i>Prangos meliocarpoides</i>	Sultanteresi	NE	-
1871	<i>Prangos pabularia</i>	beyik	NE	-
1872	<i>Prangos platychlaena</i>	korkor	LC	Endemik
1873	<i>Prenanthes abietina</i>	sarı eğikçiçek	NE	-
1874	<i>Prenanthes petiolata</i>	eğikçiçek	NE	-
1875	<i>Primula acaulis</i>	çuhaçiçeği	NE	-
1876	<i>Primula algida</i>	dağtutyası	NE	-
1877	<i>Primula auriculata</i>	felçotu	NE	-
1878	<i>Primula elatior pseudoelatior</i>	Yayla tutyası	NE	-
1879	<i>Primula elatior</i>	Yayla tutyası	NE	-
1880	<i>Primula longipes</i>	Zarif çuha	LC	Endemik
1881	<i>Primula megaseifolia</i>	Martçiçeği	NE	-
1882	<i>Primula veris columnae</i>	tutya	NE	-
1883	<i>Primula veris macrocalyx</i>	tutya	NE	-
1884	<i>Prometheum aizoon</i>	sulu kayagöbeği	NE	-
1885	<i>Prometheum pilosum</i>	hoş kayagöbeği	NE	-
1886	<i>Prometheum sempervivoides</i>	horozlelesi	NE	-

1887	<i>Prospero autumnale</i>	güz sümbülü	NE	-
1888	<i>Prunella laciniata</i>	bodur fesleğen	NE	-
1889	<i>Prunella orientalis</i>	acı fesleğen	NE	-
1890	<i>Prunella vulgaris</i>	gelinciklemeotu	NE	-
1891	<i>Prunus divaricata</i>	yunus eriği	NE	-
1892	<i>Prunus spinosa</i>	çakal eriği	NE	-
1893	<i>Psathyrostachys fragilis</i>	narin arpa	NE	-
1894	<i>Psephellus appendicigerus</i>	ovit tülübaşı	LC	Endemik
1895	<i>Psephellus huber-morathii</i>	ayaklı tülübaş	LC	Endemik
1896	<i>Psephellus hypoleucus</i>	boz tülübaş	NE	-
1897	<i>Psephellus mucronifer</i>	tülübaş	LC	Endemik
1898	<i>Psephellus pulcherrimus</i>	zarif tülübaş	CR	Lokal Endemik
1899	<i>Psephellus pyrrhoblepharus</i>	deli tülübaş	NE	Endemik
1900	<i>Psephellus simplicicaulis</i>	hemşin tülübaşı	NE	-
1901	<i>Pseudognaphalium affine</i>	yalancıbozağan	NE	-
1902	<i>Pseudosempervivum aucheri</i>	has kaşıkotu	LC	Endemik
1903	<i>Pseudosempervivum sempervivum</i>	kaşıkotu	LC	Endemik
1904	<i>Pseudosempervivum sintenisii</i>	gümüş kaşıkotu	LC	Endemik
1905	<i>Pteridium aquilinum</i>	eğrelti	NE	-
1906	<i>Pteris cretica</i>	girit eğreltisi	NE	-
1907	<i>Pterocephalus plumosus</i>	gök cücükotu	NE	-
1908	<i>Ptilostemon afer eburneus</i>	Has bozlanotu	LC	Endemik
1909	<i>Puccinellia gigantea</i>	kaba tuzçimi	NE	-
1910	<i>Pulicaria dysenterica</i>	yaraotu	NE	-
1911	<i>Pulsatilla albana</i>	rüzgâr çiçeği	NE	-
1912	<i>Pyracantha coccinea</i>	ateşdiken	NE	-
1913	<i>Pyrola media</i>	meşe keklüküzüm	NE	-
1914	<i>Pyrola rotundifolia</i>	keklüküzümü	NE	-

1915	<i>Pyrus communis</i>	armut	NE	-
1916	<i>Pyrus elaeagnifolia</i>	ahlat	NE	-
1917	<i>Quercus hartwissiana</i>	ıstıranca meşesi	NE	-
1918	<i>Quercus infectoria</i>	mazı meşesi	LC	-
1919	<i>Quercus macranthera sypirensis</i>	Mazı meşesi	LC	Endemik
1920	<i>Quercus petraea</i>	Ballık meşesi	NE	-
1921	<i>Quercus pubescens</i>	tüylü meşe	NE	-
1922	<i>Quercus robur pedunculiflora</i>	saplı meşe	NE	-
1923	<i>Ranunculus arvensis</i>	mustafaçiçeği	NE	-
1924	<i>Ranunculus brachylobus brachylobus</i>	şellebung	NE	-
1925	<i>Ranunculus brachylobus incisilobatus</i>	şellebung	NE	-
1926	<i>Ranunculus brutius</i>	buladanotu	NE	-
1927	<i>Ranunculus buhsei</i>	çingotu	NE	-
1928	<i>Ranunculus bulbosus aleae</i>	Top çingotu	NE	-
1929	<i>Ranunculus cappadocicus</i>	yağlıçanak	NE	-
1930	<i>Ranunculus caucasicus</i>	Sarı yaraotu	NE	-
1931	<i>Ranunculus caucasicus subleiocarpus</i>	Sarı yaraotu	NE	-
1932	<i>Ranunculus chius</i>	meremcik	NE	-
1933	<i>Ranunculus constantinopolitanus</i>	kâğıthane çiçeği	NE	-
1934	<i>Ranunculus cuneatus</i>	körükotu	NE	-
1935	<i>Ranunculus damascenus</i>	şam düğünçiçeği	LR	-
1936	<i>Ranunculus dissectus huetii</i>	Kaya kebikeçi	LC	Endemik
1937	<i>Ranunculus dissectus</i>	Kaya kebikeçi	NE	-
1938	<i>Ranunculus ficaria bulbifera</i>	arpacıkalebi	NE	-
1939	<i>Ranunculus flammula</i>	kaymak çiçeği	NE	-
1940	<i>Ranunculus grandiflorus</i>	katırnalı	NE	-
1941	<i>Ranunculus illyricus</i>	Gümüş Düğünçiçeği	NE	-
1942	<i>Ranunculus kochii</i>	karçiçeği	NE	-
1943	<i>Ranunculus lateriflorus</i>	yamuk çırnikotu	NE	-

1944	<i>Ranunculus marginatus</i>	çırnıkotu	NE	-
1945	<i>Ranunculus muricatus</i>	kutsaldefne	NE	-
1946	<i>Ranunculus oreophilus</i>	yayla yağotu	NE	-
1947	<i>Ranunculus peltatus</i>	su yağlıcanağı	NE	-
1948	<i>Ranunculus polyanthemos</i>	savotu	NE	-
1949	<i>Ranunculus repens</i>	tiktakdana	NE	-
1950	<i>Ranunculus sericeus</i>	çınarcık	NE	-
1951	<i>Ranunculus tempuskyanus</i>	Yağlıcanak	VU	Endemik
1952	<i>Raphanus raphanistrum raphanistrum</i>	eşek turpu	NE	-
1953	<i>Rapistrum rugosum</i>	kedi turpu	NE	-
1954	<i>Reichardia dichotoma</i>	karasakız	NE	-
1955	<i>Reseda inodora</i>	ören gerdanlığı	NE	-
1956	<i>Reseda lutea</i>	muhabbet çiçeğı	NE	-
1957	<i>Reseda luteola</i>	eşekçitlimi	NE	-
1958	<i>Rhamnus cathartica</i>	akdiken	NE	-
1959	<i>Rhamnus imeretina</i>	çat cehrısı	NE	-
1960	<i>Rhamnus microcarpa</i>	kaya cehrısı	NE	-
1961	<i>Rhamnus pallasii</i>	ala cehri	NE	-
1962	<i>Rhaponticum repens</i>	kekredikeni	NE	-
1963	<i>Rhinanthus angustifolius grandiflorus</i>	horozotu	NE	-
1964	<i>Rhododendron luteum</i>	zifin	NE	-
1965	<i>Rhododendron ponticum</i>	kumar	NE	-
1966	<i>Rhus coriaria</i>	sumak	NE	-
1967	<i>Rhynchosorys elephas elephas</i>	Filburnu	NE	-
1968	<i>Rhynchosorys stricta</i>	hoş filburnu	NE	-
1969	<i>Ribes alpinum</i>	çalıçileğı	NE	-
1970	<i>Ribes petraeum</i>	kaya çeçemi	NE	-
1971	<i>Rindera lanata canescens</i>	yünlügelin	NE	-
1972	<i>Rindera lanata lanata</i>	yünlügelin	NE	-

1973	<i>Robinia pseudoacacia</i>	yalancı akasya	NE	-
1974	<i>Roemeria hybrida</i>	pıtıptıtu	NE	-
1975	<i>Roemeria refracta occidentalis</i>	cin haşhaşı	NE	-
1976	<i>Roemeria refracta</i>	cin haşhaşı	NE	-
1977	<i>Rorippa austriaca</i>	topçakandura	NE	-
1978	<i>Rorippa sylvestris</i>	çakandura	NE	-
1979	<i>Rosa boissieri</i>	has gül	NE	-
1980	<i>Rosa canina</i>	kuşburnu	NE	-
1981	<i>Rosa dumalis</i>	it gülü	VU	-
1982	<i>Rosa foetida</i>	acemsarısı	NE	-
1983	<i>Rosa gallica</i>	hokka gülü	NE	-
1984	<i>Rosa hemisphaerica</i>	kadıngöbeği	NE	-
1985	<i>Rosa iberica</i>	gülezer	NE	-
1986	<i>Rosa marginata</i>	şipka	NE	-
1987	<i>Rosa micrantha</i>	gözkıvırtıran	NE	-
1988	<i>Rosa orientalis</i>	asker gülü	NE	-
1989	<i>Rosa pisiformis</i>	Al gül	NT	Endemik
1990	<i>Rosa pulverulenta</i>	bodur gül	NE	-
1991	<i>Rosa villosa</i>	sakız gülü	NE	-
1992	<i>Rostraria cristata</i>	gagaotu	NE	-
1993	<i>Rosularia sempervivum</i>	Som kayakoruğu	NE	-
1994	<i>Rosularia sempervivum sempervivum</i>	Som kayakoruğu	NE	-
1995	<i>Rubia tinctorum</i>	kökboyası	NE	-
1996	<i>Rubus caesius</i>	büküzümü	NE	-
1997	<i>Rubus canescens glabratus</i>	çobankösteği	NE	-
1998	<i>Rubus canescens</i>	çobankösteği	NE	-
1999	<i>Rubus caucasicus</i>	zarif böğürtlen	NE	-
2000	<i>Rubus hirtus</i>	tüntürük	NE	-
2001	<i>Rubus idaeus</i>	ahududu	NE	-

2002	<i>Rubus platyphyllus</i>	siyah coh	NE	-
2003	<i>Rubus sanctus</i>	böğürtlen	NE	-
2004	<i>Rubus saxatilis</i>	köslek	NE	-
2005	<i>Rumex acetosella</i>	kuzukulağı	NE	-
2006	<i>Rumex alpinus</i>	şortah	NE	-
2007	<i>Rumex angustifolius</i>	taşturşusu	NE	-
2008	<i>Rumex crispus</i>	labada	NE	-
2009	<i>Rumex hydrolapathum</i>	adam eveleği	NE	-
2010	<i>Rumex nepalensis</i>	dibikızıl	NE	-
2011	<i>Rumex obtusifolius subalpinus</i>	kökükızıl	NE	-
2012	<i>Rumex ponticus</i>	Boçu	LC	Endemik
2013	<i>Rumex pulcher</i>	ekşilik	NE	-
2014	<i>Rumex scutatus</i>	ekşimen	NE	-
2015	<i>Rumex tuberosus horizontalis</i>	Kuzukıkırdağı	NE	-
2016	<i>Rumex tuberosus</i>	Kuzukıkırdağı	NE	-
2017	<i>Ruppia cirrhosa</i>	sülüklü ördekotu	NE	-
2018	<i>Ruscus aculeatus</i>	tavşanmemesi	NE	-
2019	<i>Ruscus colchicus</i>	Zermek	NE	-
2020	<i>Ruscus hypoglossum</i>	atdili	NE	-
2021	<i>Ruta suaveolens</i>	taş sedefotu	NE	-
2022	<i>Ruta thesioides</i>	kır sedefotu	NE	-
2023	<i>Sagina procumbens</i>	sagiotu	NE	-
2024	<i>Sagina saginoides</i>	yayla sagiotu	NE	-
2025	<i>Salix aegyptiaca</i>	halef	NE	-
2026	<i>Salix alba</i>	ak söğüt	NE	-
2027	<i>Salix apoda</i>	Bodur söğüt	DD	-
2028	<i>Salix armeno-rossica</i>	kars söğüdü	NE	-
2029	<i>Salix babylonica</i>	salkım söğüt	NE	-
2030	<i>Salix caprea</i>	sorgun	NE	-

2031	<i>Salix cinerea</i>	boz söğüt	NE	-
2032	<i>Salix elaeagnos</i>	iğde söğütü	NE	-
2033	<i>Salix elbursensis</i>	viyale	NE	-
2034	<i>Salix excelsa</i>	boylu söğüt	NE	-
2035	<i>Salix pedicellata pedicellata</i>	pisiklik	NE	-
2036	<i>Salix pentandra</i>	soyurgan	NE	-
2037	<i>Salix pentandroides</i>	dere soyurganı	NE	-
2038	<i>Salix pseudodepressa</i>	koyak söğüdü	NE	-
2039	<i>Salix pseudomedemii</i>	kara söğüt	NE	-
2040	<i>Salix trabzonica</i>	Trabzon söğüdü	NE	-
2041	<i>Salix triandra</i>	bağ söğüdü	NE	-
2042	<i>Salix wilhelmsiana</i>	ırmak söğüdü	NE	-
2043	<i>Salix x fragilis</i>	gevrek söğüt	NE	-
2044	<i>Salsola boissieri</i>	boz soda	NE	-
2045	<i>Salsola tragus tragus</i>	kum döngelesi	NE	-
2046	<i>Salvia absconditiflora</i>	Kara şalba	LC	Endemik
2047	<i>Salvia aethiopis</i>	habeş adaçayı	NE	-
2048	<i>Salvia bracteata</i>	çoban şalbası	NE	-
2049	<i>Salvia candidissima candidissima</i>	galabor	NE	-
2050	<i>Salvia ceratophylla</i>	tarak şalba	NE	-
2051	<i>Salvia forskahlei</i>	dolmayaprağı	NE	-
2052	<i>Salvia glutinosa</i>	oklu şalba	NE	-
2053	<i>Salvia huberi</i>	Meryemiye	LC	Endemik
2054	<i>Salvia hypargeia</i>	Siyahot	LC	Endemik
2055	<i>Salvia microstegia</i>	yağlambaç	NE	-
2056	<i>Salvia multicaulis</i>	kürt reyhanı	NE	-
2057	<i>Salvia nemorosa</i>	gehareş	NE	-
2058	<i>Salvia pachystachys</i>	yedi şalba	NE	-
2059	<i>Salvia pocolata</i>	küllü şalba	NE	-

2060	<i>Salvia rosifolia</i>	Gül meryemiye	LC	Endemik
2061	<i>Salvia sclarea</i>	paskulak	NE	-
2062	<i>Salvia staminea</i>	erkek şalba	NE	-
2063	<i>Salvia syriaca</i>	çevlikotu	NE	-
2064	<i>Salvia tomentosa</i>	şalba	NE	-
2065	<i>Salvia verticillata amasiaca</i>	dadırak	NE	-
2066	<i>Salvia virgata</i>	fatmanaotu	NE	-
2067	<i>Salvia viridis</i>	zarif şalba	NE	-
2068	<i>Sambucus ebulus</i>	mürver otu	NE	-
2069	<i>Sambucus nigra</i>	ağaç mürver	NE	-
2070	<i>Samolus valerandi</i>	gilotu	NE	-
2071	<i>Sanguisorba minor lasiocarpa</i>	çayırdüğmesi	NE	-
2072	<i>Sanguisorba minor</i>	çayırdüğmesi	NE	-
2073	<i>Sanicula europaea</i>	sanikel	NE	-
2074	<i>Saponaria officinalis</i>	sabunotu	NE	-
2075	<i>Saponaria orientalis</i>	deli sabunotu	NE	-
2076	<i>Saponaria picta</i>	Cüce köpürgen	LC	Endemik
2077	<i>Saponaria prostrata</i>	Yatık Sabunotu	LC	-
2078	<i>Saponaria prostrata prostrata</i>	Yatık Sabunotu	LC	Endemik
2079	<i>Saponaria viscosa</i>	şenak	NE	-
2080	<i>Satureja hortensis</i>	çibriska	NE	-
2081	<i>Satureja spicigera</i>	çorba kekiği	NE	-
2082	<i>Saxifraga cymbalaria</i>	sarı taşkıran	NE	-
2083	<i>Saxifraga exarata</i>	yivli taşkıran	NE	-
2084	<i>Saxifraga kotschyi</i>	leblebiçiçeği	NE	-
2085	<i>Saxifraga luteoviridis</i>	kaya taşkıranı	NE	-
2086	<i>Saxifraga moschata</i>	ak taşkıran	NE	-
2087	<i>Saxifraga paniculata</i>	nasırlı taşkıran	NE	-
2088	<i>Saxifraga rotundifolia</i>	benli taşkıran	NE	-

2089	<i>Saxifraga sibirica</i>	hoş taşkıran	NE	-
2090	<i>Saxifraga tridactylites</i>	üçtaşkıran	NE	-
2091	<i>Scabiosa argentea</i>	yazı süpürgesi	NE	-
2092	<i>Scabiosa atropurpurea</i>	mor uyuzotu	NE	-
2093	<i>Scabiosa balianii</i>	Mavi Uyuzotu	EN	Endemik
2094	<i>Scabiosa calocephala</i>	çayır uyuzotu	NE	-
2095	<i>Scabiosa caucasica</i>	zarif uyuzotu	NE	-
2096	<i>Scabiosa columbaria columbaria</i>	Uyuzotu	NE	-
2097	<i>Scabiosa crinita</i>	sarıpuk	NE	-
2098	<i>Scabiosa micrantha</i>	kavurotu	NE	-
2099	<i>Scabiosa rotata</i>	top uyuzotu	NE	-
2100	<i>Scaligeria lazica</i>	Laz anasonu	NE	Endemik
2101	<i>Scandix aucheri</i>	karabağ kişkişi	NE	-
2102	<i>Scandix iberica</i>	atkişnekotu	NE	-
2103	<i>Scandix pecten-veneris</i>	zühretarağı	NE	-
2104	<i>Scandix stellata</i>	dağ kişkişi	NE	-
2105	<i>Schivereckia doerfleri</i>	Deli dolamaotu	NE	-
2106	<i>Schoenoplectus lacustris</i>	semerotu	NE	-
2107	<i>Scilla bifolia</i>	orman sümbülü	NE	-
2108	<i>Scilla monanthos</i>	sümbülcük	NE	-
2109	<i>Scilla rosenii</i>	gül sümbülü	NE	-
2110	<i>Scilla siberica</i>	camışkıran	NE	-
2111	<i>Scleranthus annuus annuus</i>	kınavel	NE	-
2112	<i>Sclerochloa dura</i>	mıcırotu	NE	-
2113	<i>Scolymus hispanicus</i>	şevketi bostan	NE	-
2114	<i>Scorzonera armeniaca</i>	karakök	NE	-
2115	<i>Scorzonera cana cana</i>	tekesakalı	NE	-
2116	<i>Scorzonera cana radicata</i>	tekesakalı	NE	-
2117	<i>Scorzonera cana</i>	tekesakalı	NE	-

2118	<i>Scorzonera inaequiscapa</i>	Guzer	LC	Endemik
2119	<i>Scorzonera incisa</i>	kanık	NE	-
2120	<i>Scorzonera mollis mollis</i>	iskorçına	NE	-
2121	<i>Scorzonera mollis szowitzii</i>	iskorçına	NE	-
2122	<i>Scorzonera pseudolanata</i>	keçimemesi	NE	-
2123	<i>Scorzonera rigida</i>	sert tekesakalı	NE	-
2124	<i>Scorzonera sericea</i>	Bozkıvrım	LC	Endemik
2125	<i>Scorzonera suberosa suberosa</i>	Çalık	NE	-
2126	<i>Scorzonera tomentosa</i>	Alabent	LC	Endemik
2127	<i>Scrophularia canina</i>	it sıracaotu	NE	-
2128	<i>Scrophularia catariifolia</i>	sıracaotu	NE	-
2129	<i>Scrophularia chrysantha</i>	sarı sıracaotu	NE	-
2130	<i>Scrophularia cinerascens</i>	gümüş sıracaotu	NE	-
2131	<i>Scrophularia ilwensis</i>	meşe sıracası	NE	-
2132	<i>Scrophularia kotschyana</i>	darbeotu	NE	-
2133	<i>Scrophularia libanotica</i>	Denekutnu	LC	-
2134	<i>Scrophularia lucida</i>	zorlakotu	NE	-
2135	<i>Scrophularia nodosa</i>	tavuk sıracası	NE	-
2136	<i>Scrophularia olympica</i>	ulu sıracaotu	NE	-
2137	<i>Scrophularia orientalis</i>	gezik sıracası	NE	-
2138	<i>Scrophularia scopolii scopolii</i>	El köpürten	NE	-
2139	<i>Scrophularia scopolii adenocalyx</i>	El köpürten	NE	-
2140	<i>Scrophularia thesioides</i>	bazalt sıracası	NE	-
2141	<i>Scrophularia umbrosa</i>	su kestereotu	NE	-
2142	<i>Scrophularia xanthoglossa decipiens</i>	serkele	NE	-
2143	<i>Scutellaria albida colchica</i>	akkaside	NE	-
2144	<i>Scutellaria galericulata</i>	su kasidesi	NE	-
2145	<i>Scutellaria orientalis pinnatifida</i>	Sarı kasidesi	LC	Endemik
2146	<i>Scutellaria orientalis</i>	Sarı kasidesi	NE	Endemik

2147	<i>Scutellaria pontica</i>	hanım kaside	NE	-
2148	<i>Scutellaria salviifolia</i>	Has Kaside	LC	Endemik
2149	<i>Secale cereale</i>	Çavdar	NE	-
2150	<i>Secale montanum</i>	dağ çavdarı	NE	-
2151	<i>Securigera orientalis</i>	Ala köriçen	NE	-
2152	<i>Securigera varia</i>	köriçen	NE	-
2153	<i>Sedum acre</i>	acı damkoruğu	NE	-
2154	<i>Sedum album</i>	çobankavurgası	NE	-
2155	<i>Sedum alpestre</i>	dağ koruğu	NE	-
2156	<i>Sedum gracile</i>	ince damkoruğu	NE	-
2157	<i>Sedum grisebachii</i>	ergene koruğu	NE	-
2158	<i>Sedum hispanicum</i>	Damkoruğu	NE	-
2159	<i>Sedum pallidum</i>	koyunörmece	NE	-
2160	<i>Sedum steudelii</i>	kıraç damkoruğu	NE	-
2161	<i>Sedum tenellum</i>	narin damkoruğu	NE	-
2162	<i>Sempervivum armenum insigne</i>	Gelinparmağı	NT	Endemik
2163	<i>Sempervivum armenum</i>	Gelinparmağı	LC	-
2164	<i>Sempervivum davisii furseorum</i>	talifüm	EN	Endemik
2165	<i>Sempervivum ekimii</i>	paşa parmağı	LC	Endemik
2166	<i>Sempervivum minus</i>	Gelinparmağı	LC	Endemik
2167	<i>Senecio aquaticus erraticus</i>	su kanaryaotu	NE	-
2168	<i>Senecio cilicius</i>	Ak kanaryaotu	VU	Endemik
2169	<i>Senecio doria umbrosus</i>	Çamur kanaryaotu	NE	-
2170	<i>Senecio doriiformis</i>	çakıl kanaryaotu	NE	-
2171	<i>Senecio erucifolius</i>	ince kanaryaotu	NE	-
2172	<i>Senecio fluviatilis</i>	Uzun kanaryaotu	NE	-
2173	<i>Senecio mollis</i>	saz kanaryaotu	NE	-
2174	<i>Senecio nemorensis nemorensis</i>	koru kanaryaotu	NE	-
2175	<i>Senecio ovatifolius</i>	Yitik kanaryaotu	EN	Endemik

2176	<i>Senecio pseudo-orientalis</i>	sarı şiro	NE	-
2177	<i>Senecio racemosus</i>	şiro	NE	-
2178	<i>Senecio trapezuntinus</i>	Trabzon kanaryaotu	LC	Endemik
2179	<i>Senecio vernalis</i>	kanaryaotu	NE	-
2180	<i>Senecio viscosus</i>	yağlı kanaryaotu	NE	-
2181	<i>Senecio vulgaris</i>	taşakçilotu	NE	-
2182	<i>Serapias orientalis</i>	dillikulak	NE	-
2183	<i>Serapias vomeracea</i>	sağırkulağı	NE	-
2184	<i>Seseli libanotis</i>	dağhavucu	NE	-
2185	<i>Seseli petraeum</i>	Taş çasıırı	NE	-
2186	<i>Seseli tortuosum</i>	horozgözü	NE	-
2187	<i>Sesleria alba</i>	ak bozkıryumağı	NE	-
2188	<i>Sesleria phleoides</i>	bozkıryumağı	NE	-
2189	<i>Setaria glauca</i>	sıçansaçı	NE	-
2190	<i>Setaria italica</i>	kirpi darısı	NE	-
2191	<i>Setaria viridis</i>	yeşil sıçansaçı	NE	-
2192	<i>Sherardia arvensis</i>	gökörenotu	NE	-
2193	<i>Sibbaldia parviflora minor</i>	fındıkotu	NE	-
2194	<i>Sibbaldia parviflora</i>	fındıkotu	NE	-
2195	<i>Sideritis armeniaca</i>	yüzükçayı	LC	Endemik
2196	<i>Sideritis montana</i>	karaçay	NE	-
2197	<i>Sigesbeckia orientalis</i>	sariteçan	NE	-
2198	<i>Silene argentea</i>	boz nakıl	NE	-
2199	<i>Silene arguta</i>	saman nakılı	NE	-
2200	<i>Silene armena</i>	Çığıştak	LC	-
2201	<i>Silene bupleuroides</i>	gıcılavuk	NE	-
2202	<i>Silene capitellata</i>	Kavuklu nakıl	LC	Endemik
2203	<i>Silene caryophylloides caryophylloides</i>	Karanfil Nakılı	NE	-
2204	<i>Silene chlorifolia</i>	puşkullu	NE	-

2205	<i>Silene compacta</i>	kanlıbasıra otu	NE	-
2206	<i>Silene conoidea</i>	şıvananotu	NE	-
2207	<i>Silene dianthoides</i>	cüce nakıl	NE	-
2208	<i>Silene dichotoma</i>	çatal nakıl	NE	-
2209	<i>Silene italica</i>	yuğuşyüreği	NE	-
2210	<i>Silene lasiantha</i>	erzincan nakılı	NE	-
2211	<i>Silene latifolia eriocalycinae</i>	gıcıcıcı	NE	-
2212	<i>Silene latifolia</i>	gıcıcıcı	NE	-
2213	<i>Silene lazica</i>	Laz Nakılı	LC	Endemik
2214	<i>Silene marschallii</i>	salkımçiçeği	NE	-
2215	<i>Silene multifida</i>	ibişgıbiş	NE	-
2216	<i>Silene noctiflora</i>	yeşil nakıl	NE	-
2217	<i>Silene odontopetala</i>	kunduzotu	NE	-
2218	<i>Silene oreophila</i>	bardak nakılı	NE	-
2219	<i>Silene otites</i>	sinekkıran	NE	-
2220	<i>Silene pungens</i>	yastık nakılı	NE	-
2221	<i>Silene saxatilis</i>	simotu	NE	-
2222	<i>Silene sclerophylla</i>	Parlak nakıl	NE	-
2223	<i>Silene spergulifolia</i>	ana nakılı	NE	-
2224	<i>Silene stenobotrys</i>	maraş nakılı	NE	-
2225	<i>Silene supina</i>	fırat nakılı	NE	-
2226	<i>Silene viscosa</i>	konya gıvışkanı	NE	-
2227	<i>Silene vulgaris commutata</i>	ecibücü	NE	-
2228	<i>Silene vulgaris</i>	ecibücü	NE	-
2229	<i>Sinapis arvensis</i>	hardal	NE	-
2230	<i>Sisymbrium altissimum</i>	ergelenotu	NE	-
2231	<i>Sisymbrium loeselii</i>	bülbülotu	NE	-
2232	<i>Sisymbrium officinale</i>	ergelen hardalı	NE	-
2233	<i>Sium sisarum lancifolium</i>	dere kerevizi	NE	-

2234	<i>Smilax excelsa</i>	dikenucu	NE	-
2235	<i>Sobolewsia clavata</i>	akyelotu	NE	-
2236	<i>Solanum americanum</i>	itüzümü	NE	-
2237	<i>Solanum woronowii</i>	Ak itüzümü	NE	-
2238	<i>Solenanthes stamineus</i>	yayla tütünü	NE	-
2239	<i>Solidago virgaurea virgaurea</i>	altınbaşak çiçeği	NE	-
2240	<i>Solidago virgaurea</i>	altınbaşak çiçeği	NE	-
2241	<i>Sonchus arvensis</i>	sökelek	NE	-
2242	<i>Sonchus asper</i>	eşekgevreği	NE	-
2243	<i>Sonchus oleraceus</i>	kuzugevreği	NE	-
2244	<i>Sonchus palustris</i>	zoho	NE	-
2245	<i>Sorbus aucuparia</i>	kuş üvezi	NE	-
2246	<i>Sorbus roopiana</i>	yanık üvez	NE	-
2247	<i>Sorbus subfusca</i>	yayla üvezi	NE	-
2248	<i>Sorbus torminalis</i>	pitlicen	NE	-
2249	<i>Sorbus torminalis torminalis</i>	pitlicen	NE	-
2250	<i>Sorbus umbellata</i>	Geyik elması	NE	-
2251	<i>Sorghum halepense halepense</i>	ekin süpürgesi	NE	-
2252	<i>Sparganium erectum neglectum</i>	kındıra	NE	-
2253	<i>Sparganium erectum erectum</i>	kındıra	NE	-
2254	<i>Spiranthes spiralis</i>	inci salebi	NE	-
2255	<i>Spirodela polyrrhiza</i>	telli sumercimeği	NE	-
2256	<i>Stachys annua</i>	Deliçay	NE	-
2257	<i>Stachys balansae</i>	boz çayçe	NE	Endemik
2258	<i>Stachys bayburtensis</i>	Çarşak çayı	CR	Lokal Endemik
2259	<i>Stachys byzantina</i>	boz karabaş	NE	-
2260	<i>Stachys cretica</i>	Laz deliçayı	LC	-
2261	<i>Stachys iberica</i>	Tokdeliçay	NE	-

2262	<i>Stachys lavandulifolia</i>	tüylü çay	NE	-
2263	<i>Stachys macrantha</i>	koca soğulcan	NE	-
2264	<i>Stachys macrostachys</i>	soğulcan	NE	-
2265	<i>Stachys setifera setifera</i>	ince deliçay	NE	-
2266	<i>Stachys spectabilis</i>	alaca karabaş	NE	-
2267	<i>Stachys sylvatica</i>	hamısırgan	NE	-
2268	<i>Stachys viscosa</i>	Yağlı karabaş	LC	-
2269	<i>Stachys woronowii</i>	ardıç karabaşı	NE	-
2270	<i>Staphylea pinnata</i>	ağızlıkçalısı	NE	-
2271	<i>Stellaria holostea</i>	urgancık	NE	-
2272	<i>Stellaria media</i>	kuşotu	NE	-
2273	<i>Stenotaenia macrocarpa</i>	Kurt kimyonu	NT	Endemik
2274	<i>Sterigmostemum incanum</i>	boz süsün	NE	-
2275	<i>Stevieniella satyroides</i>	takkeli salep	NE	-
2276	<i>Stipa araxensis</i>	Köse kılaç	NE	-
2277	<i>Stipa ehrenbergiana</i>	sorguçotu	NE	-
2278	<i>Stipa holosericea</i>	dirgen kılaç	NE	-
2279	<i>Stipa joannis</i>	taş kılaç	NE	-
2280	<i>Stipa lessingiana</i>	gevşek sorguçotu	NE	-
2281	<i>Strigosella africana</i>	keçe teresi	NE	-
2282	<i>Succisa pratensis</i>	gök çıbanotu	NE	-
2283	<i>Swertia iberica</i>	safraca	NE	-
2284	<i>Swertia longifolia</i>	uzun safraca	NE	-
2285	<i>Symphytum asperum</i>	Orman kafesotu	NE	-
2286	<i>Symphytum ibericum</i>	orman kafesotu	NE	-
2287	<i>Symphytum sylvaticum</i>	Tomara	VU	Endemik
2288	<i>Symphytum tauricum</i>	kırım kafesotu	NE	-
2289	<i>Tagetes minuta</i>	kokarot	NE	-
2290	<i>Tamarix smyrnensis</i>	ılgın	NE	-

2291	Tanacetum abrotanifolium	köse pireotu	NE	-
2292	Tanacetum albipannosum	Keçeli pireotu	LC	Endemik
2293	Tanacetum argenteum	Kaya pireotu	NE	-
2294	Tanacetum argenteum argenteum	Kaya pireotu	NE	Endemik
2295	Tanacetum armenum	kaya papatyası	NE	-
2296	Tanacetum aucherianum	koyunçiçeği	NE	-
2297	Tanacetum aureum	ekşi pireotu	NE	-
2298	Tanacetum balsamita	gümüşdüğme	NE	-
2299	Tanacetum cadmeum	Hoş dağçiçeği	LC	-
2300	Tanacetum cappadocicum	Peri pireotu	NT	Endemik
2301	Tanacetum kotschyi	ateş pireotu	NE	-
2302	Tanacetum mucroniferum	Sivri pireotu	LC	Endemik
2303	Tanacetum nitens	Sağır pireotu	LC	Endemik
2304	Tanacetum parthenium	beyaz papatya	NE	-
2305	Tanacetum poteriifolium	dişlek pireotu	NE	-
2306	Tanacetum punctatum	sendel	NE	-
2307	Tanacetum sericeum	Tüylü pireotu	NE	-
2308	Tanacetum sipikoreense	keşiş pireotu	NE	-
2309	Tanacetum sorbifolium	üvez pireotu	NE	-
2310	Tanacetum zahlbruckneri	Özege pireotu	NE	Endemik
2311	Taraxacum bessarabicum	Püfçiçeği	DD	-
2312	Taraxacum bithynicum	zincirotu	NE	-
2313	Taraxacum poliochlorum	kızıl hindiba	NE	-
2314	Taraxacum scaturiginosum	kıvırkıvır	NE	-
2315	Taraxacum stevenii	gelingöbeği	NE	-
2316	Taxus baccata	porsuk	NE	-
2317	Tchihatchewia isatidea	allıgelin	VU	Endemik
2318	Telekia speciosa	puğre	NE	-
2319	Telephium imperati	zulzula	NE	-

2320	<i>Tephrosia integrifolia aurantiaca</i>	ümbülükçiği	NE	-
2321	<i>Tephrosia integrifolia karsiana</i>	ümbülükçiği	VU	Endemik
2322	<i>Teucrium chamaedrys trapezunticum</i>	Dalakotu	NE	-
2323	<i>Teucrium chamaedrys chamaedrys</i>	Dalakotu	NE	-
2324	<i>Teucrium chamaedrys syspirense</i>	Dalakotu	NE	-
2325	<i>Teucrium montbretii montbretii</i>	Kısamahmut	NE	-
2326	<i>Teucrium orientale puberulens</i>	kirveotu	LC	-
2327	<i>Teucrium orientale</i>	kirveotu	NE	-
2328	<i>Teucrium parviflorum</i>	koyunotu	NE	-
2329	<i>Teucrium polium</i>	acıyavşan	NE	-
2330	<i>Teucrium scordium scordioides</i>	susarmısağı	NE	-
2331	<i>Teucrium scordium scordium</i>	susarmısağı	NE	-
2332	<i>Thalictrum flavum</i>	yalanravend	NE	-
2333	<i>Thalictrum foetidum</i>	delialan maydanozu	NE	-
2334	<i>Thalictrum isopyroides</i>	karakatranotu	NE	-
2335	<i>Thalictrum minus</i>	kaytaran	NE	-
2336	<i>Thalictrum minus microphyllum</i>	kaytaran	NE	-
2337	<i>Thalictrum simplex</i>	ince kaytaran	NE	-
2338	<i>Thesium alpinum</i>	yayla güveleği	NE	-
2339	<i>Thesium arvense</i>	tezgüvelek	NE	-
2340	<i>Thesium billardieri</i>	meşe güveleği	LC	-
2341	<i>Thesium procumbens</i>	yer güveleği	NE	-
2342	<i>Thlaspi arvense</i>	ekin dağarcığı	NE	-
2343	<i>Thlaspi ceratocarpon</i>	yetim dağarcık	NE	-
2344	<i>Thlaspi huber-morathii</i>	refahiyeotu	NE	-
2345	<i>Thlaspi huetii</i>	kapız dağarcığı	NE	-
2346	<i>Thlaspi lilacinum</i>	Mor dağarcık	LC	Endemik
2347	<i>Thlaspi oxyceras</i>	sivri dağarcık	NE	-
2348	<i>Thymus canoviridis</i>	Dadaş kekiği	NE	Endemik

2349	<i>Thymus fallax</i>	catri	NE	-
2350	<i>Thymus leucotrichus</i>	dağ kekiği	LC	Endemik
2351	<i>Thymus longicaulis longicaulis</i>	Aş kekiği	NE	-
2352	<i>Thymus nummularius</i>	limon kekiği	NE	-
2353	<i>Thymus praecox</i>	Yayla kekiği	NE	-
2354	<i>Thymus pubescens</i>	Tüylü kekik	NE	-
2355	<i>Thymus sipyleus</i>	Sipil kekiği	NE	-
2356	<i>Thymus transcaucasicus</i>	Kır kekiği	NE	-
2357	<i>Tilia rubra</i>	kafkas ihlamuru	NE	-
2358	<i>Tilia tomentosa</i>	gümüşi ihlamur	NE	-
2359	<i>Torilis arvensis</i>	dercikotu	NE	-
2360	<i>Torilis leptophylla</i>	ince dercikotu	NE	-
2361	<i>Trachystemon orientalis</i>	kaldirik	NE	-
2362	<i>Tragopogon aureus</i>	Sarı yemlik	LC	Endemik
2363	<i>Tragopogon buphthalmoides buphthalmoides</i>	tarla yemliği	NE	-
2364	<i>Tragopogon buphthalmoides latifolius</i>	tarla yemliği	NE	-
2365	<i>Tragopogon coloratus</i>	katır yemliği	NE	-
2366	<i>Tragopogon fibrosus</i>	Telli Yemlik	EN	Endemik
2367	<i>Tragopogon porrifolius</i>	yemlik	NE	-
2368	<i>Tragopogon pratensis</i>	salsifin	NE	-
2369	<i>Tragopogon pusillus</i>	çarık	NE	-
2370	<i>Tragopogon reticulatus</i>	hinza	NE	Endemik
2371	<i>Tragus racemosus</i>	kızıl kirpikotu	NE	-
2372	<i>Traunsteinera sphaerica</i>	yayla salebi	NE	-
2373	<i>Tribulus terrestris</i>	çobançökerten	NE	-
2374	<i>Trifolium ambiguum</i>	pisikkulağı	NE	-
2375	<i>Trifolium arvense</i>	tavşanayağı	NE	-
2376	<i>Trifolium aureum</i>	Altuni üçgül	NE	-

2377	<i>Trifolium badium</i>	katuna	NE	-
2378	<i>Trifolium campestre</i>	üçgül	NE	-
2379	<i>Trifolium canescens</i>	sarı üçgül	NE	-
2380	<i>Trifolium elongatum</i>	helva üçgülü	LC	Endemik
2381	<i>Trifolium hybridum anatolicum</i>	Melez üçgül	NE	-
2382	<i>Trifolium lappaceum</i>	yivli yonca	NE	-
2383	<i>Trifolium medium medium</i>	köse yonca	NE	-
2384	<i>Trifolium montanum humboldtianum</i>	dağ üçgülü	NE	-
2385	<i>Trifolium ochroleucum</i>	mızrak üçgülü	NE	-
2386	<i>Trifolium phleoides</i>	çayır yoncası	NE	-
2387	<i>Trifolium polyphyllum</i>	Telek üçgülü	NE	-
2388	<i>Trifolium pratense sativum</i>	çayır üçgülü	NE	-
2389	<i>Trifolium pratense americanum</i>	çayır üçgülü	NE	-
2390	<i>Trifolium pratense pratense</i>	çayır üçgülü	NE	-
2391	<i>Trifolium repens repens</i>	Ak üçgülü	NE	-
2392	<i>Trifolium resupinatum resupinatum</i>	anadolu üçgülü	NE	-
2393	<i>Trifolium scabrum</i>	hıyar dücük	NE	-
2394	<i>Trifolium sintenisii</i>	trabzon üçgülü	NE	-
2395	<i>Trifolium spadiceum</i>	çayır dutu	NE	-
2396	<i>Trifolium spumosum</i>	kese yonca	NE	-
2397	<i>Trifolium stellatum stellatum</i>	Yıldız Yonca	NE	-
2398	<i>Trifolium sylvaticum</i>	orman üçgülü	NE	-
2399	<i>Trifolium trichocephalum</i>	hemşin üçgülü	NE	-
2400	<i>Trifolium tumens</i>	patlak üçgül	NE	-
2401	<i>Triglochin maritima</i>	dağ suçengeli	NE	-
2402	<i>Triglochin palustris</i>	suçengeli	NE	-
2403	<i>Trigonella coerulescens</i>	hintkokas	NE	-
2404	<i>Trigonella spicata</i>	başak boyotu	NE	-
2405	<i>Trinia scabra</i>	kaba çatalotu	VU	Endemik

2406	<i>Tripleurospermum callosum</i>	Göde	NE	Endemik
2407	<i>Tripleurospermum caucasicum</i>	akbabaotu	NE	-
2408	<i>Tripleurospermum elongatum</i>	sülün papatya	NE	-
2409	<i>Tripleurospermum heterolepis</i>	Kale Papatyası	DD	Endemik
2410	<i>Tripleurospermum monticulum</i>	Kır papatyası	LC	Endemik
2411	<i>Tripleurospermum oreades oreades</i>	hoşhoş	NE	-
2412	<i>Tripleurospermum repens</i>	Hoşhoş	LC	Endemik
2413	<i>Trisetum flavescens</i>	palah	NE	-
2414	<i>Trisetum turcicum</i>	ana palah	NE	-
2415	<i>Trollius ranunculinus</i>	zarif çünkotu	NE	-
2416	<i>Tulipa armena</i>	Dağ Lâlesi	NE	-
2417	<i>Tulipa sintenisii</i>	Muş lalesi	NE	Endemik
2418	<i>Turanecio eriospermus</i>	boz turanotu	LC	-
2419	<i>Turanecio hypochionaeus</i>	turanotu	EN	Endemik
2420	<i>Turanecio lazicus</i>	dağ turanotu	LC	Endemik
2421	<i>Turanecio lorentii</i>	yamaç turanotu	NE	-
2422	<i>Turanecio pandurifolius</i>	kuzey turanotu	NE	-
2423	<i>Turanecio taraxacifolius</i>	kar turanotu	NE	-
2424	<i>Turgenia latifolia</i>	karaheci	NE	-
2425	<i>Turritis glabra</i>	köse sırıktere	NE	-
2426	<i>Tussilago farfara</i>	öksürükotu	NE	-
2427	<i>Typha angustifolia</i>	saz	NE	-
2428	<i>Typha domingensis</i>	şeytanmumu	NE	-
2429	<i>Typha latifolia</i>	cil	NE	-
2430	<i>Typha laxmannii</i>	papur	NE	-
2431	<i>Typha shuttleworthii</i>	puf sazi	NE	-
2432	<i>Ulmus glabra</i>	dağ karaağacı	NE	-
2433	<i>Ulmus minor</i>	ova karaağacı	NE	-
2434	<i>Umbilicus rupestris</i>	göbekotu	NE	-

2435	<i>Urtica dioica</i>	ısırgan	NE	-
2436	<i>Urtica urens</i>	cılağan	NE	-
2437	<i>Vaccaria hispanica</i>	ekin ebesi	NE	-
2438	<i>Vaccinium arctostaphylos</i>	likarpa	NE	-
2439	<i>Vaccinium myrtillus</i>	ayıüzümü	NE	-
2440	<i>Vaccinium uliginosum</i>	avcıüzümü	NE	-
2441	<i>Valeriana alliariifolia</i>	pisot	NE	-
2442	<i>Valeriana alpestris</i>	yayla kediotu	NE	-
2443	<i>Valeriana dioscoridis</i>	çobanzurnası	NE	-
2444	<i>Valeriana leucophaea</i>	düllüdamak	NE	-
2445	<i>Valeriana saxicola</i>	Taş kediotu	NE	-
2446	<i>Valerianella coronata</i>	taçlı kuzugevreği	NE	-
2447	<i>Valerianella costata</i>	maki kuzugevreği	NE	-
2448	<i>Valerianella cymbaearpa</i>	azer kuzugevreği	NE	-
2449	<i>Valerianella discoidea</i>	ekin kuzugevreği	NE	-
2450	<i>Valerianella locusta</i>	nazlı kuzugevreği	NE	-
2451	<i>Valerianella uncinata</i>	ender kuzugevreği	NE	-
2452	<i>Velezia pseudorigida</i>	Has tıgotu	NE	Endemik
2453	<i>Velezia rigida</i>	tıgotu	NE	-
2454	<i>Veratrum album</i>	dokuzteveli	NE	-
2455	<i>Verbascum armenum</i>	Deligezer	NE	-
2456	<i>Verbascum armenum tempskyanum</i>	Deligezer	LC	Endemik
2457	<i>Verbascum blattaria</i>	tutan sığırkuyruğu	NE	-
2458	<i>Verbascum cheiranthifolium cheiranthifolium</i>	Bozkulak	NE	-
2459	<i>Verbascum cheiranthifolium asperulum</i>	Bozkulak	EN	-
2460	<i>Verbascum flavidum</i>	altuni sığırkuyruğu	NE	-
2461	<i>Verbascum georgicum</i>	öküz kuyruğu	NE	-
2462	<i>Verbascum gnaphalodes</i>	uslu sığırkuyruğu	NE	-

2463	<i>Verbascum heterobarbatum</i>	Sakallı sığırkuyruğu	LC	Endemik
2464	<i>Verbascum heterodontum</i>	Dişlek sığırkuyruğu	VU	Endemik
2465	<i>Verbascum natolicum</i>	Ana sığırkuyruğu	LC	-
2466	<i>Verbascum oocarpum</i>	Sipikor sığırkuyruğu	LC	Endemik
2467	<i>Verbascum oreophilum joannis</i>	dağcı sığırkuyruğu	NE	-
2468	<i>Verbascum orientale</i>	İbrahimotu	NE	-
2469	<i>Verbascum ponticum</i>	Laz Sığırkuyruğu	NE	-
2470	<i>Verbascum pyramidatum</i>	arsız sığırkuyruğu	NE	-
2471	<i>Verbascum sinuatum</i>	bodanotu	NE	-
2472	<i>Verbascum speciosum</i>	zelve	NE	-
2473	<i>Verbascum spectabile spectabile</i>	Hoş sığırkuyruğu	NE	-
2474	<i>Verbascum thapsus</i>	burunca	NE	-
2475	<i>Verbascum trichostylum</i>	Topal sığırkuyruğu	LC	Endemik
2476	<i>Verbascum varians trapezunticum</i>	Dilimli sığırkuyruğu	NE	Endemik
2477	<i>Verbascum varians varians</i>	Dilimli sığırkuyruğu	NE	-
2478	<i>Verbascum wiedemannianum</i>	Mor sığırkuyruğu	LC	Endemik
2479	<i>Verbena officinalis</i>	mineçiçeği	NE	-
2480	<i>Veronica anagallis-aquatica</i>	sugedemesi	NE	-
2481	<i>Veronica arguteserrata</i>	kır mavişi	NE	-
2482	<i>Veronica armena</i>	şark mavişi	NE	-
2483	<i>Veronica arvensis</i>	ekin mavişi	NE	-
2484	<i>Veronica baranetzki</i>	yayla mavişi	NE	-
2485	<i>Veronica beccabunga beccabunga</i>	at teresi	NE	-
2486	<i>Veronica bozakmanii</i>	bozakman mavişi	NE	-
2487	<i>Veronica caespitosa caespitosa</i>	Taş mavişi	LC	Endemik
2488	<i>Veronica campylopoda</i>	kırk maviş	NE	-
2489	<i>Veronica ceratocarpa</i>	Horon mavişi	NE	-
2490	<i>Veronica chamaedrys</i>	cancan	NE	-
2491	<i>Veronica cymbalaria</i>	venüsçiçeği	NE	-

2492	<i>Veronica filiformis</i>	tel maviş	NE	-
2493	<i>Veronica fuhsii</i>	Gavur mavişi	LC	Endemik
2494	<i>Veronica gentianoides</i>	Kandilçiçeği	NE	-
2495	<i>Veronica hederifolia</i>	baharmavisi	NE	-
2496	<i>Veronica kopgeciensis</i>	Kop mavişi	VU	Endemik
2497	<i>Veronica magna</i>	tiryal mavişi	NE	-
2498	<i>Veronica microcarpa</i>	ağrı mavişi	NE	-
2499	Veronica multifida	devesabunu	LC	-
2500	<i>Veronica officinalis</i>	oropaçayı	NE	-
2501	<i>Veronica orientalis</i>	Göz mumcuğu	NE	-
2502	<i>Veronica peduncularis</i>	ayaklı maviş	NE	-
2503	<i>Veronica persica</i>	cırcamuk	NE	-
2504	<i>Veronica polita</i>	mavişot	NE	-
2505	<i>Veronica praecox</i>	çelebi maviş	NE	-
2506	<i>Veronica reuterana</i>	çengelli maviş	NE	-
2507	<i>Veronica triloba</i>	üç maviş	NE	-
2508	<i>Veronica triphyllos</i>	bahçe mavişi	NE	-
2509	<i>Viburnum lantana</i>	germeşe	NE	-
2510	<i>Viburnum orientale</i>	katkat çalısı	NE	-
2511	<i>Vicia alpestris hypoleuca</i>	Dağ baklası	LC	Endemik
2512	<i>Vicia balansae</i>	pisik fiği	NE	-
2513	<i>Vicia canescens</i>	Boz bakla	NE	-
2514	<i>Vicia cassubica</i>	dirifiğ	NE	-
2515	<i>Vicia ciliatula</i>	saçaklı fiğ	NE	-
2516	<i>Vicia cracca</i>	kuş fiği	NE	-
2517	<i>Vicia cracca cracca</i>	kuş fiği	NE	-
2518	<i>Vicia crocea</i>	safran fiği	NE	-
2519	<i>Vicia dadianorum</i>	çayır fiği	NE	-
2520	<i>Vicia freyniana</i>	Deli fiği	LC	Endemik

2521	<i>Vicia hybrida</i>	melez bakla	NE	-
2522	<i>Vicia hircanica</i>	acem baklası	NE	-
2523	<i>Vicia noeana noeana</i>	salkım bakla	NE	-
2524	<i>Vicia pannonica</i>	macar fiği	NE	-
2525	<i>Vicia pannonica pannonica</i>	macar fiği	NE	-
2526	<i>Vicia quadrijuga</i>	Macar Fiği	EN	Endemik
2527	<i>Vicia sativa</i>	Eşek gürülü	NE	-
2528	<i>Vicia sepium</i>	dere baklası	NE	-
2529	<i>Vicia tetrasperma</i>	kırkbakla	NE	-
2530	<i>Vicia villosa eriocarpa</i>	dağ efereği	NE	-
2531	<i>Vicia villosa</i>	dağ efereği	NE	-
2532	<i>Vinca herbacea</i>	bikir çiçeği	NE	-
2533	<i>Vinca major hirsuta</i>	cezayir menekşesi	NE	-
2534	<i>Vinca minor</i>	rozet çiçeği	NE	-
2535	<i>Vincetoxicum canescens</i>	Zilasur	NE	-
2536	<i>Vincetoxicum fuscatum</i>	Gavur üzerliği	LC	-
2537	<i>Vincetoxicum fuscatum fuscatum</i>	Gavur üzerliği	LC	-
2538	<i>Vincetoxicum parviflorum</i>	Panzehir otu	LC	Endemik
2539	<i>Vincetoxicum scandens</i>	mor gâvurbiberi	NE	-
2540	<i>Viola alba dehnhardtii</i>	Meşe Menekşesi	NE	-
2541	<i>Viola altaica oreades</i>	altay menekşesi	NE	-
2542	<i>Viola arvensis</i>	tarla menekşesi	NE	-
2543	<i>Viola kitaibeliana</i>	yabani menekşe	NE	-
2544	<i>Viola occulta</i>	saklı menekşe	NE	-
2545	<i>Viola odorata</i>	kokulu menekşe	NE	-
2546	<i>Viola reichenbachiana</i>	kayın menekşesi	NE	-
2547	<i>Viola sieheana</i>	çayır menekşesi	NE	-
2548	<i>Viola suavis</i>	akgöz menekşe	NE	-
2549	<i>Viscum album</i>	ökseotu	NE	-

2550	<i>Vitex agnus-castus</i>	hayıt	NE	-
2551	<i>Vitis labrusca</i>	kokulu üzüm	NE	-
2552	<i>Vitis sylvestris</i>	deli asma	NE	-
2553	<i>Vulpia bromoides</i>	titrek kirpikliçim	NE	-
2554	<i>Vulpia ciliata</i>	kirpikliçim	NE	-
2555	<i>Vulpia fasciculata</i>	kum kirpikliçimi	NE	-
2556	<i>Vulpia myuros</i>	arsız kirpikliçim	NE	-
2557	<i>Woodsia alpina</i>	Yayla Eğreltisi	NE	-
2558	<i>X dactyloglossum dactyloglossum ponticum</i>	yamuk salep	NE	Endemik
2559	<i>Xanthium spinosum</i>	pıtrak	NE	-
2560	<i>Xanthium strumarium strumarium</i>	koca pıtrak	NE	-
2561	<i>Xanthium strumarium</i>	koca pıtrak	NE	-
2562	<i>Xeranthemum annuum</i>	kâğıtçiçeği	NE	-
2563	<i>Xeranthemum longipapposum</i>	uslu kâğıtçiçeği	NE	-
2564	<i>Zannichellia palustris</i>	sukılı	NE	-
2565	<i>Ziziphora capitata</i>	anuk	NE	-
2566	<i>Ziziphora clinopodioides</i>	dağ reyhanı	NE	-
2567	<i>Ziziphora persica</i>	kara reyhan	NE	-
2568	<i>Ziziphora tenuior</i>	fareotu	NE	-
2569	<i>Zosima absinthifolia</i>	peynirotu	NE	-

Resim D.5- *Aquilegia olympica* (Haseki K pesi)

Resim D.6- *Geum coccineum* (Kızıl meryemotu)

Resim D. 7- *Myosotis alpestris* (Boncukotu)

Resim D. 8- *Lilium ciliatum* (Kirno)

Resim D. 9- *Campanula betulifolia* (Çingirakotu)

Resim D. 10- *Linum aroanium* (Çam keteni)

Resim D. 11- *Ruta suaveolens* (Taş sedefotu)

Resim D. 12- *Fritillaria latifolia* (Yayla lalesi)

Resim D. 13- *Colchicum speciosum*(Şepart)

Resim D. 14- *Pisum sativum* (Boylu bezelye)

D.2. Fauna

“Gümüşhane İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşii” kapsamında yapılan literatür ve arazi çalışmaları sonucunda Gümüşhane İlinde 155 kuş, 56 memeli, 17 sürüngen, 5 amfibi ve 9 iç su balığı tespit edilmiştir.

Memeliler için yapılan çalışmalarda, son yıllarda kullanımı oldukça yaygınlaşan fotokapanlardan ve memelilerin alanda varlığına işaret eden dışkı ve ayak izinden tür teşhisi gibi yöntemlerden yararlanılmıştır. Literatür çalışmasında 55 tür belirlenmiş, arazi çalışmaları sonucunda 49 memeli türü tespit edilmiş olup bunlardan Uzunkulaklı Kafkas Yarasa (*Plecotus macrobullaris*) türü, Gümüşhane ili için yeni kayıttır. Literatür çalışmaları ile Gümüşhane ilinde tespit edilen toplam memeli sayısı 56’dır. Belirlenen türlerden hiçbirisi endemik değildir.

Tablo - Gümüşhane İli Memeli Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Allactaga williamsi</i>	Arap tavşanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
2	<i>Apodemus flavicollis</i>	Sarıboyunlu Orman Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
3	<i>Apodemus mystacinus</i>	Kayalık Orman Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
4	<i>Apodemus witherbyi</i>	Fare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
5	<i>Arvicola amphibius</i>	Su Sıçanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
6	<i>Canis aureus</i>	Çakal	Ek-2	Liste dışı	LC	-
7	<i>Canis lupus</i>	Kurt	Ek-2	Liste dışı	LC	-
8	<i>Capra aegagrus</i>	Yaban Keçisi	Ek-2	Ek-1	VU	-
9	<i>Capreolus capreolus</i>	Karaca	Ek-2	Ek-1	LC	-
10	<i>Cervus elaphus</i>	Kızılgeyik	Ek-2	Ek-2	LC	-
11	<i>Chionomys roberti</i>	Kar Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
12	<i>Cricetulus migratorius</i>	Cüce Avurtlak	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
13	<i>Crocidura leucodon</i>	Çiftrenkli Beyazdışlı Böcekçil	Ek-3	Ek-1	LC	-
14	<i>Crocidura suaveolens</i>	Sivriburunlu Bahçefaresi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
15	<i>Dryomys nitedula</i>	Hasancık	Ek-2	Liste dışı	LC	-
16	<i>Eptesicus serotinus</i>	Geniş kanatlı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
17	<i>Erinaceus concolor</i>	Kirpi	Ek-3	Ek-1	LC	-
18	<i>Felis sylvestris</i>	Yaban kedisi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
19	<i>Hypsugo savii</i>	Savi'nin Cüce Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
20	<i>Lepus europaeus</i>	Yaban Tavşanı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
21	<i>Lutra lutra</i>	Susamuru	Ek-2	Liste dışı	NT	-
22	<i>Lynx lynx</i>	Vaşak	Ek-3	Ek-1	LC	-
23	<i>Martes foina</i>	Kaya Sansarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
24	<i>Martes martes</i>	Ağaç Sansarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-

25	<i>Meles meles</i>	Porsuk	Ek-3	Liste dışı	LC	-
		Avurtlak, Türk				-
26	<i>Mesocricetus brandti</i>	Hamsteri	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
27	<i>Microtus levis</i>	Doğu Avrupa Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
28	<i>Microtus majori</i>	Tarla Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
29	<i>Microtus socialis</i>	Doğu Tarla Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
30	<i>Microtus subterraneus</i>	Küçük Kazıcıfare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
31	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Uzunkanatlı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	NT	-
32	<i>Mus macedonicus</i>	Fare	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
33	<i>Mus musculus</i>	Siyah Ev Faresi	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
34	<i>Mustela nivalis</i>	Gelincik	Ek-3	Liste dışı	LC	-
		Bıyıklı Kahverengi				-
35	<i>Myotis aurescens</i>	Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
		Farekulaklı Küçük				-
36	<i>Myotis blythii</i>	Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
		Farekulaklı Büyük				-
37	<i>Myotis myotis</i>	yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
38	<i>Myotis mystacinus</i>	Küçük Sakallı Yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
39	<i>Nannospalax xanthodon</i>	Anadolu Körfaresi	Liste dışı	Liste dışı	DD	-
40	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Cüce yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
		Uzunkulaklı Kafkas				-
41	<i>Plecotus macrobullaris</i>	Yarasası	Ek-2	Liste dışı	LC	-
42	<i>Rattus norvegicus</i>	Norveç sıçanı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
43	<i>Rattus rattus</i>	Sıçan	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
		Akdeniz Nalburunlu				-
44	<i>Rhinolophus euryale</i>	Yarasası	Ek-2	Liste dışı	NT	-
		Nalburunlu				-
45	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	Büyük yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
		Nalburunlu Küçük				-
46	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	yarasa	Ek-2	Liste dışı	LC	-
		Çengelboynuzlu				-
47	<i>Rupicapra rupicapra</i>	Dağkeçisi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
48	<i>Sciurus anomalus</i>	Kafkas Sincabı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
49	<i>Sorex raddei</i>	Sivriburunlu Fare	Ek-3	Ek-1	LC	-
		Kafkas Sivriburunlu				-
50	<i>Sorex volnuchini</i>	Faresi	Ek-3	Ek-1	LC	-
		Spermophilus				-
51	<i>xanthoprymnus</i>	Anadolu Yer Sincabı	Ek-3	Ek-1	NT	-
52	<i>Sus scrofa</i>	Yabani Domuz	Ek-3	Liste dışı	LC	-
53	<i>Talpa caucasica</i>	Köstebek	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
54	<i>Ursus arctos</i>	Ayı	Ek-2	Ek-2	LC	-
55	<i>Vormela peregusna</i>	Alaca Sansar	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
56	<i>Vulpes vulpes</i>	Tilki	Liste dışı	Liste dışı	LC	-

Resim D. 15- *Ursus arctos* (Ayı)

Resim 16- *Vulpes vulpes* (Tilki)

Resim D. 17- *Capra aegagrus* (Yaban Keçisi)

Resim D. 18- *Rupicapra rupicapra* (Çengelboynuzlu Dağkeçisi)

Resim D. 19- *Nannospalax xanthodon* (Körfare)

Resim D. 20- *Dryomys nitedula* (Hasancık)

Resim D. 21- *Spermophilus xanthophrymnus* (Tarla Sincabı)

Resim D. 22- *Sciurus anomalus* (Kafkas Sincabı)

ResimD. 23- Plecotus macrobullaris (Uzunkulaklı Kafkas Yarasaı)

Resim D. 24 - Eptesicus serotinus Genişkanatlı Yarasa)

Resim D. 25 - Cricetellus migratorius (Cüce Avurtlak)

Resim D. 26 - *Allactaga williamsi* (Arap tavşanı)

Gümüşhane ili sınırları içinde, proje kapsamında yapılan ornitolojik gözlemler ve literatür çalışmalar neticesinde 155 kuş türü belirlenmiştir. IUCN kriterlerine göre bunlardan 151 tanesi “LC”, 2 tanesi “EN” ve 2 tanesi “NT” statülerinde yer almaktadır. 51 kuş türü il için ilk kez bu çalışma ile kayıt altına alınmıştır. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Tablo- Gümüşhane İli Kuş Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik	Göç Durumu
1	<i>Accipiter gentilis</i>	Çakır	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
2	<i>Accipiter nisus</i>	Atmaca	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
3	<i>Acrocephalus palustris</i>	Çalı Kamışcını	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
4	<i>Actitis hypoleucos</i>	Dere Düdükçünü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
5	<i>Aegithalos caudatus</i>	Uzunkuyruklu Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
6	<i>Aegypius monachus</i>	Kara Akbaba	Ek-2	Ek-2	NT	-	Yerli
7	<i>Alauda arvensis</i>	Tarlakuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
8	<i>Alectoris chukar</i>	Kınalı Keklik	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
9	<i>Anas clypeata</i>	Kaşıkgaga	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
10	<i>Anas platyrhynchos</i>	Yeşilbaş	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli

11	<i>Anas querquedula</i>	Çıkrıkçın	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
12	<i>Anthus campestris</i>	Kır İncirkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
13	<i>Anthus spinoletta</i>	Dağ İncirkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
14	<i>Apus apus</i>	Ebabil	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
15	<i>Apus pallidus</i>	Boz Ebabil	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
16	<i>Aquila chrysaetos</i>	Kaya Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
17	<i>Aquila nipalensis</i>	Bozkır Kartalı	Ek-2	Ek-2	EN	-	Transit göçmen
18	<i>Ardea alba</i>	Büyük Ak Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
19	<i>Ardea cinerea</i>	Gri Balıkçıl	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
20	<i>Ardea purpurea</i>	Erguvani Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
21	<i>Asio otus</i>	Kulaklı Orman Baykuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
22	<i>Athene noctua</i>	Kukumav	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
23	<i>Bubo bubo</i>	Puhu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
24	<i>Buteo buteo</i>	Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Kış ziyaretçisi
25	<i>Buteo lagopus</i>	Paçalı Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Kış ziyaretçisi
26	<i>Buteo rufinus</i>	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
27	<i>Buteo rufinus flava</i>	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
28	<i>Buteo rufinus feldegg</i>	Kızıl Şahin	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yerli
29	<i>Calandrella brachydactyla</i>	Bozkır Toygarı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
30	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Çobanaldatan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
31	<i>Carduelis cannabina</i>	Ketenkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
32	<i>Carduelis carduelis</i>	Saka	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
33	<i>Carduelis flavirostris</i>	Sarı Gagalı Keten Kuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
34	<i>Carpodacus erythrinus</i>	Çütre	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

35	<i>Certhia brachydactyla</i>	Bahçe Tırmaşıkkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
36	<i>Certhia familiaris</i>	Orman Tırmaşıkkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
37	<i>Cettia cetti</i>	Kamış Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
38	<i>Charadrius dubius</i>	Halkalı Küçük Cılibit	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
39	<i>Chloris chloris</i>	Florya	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
40	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	Karabaş Martı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
41	<i>Ciconia ciconia</i>	Leylek	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
42	<i>Ciconia nigra</i>	Kara Leylek	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
43	<i>Cinclus cinclus</i>	Derekuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
44	<i>Circaetus gallicus</i>	Yılan Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
45	<i>Circus aeruginosus</i>	Saz Delicesi	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
46	<i>Circus cyaneus</i>	Gökçe Delice	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
47	<i>Circus pygargus</i>	Çayır Delicesi	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
48	<i>Clanga pomarina</i>	Küçük Orman Kartalı	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
49	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Kocabaş	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
50	<i>Coleus monedula</i>	Küçük Karga	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
51	<i>Columba livia</i>	Kaya Güvercini	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
52	<i>Columba palumbus</i>	Tahtalı Güvercin	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
53	<i>Coracias garrulus</i>	Gökkuzgun	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
54	<i>Corvus corax</i>	Kuzgun	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
55	<i>Corvus cornix pallescens</i>	Leş Kargası	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
56	<i>Corvus frugilegus</i>	Ekin Kargası	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
57	<i>Cuculus canorus</i>	Guguk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
58	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Mavi Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli

59	<i>Delichon urbicum</i>	Ev Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
60	<i>Dendrocopos major</i>	Orman Ağaçkakanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
61	<i>Dendrocopos minor</i>	Küçük Ağaçkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
62	<i>Egretta garzetta</i>	Küçük Ak Balıkçıl	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
63	<i>Emberiza calandra</i>	Tarla Kirazkuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
64	<i>Emberiza cia</i>	Kaya Kirazkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
65	<i>Emberiza cirrus</i>	Bahçe Çintesi	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
66	<i>Emberiza citrinella</i>	Sarı Çinte	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
67	<i>Emberiza hortulana</i>	Kirazkuşu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
68	<i>Emberiza melanocephala</i>	Karabaşlı Kirazkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
69	<i>Eremophila alpestris</i>	Kulaklı Toygar	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
70	<i>Falco subbuteo</i>	Delice Doğan	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
71	<i>Falco tinnunculus</i>	Kerkenez	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
72	<i>Ficedula albicollis</i>	Halkalı Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
73	<i>Ficedula hypoleuca</i>	Kara Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
74	<i>Ficedula semitorquata</i>	Alaca Sinekkapan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
75	<i>Fringilla coelebs</i>	İspinoz	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
76	<i>Fringilla montifringilla</i>	Dağ İspinozu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
77	<i>Fulica atra</i>	Sakarmeke	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
78	<i>Gallinula chloropus</i>	Sutavuğu	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
79	<i>Garrulus glandarius</i>	Alakarga	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
80	<i>Gelochelidon nilotica</i>	Gülen Sumru	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
81	<i>Gypaetus barbatus</i>	Sakallı (Bıyıklı) Akbaba	Ek-2	Ek-2	NT	-	Yerli
82	<i>Hieraaetus pennatus</i>	Küçük Kartal	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
83	<i>Himantopus himantopus</i>	Uzunbacak	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen

84	<i>Hirundo rustica</i>	Kır Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
85	<i>Ixobrychus minutus</i>	Küçük Balaban	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
86	<i>Jynx torquilla</i>	Boyunçeviren	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
87	<i>Lanius collurio</i>	Kızıl Sırtlı Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
88	<i>Lanius excubitor</i>	Büyük Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
89	<i>Lanius minor</i>	Kara Alınlı Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
90	<i>Lanius nubicus</i>	Alaca Örümcekkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
91	<i>Lullula arborea</i>	Orman Toygarı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
92	<i>Luscinia svecica</i>	Mavi Gerdan (Buğdaycıl)	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
93	<i>Merops apiaster</i>	Arikuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
94	<i>Milvus migrans</i>	Kara Çaylak	Ek-2	Ek-2	LC	-	Yaz ziyaretçisi
95	<i>Monticola saxatilis</i>	Taşkızılı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
96	<i>Monticola solitarius</i>	Gök Ardıç	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
97	<i>Montifringilla nivalis</i>	Kar Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
98	<i>Motacilla alba</i>	Ak Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
99	<i>Motacilla cinerea</i>	Dağ Kuyruksallayanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
100	<i>Motacilla flava</i>	Sarı Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
101	<i>Motacilla flava feldegg</i>	Sarı Kuyruksallayan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
102	<i>Neophron percnopterus</i>	Küçük Akbaba	Ek-2	Ek-2	EN	-	Yaz ziyaretçisi
103	<i>Nycticorax nycticorax</i>	Gece Balıkçılı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
104	<i>Oenanthe finschii</i>	Ak Sırtlı Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
105	<i>Oenanthe hispanica</i>	Kara Kulaklı Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
106	<i>Oenanthe oenanthe</i>	Kuyrukkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

107	<i>Oriolus oriolus</i>	Sarıasma	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
108	<i>Parus ater</i>	Çam Baştankarası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
109	<i>Parus major</i>	Büyük Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
110	<i>Passer domesticus</i>	Serçe	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
111	<i>Passer montanus</i>	Ağaç Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
112	<i>Perdix perdix</i>	Çil Keklik	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
113	<i>Pernis apivorus</i>	Arı Şahini	Ek-2	Ek-2	LC	-	Transit göçmen
114	<i>Petronia petronia</i>	Kaya Serçesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
115	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Karabatak	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
116	<i>Phoenicurus ochruros</i>	Kara Kızılkuyruk	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
117	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	Kızılkuyruk	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
118	<i>Phylloscopus collybita</i>	Çıvgın	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
119	<i>Pica pica</i>	Saksağan	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yerli
120	<i>Picus viridis</i>	Yeşil Ağaçkakan	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
121	<i>Podiceps cristatus</i>	Tepeli Batağan (Bahri)	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
122	<i>Poecile lugubris</i>	Akyanaklı Baştankara	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
123	<i>Prunella collaris</i>	Büyük Dağ Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
124	<i>Prunella ocularis</i>	Sürmeli Dağ Bülbülü	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
125	<i>Ptyonoprogne rupestris</i>	Kaya Kırlangıcı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
126	<i>Pyrrhonorax graculus</i>	Sarı Gagalı Dağ Kargası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
127	<i>Pyrrhonorax pyrrhonorax</i>	Kırmızı Gagalı Dağ Kargası	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
128	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	Şakrak	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
129	<i>Regulus regulus</i>	Çalığışu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
130	<i>Riparia riparia</i>	Kum Kırlangıcı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

131	<i>Saxicola rubetra</i>	Çayır Taşkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
132	<i>Saxicola torquatus</i>	Taşkuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
133	<i>Scolopax rusticola</i>	Çulluk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
134	<i>Serinus pusillus</i>	Kara İskete	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
135	<i>Serinus serinus</i>	Küçük İskete	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
136	<i>Sitta europaea</i>	Sıvacı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
137	<i>Sitta neumayer</i>	Kaya Sıvacısı	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
138	<i>Streptopelia decaocto</i>	Kumru	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
139	<i>Streptopelia turtur</i>	Üveyik	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
140	<i>Sturnus vulgaris</i>	Sığırcık	Liste dışı	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
141	<i>Sylvia atricapilla</i>	Kara Başlı Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
142	<i>Sylvia borin</i>	Boz Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
143	<i>Sylvia crassirostris</i>	Akgözlü Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
144	<i>Sylvia curruca</i>	Akgerdanlı Ötleğen	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
145	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Küçük Batağan	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
146	<i>Tachymarptis melba</i>	Ak Karınlı Ebabil	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
147	<i>Tadorna ferruginea</i>	Angıt	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
148	<i>Tringa ochropus</i>	Yeşil Düdükçün	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Transit göçmen
149	<i>Tringa totanus</i>	Kızılback	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi
150	<i>Troglodytes troglodytes</i>	Çit Kuşu	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
151	<i>Turdus merula</i>	Karatavuk	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
152	<i>Turdus pilaris</i>	Tarla Ardıcı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Kış ziyaretçisi
153	<i>Turdus torquatus</i>	Boğmaklı Ardıç	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yerli
154	<i>Turdus viscivorus</i>	Ökse Ardıcı	Ek-3	Liste dışı	LC	-	Yerli
155	<i>Upupa epops</i>	İbibik	Ek-2	Liste dışı	LC	-	Yaz ziyaretçisi

Resim D. 27- Egretta garzetta (Küçük Ak Balıkçıl)

Resim D. 28- Ardea cinerea (Gri Balıkçı)

Resim D. 29- Tadorna ferruginea (Angıt)

Resim D. 30- *Milvus migrans* (Kara aylak)

Resim D. 31- *Neophron percnopterus* (Küçük Akbaba)

Resim D. 32- *Circus pygargus* (Saz Delicesi)

Resim D. 33- Buteo rufinus (Kızıl Şahin)

Resim D. 34- Clanga pomarina (Küçük Orman Kartalı)

Resim D. 35- Falco tinnunculus (Kerkenez)

Resim D. 36- Streptopelia turtur (Üveyik)

Günümüze kadar Gümüşhane ili sınırlarında 15 sürüngen türünün dağılışı gösterdiği bilinmektedir. Söz konusu proje ile Gümüşhane ili için yeni kayıt olarak *Darevskia clarkorum* (Klark Kertenkelesi) ve *Ablepharus chernovi* (Çernov Kertenkelesi) türleri ile bu sayı 17'ye çıkmıştır. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Tablo- Gümüşhane İli Sürüngen Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Ablepharus chernovi</i>	Çernov Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
2	<i>Anguis fragilis</i>	Yılan Kertenkele	Ek-3	Liste dışı	NE	-
3	<i>Coronella austriaca</i>	Avusturya Yılanı	Ek-2	Liste dışı	NE	-
4	<i>Darevskia clarkorum</i>	Klark Kertenkelesi	Ek-2	Liste dışı	EN	-
5	<i>Darevskia rudis</i>	Trabzon Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
6	<i>Darevskia valentini</i>	Valentin Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
7	<i>Dolichophis caspius</i>	Hazer Yılanı	Ek-2	Liste dışı	LC	-
8	<i>Eirenis modestus</i>	Uysal Yılan	Ek-3	Liste dışı	LC	-
9	<i>Elaphe sauramates</i>	Sarı Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-
10	<i>Hemorrhois ravergieri</i>	Kocabaş Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-
11	<i>Lacerta media</i>	Sivas Kertenkelesi	Ek-3	Liste dışı	LC	-
12	<i>Natrix natrix</i>	Yarı Sucul Yılan	Ek-3	Liste dışı	LC	-
13	<i>Ophisops elegans</i>	Tarla Kertenkelesi	Ek-2	Liste dışı	NE	-
14	<i>Parvilacerta parva</i>	Cüce Kertenkele	Ek-2	Liste dışı	LC	-
15	<i>Trachylepis vittata</i>	Şeritli Kertenkele	Ek-3	Liste dışı	LC	-
16	<i>Typhlops vermicularis</i>	Kör Yılan	Ek-3	Liste dışı	NE	-
17	<i>Vipera eriwanensis</i>	Küçük Engerek	Ek-3	Liste dışı	VU	-

Resim D. 37- *Parvilacerta parva*(Cüce kertenkele)

Resim D. 38- *Darevskia valentini*(Valentin kertenkelesi)

Resim D. 39- *Trachylepis vittata* (Şeritli kertenkele)

Resim D. 40- *Lacerta media* (Sivas kertenkelesi)

Resim D. 41- *Dolichopchis caspius* (Hazer Yılanı)

Resim D. 42- *Anguis fragilis* (Yılan kertenkele)

Resim D. 43- *Darevskia rudis* (Trabzon kertenkelesi)

Resim D. 44- *Darevskia clarkorum* (Klark kertenkelesi)

Günümüze kadar Gümüşhane ili sınırlarında 6 amfibi türünün dağılış gösterdiği bildirilmiştir. Günümüz veri tabanında türlerden bir tanesi sinonim olduğu için sayı 5'e düşmektedir. Alan çalışmalarında da bu 5 amfibi türü tespit edilmiştir. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Tablo- Gümüşhane İli Çiftyaşar Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Bufo bufo</i>	Siğilli Kurbağa	Ek-3	Liste dışı	LC	-
2	<i>Pelophylax ridibundus</i>	Ova Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-
3	<i>Rana macrocnemis</i>	Uludağ Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-
4	<i>Mertensiella caucasica</i>	Kafkas Semenderi	Ek-3	Liste dışı	VU	-
5	<i>Bufotes variabilis</i>	Değişken Desenli Gece Kurbağası	Ek-3	Liste dışı	LC	-

Resim D. 45 - Bufo bufo (Siğilli Kurbağa)

Resim D. 46- Pelophlax ridibundus (Ova Kurbağası)

Resim D. 47- *Rana macrocnemis* (Şeritli Kurbağa)

Resim D. 48 - *Mertensiella caucasica* (Kafkas Semenderi)

Proje kapsamında iç su balıkları için yapılan çalışmalarda 10 iç su balığı türü (9 tür ile bir cins) tespit edilmiştir. Literatürde 8 türe yer verilirken bunlardan 5 tanesi arazi çalışmalarında tespit edilmiştir. Belirlenen türlerden 2 tanesi; *Alburnoides fasciatus* ve *Barbus tauricus* türleri, Gümüşhane ili için yeni kayıtlardır. Belirlenen türlerden hiçbiri endemik değildir.

Tablo - Gümüşhane İli Balık Türleri

Sıra No	Latince Adı	Türkçe Adı	BERN	CITES	IUCN	Endemik
1	<i>Alburnoides fasciatus</i>	İnci balığı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
2	<i>Barbus tauricus</i>	Bıyıklı balık	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
3	<i>Capoeta sp.</i>	Siraz	Liste dışı	Liste dışı	NE	-

4	<i>Capoeta banarescui</i>	Siraz	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
5	<i>Cyprinus carpio</i>	Sazan	Liste dışı	Liste dışı	VU	-
6	<i>Tinca tinca</i>	Kadife	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
7	<i>Oxynoemacheilus kosswigi</i>	Çöpçü balığı	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
8	<i>Squalius cephalus</i>	Tatlısu kefali	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
9	<i>Salmo trutta</i>	Alabalık	Liste dışı	Liste dışı	LC	-
10	<i>Silurus glanis</i>	Yayın	Liste dışı	Liste dışı	LC	-

Resim D. 49- *Alburnoides fasciatus* (İnci balığı)

Resim D. 50- *Barbus tauricus* (Bıyıklı balık)

Resim D. 51- *Capoeta banarescui* (Siraz)

Resim D. 52- *Oxynoemacheilus kosswigi* (Çöpçü Balığı)

Resim D. 53- *Squalius cephalus* (Talışu Kefali)

Resim D. 54- *Salmo trutta* (Alabalık)

D.3. Ormanlar, Milli Parklar ve Tabiat Parkları

D.3.1. Ormanlar

Ormanlık alanlarla ilgili bilgiler Gümüşhane ve Torul Orman İşletme Müdürlüklerinden temin edilebilir.

D.3.2. Milli Parklar

İlimizde Milli Park bulunmamaktadır.

D.3.3. Tabiat Parkları

1.Artabel G6lleri Tabiat Parkı: Alan, 22.12.1998 tarihinde olurlarıyla ilan edilmiş olup Gümüşhane ili, Torul ilçesi sınırları içerisinde yer almakta olup, 58.590 dekar alana sahiptir. Alan, yörenin en yüksek zirvesine sahip olup (Abdal Musa Tepesi) 3.331 rakıma sahiptir. Parkın ana kaynak değerini jeolojik ve jeomorfolojik oluşumlar, V tipi vadiler, keskin sırtlar ve 18 adet buzul krater gölü oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra endemik bitkilerin de bulunduğu tabiat parkı alanı, yaban hayatı bakımından da oldukça zengindir.

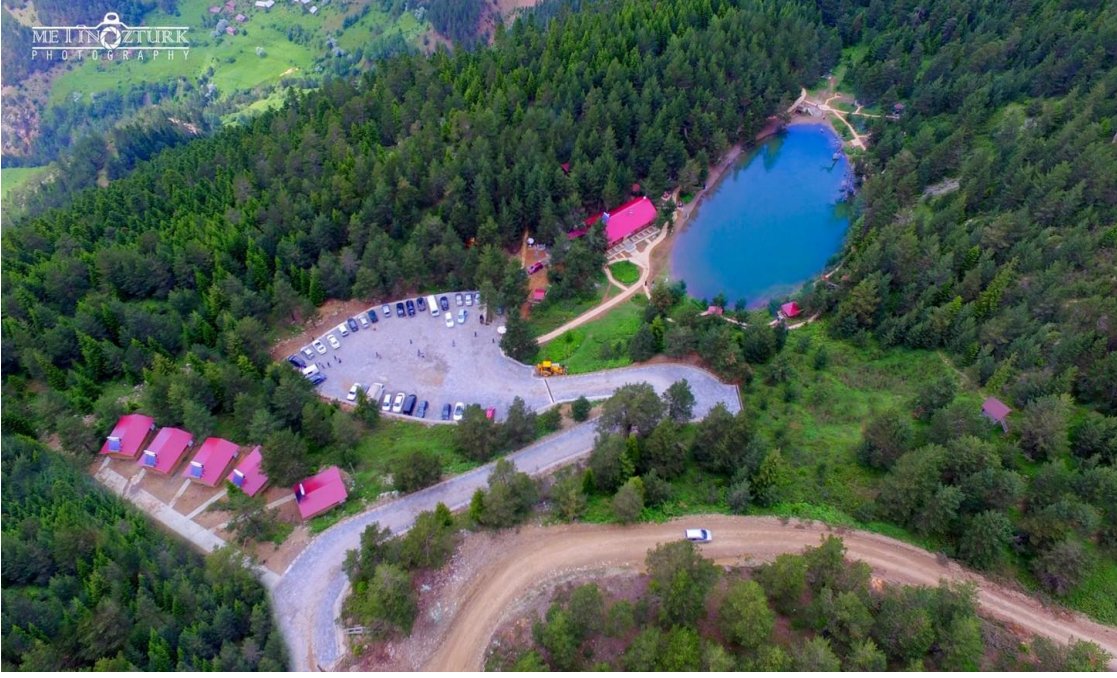

Resim D. 55- Artabel G6lleri

Resim D. 56- Artabel G lleri

2. Limni G l  Tabiat Parkı: Tabiat Parkı'nın bulunduğu 33 ha büyüklüğündeki alan ilk olarak 12.01.1999 tarihinde Limni G l  B Tipi Mesire Yeri olarak ilan edilmiş olup 11.07.2011 tarihinde ise statü değişikliğine gidilerek T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. Son olarak Bakanlık Makamı' nın 13.05.2013 tarih ve 1029 sayılı Olur'ları ile genişletilerek 72 ha'ya çıkarılmıştır.

Resim D. 57- Limni Gölü

Resim D. 58- Limni Gölü

3. Tomara Şelalesi Tabiat Parkı: Tabiat Parkı'nın bulunduğu 6,80 ha'lık alan ilk olarak 22.08.2007 tarihinde A Tipi Mesire Yeri olarak tescillenmiş, daha sonra Bakanlar Kurulu kararı ile 11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı'na çevrilmiştir. Tabiat Parkı ve çevresi (86,9 ha) aynı zamanda I. Derece Doğal Sit Alanı olup 12.09.1991 tarihinde tescil edilmiştir.

Resim D. 59- Tomara Şelalesi

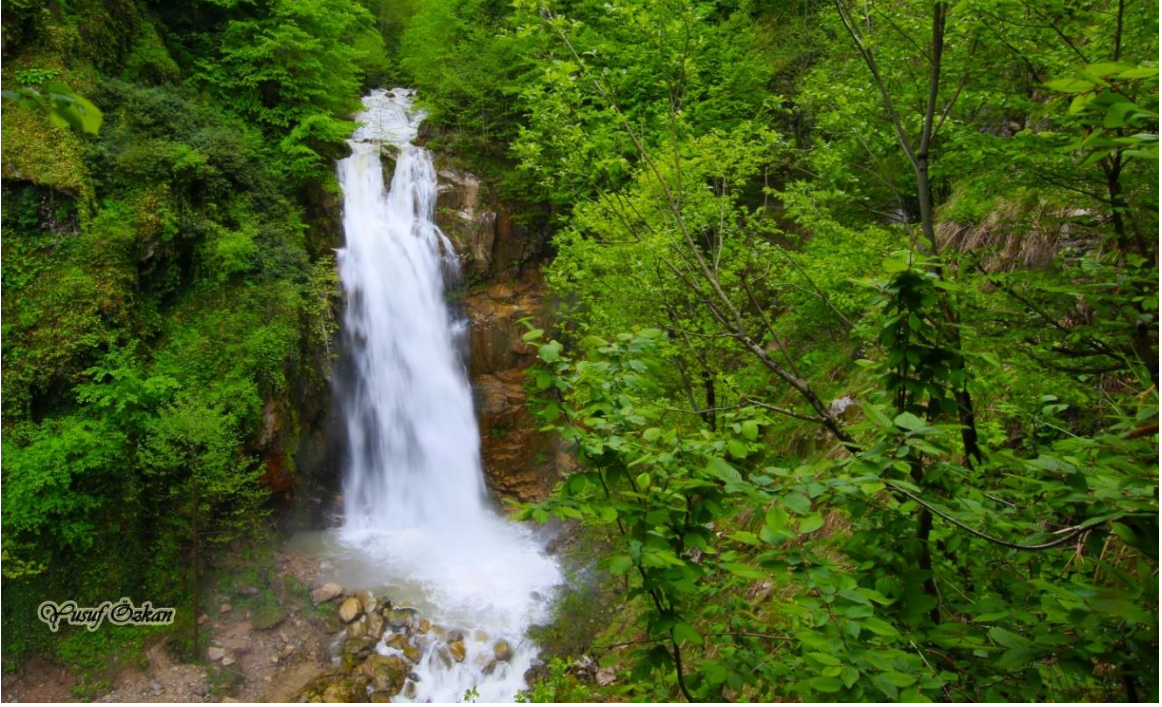

Resim D. 60- Tomara Şelalesi

Resim D. 61- Tomara Şelalesi

4. Çağlayandibi Şelalesi Tabiat Parkı : 02.12.2014 tarihinde ilan edilmiş olup, 17 ha alana sahiptir. Şelale yaklaşık 10 m yükseklikte bir kayadan vadi tabanına düşmekte ve eşsiz bir görsellik göstermektedir. Ayrıca Tabiat Parkı, Avrupa'nın en boylu ve en çaplı ladin ve göknar türlerini barındıran ve Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı olarak ilan edilen, doğal yaşlı ormanlara sahip vadi içerisinde yer almaktadır.

Resim D. 62- Çağlayandibi Şelalesi

Resim D. 63- Çağlayandibi Şelalesi

Resim D. 64- Çağlayandibi Şelalesi

5. Karşıyaka Tabiat Parkı: Gümüşhane İli Merkez İlçe sınırları içerisinde Mesire Mevkiinde yer alan saha 02.04.2015 tarihinde tabiat Parkı ilan edilmiş olup, 84 ha alana sahiptir. Saha sahip olduğu ormanlık bitki örtüsü, doğal güzellikleri ve seyir özellikleri bakımından potansiyel değerlere sahip olup bu kaynak değerlerinin geleceğe sağlıklı biçimde taşınabilmesi amacıyla; tabiat parkı olarak belirlenmiştir.

Resim D. 65- Karşıyaka Tabiat Parkı

6. Köse Tabiat Parkı: Saha 08.08.2011 yılında Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü tarafından Orman içi Dinlenme Yeri olarak tescil edilmiştir. 2011 yılından beri C tipi mesire yeri olarak kullanılmaktadır. Alanın büyüklüğü 30 Ha'dır. Alan 1 Nisan 2016 tarihinde tabiat parkı olarak ilan edilmiştir.

Resim D. 66- Köse Tabiat Parkı

Resim D.67- Köse Tabiat Parkı

D.4. Çayır ve Mera

Mera Komisyonunu yaptığı tespit çalışmalarına göre ilimizde yaklaşık 415 adet (947.784 dekar) yayla 1,869,690,9 dekar mera/yaylak alanı bulunmaktadır. Bu yaylaların 300 kadarı (700.000 dekar) İlimiz Trabzon ve Giresun sınır bölgelerinde bulunmakta ve bu bölgedeki yaylaların yaklaşık %75'i il dışından gelen insanlarca kullanılmaktadır.

İLÇE ADI	MERA/YAYLAK ALAN (m ²)	MERA/YAYLA ALAN (hektar)
Merkez	528,194,427.02	52,819.44
Torul	235,026,855.39	23,502.69
Kürtün	359,999,199.64	35,999.92
Köse	55,832,264.70	5,583.23
Kelkit	583,507,546.65	58,350.75
Şiran	107,130,664.83	10,713.07
	1,869,690,958.23	186,969.10

Yüksek rakımlarda yer alan yaylalarımızda genellikle ağaç da bulunmamakta, alabildiğine yemyeşil çayırların, rengarenk çiçeklerin bulunduğu muazzam bir güzellik arz etmektedir. Bunun yanında ani hava değişimleri de bir anda yaz ayında kışı hissettirmektedir. İlimizde yapılan Tahsis Amacı Değişikliği sebebiyle, mera/yaylak alanlarında kısmen de olsa azalmalar olmaktadır

İlimiz sınırlarında bulunan 415 yaylaya ait detaylı bilgiler İlçeler bazında aşağıdaki tablo halinde verilmiştir.

YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKOCAK	1	Kızılkaya	Köy halkı kullanıyor
AKPINAR	1	Eskiyayla (Akpınar)	Köy halkı kullanıyor
AKTUTAN	1	Büyükayla	Köy halkı kullanıyor
ALÇAKDERE	1	Alçakdere	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
ALEMDAR	1	Alemdar	Köy halkı kullanıyor
ARSLANCA	8	Arslanca	Köy halkı kullanıyor
		Çatalçayır ve Nebiyurt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Balahor ve Yeni yayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Zuvazlı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükçimen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
AŞAĞIYUVALI	3	Büyükçimen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Aşağıyuvalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kaletaş	Köy halkı kullanıyor
BANDIRLAK	1	Zuği	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Bandırlak	Köy halkı kullanıyor
BEŞOBA	2	Gavuryurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Ayranlı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
BOĞALI	3	Boğalı	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacı kullanıyor
		Aşot	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Omal	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ÇAMLIKÖY	3	Koyunoğlu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kirazlı (Zaganlı Yayl)	Köy halkı kullanıyor
		Melitli Yaylası	Köy halkı kullanıyor
ÇAYIRARDI	2	Pirahmet Y.(Zırganlık)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çayırdı Y.(Dağınardı)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ÇORAK	27	Boncuklu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kasapoğlu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mezarlık	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kürtdere	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gırlavu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Marandaoğlu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Orta	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karahava	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Divane	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mincanos	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
Sarıtaş	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor		

		Sıçanyurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükuyurt (Yeniyayla)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karabina (çakırgöl)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çatalbahar (Çatalpuar)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Tekke	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Derindere	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Alaçayır	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Şaphane (Büyükyayla)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kurugöl	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Arpalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Eğrisu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çorak	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sıcakırmak	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Irmak(Değirmenyurdu)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Taşdibi (Taşköprü)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çiçekli	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
DÖLEK	1	Dölek	Köy halkı kullanıyor
DÖRTKONAK	1	Dörtkonak	Köy halkı kullanıyor
DUMANLI	28	Taşlıova	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Boyhane	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Uzunsırt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çardaklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Elmalık	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Cirip	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kuzugölü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gofi	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		kütüklü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sulaklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Seydiyurdu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Semer-Irmak-Lenda	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yeniyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		İstavroma	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sırt - Seksenveren	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Kelhasan	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çukur	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Burunyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Dingil	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Cifin- Bayramçayırı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		More - Yatakyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		İsgorden	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Irmakbaşı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
ERDEMLER	2	Yeniyayla	Köy halkı kullanıyor
		Tuzlusu	Köy halkı kullanıyor
ESENLER	1	Esenler	Köy halkı kullanıyor
GÖZELER	1	Gözeler	Köy halkı kullanıyor
GÜNGÖREN	7	Güngören	Köy halkı kullanıyor
		Büyükyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Küçükuyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Çatma ve Boğazyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor

		Boğazyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Hamzaağa	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
HASKÖY	1	Hasköy Yaylası	Köy halkı kullanıyor
İKİZ	1	İkiz (Ekiz)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
İNCESU	1	İncesu	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
KALETAŞ	1	Kaletaş Yaylası	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
KAYABAŞI	1	Kavraz	Köy halkı kullanıyor
KIZILCA	1	Kızılca(Saralarınburun) Y.	Köy halkı kullanıyor
KOCAPINAR	2	Kocapınar	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Sevedek	Köy halkı kullanıyor
OLUCAK	3	Avoca	Köy halkı kullanıyor
		Akçakale	Köy halkı kullanıyor
		Teknecik	Köy halkı kullanıyor
ÖRENLER	1	Örenler	Köy halkı kullanıyor
SARIÇİÇEK	1	Sarıçiçek (Celepoğlu)	Köy halkı kullanıyor
SUNGURBEYLİ	1	Sungurbeyli(Kuşyuvası)	Köy halkı kullanıyor
TANDIRLIK	1	Ferhatağa	Köy halkı ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
			Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
YAĞLIDERE	19	Bezaş	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mandagölü	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Canyurt	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Parti	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Taşkesen	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Acısu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Sahrahanlar	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Mizit	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Camiboğazı (Camidüzü)	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yeniyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Soğan	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Ustuğun	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Derinirmek	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
Başkapı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor		
		Bulutayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Deveboynu	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Madenhanları ve	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Karayayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Gandazlar	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
YAĞMURDERE	1	Çakıllı	Köy halkı kullanıyor
YAYDEMİR	1	Yaydemir	Köy halkı kullanıyor
YAYLADERE	1	Yayladere+Soğukpınar	Köy halkı kullanıyor
YENİYOL	1	Yeniyol	Köy halkı kullanıyor
YİTİRMEZ	2	Şonkale	Köy halkı ve komşu köyler kullanıyor
		Karakodil	Köy halkı ve komşu köyler kullanıyor

YUKARIYU VALI	3	Yapraklı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Yukarıyuvalı	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor
		Eskiyayla	Trabzonlu Yaylacılar kullanıyor

KELKİT			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
BABAKONAĞI	2	Babakonağı (Tılısbık)	Köy halkı kullanıyor
		Eskikadı	Köy halkı kullanıyor
BEZENDİ	2	Yukarı Pöküt	Köy halkı kullanıyor
		Aşağı Pöküt	Köy halkı kullanıyor
ÇAMBAŞI	1	Çambaşı	Köy halkı kullanıyor
ÇAMUR	1	Karakuyu	Köy halkı kullanıyor
ÇÖMLECİK	1	Çömlecik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
DELİLER	3	Kızılca	Komşu köyler (Kızılcaköy) kullanıyor
		Ağalık(Çiftlik)	Kelkit Merkez İlçe kullanılıyor.
		Deliler	Köy halkı kullanıyor
DEREDOLU BELDESİ	1	Deredolu	Köy halkı kullanıyor
DEVEKORUSU	1	Devekorusu	Köy halkı kullanıyor
GÖDÜL	1	Sögütlü	Köy halkı kullanıyor
GÜMÜŞGÖZE BELDESİ	1	Gümüştöze(Alansa)	Köy halkı kullanıyor
GÜRLEYİK	3	Tekrar Çalışılacak	Köy halkı kullanıyor
			Köy halkı kullanıyor
			Köy halkı kullanıyor
SARIŞEYH	2	Sarışeyh-I	Köy halkı kullanıyor
		Sarışeyh-II	Köy halkı kullanıyor
SÖĞÜTLÜ BELDESİ	3	Sögütlü - I (Ernek)	Köy halkı kullanıyor
		Sögütlü - II	Köy halkı kullanıyor
		Sögütlü - III	Köy halkı kullanıyor
ÜNLÜPINAR BELDESİ	1	Pekün	Köy halkı kullanıyor
YENİYOL	2	Yeniyol -I	Köy halkı kullanıyor
		Yeniyol -II	Köy halkı kullanıyor
YEŞİLYURT	1	Yeşilyurt	Köy halkı kullanıyor
YOLÇATI	1		Köy halkı kullanıyor

KÖSE			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
GÖKÇEKÖY	1	Gökçeköy Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KABAKTEPE	2	Eskiyayla (Karucuk)	Köy halkı kullanıyor
		Yeniyayla (Şurut)	Köy halkı kullanıyor
MERKEZ İLÇE	3	Köse Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		İbiğin Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Ekinözü Yaylası	Köy halkı kullanıyor

SUBAŞI	1	Yanıklı (Y.Alıçlı)	Köy halkı kullanıyor
YAYLIM	1	Yaylım	Köy halkı kullanıyor

ŞİRAN			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKBULAK	2	Çal	Köy halkı kullanıyor
		Üst Handut	Köy halkı kullanıyor
AKYAYLA	1	Akyayla	Köy halkı kullanıyor
ARAKÖY	3	Dibriş I	Köy halkı kullanıyor
		Dibriş II	Köy halkı kullanıyor
		Hünkartepe	Köy halkı kullanıyor
BOĞAZYAYLA	1	Bogazyayla(Törnük)	Köy halkı kullanıyor
ÇAVLAN	1	Çalan(Çavlan-Çakıryayla)	Köy halkı kullanıyor
ÇEVREPINAR	2	Köçen	Köy halkı kullanıyor
		Karışık	Köy halkı kullanıyor
GÜNYÜZÜ	1	Günyüzü Yaylası	Köy halkı kullanıyor
İNÖZÜ	1	İnözü	Köy halkı kullanıyor
KAYNAKBAŞI	1	Köy Arkası	Köy halkı kullanıyor
KIRINTI	2	Çeküz	Köy halkı kullanıyor
		Çanakçı	Köy halkı kullanıyor
KONAKLI	1	Tuzlupınar	Köy halkı kullanıyor
SEYDİBABA*	1	Tazıpınar	Köy halkı kullanıyor
YENİKÖY	1	Yelmikara(A.Gersut-Bahçeli)	Köy halkı kullanıyor
YEDİBÖLÜK	3	Bezirgançukuru	Köy halkı kullanıyor
		Şifonunçamyurdu	Köy halkı kullanıyor
		Beşkilse(Ozanca)	Köy halkı kullanıyor
YUKARIKULACA - SELİMİYE	3	Avulusu(Ağulusu)	Köy halkı kullanıyor
		Soğukpınar(Selimiye)	Köy halkı kullanıyor
		Yeniköy	Köy halkı kullanıyor

TORUL			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
ALINYAYLA	2	Deveçimen Yaylası (Erikli)	Köy halkı kullanıyor
		Eşekmeydanı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
ALTINPINAR BEL.	2	Aygos(Gorgodos-Alitaşı)	Belde halkı kullanıyor.
		İrişki	Belde halkı kullanıyor.
ARPALI	1	Arpalı (Görükse)	Köy halkı kullanıyor
ATALAR	3	Alas (A.Zimara,Ayfuka.Has)	Köy halkı kullanıyor
		Değirmentaşı	Köy halkı kullanıyor

		Aydınlar (Müzene Yaylası)	Köy halkı kullanıyor
BÜYÜKÇİT	2	Kankana	Köy halkı kullanıyor
		Makrel	Köy halkı kullanıyor
CEBELİ	2	Çiçekli Yaylası(Cebeli Yaylası)	Köy halkı kullanıyor
		Ayyayla Yaylası	Köy halkı kullanıyor
DAĞDİBİ	9	Gebeyurt Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Maden Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gölönü Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kürtmezarı Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Teknecik Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Ziyaret Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çayırklar Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Olukman Yaylası	Trabzon ve Giresunlu yaylacılar kullanıyor
DEMİRKAPI	5	Eğerlik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Emruh Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Demirkapı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Çifteköprü Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Huva Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜLAÇAR	4	Mark Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Aksu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Şimera Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Sırganlı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜMÜŞTUĞ	4	Yılanlı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Dulağa Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Balaya Yaylası	Torul Arılı Köyü halkı kullanıyor
		Colaşona Yaylası	Torul Bahçelik Köyü halkı kullanıyor
GÜVEMLİ	3	Kuyular Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Gıran Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Güvemli (Haviyana) Yaylası	Köy halkı kullanıyor
GÜZELOLUK	1	Kavraz	Köy halkı kullanıyor
HEREK	1	Kadına yaylası	Köy halkı kullanıyor
İLECİK	1	İlecik Yaylası	Köy halkı kullanıyor
KİRAZLIK	1	Kirazlık	Köy halkı kullanıyor
KOCADAL	2	Gales	Köy halkı kullanıyor
		Çamurlu	Köy halkı kullanıyor
KOPUZ	1	Kopuz Yaylası	Köy halkı kullanıyor

KÖSTERE	7	Budak (Şive) Yaylası	Torul Budak Köyü halkı kullanıyor
		Aktaş yaylası	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Çöhelen Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Taşboğazı yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kıranoba yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Barutçu Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Çukur Yayla	Köy halkı kullanıyor
KÜÇÜKÇİT	2	Kankana	Köy halkı kullanıyor
		Küçükçit	Köy halkı kullanıyor
MERKEZ İLÇE	2	Köprübaşı (Bezdop) Yaylası	Köprübaşı Mah. halkı kullanıyor.
		Tufaniye	Köy halkı kullanıyor
TOKÇAM	1	Fırfıra	Köy halkı kullanıyor
UĞURTAŞI	1	Uğurtaş (İstavri) Yaylası	Köy halkı kullanıyor
YALINKAVAK	1	Yanmışarman(Soroyna) yaylası	Köy halkı kullanıyor
YILDIZ	2	Adisa	Köy halkı kullanıyor
		Çamdibi	Köy halkı kullanıyor
YURT	2	Caga	Köy halkı kullanıyor
		A.Karadere	Kürtün A. Karadere Köyü kullanıyor.
YÜCEBELEN	3	Büyükücebelen Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Yücebelen (Mınarlı) yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kızılüzüm Yaylası	Giresunlu Yaylacılar kullanıyor
ZİGANA	3	Saranoy Yaylası	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Naharcı Yaylası	Köy halkı kullanıyor
		Kalkanlı (Değirmentası) Yaylası	Köy halkı kullanıyor

KÜRTÜN			
YERLEŞİM YERİ ADI	YAYLA SAYISI	YAYLA ADLARI (İSİMLERİ)	KULLANIM DURUMU
AKÇAL	2	Çevirme	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çadırçukur	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
AKTAŞ	9	Atkoyağı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Topucak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Ayderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Karaşeyh	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Boynuyolu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kekre I	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kekre II (Eynesil)	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kanyaş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Yaraş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
ARPACIK	1	Yeniayla	Köy halkı kullanıyor
BAĞLAMA	6	Alan	Köy halkı kullanıyor
		Karaçam	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor

		Kurukıran	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Kökeç	Köy halkı kullanıyor		
		Kıranıyurt	Köy halkı kullanıyor		
		Alacapazar	Köy halkı kullanıyor		
BEŞİR	9	Beşirbaşı (Topraklıyurt)	Köy halkı kullanıyor		
		Taşbaşı	Köy halkı kullanıyor		
		Karabalçık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Belen (Kepez)	Köy halkı kullanıyor		
		Başyurt	Köy halkı kullanıyor		
		Yanıkmerek	Köy halkı kullanıyor		
		Hisarkaya	Köy halkı kullanıyor		
		Patanlı	Köy halkı kullanıyor		
		Aralıca	Köy halkı kullanıyor		
BEYTARLA	17	Taşlık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Taşlıkdere	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Tozluıyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Hanzar	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Eyüpler	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Ayıbeli	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Lorıkayası	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Komanyurdu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Büyükparak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Küçükparak	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Yazlık	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Gavurlu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Dikme	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Davunlu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Aksu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Kayabaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Hapullu	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
ÇAYIRÇUKUR	1	Kuzugözü	Köy halkı kullanıyor		
DAMLI	5	Dayılı	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Yalakyurt	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Çoknak	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Kıranıyurt	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Körünevyanı	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
EKİNCİLER	2	Ağbaba	Köy halkı kullanıyor		
		Ayderesi	Köy halkı kullanıyor		
ELMALI	2	Ortalık	Köy halkı kullanıyor		
		Soğukoluk	Köy halkı kullanıyor		
GÖNDERE	2	Çatak	Köy halkı kullanıyor		
		Göndere	Köy halkı kullanıyor		
GÜNYÜZÜ	4	Çayırağzı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Merekgözü	Köy halkı kullanıyor		
		Paçacı	Köy halkı kullanıyor		
		Polat	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
GÜRGENLİ	1	Nasrettin	Köy halkı kullanıyor		
KONACIK	1	Bayıralan(Bayrakalan)	Köy halkı kullanıyor		
KUŞLUK	2	Gözpınar	Köy halkı kullanıyor		

		Çetliçukur (Çatıçukur)	Köy halkı ve Kızılcıtam Köyü kullanıyor
ÖZKÜRTÜN *	13	Erikbeli	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		KADIRGA - Çatma, Şahmelik, Davunlu, Kızılağaç, Oğuz, Ören	Trabzonlu yaylacılar kullanıyor
		Alancık	Belde halkı kullanıyor.
		Bayıralan(Bayrakalan)	Belde halkı kullanıyor.
		Çamurlu	Belde halkı kullanıyor.
		Yalakyurt	Belde halkı kullanıyor.
		Büyükayla	Belde halkı kullanıyor.
SAPMAZ	7	Sarpyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Tanrıvermiş	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Demircikaya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Hayatderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Soğukoluk	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Eynesilburun	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
SARIBABA	8	Mursal	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çameğın	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gökseki	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Taşbaşı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		İmikyurt	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Balıklı	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gavuroba	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çakmakkaya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
SÖĞÜTELİ	7	Akçababa	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kalınçat	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çekümce	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Gölcügez	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Alistre	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Kazıkbeli	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
ŞENDERE	2	Göğcümereği	Köy halkı kullanıyor
		Kabaktepe (Çatalalan)	Köy halkı kullanıyor
TAŞLICA	13	Kızılali (Altobası-Üstobası)	Köy halkı kullanıyor
		İnçayırı	Köy halkı kullanıyor
		Deliklitaş (Çataltaşobası)	Köy halkı kullanıyor
		Yaylacık	Köy halkı kullanıyor
		Germeşobası	Köy halkı kullanıyor
		Kabayalak	Köy halkı kullanıyor
		Körükobası	Köy halkı kullanıyor
		Eseli	Köy halkı kullanıyor
		Suluoba	Köy halkı kullanıyor
		Cinkayası	Köy halkı kullanıyor
		Çetlüce	Köy halkı kullanıyor
		Öküzgeçeği	Köy halkı kullanıyor
		Tohtamur	Köy halkı kullanıyor
TİLKİCEK	3	Kuşalan	Giresunlu yaylacılar kullanıyor

		Dereobası	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
		Mayluca	Giresunlu yaylacılar kullanıyor		
YAYLALI	10	Absa	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Curufdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Gölonü	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Taşdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Derindere	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Ramadanyurdu	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		taşdibi	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Yılanlı	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Taşbaşı	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		Gavur	Giresun ve Trabzonlu yaylacılar kullanıyor		
		YEŞİLKÖY	17	Güvende	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
				Masuryurdu	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
Çıkrıküzü	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Geyikçökeği	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Halilbey (Çeğel)	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Alınca	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Çardakalan	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Çağmat	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
İbrahimalan	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Kütüklüyurt	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Ayığıleş	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Çeğel	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Kırançeğel	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				
Gölceğiz	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.				

		Patıryurdu	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Çalalan (Çatalalan)	Köy halkı ve Merkez İlçe halkı kullanıyor.
		Elceğiz	Komşu Köyler (Elceğiz) kullanıyor
YUKARIKARADERE	6	Kırcak	Köy halkı kullanıyor
		Teknecik	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Karaboya	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Eğrikar	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Çamin	Giresunlu yaylacılar kullanıyor
		Erikderesi	Giresunlu yaylacılar kullanıyor

D.5. Sulak Alanlar

İlde sulak olan olarak statülendirilmiş bir korunan alanımız bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

D.6.1. Tabiat Anıtları

1.Kıranı Evliya Ardıcı Tabiat Anıtı: 26.06.1995 tarihinde ilan edilmiştir. 2030 m rakımda bulunan Ardıç Ağacı 4.53 m boy, 1.46 m çap ve 4.60 m çevre genişliğine sahiptir.

Resim D. 68- Kıranı Evliya Ardıcı

2.Ali Ağa'nın Kavağı Tabiat Anıtı: 26.06.1995 tarihinde ilan edilmiştir. 30 m boy, 1.57 m çap ve 4.85 m çevre genişliğine sahiptir. Şiran ilçesi Kırıntı Köyündedir.

Resim D. 69- Ali Ağa'nın Kavağı

3.Örümcek Ormanı Gök nar 1 Tabiat Anıtı: 11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gök nar ağacı 55 m boy, 1.20 m çap ve 3.77 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde dir.

Resim D. 70- Örümcek Ormanı Gök nar 1

4.Örümcek Ormanı Gökmar 2 Tabiat Anıtı: 11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 58,6 m boy, 1.57 m çap ve 4.70 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim D.71– Örümcek Ormanı Gökmar 2

5.Örümcek Ormanı Gökmar 3 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gökmar ağacı 57,6 m boy, 1.76 m çap ve 5.52 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisindeydir.

Resim D. 72- Örümcek Ormanı Gök nar 3

6.Örümcek Ormanı Gök nar 4 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Gök nar ağacı 58,5 m boy, 1.80 m çap ve 5.65 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim D. 73- Örümcek Ormanı Gök nar 4

7.Örümcek Ormanı Ladin 1 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 49,1 m boy, 1.48 m çap ve 4.65 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim D. 74- Örümcek Ormanı Ladin 1

8.Örümcek Ormanı Ladin 2 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 61,5 m boy, 1.54 m çap ve 4.85 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim D.75- Örümcek Ormanı Ladin 2

9.Örümcek Ormanı Ladin 3 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 52,5 m boy, 1.21 m çap ve 3.81 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim D.76- Örümcek Ormanı Ladin 3

10.Örümcek Ormanı Ladin 4 Tabiat Anıtı:11.10.1995 yılında ilan edilmiştir. 417 yaşında olan Ladin ağacı 53,4 m boy, 1.22 m çap ve 3.83 m çevre genişliğine sahiptir. Kürtün ilçesi Örümcek Ormanları Tabiatı Koruma Alanı içerisinde yer almaktadır.

Resim D. 77- Örümcek Ormanı Ladin 4

D.6.2. Tabiatı Koruma Alanları

Örümcek Ormanı Tabiatı Koruma Alanı: Gümüşhane ili, Kürtün ilçesi Yeşilköy köyü sınırlarında bulunmakta olup 07.01.1998 tarihinde ilan edilmiştir. 263 ha alana sahiptir. Avrupa ve Kafkasların en boylu ve çaplı Ladin ve Gökmar fertlerini bünyesinde barındırmaktadır. Doğal, yaşlı ormandır.

Resim D.78- Örümcek Ormanı

Resim D.79- Örümcek Ormanı

D.6.3. Anıt Ağaçlar

İlimizde Anıt Ağaç bulunmamaktadır.

D.6.4. Özel Çevre Koruma Bilgileri

İlimizde Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmamaktadır.

D.6.5. Doğal Sit Alanları

1.Akçakale Mağarası: Gümüşhane ili, Merkez ilçesi, Akçakale köyü sınırları içerisinde yer alan, Akçakale Mağarası'nın "Tabiat Varlığı – B Grubu Mağara" olduğuna ilişkin Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nca alınan 01/12/2020 tarihli ve 1631 sayılı karar 30/12/2020 tarihli ve 281829 sayılı Bakanlık Makam Olur'u ile onaylanmıştır.

2. Santa Harabeleri Doğal Sit Alanı: Gümüşhane ili, Merkez ilçesi, Dumanlı köyü, Santa Harabeleri Doğal Sit Alanının "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" ve "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" kısımları Bakanlık Makamının 03.07.2020 tarihli ve 138455 sayılı OLUR'u ile tescil edilmiş olup "Doğal Sit-Kesin Korunacak Hassas Alan" kısımlarına dair tescil işlemleri devam etmektedir.

3. Süleymaniye Mahallesi Doğal Sit Alanı: Gümüşhane ili, Merkez ilçesi, Süleymaniye Mahallesi Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamının 08.04.2019 tarihli ve 82935 sayılı OLUR'u ile "Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı" olarak tescil edilmiştir.

4. Uluköy Çiftköprü Doğal Sit Alanı: Gümüşhane İli, Kürtün ilçesi, Uluköy Çiftköprü Doğal Sit Alanının "Doğal Sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" kısımları Bakanlık Makamının 28.07.2020 tarihli ve 159847 sayılı OLUR'u ile tescil edilmiş olup "Doğal Sit-Kesin Korunacak Hassas Alan" kısımlarına dair tescil işlemleri devam etmektedir.

5.Tomara Şelalesi Doğal Sit Alanı: Gümüşhane ili, Şiran İlçesi, Tomara Şelalesi Doğal Sit Alanı Bakanlık Makamı'nın 02.08.2021 tarihli ve 1424310 sayılı OLUR'u ile "Doğal sit-Nitelikli Doğal Koruma Alanı" olarak tescil edilmiştir.

6.Arılı Mağarası: Gümüşhane ili, Torul ilçesi, Arılı köyü sınırları içerisinde yer alan, Arılı Mağarası'nın "Tabiat Varlığı – B Grubu Mağara" olduğuna ilişkin Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nca alınan 01/12/2020 tarihli ve 1632 sayılı karar 30/12/2020 tarihli ve 281840 sayılı Bakanlık Makam Olur'u ile onaylanmıştır.

7.Karaca Mağarası: Gümüşhane ili, Torul ilçesi, Cebeli köyü sınırları içerisinde yer alan, Karaca Mağarası'nın "Tabiat Varlığı – B Grubu Mağara" olduğuna ilişkin Trabzon Tabiat

Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'na alınan 01/12/2020 tarihli ve 1633 sayılı karar 30/12/2020 tarihli ve 281845 sayılı Bakanlık Makam Olur'u ile onaylanmıştır.

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

<https://www.csb.gov.tr/sit-alanlari>

<https://bolge12.tarimorman.gov.tr/Menu/28/Tabiat-Parklari>

<https://bolge12.tarimorman.gov.tr/Menu/27/Tabiat-Anitlari>

[ri](#)

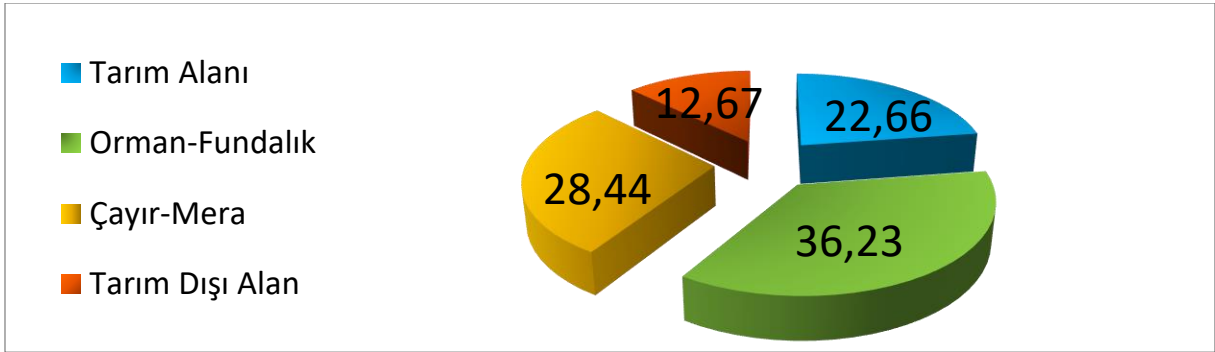
<https://bolge12.tarimorman.gov.tr/Menu/21/Tabiati-Koruma-Alanlari>

<https://ockb.csb.gov.tr/>

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

GÜMÜŞHANE	Tarım Alanı		Orman – Fundalık		Çayır Mera		Tarım Dışı Alan		Yüzölçümü (Ha)
	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	Miktar (Ha)	Oran (%)	
TOPLAM	149.007	22,66	238.223	36,23	186.969,10	28,44	83.300,9	12,67	657.500

Grafik E.13 – Arazi kullanım durumuna göre arazi sınıflandırması
(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2023)

Çizelge E.53 – Arazi kullanım sınıflandırması
(Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, 2023)

	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ									
	1990		2000		2006		2012		2018	
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1) Yapay Alanlar	1352,58	0,2	1551,25	0,23	1754,5	0,26	2452,16	0,37	2682,71	0,4
2) Tarımsal Alanlar	145362,25	21,8	145130,35	21,76	139058,19	20,85	134761,48	20,21	134386,55	20,15
3) Orman ve Yarı Doğal Alanlar	519877,44	77,95	519883,73	77,95	525394,87	78,78	528458,29	79,24	528202,26	79,2
4) Sulak Alanlar	351,63	0,05	378,57	0,06	26,63	0	1271,99	0,19	1672,39	0,25
5) Su Yapıları	-	-	-	-	709,73	0,11	2452,16	0,37	2682,71	0,4
TOPLAM	666943,9	100	666943,9	100	666943,92	100	666943,92	100,01	666943,91	100

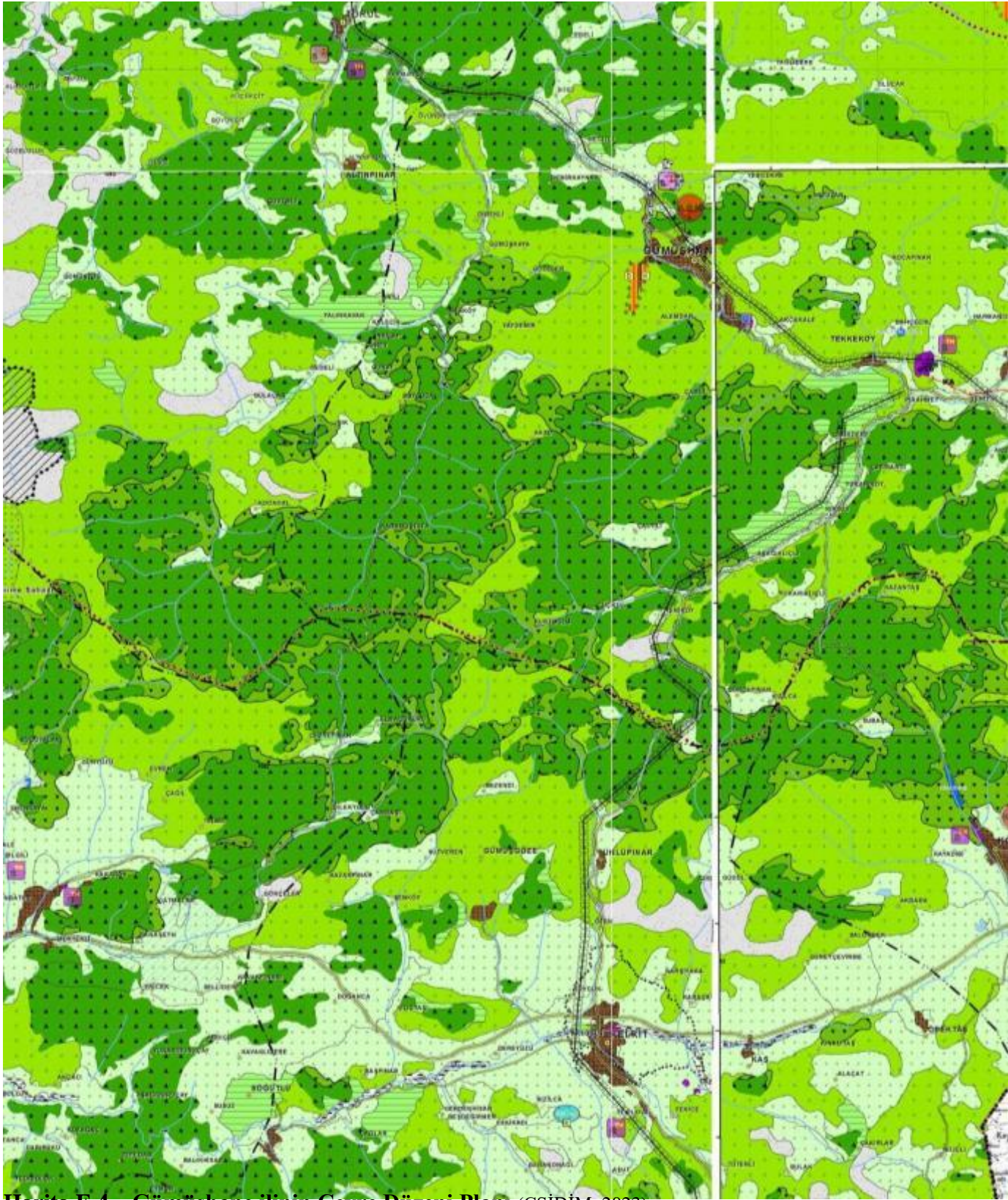
E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

Gümüşhane ili sınırlarını da içine alan 1/100 000 ölçekli çevre düzeni planında, Gümüşhane ilinin ulusal ve uluslararası öneminin artırılması, çevre korumayı öncelik olarak seçip, bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi ve teknoloji toplumunun gereklerine uygun, topluma yönelik sosyo-ekonomik kalkınma çerçevesinde, yerel kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlayarak geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

24.06.2011 tarihinde onaylanan Ordu-Trabzon-Rize-Giresun-Gümüşhane-Artvin Planlama Bölgesi 1/100 000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı 28.05.2012, 03.01.2013, 04.07.2013, 13.12.2013, 16.11.2015, 24.01.2019, 29.04.2020, 31.03.2021 ve 07.09.2021 tarihlerinde yapıp onaylanan değişikliklerle en son halini almıştır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği'ndeki tanımlar bölümünde; imar planlarının onaylı halihazır haritalar üzerine varsa kadastral durumu işlenmiş olan, varsa bölge ve çevre düzeni planlarına uygun olarak hazırlanmaları gerektiği belirtilmektedir. Bu kapsamda Gümüşhane İli sınırları içerisinde yapılması düşünülen her tür ve ölçekteki imar planlarının 1/100 000 ölçekli Çevre Düzeni Plan ve Hükümleri doğrultusunda yapılması gerekmektedir.

Harita E.4 – Gümüşhane ilinin Çevre Düzeni Planı (ÇŞİDİM, 2023)

E.3. Sonu ve Değerlendirme

Kaynaklar

Gümüşhane Tarım ve Orman İl Müdürlüğü

Gümüşhane evre, şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi İşlemleri

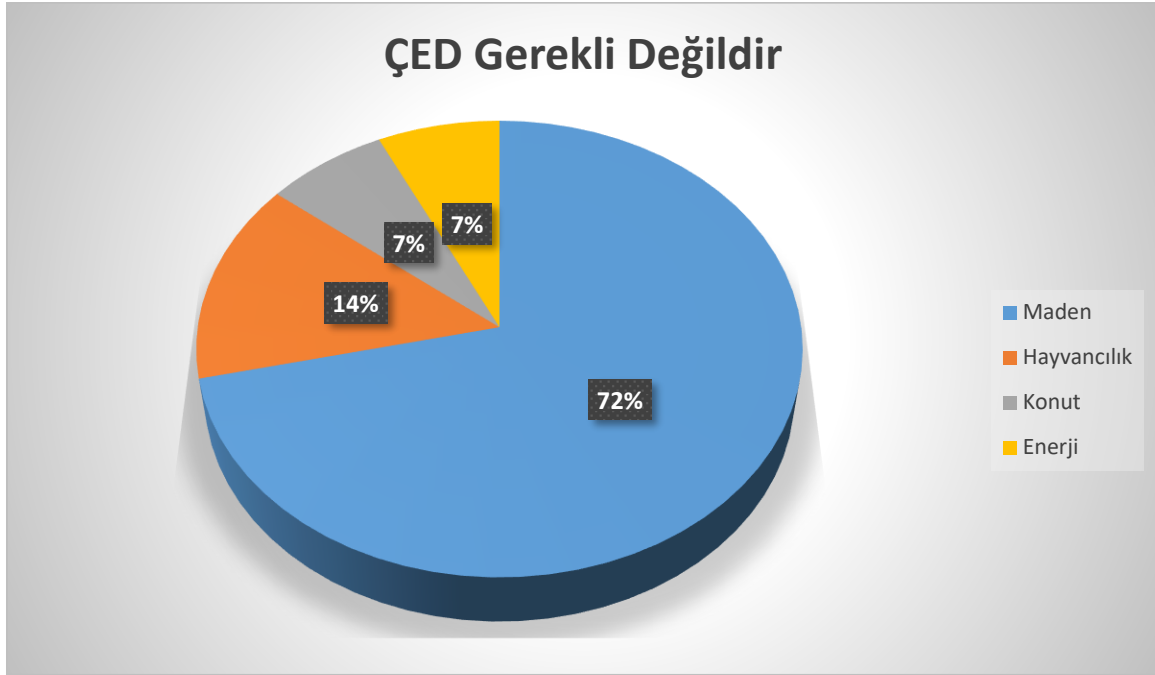
Çizelge F.54 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2022 yılı içerisinde alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı* (e-ÇED Yazılımı, 2023)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	10	1	-	2	-	-	1	14
ÇED Gereklidir	-	-	-	-	-	-	-	
ÇED Olumlu Kararı	1	-	-	-	-	-	-	1
ÇED Olumsuz Kararı	1	-	-	-	-	-	-	1
İade/İptal	2	-	-	-	-	-	-	2

* ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin bir kısmı birden fazla ili kapsadığı durumlarda her il ayrı ayrı bildirimde bulunduğundan ÇED karar sayılarında mükerrerlikler oluşmaktadır. Bilindiği üzere ÇED Yönetmeliğine tabi faaliyetlerin ÇED sürecinin yürütülmesinde Bakanlığımızca ÇED sürecini yürütecek koordinatör il e-ÇED sisteminden ilgili Daire Başkanlığınca belirlendiğinden koordinatör il olarak belirlenen ilin ÇED kararını tabloya işlemesi gerekmektedir.

Grafik F.14 – 2022 yılında ÇED Olumlu Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı (e-ÇED Yazılımı, 2023)

Grafik F.15 – 2022 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı alınan projelerin sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, 2023)

Çizelge F.55 – Bakanlık merkez ve ÇŞİDİM tarafından 2014-2022 yılları arasında verilen muafiyet kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, Mayıs/2023)

Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
52	86	52	110	15	21	35	371

Çizelge F.56 – 2014-2022 yılları arasında verilen iade/iptal kararlarının sektörel dağılımı
(e-ÇED Yazılımı, Mayıs/2023)

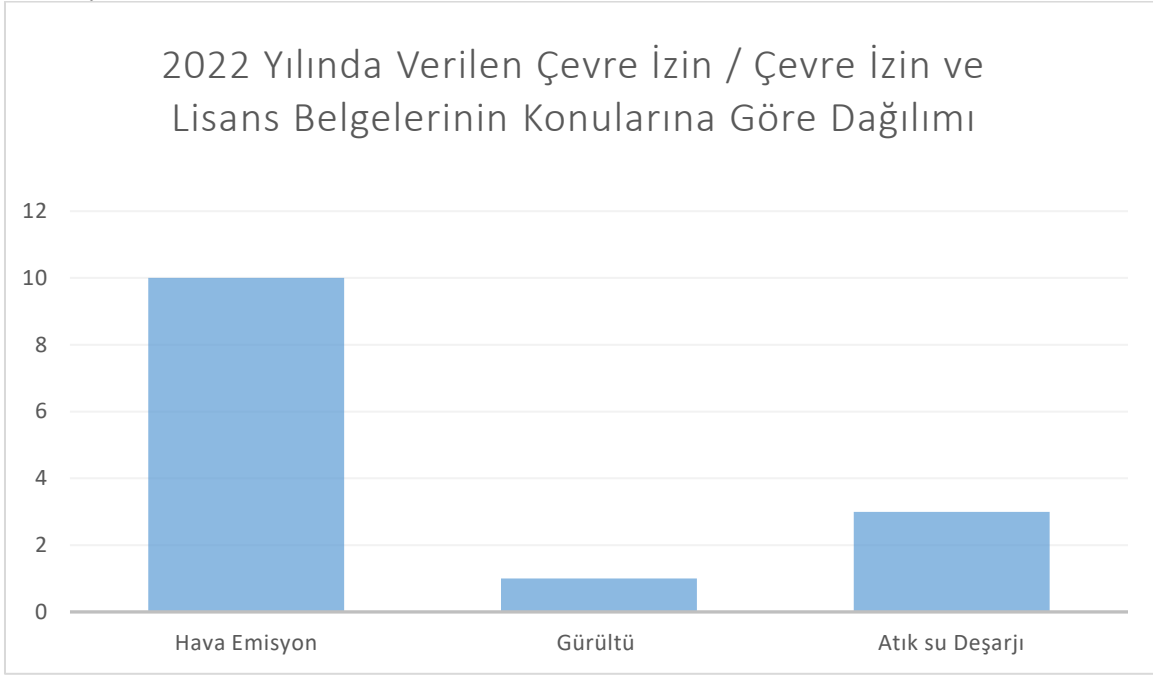
Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
-	-	-	-	-	-	-	-

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çizelge F.57 – 2022 yılında Bakanlık Merkez teşkilatı ve ÇŞİDİM tarafından verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi sayıları
(e-İzin Yazılımı, 2023)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	2	9	11
Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans Belgesi	1	10	11
Çevre İzni Muafiyet Sayısı	-	-	-
TOPLAM	3	19	22

Grafik F.16 – 2022 yılında verilen Çevre İzin/ Çevre İzin ve Lisans Belgelerinin konularına göre dağılımı
(e-izin yazılımı, 2023)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-ÇED Yazılımı
e-İzin Yazılımı

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde İl Müdürlüğü tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

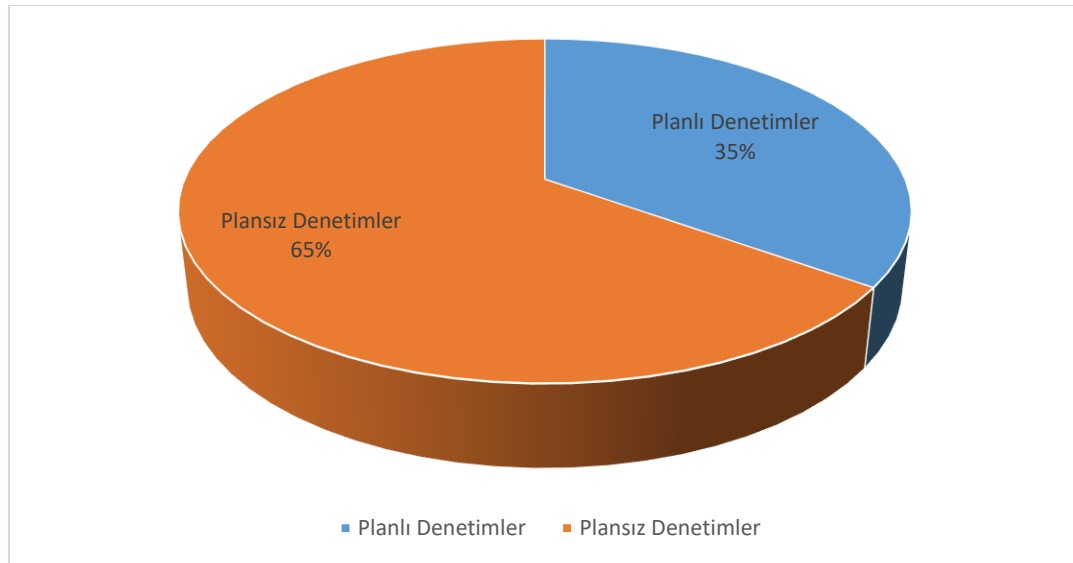
- izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- Bakanlık ya da ÇŞİDİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİDİM tarafından yapılan denetimlerdir.

Çizelge G.58 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından gerçekleştirilen denetimlerin sayısı
(e-denetim yazılımı, yıl)

Denetimler	Toplam
Planlı denetimler	105
Plansız (ani+şikâyet) denetimler	196
Genel toplam	301

Grafik G.17 – ÇŞİDİM tarafından 2022 yılında gerçekleştirilen planlı ve ani çevre denetimlerinin dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2023)

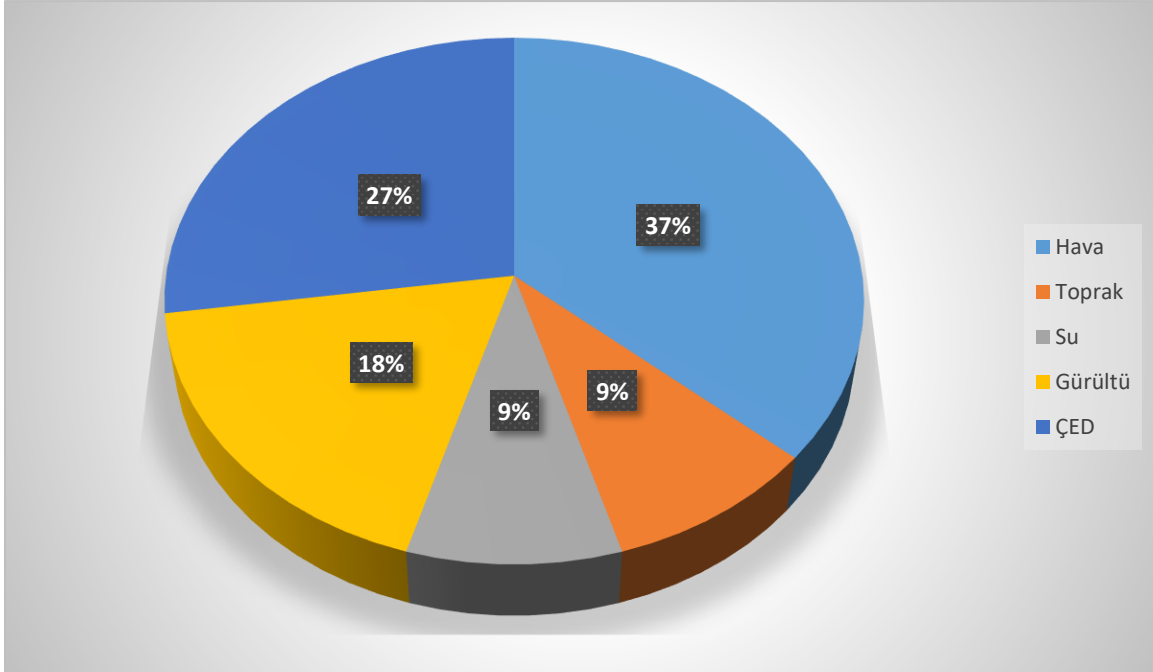

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

Çizelge G.59 – 2022 yılında ÇŞİDİM'e gelen tüm şikâyetler ve bunların değerlendirilme durumları

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü,2023)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	4	1	1	2	-	2	3	13
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	4	1	1	2	-	2	3	13
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	% 100	% 100	% 100	% 100	-	% 100	% 100	%100

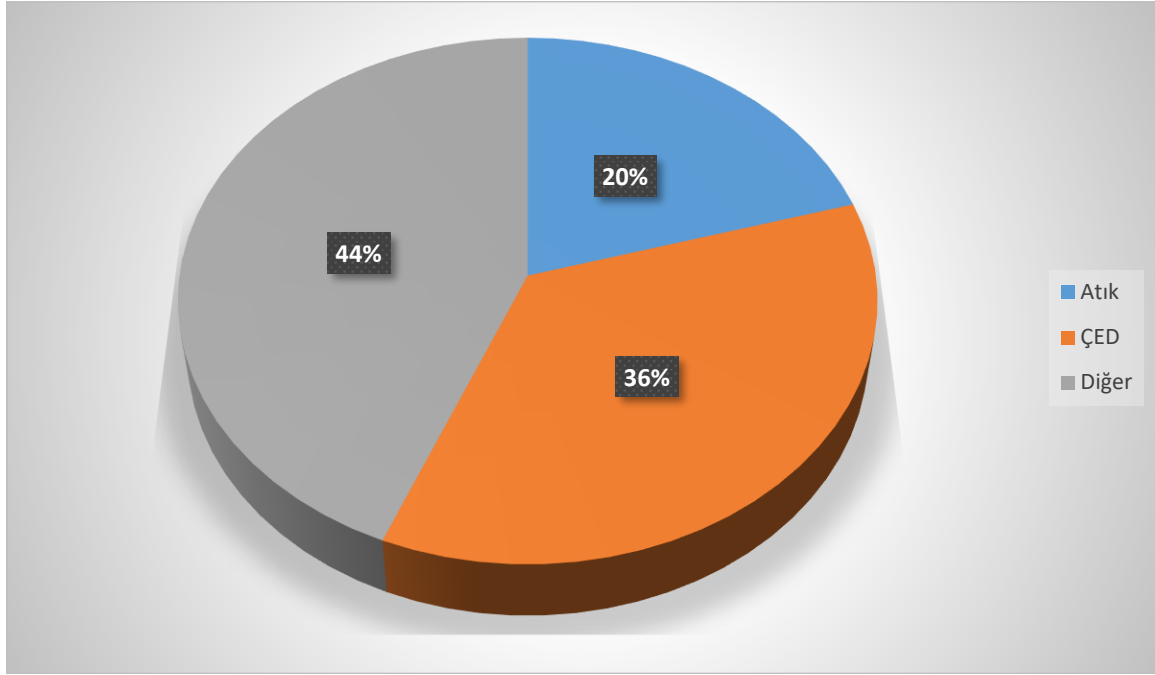
Grafik G.18 – 2022 yılında ÇŞİDİM gelen şikâyetlerin konulara göre dağılımı

(Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, 2023)

G.3. İdari Yaptırımlar

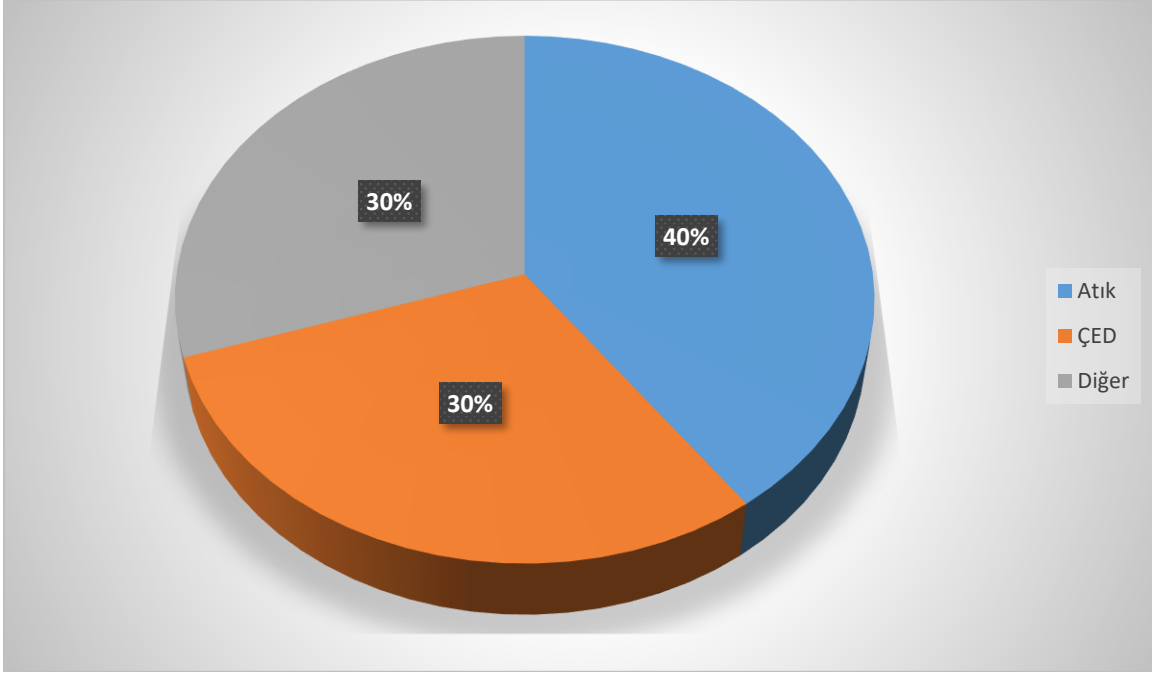
Çizelge G.60 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı
(e-denetim yazılımı, 2023)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)				138.326,00			241.338,00	295.887,00	675.551,00
Uygulanan Ceza Sayısı				4			3	3	10

Grafik G.19 – 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları miktarının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2023)

Grafik G.20 - 2022 yılında ÇŞİDİM tarafından uygulanan idari para cezaları sayısının konulara göre dağılımı
(e-denetim yazılımı, 2023)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2022 yılında durdurma kararı bulunmamaktadır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
e-Denetim Yazılımı

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

İlimiz genelinde bulunan tüm kamu/özel ilkokullar ve ortaokullar arasında “Sıfır Atık Gümüşhane’ye Değer Kattık” Geri Dönüştürülebilir Atık Biriktirme Yarışması düzenlenmiştir.

Türkiye Çevre Haftası kapsamında Çevre Temizliği Farkındalık Etkinliği, Mesire Alanında fidan dikimi, Çevre Müfettişi ve Çevre ve Çocuk Akademisi tanıtımı ve 81 ilde 81 Milyar Adım Çevre Yürüyüşü Etkinliği kapsamında yürüyüş gerçekleştirilmiştir.

Kaynaklar

Gümüşhane Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü